

LATVIJAS REPUBLIKA
ZEMKOPĪBAS MINISTRIJA

APSTIPRINU

APSTIPRINU

PVD ģenerāldirektors M.Balodis*

VAAD direktore K.Lifānova*

**Dokumenta datums ir tā
elektroniskās parakstīšanas
datums**

**Dokumenta datums ir tā
elektroniskās parakstīšanas
datums**

ATSKAITE
PAR LATVIJAS REPUBLIKAS
DAUDZGADU KONTROLES PLĀNA
PĀRTIKAS APRITES, VETERINĀRAJĀ UN
AUGU VESELĪBAS VALSTS UZRAUDZĪBĀ
(2017.-2019.)
IZPILDI 2019.GADĀ

RĪGA, 2020

* Piezīme: "Dokumenta rekvizītus "paraksts" un "datums" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu."

Atskaites par Latvijas Republikas Daudzgaļu kontroles plāna pārtikas aprites, veterinārajā un augu veselības valsts uzraudzībā (2017.-2019.) izpildi 2019.gadā (turpmāk – Atskaite) sagatavošanas pamats ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 15.marta Regulas (EK) 2017/625 113.pants un Eiropas Komisijas 2008. gada 24. jūlija Lēmums 2008/654 par ikgadējo atskaitīšanos par vienotā integrētā daudzgaļu kontroles plāna izpildi. Atskaite atspoguļo Pārtikas un veterinārā dienesta, Valsts augu aizsardzības dienesta un Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” Latvijas Republikas Daudzgaļu kontroles plāna pārtikas aprites, veterinārajā un augu veselības valsts uzraudzībā (2017. - 2019.) izpildi 2019.gadā.

SAGATAVOTĀJI:

Māris Balodis, Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektors

Kristīne Lifānova, Valsts augu aizsardzības dienesta direktore

Aivars Bērziņš, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta (BIOR) direktors

Gunta Neretniece, Latvijas nacionālais kontaktpunkts par Latvijas Republikas Daudzgaļu kontroles plānu pārtikas aprites, veterinārajā un augu veselības valsts uzraudzībā, PVD Ārējo attiecību un starptautisko projektu daļas vadītāja

Kristīne Lambergā, PVD Veterinārās uzraudzības departamenta direktors

Iveta Šice-Trēde, PVD Robežkontroles departamenta direktore

Arnis Šņepsts, PVD Resursu vadības departamenta direktors

Ernests Zavadskis, PVD Pārtikas uzraudzības departamenta direktors

Viktors Kozlovskis, PVD Iekšējās kontroles daļas vecākais eksperts

Ilze Meistere, PVD Sabiedrisko attiecību daļas vadītāja

Artis Melderis, PVD Informācijas analīzes un ātrās reaģēšanas daļas vadītājs

Ērika Pauliņa, PVD Starptautiskās tirdzniecības daļas vadītāja

IEVADS.....	7
1. PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA STATUSS UN STRUKTŪRA	8
1.1. PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA JURIDISKAIS STATUSS	8
1.2. PVD STRUKTŪRA	8
2. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA PĀRVALDĪBA”	9
2.1. FINANŠU RESURSI	9
2.2. PERSONĀLA RESURSI UN APMĀCĪBU SISTĒMA	12
2.2.1. Personāla resursi	12
2.2.2. Personāla mācību nodrošinājums	13
2.3. MATERIĀLIE RESURSI	14
2.4. PVD PAMATA UN ATBALSTA PROCESU KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMA	18
2.4.1. Izvirzītie uzdevumi un izpilde kvalitātes vadības jomā	18
2.5. REVĪZIJAS KĀRTĪBA.....	21
2.5.1 Izvirzītie uzdevumi un izpilde iekšējā audita jomā	21
2.6. IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMA	25
2.6.1. Personu darbības atbilstības pārbaudes	25
2.6.2. Pretkorupcijas novēršanas pasākumi	26
2.6.3. Mācības	26
2.6.4. Pārskata periodā apkopotie rezultāti un prioritātes 2019.gadā	26
2.7. ĀRĒJO ATTIECĪBU, EIROPAS SAVIENĪBAS LIETU UN STARPTAUTISKO PROJEKTU VADĪBA	27
2.7.1. ES inspektoru un citu valstu inspektoru vizītes	27
2.7.2. Stratēģisko dokumentu izstrāde un ES lietu koordinācija	27
2.7.3. Starptautisko projektu un apmācību ieviešana.....	28
2.8. SABIEDRISKO ATTIECĪBU VADĪBA	28
2.8.1. Komunikācija ar sabiedrību.....	28
2.8.2. Komunikācijas kanāli	28
2.9. DARBĪBAS VIRZIENA “PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA PĀRVALDĪBA” REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI 2019.	32
2.10. JURIDISKAIS ATBALSTS 2019.GADĀ	34
3. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “PĀRTIKAS APRITES VALSTS UZRAUDZĪBA”.....	35
3.1. PĀRTIKAS APRITES VALSTS UZRAUDZĪBAS RAKSTUROJUMS UN REZULTĀTI..	35
3.2. PĀRTIKAS APRITES UZŅĒMUMU PĀRBAUDES	38
3.3. BIOLOĢISKĀS LAUKSAIMNIECĪBAS UZRAUDZĪBA UN KONTROLE	39
3.4. NACIONĀLĀS PĀRTIKAS KVALITĀTES SHĒMAS (NPKS), AIZSARGĀTAS ĢEOGRĀFISKĀS IZCELSMES NORĀŽU UN GARANTĒTU TRADICIONĀLO ĪPATNĪBU SHĒMU UZRAUDZĪBA	47
3.5. PĀRTIKAS UZŅĒMUMOS KONSTATĒTĀS NEATBILSTĪBAS	48

3.5.1. Pārbaudīto pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu atbilstība higiēnas prasībām	51
3.6. LABORATORISKĀ KONTROLE PĀRTIKAS APRITES VALSTS UZRAUDZĪBĀ	51
3.7. UZŅĒMUMU REĢISTRĀCIJA UN ATZĪŠANA	56
3.8. SPECIFISKO PĀRTIKAS PRODUKTU NOVĒRTĒŠANA UN REĢISTRĀCIJA	58
3.8.1. Uztura bagātinātāji	59
3.8.2. Noteiktās grupās ietilpstoši pārtikas produkti.....	60
3.8.3. Dabīgie minerālūdeņi	61
3.8.4. Jaunā pārtika.....	62
3.8.5. Pārtikas produktu kvalitātes shēmas	62
3.9. DZĪVNIEKU IZCELSMES PĀRTIKĀ NEIZMANTOJAMO BLAKUSPRODUKTU UZŅĒMUMU VALSTS UZRAUDZĪBA	63
4. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “VETERINĀRĀ VALSTS UZRAUDZĪBA”	64
4.1. VALSTS VETERINĀRĀS UZRAUDZĪBAS OBJEKTI.....	64
4.2. LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIEKU NOVĒRTĒŠANA UZRAUDZĪBA	64
4.2.1. Lauksaimniecības dzīvnieku un novietņu skaita dinamika.....	64
4.2.2. Valsts veterinārā uzraudzība dzīvnieku novietnēs	66
4.2.3. Lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs konstatētās neatbilstības	67
4.3. DZĪVNIEKU INFEKCIJAS SLIMĪBU VALSTS UZRAUDZĪBA	72
4.4. DZĪVNIEKU BARĪBAS APRITĒ IESAISTĪTO UZŅĒMUMU VALSTS UZRAUDZĪBA UN KONTROLE.....	76
4.5. DZĪVNIEKU IZCELSMES BLAKUSPRODUKTU UN ATVASINĀTO PRODUKTU, KAS NAV PAREDZĒTI CILVĒKU PATĒRIŅAM UZRAUDZĪBA	84
4.6. MĀJAS (ISTABAS) DZĪVNIEKU LABTURĪBAS UZRAUDZĪBA.....	87
4.7. VETERINĀRO ZĀĻU IZPLATĪŠANAS UN VETERINĀRMEDICĪNISKĀS PRAKSES IESTĀŽU VALSTS VETERINĀRĀ UZRAUDZĪBA	93
4.8. VETERINĀRO ZĀĻU NOVĒRTĒŠANA UN REĢISTRĀCIJA.....	95
4.9. VETERINĀRĀS VALSTS UZRAUDZĪBAS REZULTĀTI 2019. GADĀ.....	99
5. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “VETERINĀRĀ, FITOSANITĀRĀ, PĀRTIKAS NEKAITĪGUMA UN NEPĀRTIKAS PREČU DROŠUMA ROBEŽKONTROLE” ...	104
5.1. PREČU UN SŪTĪJUMU KONTROLE 2015. – 2019.GADĀ.....	104
5.2. PASĀKUMI ROBEŽKONTROLES PILNVEIDOŠANĀ UN EFEKTIVITĀTES PAAUGSTINĀŠANĀ.....	108
5.3. NO TREŠAJĀM VALSTĪM IEVEDAMO SŪTĪJUMU LABORATORISKĀ KONTROLE	110
5.4. GALVENIE REZULTĀTI VADĪBAS UN DARBĪBAS PILNVEIDOŠANĀ	114
5.4.1. Darbības efektivitātes rādītāju (indikatoru) izpildes rezultāti.....	115
6. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “PĀRTIKAS KRĀPŠANAS UN ĒNU EKONOMIKAS ATKLĀŠANA”	124
6.1. UZRAUDZĪBAS DARBĪBAS UN PASĀKUMU PLĀNS 2017. -2019.GADĀ	124
6.2. PAVEIKTAIS 2019.GADĀ.....	124

7. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “DZĪVNIEKU UN DZĪVNIEKU IZCELSMES PRODUKTU EKSPORTA UZRAUDZĪBA”	126
7.1. STARPTAUTISKĀ TIRDZNIECĪBA UN SADARBĪBA	126
7.2. EKSPORTA ATBALSTS	127
8. VALSTS LABORATORISKĀS KONTROLES SISTĒMA.....	128
8.1. PĀRTIKAS DROŠĪBAS, DZĪVNIEKU VESELĪBAS UN VIDES ZINĀTNISKĀ INSTITŪTA „BIOR” PILNVAROJUMS UN KOMPETENCE	128
8.2. VALSTS PASŪTĪJUMA IZPILDE	129
8.3. LABORATORISKĀS KONTROLES SISTĒMA	130
8.4. PERSONĀLA RESURSI, KVALIFIKĀCIJA, APMĀCĪBAS.....	130
8.5. DARBĪBU UN PRIORITĀRO PASĀKUMU PLĀNS 2017.-2019.GADAM	141
9. VALSTS AUGU VESELĪBAS UZRAUDZĪBA.....	144
9.1. VISPĀRĪGĀ INFORMĀCIJA	144
9.1.1. Izmaiņas valsts augu aizsardzības dienesta darbībā 2019.gadā.....	144
9.1.2. Personāls.....	145
9.2. DARBĪBAS REZULTĀTI.....	147
9.2.1. Politikas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze	147
9.3. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN SADARBĪBA	158

Tekstā lietotie saīsinājumi:

ADzB – Augu izcelsmes produktu un dzērienu ražošanas uzņēmumi
Amb – ambulance
BIOR – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts
BLU – bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi
CP – PVD Centrālā pārvalde
DZIN – Pārtikā neizmantojamo dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu uzņēmumi
DzIU – Dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumi
EFSA – Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde
EK – Eiropas Komisija
EMA - Eiropas Zāļu aģentūra
ES – Eiropas Savienība
ES-RL - Eiropas Savienības References laboratorija
HACCP – Riska analīze un kritiskie kontroles punkti (*Hazard Analysis & Critical Control Points*)
IT – Informācijas tehnoloģijas
KP – kontrolpunkti
LATAK – Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs
LDC – Lauksaimniecības datu centrs
MSP – materiāli (un izstrādājumi), kas paredzēti saskarei ar pārtiku
NFL – Nacionālā fitosanitārā laboratorija
NPKS – Nacionālās pārtikas kvalitātes shēmas
OIE – Pasaules dzīvnieku veselības organizācija (*The World Organisation for Animal Health*)
PTU – Pārtikas tirdzniecības uzņēmumi;
PUD – Pārtikas uzraudzības departaments
PVD – Pārtikas un veterinārais dienests
RD – Robežkontroles departaments
SĒU – sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi
SST - starplaboratoriju salīdzinošās testēšanās
TRACES – tirdzniecības kontroles un ekspertu sistēma
TSV – teritoriālās struktūrvienības
VA – veterinārā aptieka
VAAD – Valsts augu aizsardzības dienests
VZL – veterināro zāļu lieltirgotavas
VZRD - Veterināro zāļu reģistrācijas daļa
VUD – Veterinārās uzraudzības departaments
ZM – Zemkopības ministrija

IEVADS

Apstiprinot šo pārskatu, vēlos uzsvērt nozīmīgākos Pārtikas un veterinārā dienesta pasākumus 2019.gadā.

Izvērtējot veikto pārbaužu rezultātus, secinu, ka pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu higiēniskais stāvoklis ir uzlabojies: 24.6 % no pārbaudītajiem pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmumiem pilnībā atbilst prasībām. Taču gada pēdējos četros mēnešos pieauga grupveida saslimšanas gadījumu skaits ar akūtām zarnu infekcijām. Līdz ar to tika veikta pastiprināta ēdināšanas uzņēmumu un to piegādātāju uzraudzība.

Godīgas komercprakses veicināšanas nolūkos PVD sadarbojas ar Valsts ieņēmumu dienestu, tiesībsargājošām institūcijām, kā arī pašvaldībām. Viena no redzamākajām dienesta aktivitātēm šajā jomā ir “Zaļā publiskā iepirkuma” (turpmāk tekstā – ZPI) produktu atbilstības iepirkuma līguma nosacījumiem kontrole izglītības, sociālās aprūpes un ārstniecības iestāžu ēdināšanas uzņēmumos.

Veterinārajā uzraudzības jomā veikti uzraudzības pasākumi, tostarp dzīvnieku laboratoriskā izmeklēšana, lai Latvija saglabātu oficiāli brīvas valsts statusu no nozīmīgām valsts uzraudzībai pakļautām slimībām. 2019.gadā Pasaules dzīvnieku veselības organizācija atzina Latviju par brīvu no klasiskā cūku mēra. Minēto statusu iegūšana un uzturēšana ir priekšnosacījums iespējai nodrošināt starptautisko tirdzniecību ar dzīvniekiem un to produktiem.

Robežkontroles jomā galvenie konstatētie apdraudējumi bija mikrobioloģiskais piesārņojums – Salmonella olu produktos, ķīmiskais piesārņojums žāvētos augļos un uztura bagātinātāju apstrāde ar jonizējošo starojumu.

Sekmīgi noritējusi Latvijas eksporta paplašināšana jaunu tirgus iespēju atvēršanai vairākās valstīs (uz Honkongu, Sīriju, Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Ukrainu, Azerbaidžānu, Turkmēnistānu, Kazahstānu, Serbiju un Gruziju).

Pārtikas un veterinārais dienests turpmākā gadā darbu plāno tā, lai uzņēmējs un Pārtikas un veterinārais dienests darbotos kā sadarbības partneri, nodrošinot patērētājiem nekaitīgu pārtiku.

Māris Balodis,
PVD ģenerāldirektors

1. PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA STATUSS UN STRUKTŪRA

1.1. PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA JURIDISKAIS STATUSS

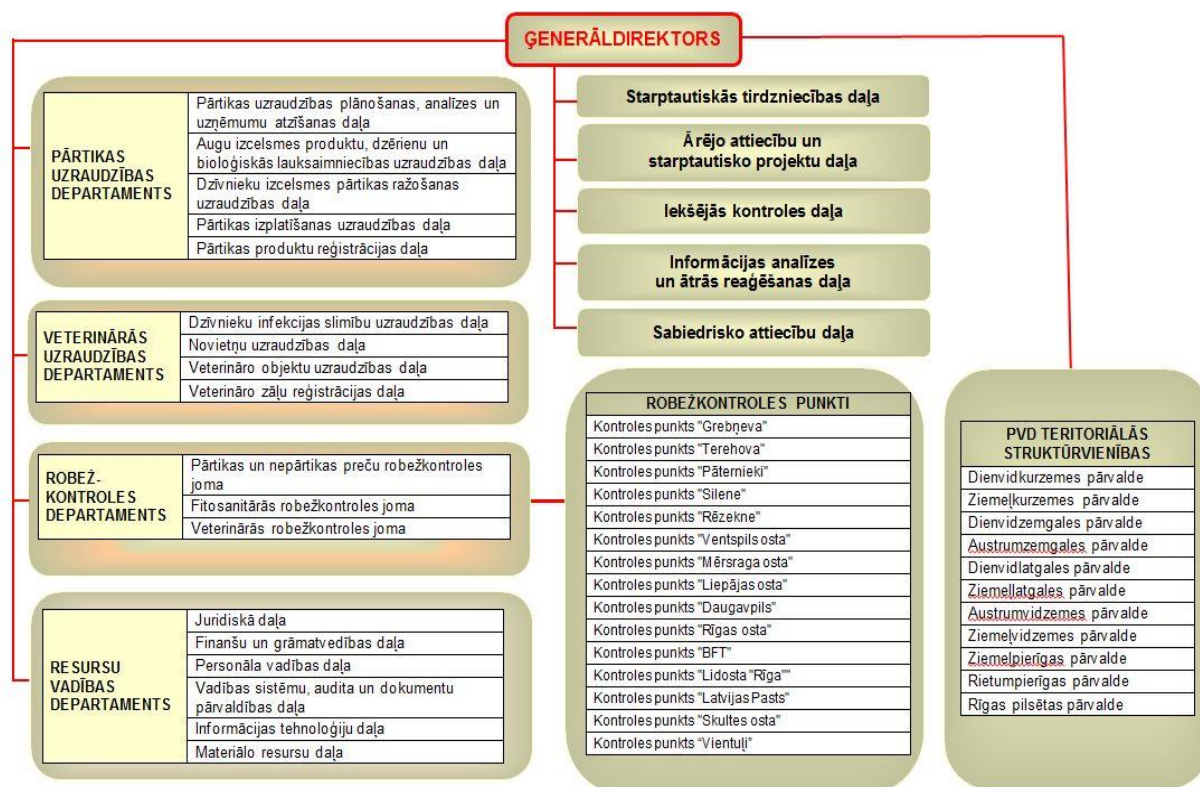
Pārtikas un veterinārais dienests ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas organizē un veic pārtikas aprites un veterinārās valsts uzraudzības un kontroles funkcijas atbilstoši šo nozaru valsts politikai, ko izstrādā un nosaka Saeima, valdība (Ministru Kabinets) un Zemkopības ministrija. PVD juridisko statusu nosaka 22.02.2005. Ministru kabineta noteikumi Nr. 142 „Pārtikas un veterinārā dienesta nolikums”.

PVD vada ģenerāldirektors, kurš vienlaicīgi ir arī Valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors (CVO – *Chief Veterinary Officer*).

1.2. PVD STRUKTŪRA

PVD struktūra ir dienesta pamatfunkciju un darbības mērķu nodrošināšanas mehānisms (skat. attēlu Nr.1)

Attēls Nr.1.

2. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA PĀRVALDĪBA”

2.1. FINANŠU RESURSI

PVD finanšu resursus nosaka valsts budžets, savukārt budžetu valsts deleģēto funkciju izpildei veido divi ieņēmumu avoti:

- Valsts budžeta dotācija;
- Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un maksa par uzraudzības un kontroles pasākumiem.

Budžeta apakšprogrammas 20.01.00 „Pārtikas drošības un veterinārmedicīnas valsts uzraudzība un kontrole” izpildei 2019.gadā piešķirtie līdzekļi un to racionāla, taupīga izmantošana bija viens no svarīgākajiem PVD uzdevumiem, ko dienests sekmīgi izpildījis.

Budžeta apakšprogrammas 21.01.00 „Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai (subsīdijas)” līdzekļi izlietoti veterinārās ekspertīzes izmaksu daļējai segšanai.

Budžeta apakšprogrammas 70.06.00 „Izdevumi citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai” ietvaros līdzekļi izlietoti dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzības pasākumu nodrošināšanai, par ko Eiropas Komisija valsts budžetā atmaksā līdz 75% no izlietotā finansējuma.

Budžeta programmas 99.00.00 “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” ietvaros līdzekļi izlietoti Ukrainas izcelsmes olu un olu produktu kontroles un uzraudzības nodrošināšanai.

PVD budžets laika periodam no 2015. gada līdz 2020. gadam ir atspoguļots tabulā Nr.1, bet attēls Nr. 2 atspoguļo 2019. gada maksas pakalpojumu struktūru un apjoma izmaiņas, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem.

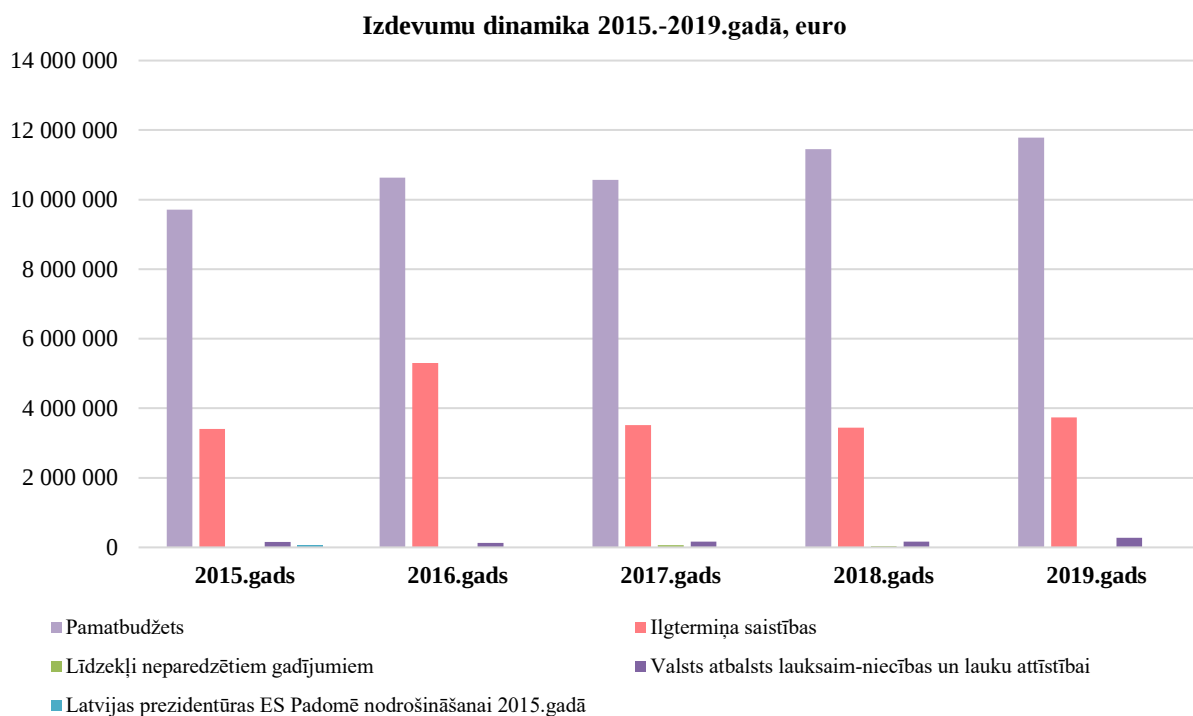
Pārtikas un veterinārā dienesta budžets 2015. -2020. gadam

	2015.gada budžets (izpilde)					2016.gada budžets (izpilde)					2017.gada budžets (izpilde)					2019.gada budžets (izpilde)					2020.gada apstiprinātais budžets*			2021.gada budžets (projekts)**	2022.gada budžets (projekts)**
	Pamat- budžets	Valsts atbalsts lauksaim- niecības un lauku attīstībai	Latvijas prezidentū- ras ES Padomē nodrošinā- šanai 2015.gadā	Ilgtermiņa saistības	Kopā	Pamat- budžets	Valsts atbalsts lauksaim- niecības un lauku attīstībai	Ilgtermiņa saistības	Kopā	Pamat- budžets	Valsts atbalsts lauksaim- niecības un lauku attīstībai	Ilgtermiņa saistības	Līdzekļi nepare- dzētiem gadījumiem	Kopā	Pamat- budžets	Valsts atbalsts lauksaim- niecības un lauku attīstībai	Ilgtermiņa saistības	Līdzekļi nepare- dzētiem gadījumiem	Kopā	Pamat- budžets	Ilgtermiņa saistības	Kopā			
1	17	18	19	20	21	2	4	5	6	2	4	5	6	6	2	4	5	6	7	8	9	10	11		
Resursi izdevumu segšanai	10 340 754	170 745	51 610	4 897 002	15 460 111	10 616 971	170 745	6 497 002	17 284 718	10 836 897	170 745	4 421 588	61 565	15 490 795	11 821 112	319 836	3 807 455	10 028	15 958 431	11 930 956	4 863 102	16 794 058	16 523 927	16 805 162	
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	2 992 034	0	0	0	2 992 034	3 295 418	0	0	3 295 418	3 369 744	0	0	0	3 369 744	4 080 775	0	0	0	4 080 775	4 100 000	0	4 100 000	4 100 000	4 100 000	
Transferti	8 144	0	0	0	8 144	8 144	0	0	8 144	8 144	0	0	0	8 144	7 684	0	0	0	7 684	0	0	0	0	0	
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	7 340 576	170 745	51 610	4 897 002	12 459 933	7 313 409	170 745	6 497 002	13 981 156	7 459 009	170 745	4 421 588	61 565	12 112 907	7 732 653	319 836	3 807 455	10 028	11 869 972	7 830 956	4 863 102	12 694 058	12 423 927	12 705 162	
Izdevumi - kopā	9 713 638	152 104	51 511	3 406 308	13 323 561	10 633 986	129 774	5 299 776	16 063 536	10 565 947	163 443	3 520 527	61 563	14 311 480	11 786 897	277 902	3 738 090	9 876	15 812 765	12 347 204	4 863 102	17 210 306	16 523 927	14 805 162	
Uzturēšanas izdevumi	9 140 790	152 104	51 511	3 379 387	12 723 792	9 997 813	129 774	5 279 960	15 407 547	10 182 009	163 443	3 519 988	61 563	13 927 003	11 181 188	277 902	3 738 090	9 876	15 207 056	11 837 411	4 853 102	16 690 513	16 154 134	14 435 369	
Kārtējie izdevumi	9 140 790	152 104	51 511	3 379 387	12 723 792	9 997 813	129 774	5 279 960	15 407 547	10 182 009	163 443	3 519 988	61 563	13 927 003	11 181 188	277 902	2 960 819	9 876	14 429 785	11 837 411	3 972 262	15 809 673	15 273 294	13 565 369	
Atlīdzība	7 340 045	152 104	51 511	1 122 829	8 666 489	7 848 565	129 774	1 005 106	8 983 445	8 083 476	163 443	1 238 862	21 943	9 507 724	9 072 946	277 902	1 601 863	8 736	10 961 447	9 367 772	1 997 773	11 365 545	11 095 414	11 083 596	
Preces un pakalpojumi	1 800 744	0	0	2 256 558	4 057 303	2 149 248	0	4 274 854	6 424 102	2 098 533	0	2 281 126	39 620	4 419 279	2 108 242	0	1 358 956	1 140	3 468 338	2 469 639	1 974 489	4 444 128	4 177 880	2 481 773	
Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	777 271	0	777 271	0	880 840	880 840	880 840	870 000	
Kapitālie izdevumi	572 848	0	0	26 921	599 769	636 173	0	19 816	655 989	383 938	0	539	384 477	605 709	0	0	0	0	605 709	509 793	10 000	519 793	369 793	369 793	

*Dati uz 01.01.2020

**-Par valsts budžetu 2020.gadam, saskaņā ar likumu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022.gadam"

* Piezīme: "Dokumenta rekvizītus "paraksts" un "datums" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu."

Tabula Nr.2

Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu faktiskā izpilde (eiro)

Nr. p.k.	Maksas pakalpojuma un citu pašu ieņēmumu nosaukums	2017.gads	2018.gads	2019.gads
1.	Samaksa par normatīvajos aktos noteiktajām PVD valsts uzraudzības un kontroles darbībām (bez robežkontroles)*	1 375 390	1 439 038	1 533 114
2.	Pārējie PVD sniegtie maksas pakalpojumi**	109 156	96 268	82 007
3.	Samaksa par valsts uzraudzības un kontroles darbībām preču un produktu robežkontrolē	1 885 198	2 488 994	2 465 654
	KOPĀ	3 369 744	4 024 300	4 080 775

*- 2019.gadā samazinājušies ieņēmumi no veterinārās ekspertīzes un pastāvīgās veterinārās uzraudzības kautuvēs, gaļas sadales un medījumu apstrādes uzņēmumos, atzīšanas un kontroles institūcijas apstiprināšanas darbībām, un palielinājušies ieņēmumi no veterināro sertifikātu sagatavošanas un izsniegšanas un no darbībām veterināro zāļu aprītē.

** - 2019.gadā palielinājušies ieņēmumi no veidlapu pārdošanas un piespiedu naudas piemērošanas.

2.2. PERSONĀLA RESURSI UN APMĀCĪBU SISTĒMA

2.2.1. Personāla resursi

PVD uzticēto funkciju veikšanā viens no svarīgākajiem nosacījumiem ir profesionāls un kompetents personāls, kas nodrošina patērētājiem nekaitīgas pārtikas, dzīvnieku barības, dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un veterināro zāļu kvalificētu un efektīvu valsts uzraudzību un kontroli, kā arī dzīvnieku veselības un labturības, ciltsdarba, nepārtikas preču drošuma un fitosanitāro robežkontroles prasību ievērošanu, aktīvi piedalās eksporta veicināšanas un ēnu ekonomikas apkaršanas pasākumu īstenošanā.

Personāla apjoms profesionālās uzraudzības jomās ir pietiekams, lai izpildītu PVD noteiktos galvenos un svarīgākos uzdevumus. PVD ir stabils darba devējs valsts pārvaldes un lielo iestāžu kopainā, ko pierāda neliels personāla rotācijas koeficients: 2018.gadā un 2019.gadā tas ir 0.12, kas norāda uz personāla zemas rotācijas stabilitāti. Taču Personāla vadības daļai un PVD atbildīgajām amatpersonām kopā 2019.gadā un turpmākiem gadiem ir uzdevums rast risinājumus esošo darbinieku motivēšanai, atbalstam un jaunu darbinieku piesaistei, īpaši amatos, kuros ir mazāk konkurētspējīgs atalgojums attiecībā pret privāto sektoru (gan profesionālajā jomā, gan atbalsta funkciju jomā). Aktualitāte darbam turpmākiem vismaz trīs gadiem ir plānotais valsts pārvaldes reformu plāns 2020, kuras uzdevums ir veidot efektīvu, atbildīgu un elastīgu valsts pārvaldi, tajā skaitā arī PVD.

Rezultāti 2019.gadā:

- ir veiktas rotācijas gan inspektorāta, gan kautuvju veterinārārstu amatos, lai vecinātu darba spēka nodrošinājumu atbilstoši aktuālai nepieciešamībai un situācijai.
- lai nodrošinātu efektīvāku un sakārtotāku atbalstu dienesta funkciju nodrošināšanā, tika veiktas izmaiņas Resursu vadības departamenta Juridiskās daļas, Informācijas tehnoloģiju daļas, Finanšu un grāmatvedības daļas un Vadības sistēmu, audita un dokumentu pārvaldības daļas amatu sarakstā.
- PVD piedalās projektā “Darbs valsts pārvaldē – vai tas ir man?”, kas aktualizē un uzsver informāciju un zināšanas skolu jauniešiem par karjeras iespējām valsts pārvaldē. Šajā projektā PVD parāda būtiskākos darbības virzienus, interesantus demonstrējumus, nepieciešamās izglītības un neatsveramo dienesta lomu sabiedrībā. Mērķis ir parādīt un, iespējams, nākotnē piesaistīt potenciālus interesentus darbam dienestā, mudinot apgūt dienestam nepieciešamās profesijas.
- Valsts pārvaldes reformu plāna kontekstā, Valsts kancelejai un Zemkopības ministrijai ir sniegta dažāda rakstura informācija un skaidrojumi par dienesta darbību, funkcijām, personālu un finansēm. Informācija tiek aktualizēta un tiek izmantota tālāko lēmumu pieņemšanā. Ņemot vērā plānoto reformu plānu nākotnē, PVD tiek veiktas izmaiņas filiāļu darbībā un nepieciešamajā personāla sastāvā.
- Āfrikas cūku mēra uzraudzības un apkaršanas programmas īstenošanai un Pārtikas un veterinārā dienesta kapacitātes Āfrikas cūku mēra uzraudzības un izplatības ierobežošanas nodrošināšanai, Ministru kabinets apstiprinājis terminēto amatu vietu termiņu pagarināt līdz 2023.gada 31.decembrim.
- Personāla vadības daļa strādā pie sludinājumu vizuālā noformējuma un paplašina informācijas avotus, kas ir atbilstošāki mūsdienu tehnoloģiju iespējām, lai uzlabotu pretendentu piesaisti izsludinātajām vakancēm.

- Personāla vadības daļa sadarbībā ar citām struktūrvienībām strādā pie savu iekšējo procesu pārskatīšanas, to efektīvizēšanas, pārējot no “papīra” dokumenta uz digitālajām iespējām, tādā veidā attīstot tehnoloģiju izmantošanu ikdienas darbā, kas samazina birokrātiskos dokumentu aprites ceļus un tam iztērēto laiku.

3.tabulā attēloti svarīgākie PVD personāla rādītāji:

Tabula Nr.3

PVD darbības jomas	2016		2017		2018		2019	
	Amata vietu skaits	tajā skaitā amata vietu skaits Centrālajā pārvaldē	Amata vietu skaits	tajā skaitā amata vietu skaits Centrālajā pārvaldē	Amata vietu skaits	tajā skaitā amata vietu skaits Centrālajā pārvaldē	Amata vietu skaits	tajā skaitā amata vietu skaits Centrālajā pārvaldē
Pārtikas uzraudzība	262	33	263	31	263	31	263	31
Veterinārā uzraudzība	127	23	124	22	126	22	126	22
Veterinārā, fitosanitārā, pārtikas un nepārtikas uzraudzība uz robežas	98	9	98	9	97	9	97	9
Veterināro zāļu un specifisko pārtikas produktu reģistrācija	18	18	18	18	18	18	18	18
PVD atbalsta funkcijas	135	66	135	66	134	68	134	68
PVD amatu skaits - kopā	640	149	638	146	638	148	638	148

2.2.2. Personāla mācību nodrošinājums

Izvirzītie mērķi un izpilde personāla apmācību jomā

Mērķis: ikgadējā mācību plāna izstrāde un realizēšana, kā arī mācību programmas (mācību plāna izpildes) sastādīšana, mācību procesa efektivitātes mērīšanas procesa uzsākšana.

Rezultāti 2019.gadā:

Mācību plāna realizācija notika saskaņā ar izstrādāto mācību plānu un ņemot vērā aktualitātes, izmaiņas likumdošanā un radušos nepieciešamību PVD strādājošajiem un valsts pilnvarotajiem praktizējošajiem veterinārārstiem. PVD strādājošo kursu apmeklējuma būtisks palielinājums vispārīglītojošos jautājumos saistīts ar to, ka PVD strādājoši pilnveidojas Valsts administrācijas skolas rīkotajosursos projekta ietvaros par interešu konfliktu valsts amatpersonu darbībā un valsts amatpersonu profesionālo ētiku; turpina dalību “Frontline” mācībās, kas ir interaktīva spēle klientu apkalpošanas jomā tieši valsts iestāžu klientu centru personālam, sniedz zināšanas par klientu apkalpošanas principiem un trenē uzvedības iemaņas. ēnu ekonomikas apkarosanu. 2019.gadā PVD eksperti nodrošināja klātienē iekšējo apmācību nodarbinātajiem par tēmu “Jaunais Administratīvās atbildības likums un ar to saistīto lietu

vešanas kārtība” un iekšējo apmācību PVD e-mācību vidē par tēmām “IT drošība” un “Personas datu apstrāde un aizsardzība”. 2019.gadā tika veiktas ikgadējās instrukcijas darba aizsardzībā, bet par tām atsevišķi dalībnieku saraksti netiek doti, attiecīgi tas netiek uzskaitīts, jo dalībnieki par ikgadējām instrukcijām darba vietā jau parakstās instruktāžu žurnālos.

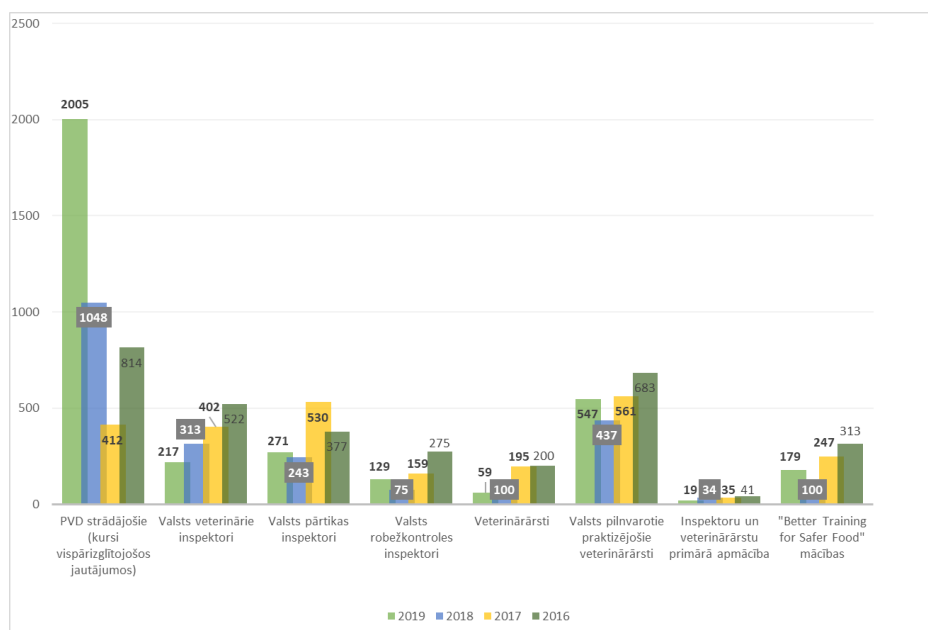
Mācību procesā tiek izmantota arī PVD e-mācību vide, kur lielākoties mācību tēmas apgūst un kārtro eksāmenu jaunpieņemtie inspektori - IT drošība; lietvedība administratīvo pārkāpumu lietās; Robežkontroles departamenta profesionālās kvalifikācijas celšana; jaunpieņemto pārtikas inspektoru primārā kvalifikācijas paaugstināšana.

BTSF mācības inspektori ļoti aktīvi turpina apgūt gan klātienē (šogad dalībnieku skaitam gandrīz dubultojoties), gan e-mācību vidē <https://btsfacademy.eu/training/>.

Pēc katrām mācībām gan pasniedzējs, ja tas ir PVD iekšējais eksperts, gan PVD nodarbinātie sarunā tiek aptaujāti par mācību efektivitāti, lietderību un kvalitāti, tādā veidā izprotot, kā efektīvāk organizēt mācības, lai taupītu laiku un līdzekļus, nezaudējot informācijas apriti un kvalitāti, kā arī noskaidrot, kā mācību saturs ietekmē ikdienas darbu un profesionālās zināšanas.

Attēls Nr.3

Apmācīto skaits 2015. – 2019. gadā

2.3. MATERIĀLIE RESURSI

Mērķis: Nodrošināt materiāli tehniskos resursus Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) noteikto funkciju izpildei.

Izpilde: Lai nodrošinātu materiāli tehnisko resursu iegādi un pakalpojumu sniegšanu PVD noteikto funkciju izpildei, Materiālo resursu daļa 2019.gadā ir organizējusi 22 publiskos iepirkumus, no kuriem viens iepirkums noslēdzās bez rezultāta un trīs iepirkumi tika

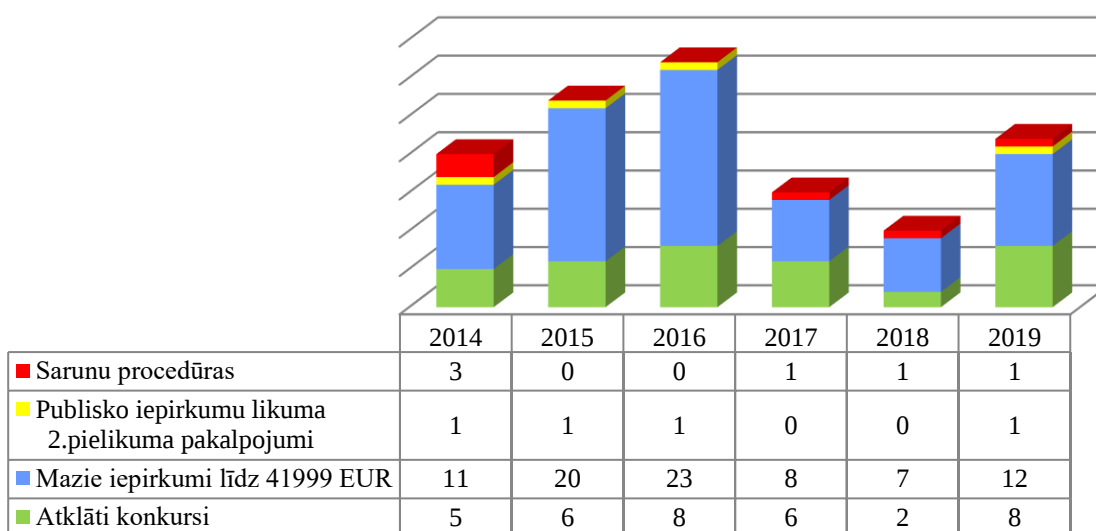
pārtraukti, jo piedāvātās līgumcenas būtiski pārsniedza pasūtītāja plānotās izmaksas un budžeta iespējas.

Salīdzinājumā ar 2018.gadu, 2019.gadā ir pieaudzis atklāto konkursu skaits. Pieaugums izskaidrojams ar to, ka 2019.gadā bija nepieciešams rīkot atklātu konkursu procedūras saistībā ar bioloģiskā preparāta - vakcīnas pret trakumsērgu iegādi, pretepizootisko pasākumu īstenošana, izmantojot aviotehniku, PVD strādājošo veselības apdrošināšanu un degvielas iegādi un uzpildi, izmantojot pēcapmaksas kartes.

Vienlaikus iepirkuma procedūru skaita samazinājumu ietekmējis paplašinātais Valsts reģionālās attīstības aģentūras uzturētais Elektronisko iepirkumu sistēmas e-kataloga piedāvājumu klāsts.

Attēls Nr.4

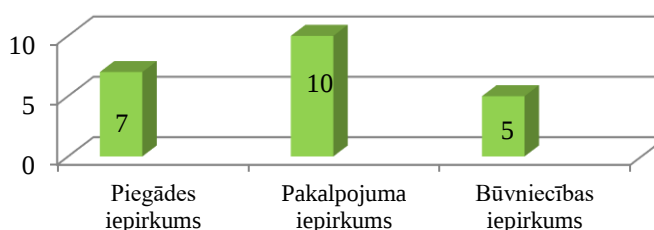
PVD izsludināto iepirkumu dinamika

Izsludināto iepirkumu sadalījumā vērojams līdzīgs sadalījums starp pakalpojumu iepirkumiem un preču iegādes iepirkumiem, kas norāda uz to, ka PVD funkciju izpildei vienlīdz tiek piesaistīti gan pakalpojumu sniedzēji, gan preču piegādātāji.

Attēls Nr.5

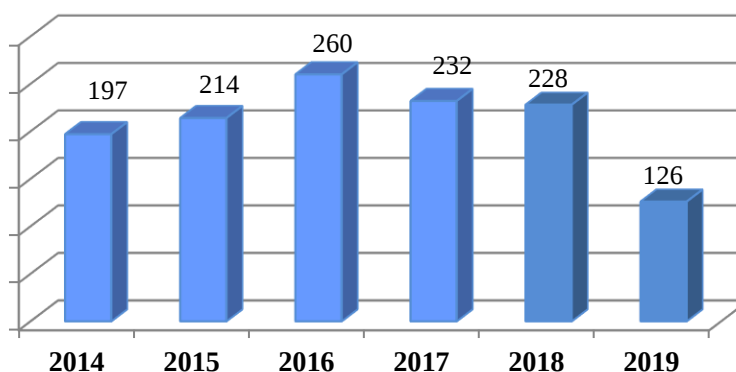
PVD izsludināto iepirkumu sadalījums pa iepirkuma veidiem

Lai nodrošinātu materiāli tehniskos resursus PVD noteikto funkciju izpildei, Materiālo resursu daļa veic dažādu saimniecisko līgumu sagatavošanu, saskaņošanu un izpildes kontroli. Pie saimnieciskajiem līgumiem ir pieskaitāmi – apsaimniekošanas, iepirkumu, preču piegādes, pakalpojumu sniegšanas, apdrošināšanas, telpu nomas, remontdarbu u.c. līgumi.

Attēls Nr.6

Saimniecisko līgumu un vienošanos dinamika 2014.-2019.gadā

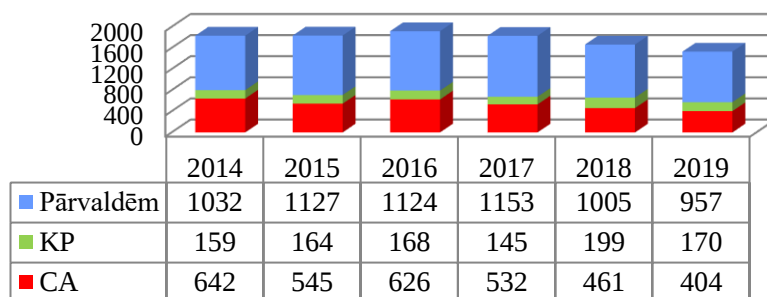

Vērojamas būtiskas izmaiņas starp 2018.gadā un 2019.gadā noslēgto līgumu, tostarp vienošanos skaitu. Salīdzinājumā ar 2018.gadu, 2019.gadā noslēgto līgumu un vienošanos skaits ir samazinājies par 102 vienībām. Šāds noslēgto juridisko dokumentu kritums izskaidrojams ar apstākli, ka arvien biežāk saimnieciskie līgumi tiek slēgti ar atrunu par līgumu automātisku pagarināšanos, kā rezultātā nav nepieciešama jauna līguma un/vai papildu vienošanās slēgšana. Vienlaikus arī jāatzīmē, ka PVD ir skaidri apzinājis, kādi materiāltehniskie resursi un pakalpojumi ir nepieciešami PVD funkciju īstenošanai, lai noslēgtu tikai atbilstošākos un nepieciešamākos saimniecības līgumus.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu PVD darbībai nepieciešamo resursu un ar tiem saistīto atbalsta funkciju pārvaldību, Materiālo resursu daļā no PVD struktūrvienībām tiek saņemti pasūtījuma pieprasījumi. Materiālo resursu daļa, saņemot attiecīgo pieprasījumu, izvērtē to, lai piemērotu attiecīgo iepirkuma veidu.

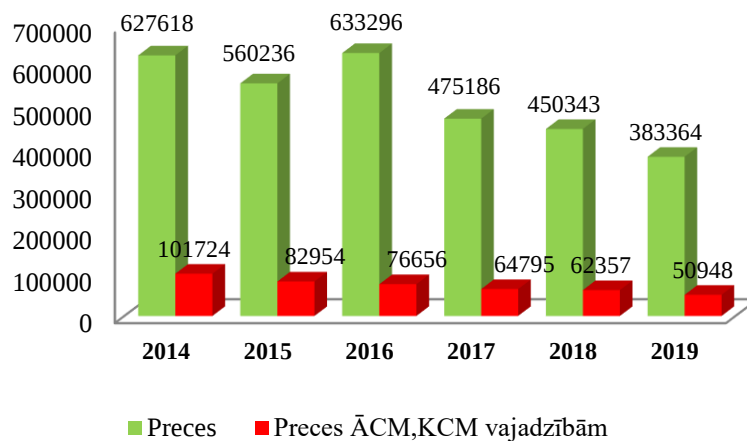
2019.gadā no PVD struktūrvienībām kopumā ir saņemts 1531 pasūtījuma pieprasījums, kas ir par 134 vienībām mazāk nekā 2018.gadā. Galvenokārt samazinājums saistīts ar to, ka lielākā daļa pārtikas uzraudzības pārbaudes protokolu veidlapas tiek aizpildītas elektroniski. Ir samazinājies arī ĀCM apkarošanai nepieciešamo preču pieprasījums, jo 2019.gadā samazinājās ĀCM izplatība Latvijas teritorijā.

Saņemto un izskatīto pasūtījuma pieprasījuma skaits 2014.-2019.gadā

Salīdzinot 2019.gadā izsniegto preču skaitu ar 2018.gadā izsniegto preču skaitu, to kopējais skaits 2019.gadā ir samazinājies par 78388 vienībām. ĀCM un KCM vajadzībām izsniegts par 11409 vienībām mazāk, jo, kā iepriekš minēts, 2019.gadā samazinājās ĀCM izplatība Latvijas teritorijā. Pārējo izsniegto preču skaits ir samazinājies par 66979 vienībām, tā galvenais iemesls ir minētā pārtikas uzraudzības protokolu veidlapu elektroniskā aprīte.

Izsniegto preču skaits 2014.-2019.gadā

2.4. PVD PAMATA UN ATBALSTA PROCESU KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMA

2.4.1. Izvirzītie uzdevumi un izpilde kvalitātes vadības jomā

1. Uzdevums :

Nodrošināt sagatavošanās darbu un veiksmīgu norisi Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja uzraudzības auditā inspicēšanas jomās (TSV, RD).

Izpilde:

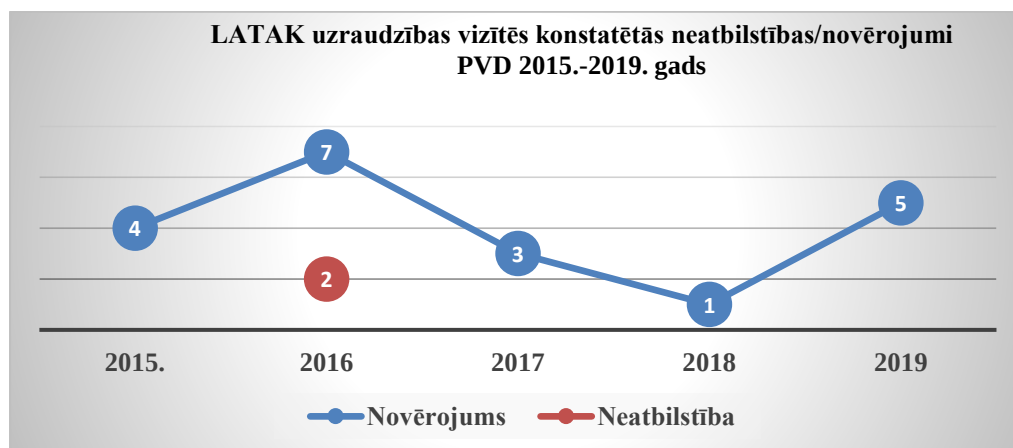
Lai gūtu pārliecību par PVD atbilstību LVS EN ISO/IEC 17020 standarta prasībām, 2019. gada jūnijā Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs (LATAK) veica uzraudzības vizīti PVD centrālajā pārvaldē un teritoriālajās struktūrvienībās. Savukārt, PVD Robežkontroles departamentā un kontroles punktos LATAK uzraudzības audits tika veikts 2019. gada oktobrī.

Pēc uzraudzības veikšanas LATAK sniedza vērtējumu saglabāt akreditāciju visās akreditācijas sfērās, tomēr, uzraudzības vizītēs dienestā kopā tika konstatēti 5 novērojumi sistēmas pilnveidei, bet jāatzīmē – trešo gadu pēc kārtas neatbilstības netika konstatētas.

Par vizītēs konstatētajiem novērojumiem, PVD ir iesniedzis LATAK konstatēto novērojumu cēloņu analīzi un plānoto korektīvo darbību izpildes plānu. Par veiktajām darbībām novērojumu novēršanā, LATAK vērtētāji pārliecināsies 2020. gada uzraudzības vizītēs PVD un PVD Robežkontroles departamentā.

LATAK uzraudzības vizītēs konstatēto novērojumu/neatbilstību dinamika 5 gadu periodā atainota 9. attēlā.

Attēls Nr.9

novērojums- atklājums, ka atbilstības novērtēšanas institūcija (ANI) formāli atbilst prasībām, bet ANI prakse, nepilnības dokumentos un/vai pierakstos var radīt neatbilstību.*

*neatbilstība**- atklājums, ka novērtēšanas atbilstības institūcija neizpilda kādas akreditācijas prasības.*

Jāatzīmē, ka LATAK konstatētie novērojumi 2019. gadā attiecināmi galvenokārt uz Centrālo pārvaldi, jo, pamatojoties uz LATAK novērojumiem, pārsvarā ir nepieciešams aktualizēt procedūras, veicot tajās izmaiņas vai papildinot tajās noteiktās konkrētās rīcības.

Kā, piemēram, konstatētajā novērojumā Robežkontroles departamentā LATAK vērtētāji norādīja, ka procedūrā nav atrunātas konkrētas mērījumu pielāides, pret kurām

atbildīgajai personai izvērtēt mērļīdzekļu atbilstību. Veicot cēloņu analīzi, tika norādīts, ka visi mērļīdzekļi ir kalibrēti akreditētā laboratorijā tā minimizējot risku, bet ņemot vērā LATAK ieteikumus, procedūra tika aktualizēta nosakot konkrētu mērļīdzekļu pieļaujamo kļūdu intervālu.

Pamatojoties uz LATAK novērojumu par korektīvo un preventīvo darbību izskatīšanas kārtības noteikšanu PVD, saņemts ieteikums no LATAK vērtētājiem detalizētāk aprakstīt visas saistītās darbības, nosakot konkrētas rīcības. Balstoties uz ieteikumu, tiks izstrādāta procedūra par korektīvo un preventīvo darbību veikšanas kārtību PVD, nosakot **atbildīgos** par korektīvo un preventīvo darbību reģistrāciju, izskatīšanu un procesa uzraudzību.

Jāatzīmē, ka konstatētie novērojumi būtiski neietekmē inspekcijas procesu, jo neikdienišķās situācijās inspektori var konsultēties ar CP strādājošajiem (tehniskajiem vadītājiem) lēmuma pieņemšanā.

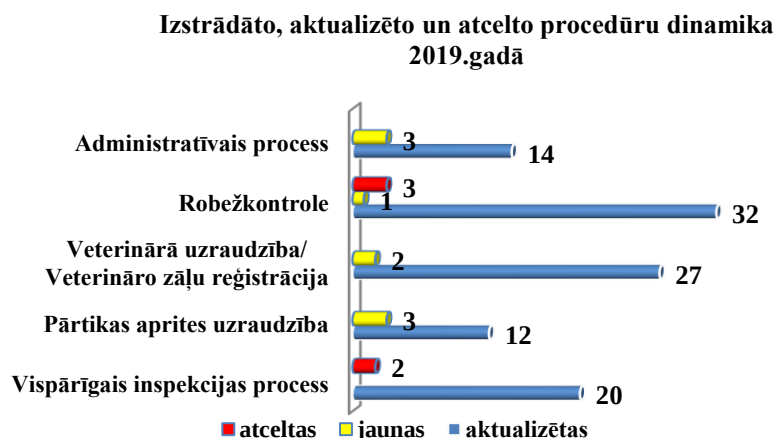
Izvērtējot LATAK uzraudzības procesu, var secināt, kad piecu gadu periodā (9.attēls), konstatēto novērojumu/neatbilstību skaitam ir svārstīga tendence, piemēram, 2017. gadā ir konstatēti trīs novērojumi, 2018.gadā - 1 novērojums, bet jau 2019. gadā kopā dienestā LATAK ir konstatējis jau 5 novērojumus. Izvērtējot konstatētos novērojumus, jāsecina, ka novērojumi pamatā ir saistīti ar lielo darba noslodzi un nepārtrauktām izmaiņām normatīvajos aktos.

Pozitīva tendence ir akreditācijas novērtēšanas procesā ietilpstošai inspektoru praktiskās darbības novērtēšanai (inspekcijas laikā/kravu kontroles laikā), kur attiecīgi piecu gadu periodā LATAK nav konstatējis nevienu neatbilstību vai novērojumu.

Lai nodrošinātu PVD mērķu un pamatuzdevumu efektīvu izpildi, kā arī LATAK audita veiksmīgu norisi, un visu veikto darbību saskaņotu orientāciju uz normatīvo aktu izpildi 2019. gadā, tika veikta regulāra PVD normatīvo aktu (procedūru) aktualizēšana.

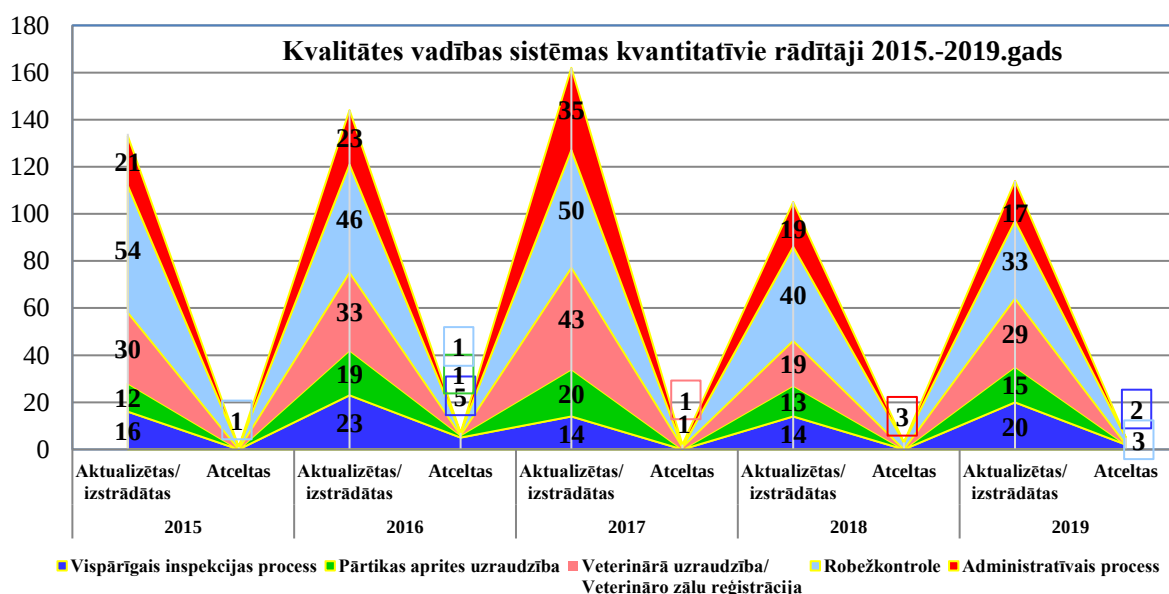
Kopā visās jomās 2019. gadā tika izstrādātas 9 jaunas procedūras, aktualizētas 105 un atceltas 5 procedūras. Procedūru aktualizācija, jaunu procedūru izstrāde un procedūru atcelšana notiek pamatojoties uz izmaiņām normatīvajos aktos, ārējo un iekšējo auditu konstatējumiem, skat. 10.attēlu.

Attēls Nr.10

Izvērtējot izstrādāto, aktualizēto un atcelto procedūru dinamika 2019.gadā, var secināt, ka procedūru aktualizācija pārsvarā notiek, lai integrētu normatīvo aktu izmaiņas, ieviestu korektīvās darbības, kas saistītas ar iekšējo un ārējo audita atklājumiem, kā arī lai pilnveidotu uzraudzības sistēmu. Pārtikas uzraudzības departamentā, lai nodrošinātu vienotu pieeju elastības principa piemērošanā noteiktu pārtikas aprites uzņēmumu novērtējumā ar mērķi higiēnas prasību novērtējuma “B+” pielīdzināšanai “A” novērtējumam, un tā samazinot plānveida pārbažu periodiskumu, tika izstrādāta procedūra par kārtību, kādā pārtikas aprites uzņēmumu novērtējumā tiek piemēroti elastības principi. Veterinārās uzraudzības departamentā tika izstrādātas divas jaunas procedūras par nomedīto meža cūku apstrādes vietas biodrošības un medījumu uzglabāšanas prasību izvērtēšanu un procedūra par biodrošības ievērošanu apmeklējot lauksaimniecības dzīvnieku novietnes un citu dzīvnieku turēšanas vietas.

Attēls Nr.11

Izvērtējot procedūru skaitu pa jomām piecu gadu periodā, kā redzams 11.attēlā, lielākais aktualizēto/izstrādāto procedūru skaits kopumā, kā arī lielākais atcelto procedūru skaits ir robežkontroles jomā. Robežkontroles departamentā lielais aktualizēto/atcelto procedūru skaits ir saistīts ar izmaiņām normatīvajos aktos, piemēram, lai nodrošinātu vienotu kārtību bioloģisko produktu kontrolei - konkrētu produktu, dzīvo dzīvnieku vai augu kontrolei, tika izstrādāta jauna procedūra par bioloģisko produktu kontroli. Kā arī izvērtējot kvalitātes sistēmu, tika pieņemts lēmums atcelt trīs procedūras, kuras kļuvušas neaktuālas saistībā ar izmaiņām likumdošanas aktos un dokumentu reģistrācijas sistēmas RD DOK2 darbības pārtraukšanu.

Lai nodrošinātu vienotu un drošu trauksmes cēlāju ziņojumu saņemšanu, noteiktu aprites un izskatīšanas kārtību un nodrošinātu trauksmes cēlāju aizsardzību, apstiprināta jauna procedūra par trauksmes cēlāju ziņojumu saņemšanu un izskatīšanu PVD. Kā arī, atbilstoši Fizisko personas datu apstrādes likumam, 2019. gadā tika izstrādātas divas jaunas procedūras

par personas datu dzēšanu no PVD informācijas sistēmām un personas datu aizsardzības pārkāpumu izmeklēšanas un ziņošanas kārtība, kurā ir noteikti pienākumi, kā PVD tiek organizēta personas datu aizsardzības pārkāpumu konstatēšana, šo pārkāpumu tālāka izmeklēšana un ziņošana par tiem atbildīgajām institūcijām un datu subjektiem.

2.Uzdevums :

Nodrošināt sagatavošanās darbus un veiksmīgu norisi EMA JAP* auditā GMP jomā.

Izpilde:

Tika veikta JAP audita aptaujas anketas un citu auditam nepieciešamo dokumentu sagatavošana un iesniegšana audita grupai. Nodrošināta dalība JAP auditā.

**JAP (Joint Audit Programme) ES GMP inspektorātu kopējā audita programma - daļa no GMP inspektorātu kopējās kvalitātes sistēmas, kas nodrošina vienotu pieeju GMP inspekcijām Eiropas Savienībā.*

3.Uzdevums:

ISO 9001:2015 standarta ieviešana veterināro zāļu reģistrācijas jomā.

Izpilde:

2019. gadā tika veikta VUD VZRD ieviestās kvalitātes vadības sistēmas izvērtēšana: pārskatīta Rokasgrāmata veterināro zāļu novērtēšanas sfērā un izvērtēta procedūru atbilstība. Balstoties uz novērtējumu tika veikta procedūras par Veterināro zāļu ražošanas/importēšanas uzņēmumu atbilstības novērtēšanu aktualizēšana. Kā arī lai nodrošinātu Veterināro zāļu reģistrācijas daļas dokumentu apriti, reģistrācijas dokumentu kopumu un lietu veidošanu, tajā skaitā ierobežotas pieejamības dokumentu, aprites, uzglabāšanas un izmantošanas kārtību tika aktualizētas VZRD procedūras atbilstoši dokumentu un arhīva pārvaldībai.

2.5. REVĪZIJAS KĀRTĪBA

2.5.1 Izvirzītie uzdevumi un izpilde iekšējā audita jomā

1. Uzdevums:

Ieviesto rekomendāciju/ieteikumu pārskatīšana

Izpilde:

2019.gadā ir veikta ieviesto rekomendāciju pārskatīšana, lai gūtu apliecinājumu, par ieviesto izmaiņu izpildi.

2019.gadā ir uzsākta datu apkopošana par oficiālo kontroļu veiktajiem pasākumiem, kas nepieciešama uz risku balstīta audita programmas izstrādei.

2. Uzdevums:

Daudzgaļu audita programmas izrāde 2017.– 2021. gadam.

Izpilde:

Aktualizēta PVD ilgtermiņa audita programma 2017-2021.gadam aptverot gan oficiālās kontroles, gan citu PVD deleģēto funkciju auditus, tādējādi nodrošinot sistemātiskus un plānveida PVD darbības jomas auditus.

3. Uzdevums:

Ikgadējā audita programmas izstrāde.

Izpilde:

Ņemot vērā ilgtermiņa audita programmā noteikto, tika aktualizēta un apstiprināta 2019. gada audita programma.

4. Uzdevums:

Realizēt iekšējā audita plānus saskaņā ar PVD ilgtermiņa iekšējā audita programmu 2017.-2021.gadam un iekšējā audita programmu 2019.gadam.

Izpilde:

2019. gadā tika uzsākta aktualizētās 2017. - 2021. daudzgadu audita programmas realizācija, īstenojot Eiropas Parlamenta un padomes Regulas (EK) Nr.882/2004 4.panta 6.punktā noteiktos auditus par oficiālo kontroles piemērošanu un efektivitāti, citu PVD deleģēto funkciju darbību, kā arī lai izvērtētu inspekcijas atbilstību LVS ISO /IEC 17020 "Atbilstības novērtēšana. Prasības dažāda veida institūcijām, kas veic inspekciju".

Saskaņā ar 2019.gada iekšējo audita programmu, realizētas sekojošas audita programmas:

1. Regulas (EK) 882/2004 noteiktie auditi:

Programma Nr.1 - Salmonelozes kontroles programma (mājputni, barība, pārtika).

Programma Nr.2 - Broileru labturība.

Programma Nr.3 - Cūkgaļas aprīte. Āfrikas cūku mēra kontroles un uzraudzības pasākumi cūkgaļas aprītē.

Programma Nr.4 - Augu izcelsmes produktu primārā ražošana un pārstrāde.

Programma Nr.5 - Augu izcelsmes dzīvnieku barība (robežkontroles uzraudzība).

Programma Nr.6 - Materiāli un izstrādājumu, kas paredzēti saskarē ar pārtiku (robežkontroles uzraudzība).

Programma Nr.7 - Bioloģiskā pārtika (robežkontroles uzraudzība).

2. Citu piešķirto funkciju auditi:

Programma Nr.8 - Svaigu augļu un dārzeņu atbilstības pārbaudes saskaņā ar tirdzniecības standartu prasībām;

Programma Nr.9 - Paralēli importētu veterināro zāļu izplatīšanas atļaujas izsniegšanas kārtība.

Gada ietvaros tika realizētas deviņas audita programmas astoņpadsmit struktūrvienības. Audīts tika veikts visās teritoriālajās struktūrvienībās. Savukārt robežkontroles punktos auditu skaits salīdzinot ar 2018.gadu, tika samazināts, nosakot auditus robežkontroles punktos, kuros ir lielāka kravu intensitāte. Kopumā tika veikti divdesmit pieci auditi.

Ņemot vērā jomas specifiku, audita programmām tika noteikta realizējamā audita apjoms (auditējamās struktūrvienības). 2019.gadā realizētajos auditos apvienota dokumentālā pārbaude struktūrvienībās ar praktiskām inspekcijām uzņēmumā. Kā piemēram, broileru labturības uzraudzības auditā noteiktajās struktūrvienībās veikta praktiskā inspekcija vienam uzņēmumam gan broileru novietnē gan broileru kautuvē. Uzraudzības objekti atrodas dažādās

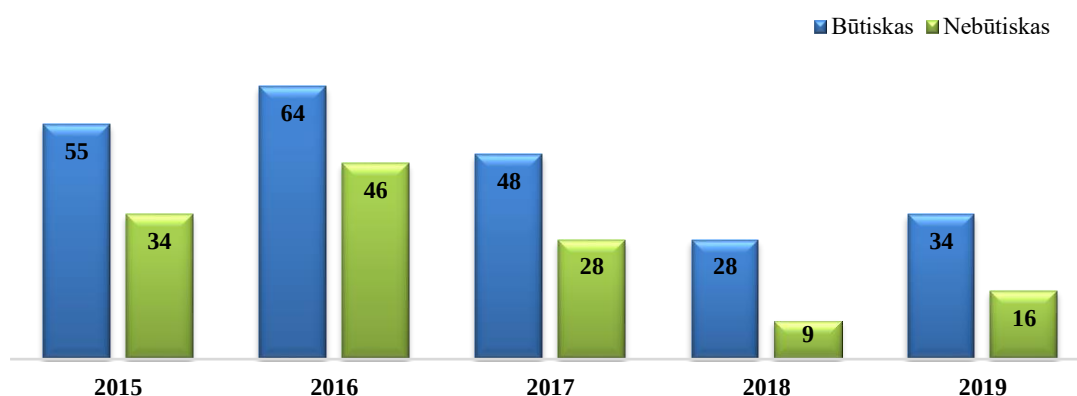
uzraudzības teritorijās. Auditā iegūta informācija gan par inspektoru rīcībām veicot praktisko inspekciju, gan arī par savstarpējo komunikāciju struktūrvienību starpā.

Robežkontroles uzraudzības auditos turpināta 2018. gadā iesākta pieeja audita veikšanai, proti, nosakot konkrētu uzraudzības jomu, (piem. - Bioloģiskā pārtikas robežkontrole), kuras ietvaros izvērtē inspekcijas atbilstību Regulā (EK) Nr. 882/2004 un standartā LVS ISO/IEC 17020 noteiktajām prasībām. Šāda pieeja ļauj detalizētāk novērtēt konkrētu uzraudzības jomu, iegūstot pierādījumus par oficiālās kontroles veikto pasākumu atbilstību, piemērotību un efektivitāti.

Audita programmās Nr.1., 3. un 4. auditētas trīs struktūrvienības un Centrālā pārvalde. Audita programmai Nr.2 auditētas divas struktūrvienības un Centrālā pārvalde. Savukārt audita programmas Nr.5 ietvaros tika auditētas četras struktūrvienības. Audita programmās Nr. 6. un 7., auditēta viena struktūrvienība. Audita programmā Nr.8 auditēta viena struktūrvienība un Centrālā pārvalde. Audita programmas Nr.9. ietvaros auditēta Centrālā pārvalde jo veterināro zāļu ražotņu atbilstības novērtēšanu PVD veic tikai viena struktūrvienība. Veikto auditu apjomu un struktūrvienību skaitu skatīt - 12.attēlā

Attēls Nr.12

Neatbilstību dinamika 2015.-2019.gadā

Izstrādātā audita veikšanas pieeja (dokumentālā pārbaude un praktiskās inspekcijas veikšana audita laikā) un noteiktais audita programmu apjoms ļauj pilnīgāk novērtēt oficiālās kontroles veiktos pasākumus, tādējādi iegūstot apliecinājumus par visu uzraudzības procesu kopumā. Vienas audita jomas ietvaros vairākās struktūrvienībās konstatētas līdzīgas neatbilstības, kas liecina par kopīgām uzraudzības sistēmas nepilnībām (neskaidri uzrakstīta procedūras prasība, nepilnīga procesa uzraudzība utt.). Struktūrvienības tiek noteiktas, balstoties uz konkrētu objektu atrašanos uzraudzības teritorijā. Audita programmas un jomas noteiktas tā, lai pārklātu visas struktūrvienības. (skatīt -. attēlu.) Struktūrvienībā: TSV Nr.1 ir veikti sešu jomu auditi, savukārt TSV Nr.6 -divi jomu auditi.

Teritoriālajās struktūrvienībās audita programmā Nr.2, Nr.3 un Nr.4 veikta praktiskā oficiālās kontroles novērtēšana. Praktiskās inspekcijas laikā uzņēmumā ir veikta inspektoru darbības novērtēšana, veicot oficiālo kontroli konkrētā jomā, proti, normatīvo aktu pārzināšana, izstrādāto procedūru pielietošana, rīcība neatbilstības gadījumā utt. Visās audita

jomās ir veikts audits Centrālajā pārvaldē, novērtējot uzraudzības procesa izstrādāto dokumentācijas atbilstību normatīvo aktu prasībām un vai dokumentācijā noteiktās rīcības ir piemērotas regulas 882/2004 mērķu sasniegšanai.

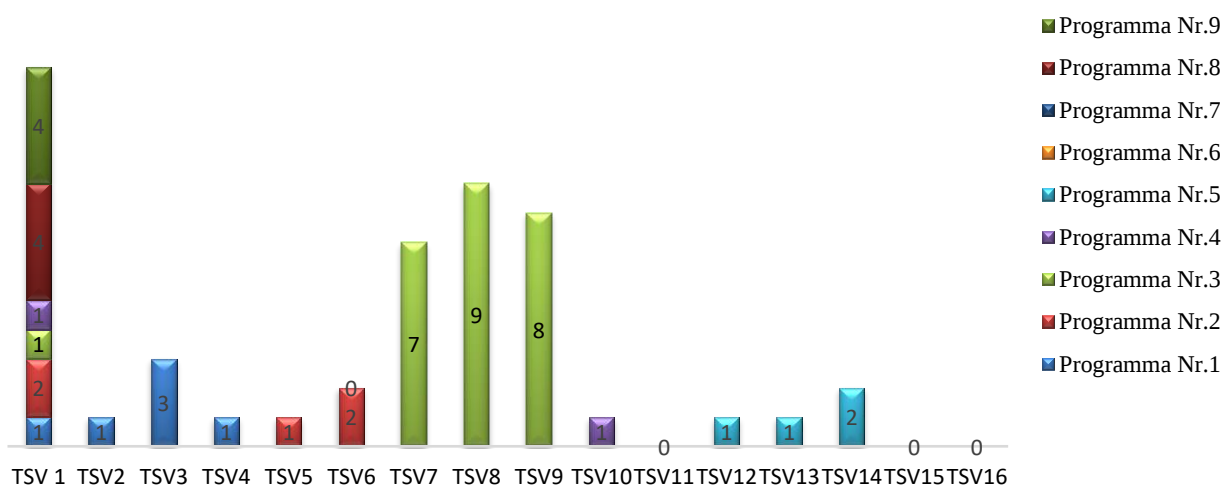
Lai nodrošinātu vienotu pieeju audita procesa norisei un audita rezultātu vienādei interpretācijai Resursu vadības departamenta Vadības sistēmu, audita un dokumentu pārvaldības daļas auditors piedalījies visos Regulas (EK) 882/2004 noteiktajos auditos pārtikas un veterinārajā uzraudzības jomā un citu piešķirto funkciju auditos. Audita programmās Nr.1 un Nr.2 izpildē piedalījās Tehniskie eksperti, kurš nodrošināja auditorus ar specifiskām zināšanām procesu uzraudzībā, kas saistītas ar konkrēto audita jomu.

Atkarībā no neatbilstību būtības tika noteiktas korektīvās darbības – CP līmenī veiktas izmaiņas reglamentējošās procedūrās, TSV un KP līmenī attiecīgo procedūru vai citu normatīvo aktu ievērošanas nodrošināšana. Konstatētajām neatbilstībās ir veikta cēloņu analīze, noteiktas plānotās korektīvās darbības, korektīvās darbības termiņš un atbildīgā persona.

Plānojot un īstenojot ikgadējos iekšējos auditus, audita plānā (pēc iespējām) iekļauj iepriekšējā auditā konstatēto būtisko neatbilstību verifikāciju. Tādējādi gūstot pārliecību par plānoto korektīvo darbību izpildi norādītajā termiņā. Turklāt pēc audita darbības ietīpst korektīvo darbību izpildes dokumentālu apliecinājumu iesūtīšana uzraudzības auditoram.

Attēls Nr.13

2019.gadā konstatēto neatbilstību skaists struktūrvienībās

2.6. IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMA

PVD Iekšējās kontroles daļas mērķis ir nodrošināt PVD vienotu iekšējās kontroles sistēmas darbību, veicot uzraudzību par PVD nodarbināto personu darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām.

2019. gadā PVD Iekšējās kontroles sistēmas politika tika īstenota, akcentējot vienotas Iekšējās kontroles sistēmas pamatprincipu ieviešanu. PVD Iekšējās kontroles sistēmas darbība tika veikta nepārtrauktā mijiedarbībā ar PVD pārvaldības struktūrām, panākot tūlītēju rīcību uz situācijas izmaiņām, un sniegtu priekšlikumus vadības procesu organizācijai. Lai šī sistēma būtu efektīva un uz attīstību vērsta, tika veikta kontroles mehānismu pārvērtēšana un ikgadējās darbības mērķu noteikšana.

Iekšējās kontroles sistēmas pamatdarbības ietvaros:

1. PVD Iekšējās kontroles daļas pārstāvis iekļauts ilgtermiņa ieguldījumu un krājumu norakstīšanas komisijas sastāvā, lai nodrošinātu PVD ilgtermiņa ieguldījumu nodošanu ekspluatācijā, remontdarbu izmaksu kapitalizācijas izmaksu noteikšanu, lietderīgās atlikušā lietošanas laika noteikšanu, pārvietošanu, kā arī lai nodrošinātu sagatavoto ilgtermiņa ieguldījumu un krājumu norakstīšanas attaisnojuma dokumentu izskatīšanu;
2. PVD Iekšējās kontroles daļas pārstāvis iekļauts PVD iepirkumu komisijas sastāvā Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 24. panta pirmo daļu, kā arī lai preventīvi mazinātu korupcijas riskus iepirkumos, kā arī prettiesisku rīcību ar valsts, pašvaldību un to kapitālsabiedrību mantu un finanšu līdzekļiem;
3. PVD Iekšējās kontroles daļas pārstāvis iekļauts pretendentu vērtēšanas komisijas sastāvā personāla atlases procesu ietvaros.
4. PVD Iekšējās kontroles daļas vadītājs ir atbildīga persona trauksmes celšanas jomā.
5. PVD Iekšējās kontroles daļa īstenoja sadarbību ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju un Zemkopības ministriju, Valsts ieņēmuma dienesta Muitas pārvaldi iekšējās kontroles sistēmas pamatdarbības ietvaros.

2.6.1. Personu darbības atbilstības pārbaudes

2019. gadā 4 gadījumos tika izvērtēta PVD nodarbināto personu disciplinārā atbildība. Tā rezultātā tika ierosinātas 2 disciplinārlietas. Pēc lietas materiālu izvērtēšanas un atzinumu sniegšanas, vienai amatpersonai tika piemērots disciplinārsods – rājiens. Vienai amatpersonai, dienesta izmeklēšanas ietvaros, tika izteikts aizrādījums.

Papildus, pārskata periodā veikta savstarpējās informācijas apmaiņa ar KNAB par iespējamiem PVD amatpersonu pārkāpumiem saistībā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteikto normu ievērošanu.

Pārskata periodā tika izvērtētas 11 sūdzības par PVD amatpersonu rīcību veicot amata pienākumus. Tika izvērtēti 2 trauksmes celšanas ziņojumi.

Anālītisko pārbaūžu ietvaros, pārskata periodā, ir veiktas sekojošas pastāvīgās un vienreizējās pārbaudes:

1. PVD valsts inspektoru rīcības tiesiskuma pārbaudes saistībā ar uzrādītajiem veterinārās ekspertīzes pakalpojumiem;
2. Dienesta autotransporta izmantošanas kārtības ievērošanas pārbaudes;
3. PVD rīcībā esošās informācijas pārbaudes par PVD nodarbināto personu iespējamiem darba kārtības pārkāpumiem.

2.6.2. Pretkorupcijas novēršanas pasākumi

Pretkorupcijas pasākumu ietvaros izvērtēti 105 PVD nodarbināto personu iesniegumi par iespējamo amatu savienošānu. Sniegtas konsultācijas PVD nodarbinātām personām par interešu konflikta novēršanu pildot amata pienākumus.

2.6.3. Mācības

2019. gadā PVD amatpersonas apmeklēja Valsts administrācijas skolas organizētās mācības sekojošās tēmās “Korupcijas novēršana” un “Korupcijas un interešu konflikta risku novēršana”.

2.6.4. Pārskata periodā apkopotie rezultāti un prioritātes 2019.gadā

Nemot vērā 2019. gadā noteiktos prioritāros uzdevumus, to izpilde tika saistīta ar pastiprinātas PVD iekšējās darba kārtības noteikumu un darba disciplīnas ievērošanas pārbaudēm, pastāvīgu konsultāciju sniegšanu PVD nodarbinātām personām par korupcijas risku identificēšanu un ētikas pamatprincipu ievērošanu, papildus tika veiktas analītiskās pārbaudes, ar kuru rezultātiem tika iepazīstināts PVD ģenerāldirektors un atbildīgās struktūrvienības. Pastiprināta uzmanība tika vērsta uz komunikāciju ar PVD struktūrvienībām, informējot par aktuālajiem jautājumiem un sniedzot skaidrojumus par iekšējās kontroles sistēmas darbību. Salīdzinot 2017.gada un 2018.gada darba rezultātus, jāsecina ka pārskata periodā samazinājies PVD amatpersonu disciplinārās atbildības izvērtējumu skaits, bet izskatīto sūdzību, par PVD inspektoru faktisko rīcību, skaits, palika iepriekšēja līmenī.

Atsaucoties uz 2019. gada PVD Iekšējās kontroles daļas darba rezultātiem, PVD Iekšējās kontroles daļas prioritātes 2020. gadā:

1. Pastiprinātas PVD iekšējās darba kārtības noteikumu un darba disciplīnas ievērošanas pārbaudes;
2. Informācijas un konsultāciju sniegšana PVD nodarbinātām personām savas kompetences ietvaros.
3. PVD pretkorupcijas pasākumu plāna 2015.g.-2020.g. aktualizēšana saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņem 2015.-2020. gadam.

Pārskata periodā ar PVD ģenerāldirektora rīkojumu tika apstiprināts PVD Pretkorupcijas pasākumu plāns 2015.-2020. gadam. Tādējādi, secīgi turpinot iepriekšējā periodā (PVD Pretkorupcijas pasākumu plāns 2015.-2018.g.) veikto uzdevumu pastāvīgu izpildes uzraudzību, kā arī nākamā plānošanas perioda jaunu uzdevumu izpildi saskaņā ar 2015.gada 16.jūlija Ministru kabineta rīkojumu Nr.393 „Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņem 2015.-2020.gadam”. Lai nodrošinātu PVD Pretkorupcijas pasākumu plānā aktuālu uzdevumu un optimālu pasākumu noteikšanu, PVD Pretkorupcijas pasākumu plāns 2015.-2020. gadam tiek pārskatīts un aktualizēts ne retāk kā reizi gadā. Pretkorupcijas pasākumu plāna ietvaros veikta Korupcijas risku analīze un ir noteiktas galvenās korupcijas riska zonas noteiktās amatu grupās. Plānā ietvertie uzdevumi sagrupēti saistībā ar noteiktajām jomām, ievērojot noteiktās korupcijas risku zonas un, uzdevumu izpildes ietvaros, aktualizētas riska zonu reglamentējošās procedūras.

Pretkorupcijas pasākumu ietvaros regulāri tiek izvērtēti PVD nodarbināto personu iesniegumi par iespējamo amatu savienošānu. Sniegtas konsultācijas PVD nodarbinātām personām par interešu konflikta novēršanu pildot amata pienākumus.

2.7. ĀRĒJO ATTIECĪBU, EIROPAS SAVIENĪBAS LIETU UN STARPTAUTISKO PROJEKTU VADĪBA

2.7.1. ES inspektoru un citu valstu inspektoru vizītes

2019.gadā Eiropas Komisijas DG SANTE Veselības un pārtikas audita un analīzes direktorātas (HFAA) nebija organizējis nevienu audita misiju uz Latviju. Toties notika vairāki citi auditi par zāļu ražošanas atbilstību labas prakses standartiem un par eksporta un importa iespējām:

1. Eiropas Zāļu aģentūras (EMA) auditoru vizītes par veterināro zāļu labas ražošanas prakses standartu novērtēšanas atbilstību ES normatīvajiem aktiem (GMP audits) uzņemšanas 5. – 8.03.2019. sagatavošana.
2. ASV Lauksaimniecības departamenta Dzīvnieku un augu veselības inspekcijas dienesta (APHIS) pārstāvju vizītes par ASV blakusproduktu importu uz Latviju 13.06.2019. uzņemšanas sagatavošana.
3. Austrālijas Lauksaimniecības un ūdens resursu departamenta pārstāvju vizītes par lašu apstrādes uzņēmumu novērtēšanu eksportam uz Austrāliju uzņemšanas 20. - 21.05.2019. organizēšana.
4. Korejas Republikas Pārtikas un zāļu drošības ministrijas ekspertu vizītes par izvērtētu patērētājiem nekaitīgas Latvijas piena ražošanas uzraudzības sistēmu un eksporta iespējām uz Koreju uzņemšanas 18. – 26.09.2019. sagatavošana.
5. Brazīlijas Lauksaimniecības, lopkopības un pārtikas apgādes ministrijas inspektoru vizītes par zvejas un piena pārstrādes uzņēmumu izvērtēšanu eksportam uz Brazīliju (9. – 19.12.2019.) uzņemšanas organizēšana.

2.7.2. Stratēģisko dokumentu izstrāde un ES lietu koordinācija

1. Piedalīšanās EK *darba grupās par daudzgadu nacionālo kontroles plānu un ikgadējiem ziņojumiem saskaņā ar EK regulas 882/2004 41. – 44.punktu darbā*, izstrādājot elektronisko daudzgadu nacionālā kontroles plāna atskaides formas projektu. Piedalīšanās EK DG SANTE organizētajā pilotprojektā par elektroniskās atskaides formas aizpildīšanu.
2. Daudzgadu nacionālā kontroles plāna (2017-2019) atskaides sagatavošana par 2018.gadu un iesniegšana Eiropas Komisijas DG SANTE Veselības un pārtikas audita un analīzes direktorātā (HFAA).
3. PVD Darba plāna 2019.gadam sagatavošanas nodrošināšana.
4. PVD pieprasīto normatīvo aktu tulkošanas organizēšana.

2.7.3. Starptautisko projektu un apmācību ieviešana

1. Mērķsadarbības projekts Nr. MD 12 ENI AG 01 16 (MD/25) “Atbalsts Moldovas Republikas Nacionālajai pārtikas drošības aģentūrai” - noslēgums;
2. Mācību projekts par ES likumdošanas piemērošanas stiprināšanu sanitārajā un fītosanitārajā jomā: ACM, KCM un trakumsērgas kontroles un apkarošanas pasākumi; līgums Nr. 2015 96 04 Itālijas konsultāciju firmas OPERA vadībā EK iniciatīvas “Labāka apmācība drošākai pārtikai” (BTSF) ietvaros.
3. Mācību projekts par audita sistēmu un iekšējo auditēšanu, Nr. 2017 96 06 Itālijas konsultāciju firmas OPERA vadībā EK iniciatīvas (BTSF) ietvaros.
4. Mācību projekts par pārtikas higiēnu un elastīguma noteikumiem Nr. 2017 96 02 Itālijas konsultāciju firmas OPERA vadībā EK iniciatīvas (BTSF) ietvaros.
5. BOMCA 9 projekts par robežu pārvaldību Centrālajā Āzijā Nr. DCI-ASIE/2015/358-348.
6. Mācību organizēšana 17. – 19.09.2019. sadarbībā ar Vācijas konsultāciju firmu GIZ projekta “Atvērtais reģionālais fonds ārējās tirdzniecības veicināšanai Dienvidaustrumu Eiropā: Intensīvas specializētās mācības par BIP procedūrām un integrēto riska vadību” ietvaros.
7. TAIEX mācības Ziemeļmaķedonijas Pārtikas un veterinārās aģentūras ekspertiem par biodrošības pasākumu ieviešanu cūku fermās un riska faktoriem, kas saistīti ar Āfrikas cūku mēri.

2.8. SABIEDRISKO ATTIECĪBU VADĪBA

2.8.1. Komunikācija ar sabiedrību

Pārtikas un veterinārais dienests, izmantojot dažādus sabiedrībai ērtus komunikācijas kanālus - plašsaziņas līdzekļus, sociālos medijus, kā arī citus sabiedrisko attiecību instrumentus, nodrošina regulāru komunikāciju ar sabiedrību, tādējādi dienests ievēro sabiedrības tiesības saņemt informāciju par norisēm pārtikas aprītē un veterinārajā uzraudzībā, īstenojot atklātības principus valsts pārvaldē.

2.8.2. Komunikācijas kanāli

Plašsaziņas līdzekļi

Plašsaziņas līdzekļiem – ziņu aģentūrām, radio, televīzijai, presei, interneta portāliem ir nenovērtējama loma Pārtikas un veterinārā dienesta komunikācijā ar sabiedrību – tas ir galvenais dienesta komunikācijas kanāls, kas sasniedz visplašāko auditoriju.

Plašsaziņas līdzekļi regulāri saņem Pārtikas un veterinārā dienesta sagatavotu informāciju (preses relīzes) par aktualitātēm dienesta uzraudzības jomās, brīdinājumus patērētājiem par bīstamiem pārtikas produktiem, izglītojoši informatīvus materiālus, kuru mērķis ir novērst nevēlamus notikumus, piemēram, saslimšanas, kā arī ziņas par konstatētiem pārkāpumiem un nelikumībām pārtikas aprītē un veterinārajā uzraudzībā.

Pārtikas un veterinārā dienesta eksperti profesionāli atbild uz plašsaziņas līdzekļus interesējošajiem jautājumiem, komentē aktualitātes dienesta uzraudzības jomās, skaidro Pārtikas un veterinārā dienesta inspektoru lēmumus.

2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu, ir pieaudzis gan informācijas pieprasījumu, gan publikāciju skaits plašsaziņas līdzekļos.

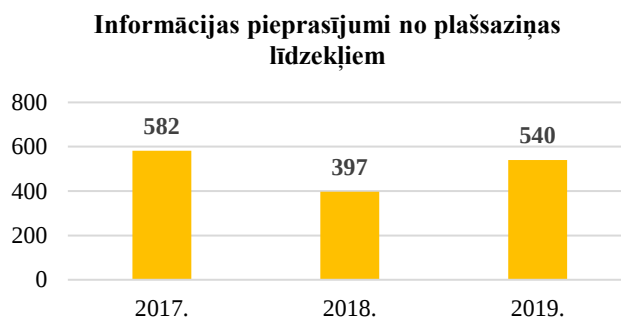
Visaugstākā publicitāte plašsaziņas līdzekļos PVD bija 2019. gada septembrī, kad vairākās Siguldas pirmsskolas izglītības iestādēs tika konstatēta bērnu saslimšana ar pārtikas izraisītu zarnu infekcijas slimību.

Analizējot informācijas pieprasījumus, kā arī publikācijas plašsaziņas līdzekļos, nākamā populārākā tēma 2019. gadā bija Ukrainas izcelsmes olu produktu pastiprinātā kontrole uz robežas, kas tika uzsākta pēc tam, kad no šīs valsts vestos olu produktos tika konstatētas salmonellas.

Tāpat plašu rezonansi plašsaziņas līdzekļos izraisīja kaņepju ziedu tējas ražotāja neapmierinātība ar dienesta lēmumu neļaut turpināt šī produkta izplatīšanu, jo, saskaņā ar Eiropas Savienībā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, šādu produktu izplatīšana Eiropas Savienībā ir aizliegta.

No veterinārās uzraudzības tematiem visplašākā publicitāte bija suņu saslimšanai ar nezināmu slimību Norvēģijā, kā arī gadījums, kad labturības prasību pārkāpumu dēļ PVD no kādām mājām Cēres pagastā izņēma suņus.

Attēls Nr.14

Attēls Nr.15

PVD tīmekļa vietne

PVD tīmekļa vietne ir nozīmīgs informācijas avots par pārtikas aprites un veterināro uzraudzību Latvijā, aktualitātēm un galvenajām norisēm ne tikai plašsaziņas līdzekļiem, bet arī uzņēmējiem, kas iesaistījušies vai plāno iesaistīties pārtikas aprītē, lopkopjiem un citiem Latvijas iedzīvotājiem – patērētājiem, mājas (istabas) dzīvnieku turētājiem, studentiem.

PVD tīmekļa vietne ir izvietota Zemkopības ministrijas nozares portālā, kur tā ir skatītākā sadaļa, ja salīdzina ar citām šajā portālā izvietotajām vietnēm. PVD tīmekļa vietnes skatījumi veido 20 % no kopējā portāla skatījumu skaita.

Visvairāk 2019. gadā PVD mājaslapas apmeklētāji ir skatījuši ziņu, kurā dienests brīdina par viltus ziņu, kura sociālajos medijos tika izplatīta laikā, kad notika pārbaudes Siguldas pirmsskolas izglītības iestādēs, lai noskaidrotu bērnu saslīmšanas iemeslus.

Viens no PVD tīmekļa vietnes svarīgākajiem instrumentiem ir veidne, kas lapas lietotājam ļauj uzdot jautājumus un saņemt atbildes no PVD ekspertiem, tādējādi nodrošinot atgriezenisko saiti.

2019. gadā PVD tīmekļa vietnē saņemti 572 jautājumi, uz kuriem sniegtas PVD ekspertu atbildes. Lielākā daļa jeb 319 no uzdotajiem jautājumiem bija saistīti ar pārtikas aprites uzraudzību – lapas lietotāji ir interesējušies, kā uzsākt uzņēmējdarbību pārtikas jomā, kādas prasības jāievēro u.t.t.

Attēls Nr. 16

PVD tīmekļvietnes skatījumi

Uzmanību! Viltus ziņas par bīstamiem citrusaugļiem	5 939 skatījumi
Izsludināti konkursi uz vakancēm Personāla vadības un Starptautiskās tirdzniecības daļā	3 277 skatījumi
Stingrāka kārtība, ievedot ES pavairojamo materiālu, svaigus augļus un dārzeņus un ne-dzīvnieku izcelsmes pārtiku un barību no trešajām valstīm	2 288 skatījumi
PVD aicina nelietot uzturā vairākus SIA "Lat Eko Food" ražotos augļu biezēņus	1 537 skatījumi
Saņemtie laboratorisko izmeklējumu rezultāti liecina par problēmām ar personīgo higiēnu un tīrību pirmsskolas izglītības iestāžu "Ieviņa" un "Saulīte" ēdināšanas blokos	656 skatījumi

Sociālie mediji

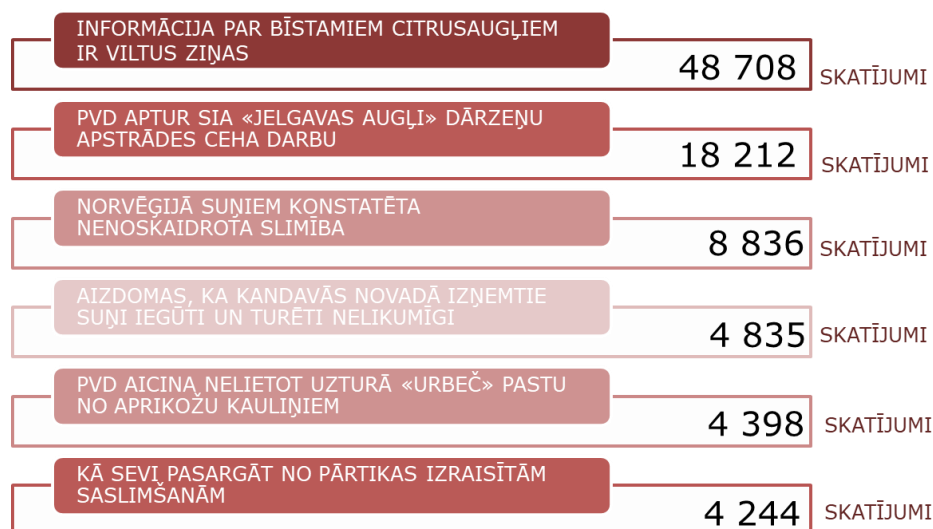
PVD ir divi sociālo mediju konti – YouTube, kur dienests publicē videomateriālus, kā arī mikroblogošanas vietnē Twitter, kurā dienests publicē aktualitātes, dalās ar informatīvajiem materiāliem, kā arī komunicē ar citiem šī sociālā medija lietotājiem, gan atbildot uz jautājumiem, gan pieņemot sūdzības.

Sociālie mediji ir kļuvuši par nozīmīgu sabiedrības līdzdalības instrumentu. Ar to palīdzību sabiedrībai ir iespēja ietekmēt valsts pārvaldes lēmumus.

Vislielāko auditoriju sasniedz vēstījums par viltus ziņām, kas tika izplatītas laikā, kamēr PVD veica pārbaudes Siguldas pirmsskolas izglītības iestādēs.

Attēls Nr. 17

PVD tvitera konta skatījumi

Informatīvie materiāli

Joprojām viens no informācijas avotiem lielai sabiedrības daļai ir drukāti informatīvie materiāli, kas pieejami gan dažādās sabiedriskās vietās, gan, piemēram, izstādēs, konferencēs un citos pasākumos.

2019. gadā PVD sagatavoja vairākus informatīvos materiālus, tostarp to papildus tirāžas – “Kas jāzina un jāievēro mājas (istabas) dzīvnieku īpašniekam vai turētājam”, “Kolēģi, veterinārārsti!”, “Kā rīkoties, ja dzīvnieks ievainots vai saslimis”, “Ko darīt, ja dzīvnieks noklīdis?”

Izstādes un citi pasākumi

2019. gadā Pārtikas un veterinārais dienests ir piedalījies Baltijā nozīmīgākajā pārtikas izstādē “Riga Food”.

Piedaloties ikgadējās Valsts kancelejas organizētajās “Ēnu dienās”, dienests ir nodrošinājis Latvijas skolēniem iespēju kļūt par dienestā strādājošo ēnām. Piedaloties valsts pārvaldes “Atvērto durvju dienā”, ikvienam bija iespēja uzdot jautājumus PVD darbiniekiem. Tāpat 2019. gadā PVD piedalījās projektā “Kā strādā mana valsts” un “Darbs valsts pārvaldē – varbūt tas ir mans ceļš”.

PVD eksperti regulāri piedalās arī dažādu sabiedrisko organizāciju organizētos semināros un diskusijās, kurās informē par aktualitātēm pārtikas aprites un veterinārajā uzraudzībā, skaidro dienesta nostāju dažādos jautājumos un atbild uz interesentu jautājumiem.

PVD eksperti ir piedalījušies Eiropas Komisijas projektā “ES – sargājam kopā”, bet kustības “Konsultē vispirms” ietvaros PVD ir saņēmis divas nozīmīgas balvas.

2.9. DARBĪBAS VIRZIENA “PĀRTIKAS UN VETERINĀRĀ DIENESTA PĀRVALDĪBA” REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI 2019.

Daudzgaļu nacionālā kontroles plānā 2017. – 2019. plānotie rezultāti un to izpilde parādīta 3.tabulā.

Tabula Nr.4.

Darbības rezultāti 2019.g.				
Nr.	Darbības rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
			plānots	izpilde
Personāla apmācību jomā				
1.	Mācību plāna izstrāde un koordinēšana, nodrošinot Pārtikas un veterinārā dienesta strādājošo profesionālo apmācību (primārā apmācība, nacionālā līmeņa kvalifikācijas paaugstināšanas kursi, starptautiskie kvalifikācijas paaugstināšanas kursi, elektroniskās mācības u.c.)	Plānotas darbinieku apmācības vispārizglītojošajos un profesionālajos jautājumos (mācībās iesaistīto PVD amata vietu skaits)	310	581
2.	PVD strādājošo dalības koordinēšana Eiropas Komisijas organizētajosursos (BTSF)	Sadarbībā ar profesionālo jomu struktūrvienībām deleģēti atbilstošākie mācību dalībnieki (cilvēku skaits)	80	179
3.	PVD “Jauno darbinieku diena”	Jaunpieņemto darbinieku iesaistes programma, lai nodrošinātu PVD funkciju, mērķu un pamatpienākumu nodrošināšanai atbilstošu darbinieku iesaisti (dienu skaits)	2	2
Pārtikas un veterinārā dienesta darbības rezultāti, rezultatīvie rādītāji un to skaitliskās vērtības				
1.	Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu uzraudzība un kontrole	1.Pārbaudes pārtikas uzņēmumos (skaits)	37 800	39 703
		2.Uzņēmumu īpatsvars % no kopējā pārbaudīto uzņēmumu skaita, kuros ir konstatēti būtiski pārkāpumi, kas ietekmē pārtikas produktu kvalitāti un nekaitīgumu	1,0	0,24
2.	Veterinārās uzraudzības objektu, tai skaitā dzīvnieku un produktu uzraudzība un kontrole	1.Veiktās pārbaudes valsts veterinārās uzraudzības objektos (skaits)	20 000	18 853
		2.Uzraudzības objektu īpatsvars % no kopējā pārbaudīto uzņēmumu	2	1.5

		skaita, kuros ir konstatēti būtiski pārkāpumi, kas ietekmē dzīvnieku veselību un labturību		
3.	Kravu pārbaudes Latvijas kontroles punktos uz ES ārējās robežas	1.Kopējais pārbaudīto kravu skaits	80 000	101 491
		2.Prasībām neatbilstošo kravu īpatsvars %	1,50	0,84
		3.Laboratoriski pārbaudīto kravu īpatsvars % no kopējā pārbaudīto kravu skaita	0,4	0,79
4.	Veikti pasākumi dzīvnieku lipīgo slimību profilaksē un apkarošanā	1.Vakcīnas devu skaits miljonos, lapsu un jēņotņu profilaktiskai vakcinācijai pret trakumsērgu	1.16	0,96
		2.Vakcīnas devu skaits miljonos, mājputnu profilaktiskai vakcinācijai pret salmonelozi	6,03	6,68
		3.Vakcīnas devu skaits miljonos, mežacūku vakcinācijai pret klasisko cūku mēri	0,02	0,00
Kvalitātes vadības jomā				
	Nodrošināt sagatavošanās darbus un veiksmīgu norisi LATAK uzraudzības auditā inspicēšanas jomā (TSV, RD)	Akreditētas institūcijas statusa saglabāšana	2 (novērtēšanas vizītes)	Norisinājās 2 LATAK vizītes
	Nodrošināt sagatavošanās darbus un veiksmīgu norisi BEMA novērtēšanā veterināro zāļu reģistrācijas jomā	Identificētas sistēmas stiprās un pilnveidojamās jomas	Saskaņā ar korektīvo/preventīvo darbību plānu	Veikta korektīvo/preventīvo darbību plāna izskatīšana, uzsākts procedūru pārskatīšanas process
	ISO 9001:2015 standarta ieviešana veterināro zāļu reģistrācijas jomā	Atbilstība standarta prasībām	Identificēti procesi, aktualizētas procedūras	Aktualizētas 2 procedūras
	Riska vadības sistēmas ieviešana veterināro zāļu reģistrācijas jomā	Riski identificēti, novērtēti un veikti pasākumi to minimizēšanai	3 (novērtēti procesi)	Pārskatīta 1 procedūra
	Izstrādāt procedūras specifisko pārtikas produktu novērtēšanas un reģistrācijas jomā	Noteikta vienota un pārredzama kārtība	1 (plāna pārskatīšana), Saskaņā ar procedūru izstrādes plānu	Saskaņā ar procedūru plānu izstrādātas 2 jaunas procedūras

	Nodrošināt inovatīvā risinājuma MobiPVD ieviešanu pārtikas uzraudzības objektu pārbaudēs daļas kompetences ietvaros (procedūru izstrādāšana, normatīvo aktu saraksta izveidošana un uzturēšana)	Nodrošināta vienota kārtība mobilas lietotnes MobiPVD izmantošanā	1 (aktualizēts normatīvo aktu saraksts)	Uzturēts 1 normatīvo aktu saraksts
Iekšējā audita jomā				
	Ieviestas audita sistēmas neatkarīgās pārbaudes laikā konstatētās rekomendācijas	Nodrošināta audita sistēmas atbilstība saistošo normatīvo aktu un vadlīniju prasībām	3/5 (ieviesto rekomendāciju/ Ieteikumu pārskatīšana)	Pārskatītas visas 3/5 rekomendācijas/ ieteikumi
	Daudzgaļu audita programmas izstrāde 2017-2021. gadam	Nodrošināta sistemātiska un plānveida PVD darbības jomu auditēšana balstoties uz risku	1 (audita programmas pārskatīšana)	Aktualizēta 1 PVD ilgtermiņa audita programma
	Ikgadējās audita programmas izstrāde	Nodrošināta sistemātiska un plānveida PVD darbības jomu auditēšana konkrēta gada ietvaros	1 (īkgadējās audita programmas izstrāde)	Apstiprināta 1 PVD 2019. gada audita programma
	Audita veikšana saskaņā ar audita programmu	Iegūta informācija, kādā mērā PVD darbība atbilst normatīvo aktu prasībām	9 (realizētas audita programmas)	Realizētas 9 audita programmas.
Iekšējās kontroles jomā				
	PVD Nodarbināto personu darbības atbilstības pārbaudes tiesību aktu, vadības politikas un noteiktā reglamenta prasībām.	Pārbaužu skaits	24	13

2.10. JURIDISKAIS ATBALSTS 2019.GADĀ

Sakarā ar to, ka Administratīvās atbildības likuma spēkā stāšanās datums tika pārcelts uz 2020.gada 1.jūliju, daļa 2019.gadā ielānotie pasākumi tika pārcelti uz 2020.gadu.

2019.gadā tika veikta PVD teritoriālo struktūrvienību inspektoru apmācība par Administratīvās atbildības likuma piemērošanu, e-mācību vidē izveidots apmācību materiāls par to.

IeM Sodū reģistram ir pieteikti apmācāmie inspektori, bet mācības notiks ne ātrāk kā 2020.gada otrajā gada ceturksnī. Tāpat arī iekšējās kārtības par likuma piemērošanu izstrādās 2020.gada otrajā gada ceturksnī.

3. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “PĀRTIKAS APRITES VALSTS UZRAUDZĪBA”

3.1. PĀRTIKAS APRITES VALSTS UZRAUDZĪBAS RAKSTUROJUMS UN REZULTĀTI

Daudzgažu nacionālā kontroles plānā 2017. – 2019. plānotie rezultāti un to izpilde parādīta 4.tabulā.

Tabula Nr.5

Darbības rezultāti 2019.gadā				
Nr.	Darbības rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
			plānots	izpildīts
1.	Uzņēmumu īpatsvars, kuros ir konstatēti būtiski pārkāpumi, nepārsniedz 1% no kopējā pārbaudīto uzņēmumu skaita.	Pārbaudītie uzņēmumi (%)	≤1	0,2 %
2.	Nodrošināta laboratorisko kontroles programmu izpilde.	Izpildītas laboratoriskās kontroles programmas (skaits)	16	18
3.	Virszraudzībā konstatētās inspektora darba nepilnības, kuras tika konstatētas iepriekšējā virszraudzībā, ir novērstas % gadījumu	Novērstas inspektoru darba nepilnības (%)	100%	100%
4.	Veikti uzņēmumu HACCP sistēmu auditi.	Izpildītas HACCP sistēmu auditu programmas (skaits).	21	19
5.	Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu uzraudzība un kontrole .	Pārtikas uzņēmumos veiktas pārbaudes (skaits).	37 800	39703

- Nodrošināta pārtikas aprites valsts uzraudzība un PVD funkciju realizācija atbilstoši Latvijas un ES normatīvajiem aktiem, PVD reglamentējošajiem dokumentiem, programmām un plāniem;
- Veikti 19 dzīvnieku izcelsmes pārtikas uzņēmumu paškontroles sistēmu auditi (6 zvejas produktu apstrādes, 6 gaļas ieguves vai pārstrādes un 7 piena pārstrādes uzņēmumos) saskaņā ar 2019.gada audita programmu, kas ir 90% no audita programmā ielānotā.
- Inspekciju plāna izpilde ir 76% .
- Mērķtiecīga dalība pārtikas produktu eksporta veicināšanas pasākumos:

- organizēti un atbalstīti Brazīlijas un Austrālijas kompetento iestāžu auditi zvejas produktu apstrādes uzņēmumos, kā arī Korejas un Brazīlijas kompetento iestāžu auditi piena pārstrādes uzņēmumos;
 - 2019.gada beigās uzsākta informācijas apkopošana Krievijas Federācijas kompetentās iestādes iesniegtajai aptaujas anketai par dzīvnieku izcelsmes produktu ražošanas uzņēmumu oficiālās kontroles organizēšanu Latvijā un tās rezultātiem;
 - sagatavotas vairākas trešo valstu iesniegtas aptaujas anketas eksporta veicināšanas nolūkos - gaļas eksportam uz Ķīnas Tautas Republiku, Korejas Republiku un Japānu, zvejas produktu eksportam uz Ķīnas sagatavota nepieciešamā informācija sertifikātu saskaņošanai, piena, olu produktu eksportam (Honkonga, Sīrija, Kazahstāna, Ukraina), gaļas un gaļas produktu eksportam (Kongo Republika, Honkonga, Moldova, Kanāda un Ukraina) savukārt zvejas produktu eksportam - uz Kazahstānu;
 - Organizēts un veikts kontroles institūcijas darbības audits (bioloģiskās lauksaimniecības jomā) Krievijā. Audita rezultātā sagatavoti uzraudzības ziņojumi un nosūtīti Eiropas Komisijai
 - izsniegti brīvās tirdzniecības sertifikāti.
 - Nodrošināta pieredzes apmaiņas vizīte Azerbaidžānas kompetentās iestādes pārstāvjiem.
- Nodrošināta dalība un sniegta nepieciešamā palīdzība visaptverošā nelegālas zvejas apkarošanas pasākumā “EMPACT ENVICRIME OA 2.1 Illegal Fishery JAD 25Set19”.
 - Veikti pasākumi rekomendāciju izpildē Ģenerāldirektora organizētam auditam, lai novērtētu ieviešanas pasākumus attiecībā uz ĀCM ierobežošanu un 2020.gada audita plānošanā.
 - Piedalīšanās ZM un BIOR Pētījuma par antibakteriālo līdzekļu atlieku izplatību Latvijas izcelsmes dzīvnieku gaļā uzraudzības programma 2018.-2020.gadam plānošanā un īstenošanā un rezultātu izvērtēšanā 2.etapā (cūkām, teļiem liellopiem).
 - Organizētas un veiktas pastiprinātas pārbaudes par informācijas sniegšanu patērētājiem tostarp alergēnu un vielu, kas izraisa nepanesamību norādi, ēdināšanas un tirdzniecības uzņēmumos, kas realizē nefasētu pārtiku.
 - Veiktas pārtikas izplatīšanas uzņēmumu tematiskās pārbaudes - pastiprināti pārbaudot pārtikas apriti ielu tirdzniecībā, svētku un pirmssvētku dienās, pārbaudot informācijas par pārtiku sniegšanu patērētājiem, produktu izcelsmes un izsekojamības, derīguma termiņu un uzņēmumu higiēnas atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.
 - Organizēta oficiālā kontrole publisko pasākumu laikā (Latvijas valsts simtgades svinību pasākumi, „Positivus Festival”, „LMT Summer Sound”, „Dzīres Kuldīgā”, „Bauskas Tas Te” u.c).
 - Veikta pastiprināta pirmskolas izglītības iestāžu ēdināšanas uzņēmumu saistībā ar pārtikas izraisītu slimību uzliesmojumiem, norādīta nepārtraukta komunikācija ar Slimību kontroles un profilakses centru, ar iesaistītajiem ēdienāšanas pakalpojumu sniedzējiem, ražošanas un vairumtirdzniecības uzņēmumiem, pašvaldībām.
 - Nodrošināta EK atbalsta programmas „Augļu, dārzeņu un piena piegāde izglītības iestādēs” kontrole izglītības iestādēs;
 - Programmas “Pārtikas dubultie standarti” ietvaros sniegti priekšlikumi pārtikas produktu izvēlei, kas būtu pakļauti turpmākai sensorai izvērtēšanai.
 - Nodrošināta uztura normu kontrole izglītības, ārstniecības un sociālās aprūpes iestādēs.

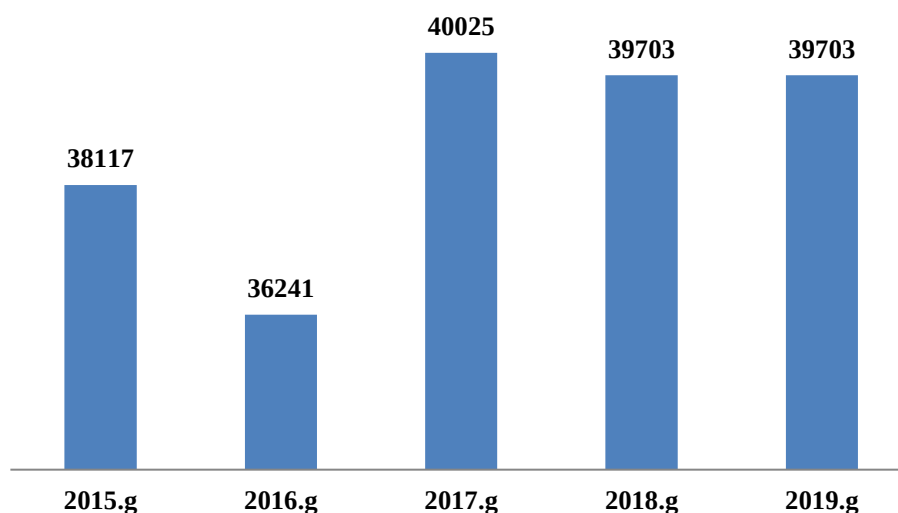
- Veikta “Zaļā publiskā iepirkuma” produktu atbilstības iepirkuma līguma nosacījumiem kontrole izglītības, sociālās aprūpes un ārstniecības iestāžu ēdināšanas uzņēmumos, apkopoti un analizēti kontroles rezultāti.
- PVD eksperti piedalījās vadlīniju “Augļu un dārzeņu konservu ražošana konservēšanas alternatīvās metodes” izstrādē. Vadlīniju mērķis ir veicināt augļu un dārzeņu konservu ražošanu mājražošanas uzņēmumos.
- Nodrošināta PVD funkciju realizēšana strukturālo fondu, Lauku attīstības plāna un Kopīgā tirgus organizācijas pasākumu administrēšanas jomā sadarbībā ar LAD. īstenoti pasākumi svaigu augļu un dārzeņu kvalitātes atbilstības novērtēšanai. Veikta dzīvnieku liemeņu klasifikācijas un cenu ziņošanas kontrole.
- Nodrošināta PVD funkciju realizēšana sadarbībā ar SIF EK Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām darbības programmas virsuzraudzībai.
- Nodrošināta dalība *Twinning* projekta „Atbalsts Moldovas Republikas Nacionālajai pārtikas drošības aģentūrai” vadībā, kā arī ekspertu dalība projekta aktivitātēs
- Nodrošināta pārtikas kvalitātes shēmu uzraudzība (Nacionālā pārtikas kvalitātes shēma, Aizsargātas cilmes vietas nosaukums, Aizsargāta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, Garantēta tradicionālā īpatnība); uzsākta reģistrācijas procedūra AGIN “Salacgrīvas nēģi”.
- Veikta atliekvielu pastiprināta kontrole kautuvēs, izmantojot ekspress metodi. Iegūtie rezultāti norāda uz problēmām veterinārmedicīnisko preparātu aprītē.
- Dalība antimikrobiālās rezistences programmas (AMR) izstrādē un īstenošanā 2019.gadam attiecībā uz mājputnu gaļu;
- Piedalīšanas briežu novājēšanas sindroma (BNS) uzraudzības programmas izstrādē un īstenošanā 2019.gadā.
- Turpināta pastiprināta tunču, sardīņu un sviesta zivju sugu kontrole tirdzniecības vietās, kā arī zvejas produktu apstrādes uzņēmumos par nosacījumiem tirgojot Melnā eskolara produkciju
- Nodrošināta PVD teritoriālo struktūrvienību pārtikas inspektoru un pilnvaroto veterinārārstu virsuzraudzība un apmācība.
- Nodrošināta dalība ĀCM ierobežošanas pasākumos:
 - Dalība normatīvo aktu projektu izstrādē;
 - Izsniegtas atļauju produkcijas aprītei ĀCM skartajās teritorijās;
 - Veikta pastiprināta pirms kaušanas izmeklēšana un pēc kaušanas veterinārā ekspertīze cūku dzimtas dzīvniekiem kautuvēs;
 - Pastiprināta cūku izcelsmes kontrole TRACE sertifikātos un LDC kautuvju ziņojumos ;
 - Nodrošināta metodiskā vadība dzīvnieku izcelsmes pārtikā neizmantojamo blakusproduktu (ABP) aprites organizēšanā;
 - Veikta kautuvju, gaļas sadales un gaļas pārstrādes uzņēmumu atzīšana, kurām atļauts piemērot atlaides no Komisijas lēmuma (2014/709) Par dzīvnieku veselības kontroles pasākumiem saistībā ar ĀCM dažās dalībvalstīs noteiktajām prasībām.
- Aktualizētas kvalitātes sistēmas procedūras: procedūra “Metodiskie norādījumi, pārtikas nekaitīguma pārvaldības sistēmas (HACCP) izvērtēšanai pārtikas uzņēmumos atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr.2073/2005, par pārtikas produktu mikrobioloģiskajiem kritērijiem”; procedūra – “Instrukcija temperatūras mērījumu veikšanai un rezultātu izvērtēšanai pārtikas aprites uzņēmumos”.

- Veikta dzīvnieku labturības prasību pastiprināta kontrole kautuvēs, lai pēc pārejas perioda beigām 2019.gada 8.decembrī tiktu ievērotas dzīvnieku labturības prasības kautuvēs saskaņā ar R1099/2009 un pārvadājumu novērtēšana pieņemot dzīvniekus kautuvēs.
- 2019.gada II pusgadā, pamatojoties uz saslimšanām bērnu izglītības iestādēs, tika uzsākta pastiprināta svaigas mājputnu gaļas oficiālā kontrole, kas pierādīja, ka no dažiem ES dalībvalstu uzņēmumiem tiek ieviesta svaiga mājputnu gaļa, kurai veicot laboratoriskās analīzes tika konstatēts *Salmonella spp.* piesārņojums, ka rezultātā Eiropas ātrās brīdināšanas sistēmā RASFF tika ievietoti vairāki ziņojumi.
- Veikti *Salmonella spp.* pastiprināti kontroles pasākumi mājputnu gaļas sadalīšanas uzņēmumos, ieskaitot valsts pilnvarotos veterinārārstus dažādu uzņēmumu pastāvīgā uzraudzībā un oficiālo paraugu ņemšanā.

3.2. PĀRTIKAS APRITES UZŅĒMUMU PĀRBAUDES

Attēls Nr. 18

Pārbažu skaits dinamikā (2014 . – 2019. gads)

PVD inspektori 2019. gadā ir veikuši 39703 pārbaudes un tas ir tikpat cik iepriekšējā pārskata periodā. Tas liecina par pārbažu apjoma stabilitāti un cilvēkresursu optimālu izmantošanu.

3.3. BIOLOĢISKĀS LAUKSAIMNIECĪBAS UZRAUDZĪBA UN KONTROLE

Bioloģiskās lauksaimniecības (turpmāk - BL) uzņēmumu sertifikāciju veic PVD atzītas kontroles institūcijas (turpmāk - KI):

- Sertifikācijas institūcija „Vides kvalitāte” (koda Nr. LV–BIO–01),
- SIA „Sertifikācijas un testēšanas centrs” (koda Nr. LV–BIO–02).

Lai izvērtētu KI darbības efektivitāti un objektivitāti, uzraudzības process organizēts divos līmeņos:

1. PVD TSV inspektori katru gadu pārbauda līdz 5% no kontrolei pakļautajiem BL uzņēmumiem atbilstoši riska novērtējumam, lai pārliecinātos, ka KI veiktās kontroles ir objektīvas un efektīvas.
2. Pārtikas uzraudzības departamenta Augu izcelsmes produktu, dzērienu un bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības daļas vecākie eksperti vismaz 2 reizes gadā apmeklē KI ofisu, lai pārliecinātos, ka institūciju darbība atbilst likumdošanas aktos noteiktajām prasībām. Pārbaudes laikā tiek pārbaudītas operatoru lietas, t.sk. kontroles procedūras, veiktie pasākumi, ko piemēro konstatēto pārkāpumu gadījumos, inspektoru kompetence un zināšanas.

2019.gadā PVD TSV pārvalžu inspektori veica 161 bioloģiskās ražošanas uzņēmumu pārbaudes, lai izvērtētu, kā tiek ievērotas bioloģiskās ražošanas, marķēšanas un kontroles noteiktās prasības. PVD inspektori, konstatējot pārkāpumus uzņēmumos vai KI inspektora darbā, sagatavo un nosūta KI ziņojumus par konstatētajām neatbilstībām. Rezultātā šajos uzņēmumos KI veica ārpuskārtas pārbaudes, veica atkārtotu uzņēmuma ražošanas procesa pārbaudi un dokumentu pārbaudi.

PVD inspektori tirdzniecības uzņēmumu pārbaudēs, izlases veidā, nediskriminējot kādu noteiktu produktu vai ražotāju grupu, kontrolēja ne tikai Latvijas pārtikas ražotāju, bet arī no citām dalībvalstīm ievestās un importētās “bio” produkcijas marķējuma atbilstību. Tirdzniecības vietās (tirgos, veikalos, vairumtirdzniecībā) tika veiktas 3405 pārbaudes, kā rezultātā tika konstatēti nekorekti marķējumi 4 produktiem.

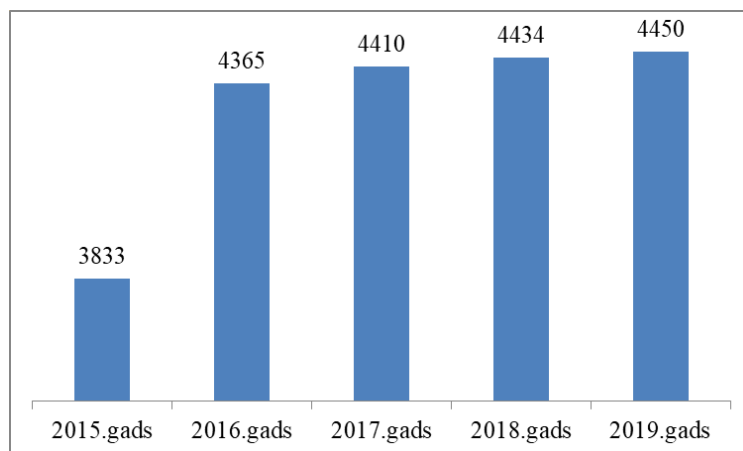
2019.gadā PVD Centrālā aparāta vecākie eksperti veica 5 pārbaudes KI ofisos. Pārbaudes laikā izvērtēti sekojoši dokumenti:

- aktualizētās procedūras, inspektoru sagatavotie pārbaudes dokumenti, t.sk. uzņēmumu dokumenti;
- pieņemtie lēmumi, pielietotās sankcijas neatbilstību gadījumos, izsniegtie sertifikāti;
- inspektoru praktiskās darbības uzraudzība;
- paraugu ņemšana un analīze.

Pārbaudes laikā būtiskas neatbilstības KI darbā netika konstatētas.

PVD veica auditu Krievijā un Ukrainā, lai izvērtētu SIA “Sertifikācijas un testēšanas centrs” darbību trešajās valstīs. Audita laikā tika izvērtētas kontroles procedūras, dokumentācija, inspektoru kompetence un zināšanas.

PVD ir izveidojis datu bāzi par BL uzņēmumiem, kurā pieejama informācija par darbības jomām, konstatētajiem pārkāpumiem un pieņemtajiem lēmumiem. Informācija pieejama PVD mājas lapā: <https://registri.pvd.gov.lv/cr>

Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaita dinamika 2014. – 2019.gads

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, 2019.gadā bioloģisko uzņēmumu skaits Latvijā būtiski nav mainījies, bet sertificēto uzņēmumu skaits galvenokārt pieaudzis trešajās valstīs (Ukraina, Uzbekistāna, Baltkrievija, Krievija).

KI veiktās bioloģisko uzņēmumu pārbaudes.

Uzņēmumu pārbaudes tiek veiktas saskaņā ar izstrādāto gada uzraudzības plānu. Pamatojoties uz riska izvērtējumu 2019.gadā veiktas 5422 bioloģisko uzņēmumu pārbaudes, t.sk.:

- 4450 ikgadējās pārbaudes (100% pārbaudīti visi uzņēmēji ar kuriem noslēgts līgums);
- 972 papildus pārbaudes (21.8 % no BL reģistrēto uzņēmumu skaita);
- 618 iepriekš nepieteiktās vizītes (11.4 % no kopējo uzņēmumu pārbaudžu skaita).

Papildus pārbaudēs galvenokārt tika pievērsta uzmanība augkopības ražošanas nosacījumu izpildei, dzīvnieku barības un labturības nodrošinājumam, dokumentācijai, produktu izsekojamībai, kā arī bioloģisko produktu marķējumam.

KI apsekojot bioloģiskos uzņēmumus, 2019.gadā konstatējušas 99 pārkāpumus un neatbilstības, kā rezultātā šiem uzņēmumiem tika piemērotas sankcijas atbilstoši MK Nr.485 1.¹pielikumā noteiktajiem kritērijiem:

- 1 uzņēmumam anulēts sertifikāts uz diviem gadiem;
- 6 uzņēmumiem anulēts sertifikāts attiecīgai ražošanas jomai (biškopība, lopkopība);
- 73 uzņēmumiem noteikts atkārtots pārejas periods ražošanas nozarei vai jomai un produktu marķējumā noņemta atsauce uz bioloģisko ražošanu;
- 19 produktu marķējumā noņemta atsauce uz bioloģisko ražošanu.

Analizējot uzraudzības rezultātus, konstatēts, ka visvairāk pārkāpumi konstatēti lopkopības un biškopības jomā (nebioloģiski audzētu dzīvnieku iepirkšana, konvencionāli ražotas lopbarības izmantošana un bišu barības nodrošinājums).

KI pamatojoties uz riska analīzi, 2019.gadā noņēma 251 bioloģisko produktu paraugu (5.6% no kontrolē esošo uzņēmēju skaita) laboratorisko izmeklējumu veikšanai, lai noteiktu vielas, kā arī iespējamo piesārņojumu ar līdzekļiem, kurus nav atļauts izmantot bioloģiskajā ražošanā. Plānojot paraugu ņemšanu, tika ņemti vērā visi bioloģisko produktu ražošanas, sagatavošanas un izplatīšanas posmi. Laboratoriskie izmeklējumi tika veikti augu izcelsmes produktiem

(graudiem, dārzeņiem, augļiem, ogām, kartupeļiem), biškopības produktiem (medum, ziedputekšņiem, bišu maizei), pārstrādātiem augu un dzīvnieku izcelsmes produktiem, kā arī importētajiem produktiem no trešajām valstīm. Analizējot bioloģisko produktu testēšanas pārskatus, konstatētas pesticīdu atliekvielas:

- 3 augu izcelsmes produktos (rudzu un auzu milti);
- 3 biškopības produktos (bišu maize, ziedputekšņi, šūnu medus).

Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles programmas un atliekvielu programmas ietvaros PVD noņēma 85 bioloģisko produktu paraugus. Analizējot bioloģisko produktu testēšanas pārskatus, tika konstatēts kadmijs bioloģiskajā liellopu gaļā.

Visos uzņēmumos, kuros tika konstatēts, ka produkti neatbilst bioloģiskās ražošanas noteikumiem, tika veiktas papildus pārbaudes, izvērtēti produkta piesārņojuma iemesli, noteiktas korektīvās darbības un attiecīgiem produktiem marķējumā noņemta atsauce uz “bioloģisks”.

Ziņojums par oficiālajām kontrolēm bioloģiskās ražošanas nozarē

Tabula Nr 6

Informācija par uzņēmēju kontrolēm (2019.)

Kontroles institūcijas kods	Reģistrēto uzņēmēju skaits	Reģistrēto uzņēmēju skaits						Ikgadējo pārbažu skaits						Uz riska analīzi balstītu papildu apmeklējumu skaits						Pārbažu/apmeklējumu kopējais skaits					
		Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***
LV-BIO-01	2833	2668	0	29	4	0	132	2668	0	29	4	0	132	537	0	40	5	0	43	3205	0	69	9	0	175
LV-BIO-02	1617	1503	2	36	1	0	75	1503	2	36	1	0	75	323	0	22	0	0	2	1826	2	58	1	0	77
KOPĀ	4450	4171	2	65	5	0	207	4171	2	65	5	0	207	860	0	62	5	0	45	5031	2	127	10	0	252

Piezīmes:

**Lauksaimniecības produktu ražotāji ir uzņēmēji, kas nodarbojas tikai ar lauksaimniecības produktu ražošanu, ražotāji, kas ir arī pārstrādātāji, ražotāji, kas ir arī importētāji, un citi ražotāji, kas nav citur minēti.

**Pārstrādātāji ir uzņēmēji, kas ir tikai pārstrādātāji, pārstrādātāji, kas ir arī importētāji, un citi pārstrādātāji, kas nav citur minēti.

***Citi uzņēmēji ir tirgotāji (vairumtirgotāji, mazumtirgotāji), citi uzņēmēji, kas nav citur minēti.

Informācija par konstatētajiem pārkāpumiem un piemērotajām sankcijām (2019.)

Kontroles institūcijas kods	Reģistrēto uzņēmēju skaits	Reģistrēto uzņēmēju skaits						Konstatēto neatbilstību vai pārkāpumu skaits (1)						Attiecībā uz produktu partiju vai ražošanas periodu piemēroto pasākumu skaits (2)						Attiecībā uz uzņēmējiem piemēroto pasākumu skaits (3)					
		Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***
LV-BIO-01	2833	2668	0	29	4	0	132	66	0	3	0	0	1	62	0	3	0	0	1	4	0	0	0	0	0
LV-BIO-02	1617	1503	2	36	1	0	75	27	0	2	0	0	0	24	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0
KOPĀ:	4450	4171	2	65	5	0	207	93	0	5	0	0	1	86	0	5	0	0	1	7	0	0	0	0	0

Piezīmes:

- (1) Norāda tikai neatbilstības un pārkāpumus, kuri ietekmē produktu bioloģisko statusu un/vai attiecībā uz kuriem nācies piemērot pasākumus.
- (2) Ja konstatēts, ka noticis pārkāpums attiecībā uz šajā regulā paredzēto prasību ievērošanu, kontroles iestāde vai kontroles organizācija nodrošina, lai visas pārkāpuma skartās produktu partijas vai ražošanas perioda produktu marķējumā vai reklāmā netiktu izdarīta atsauce uz bioloģiskās ražošanas metodi, ja tas būtu samērā ar neievērotās prasības nozīmīgumu, pārkāpuma būtību un konkrētajiem apstākļiem (kā minēts Padomes Regulas (EK) Nr. 834/2007 30. panta 1. punkta pirmajā daļā).
- (3) Ja konstatēts smags pārkāpums vai pārkāpums ar ilgstošām sekām, tad uz laiku, par ko vienojas ar dalībvalsts kompetento iestādi, kontroles iestāde vai kontroles organizācija aizliedz attiecīgajam uzņēmējam tirgot produktus, kuru marķējumā vai reklāmā ir atsauce uz bioloģiskās ražošanas metodi (kā minēts Padomes Regulas (EK) Nr. 834/2007 30. panta 1. punkta otrajā

Informācija par analizēto paraugu skaitu un konstatētajiem pārkāpumiem (2019.)

Kontroles institūcijas kods	Reģistrēto uzņēmēju skaits	Reģistrēto uzņēmēju skaits						Analizēto paraugu skaits						Paraugu skaits, kuri liecina par Regulas Nr. 834/2007 un Regulas Nr. 1235/2008 pārkāpumu					
		Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Akvakultūras dzīvnieku audzētāji	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***
LV-BIO-01	2833	2668	0	29	4	0	132	138	0	8	0	0	2	1	0	2	0	0	0
LV-BIO-02	1617	1503	2	36	1	0	75	92	0	5	0	0	6	3	0	0	0	0	0
KOPĀ:	4450	4171	2	65	5	0	207	230	0	13	0	0	8	4	0	2	0	0	0

Piezīmes:

* Lauksaimniecības produktu ražotāji ir uzņēmēji, kas nodarbojas tikai ar lauksaimniecības produktu ražošanu, ražotāji, kas ir arī pārstrādātāji, ražotāji, kas ir arī importētāji, un citi ražotāji, kas nav citur minēti.

**Pārstrādātāji ir uzņēmēji, kas ir tikai pārstrādātāji, pārstrādātāji, kas ir arī importētāji, un citi pārstrādātāji, kas nav citur minēti.

***Citi uzņēmēji ir tirgotāji (vairumtirgotāji, mazumtirgotāji), citi uzņēmēji, kas nav citur minēti.
rezultātus, pārkāpumi netika konstatēti

Informācija par uzraudzību un revīzijām (2019.)

Kontroles institūcijas kods	Reģistrēto uzņēmēju skaits katrai institūcijai	Reģistrēto uzņēmēju skaits						Dokumentu pārbaude un biroja revīzija (1) (Pārbaudīto uzņēmēju lietu skaits)						Pārskata revīziju skaits (2)						Liecinieku revīziju skaits (3)					
		Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Ražošanas vienības akvakultūras dzīvnieku	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Ražošanas vienības akvakultūras dzīvnieku audzēšanai	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Ražošanas vienības akvakultūras dzīvnieku audzēšanai	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***	Lauksaimniecības produktu ražotāji*	Ražošanas vienības akvakultūras dzīvnieku	Pārstrādātāji**	Importētāji	Eksportētāji	Citi uzņēmēji***
LV-BIO-01	2833	2668	0	29	4	0	132	21	0	8	1	0	5	64	0	24	0	0	10	7	0	3	0	0	2
LV-BIO-02	1617	1503	2	36	1	0	75	42	0	4	0	0	10	40	0	14	0	0	9	6	0	2	0	0	0
Kopā	4450	4171	2	65	5	0	207	63	0	12	1	0	15	104	0	38	0	0	19	13	0	5	0	0	2

Piezīmes:

- (1) Dokumentu pārbaude, kas aptver attiecīgos vispārīgos dokumentus, kuros aprakstīta kontroles organizācijas struktūra, darbība un kvalitātes vadība. Kontroles organizācijas biroja revīzija, kas ietver uzņēmēju lietu pārbaudi un neatbilstību un sūdzību izskatīšanas pārbaudi, ieskaitot minimālo kontroles biežumu, uz risku balstītas pieejas izmantošanu, iepriekš nepaziņotus un turpmākus apmeklējumus, paraugu ņemšanas politiku un informācijas apmaiņu ar citām kontroles organizācijām un kontroles iestādēm.
- (2) Pārskata revīzija: uzņēmēja pārbaude, ko veic kompetentā iestāde, lai pārbaudītu to, kā kontroles struktūra ievēro darbības procedūras, un pārliecinātos par tās darba efektivitāti.
- (3) Lieciniekrevisija: kompetentās iestādes veikta novērošana tādas pārbaudes laikā, ko veic kontroles iestādes inspektors.

Secinājumi par bioloģiskās ražošanas kontroles sistēmu (2019.)

Kontroles institūcijas kods	Reģistrēto uzņēmēju skaits	Apstiprinājuma atsaukšana			Darbības, kas veiktas, lai nodrošinātu bioloģiskās ražošanas kontroles sistēmas efektīvu darbību (prasību izpildes nodrošināšana)
		Jā/Nē	No (datums)	Līdz (datums)	
LV- BIO-01	2833	nē	-	-	Kontroles institūciju inspektori ir labi apmācīti un efektīvi veic bioloģiskās ražošanas uzņēmumu inspekcijas, tostarp izsekojamības, marķēšanas un piesardzības pasākumu pārbaudi. Pastāv ļoti laba komunikācija, informācijas apmaiņa ar kompetentajām un kontroles institūcijām.
LV-BIO-02	1617	nē	-	-	Kontroles institūcijas iesniedz Pārtikas un veterinārajam dienestam iknedēļas inspekcijas plānus, kas tiek plānoti pamatojoties uz riska analīzi, vispiemērotākajā laikā, kad pastāv augstākais nelikumību risks.

Secinājums par bioloģiskās ražošanas kontroles sistēmas vispārējo darbību:

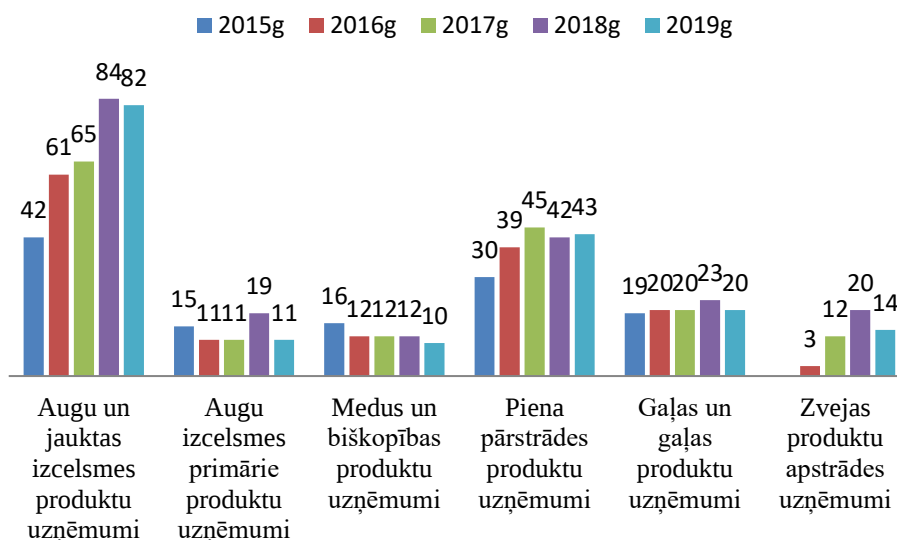
Abas deleģētās kontroles institūcijas efektīvi īsteno bioloģiskās ražošanas kontroles sistēmu.

3.4. NACIONĀLĀS PĀRTIKAS KVALITĀTES SHĒMAS (NPKS), AIZSARGĀTAS ĢEOGRĀFISKĀS IZCELSMES NORĀŽU UN GARANTĒTU TRADICIONĀLO ĪPATNĪBU SHĒMU UZRAUDZĪBA

PVD kopš 2013.gada veic Nacionālās pārtikas kvalitātes shēmā (NPKS) iesaistīto operatoru un to ražoto produktu uzraudzību un kontroli saskaņā ar MK noteikumu Nr.461 (2014), „Prasības pārtikas kvalitātes shēmām, to ieviešanas, darbības, uzraudzības un kontroles kārtība” prasībām.

Attēls Nr.20

NPKS shēmā iesaistīto uzņēmumu pārbaudes dinamika

Saskaņā ar MK noteikumu prasībām PVD veic operatoru pārbaudi, kas vēlas iesaistīties shēmā vai sākt ražot jaunu produktu, kā arī vienu reizi gadā pārbauda shēmā iesaistītos operatorus. Kopā veiktas 180, tas ir par 10% mazāk nekā 2018.gadā.

Tajā skaitā, veiktas:

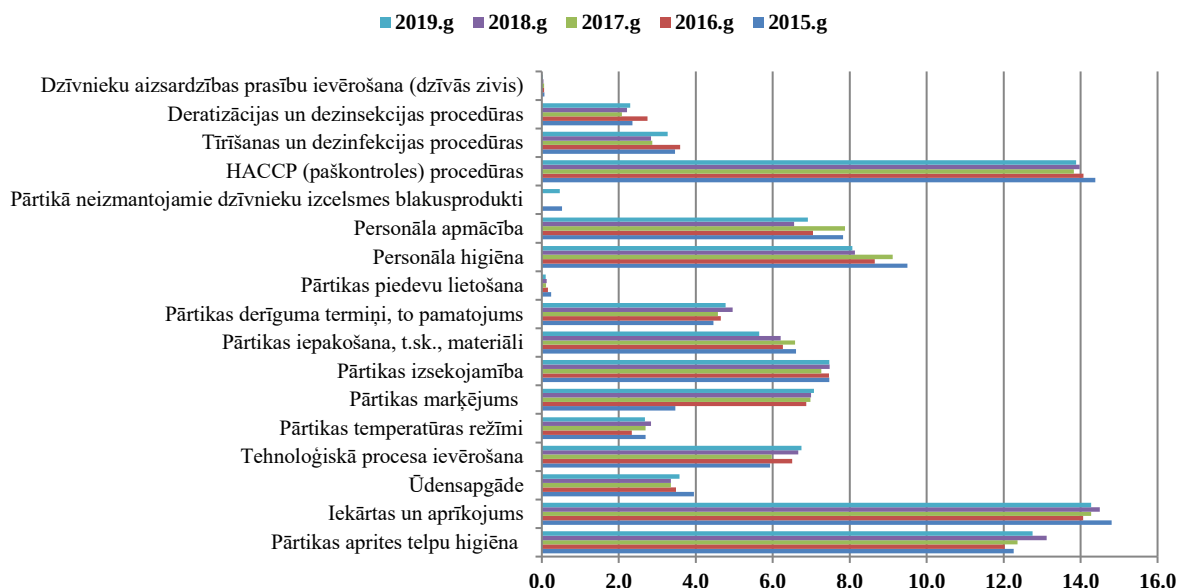
- 6 garantētu tradicionālo īpatnību shēmas dalībnieku pārbaudes produktam “Jāņu siers”, un 1 produktam “Sklandrausis”;
- 3 aizsargātās ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pārbaudes produktam “Carnikavas nēģi”, un 4 aizsargātās ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pārbaudes izejvielu piegādātājiem “Carnikavas nēģi”, kā arī 6 aizsargātās ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pirmsreģistrācijas pārbaudes produktam “Salacgrīvas nēģi” un 2 pārbaudes produktam “Rucavas baltais sviests”.

Pārbažu laikā iegūtā informācija liecina, ka shēmas dalībnieki ievēro normatīvajos aktos noteiktās prasības, tomēr ir atsevišķi gadījumi, kad tiek konstatētas neatbilstības.

3.5. PĀRTIKAS UZŅĒMUMOS KONSTATĒTĀS NEATBILSTĪBAS

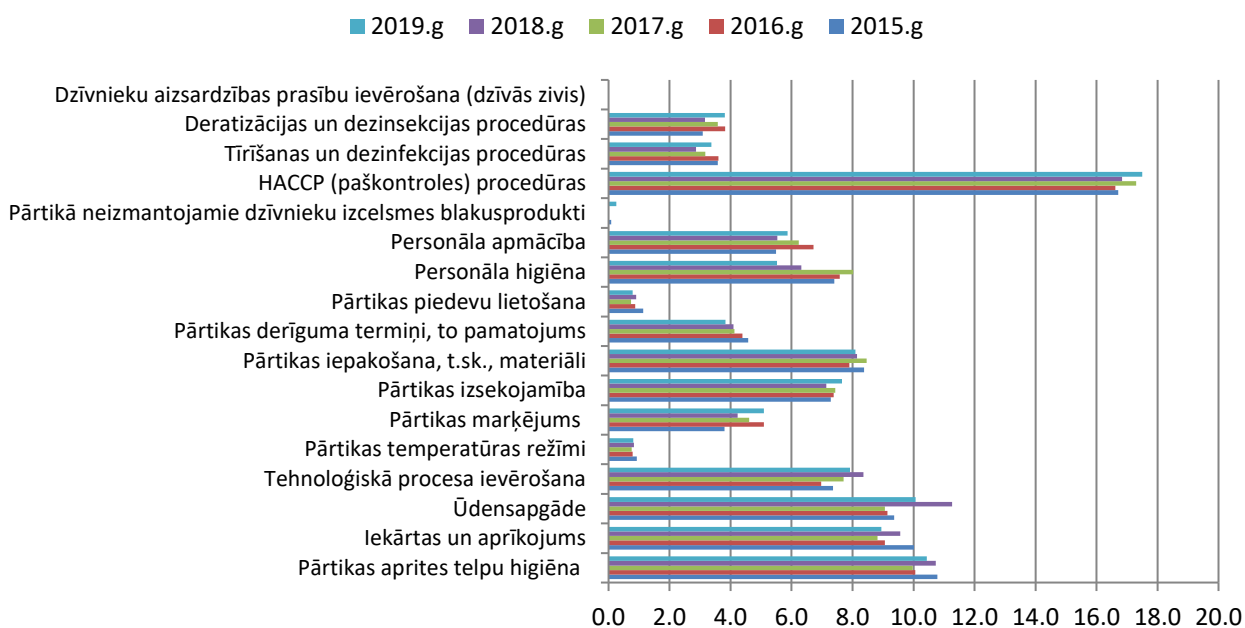
Attēls Nr.21

Pārtikas izplatīšanas uzņēmumos konstatēto neatbilstību īpatsvars, %

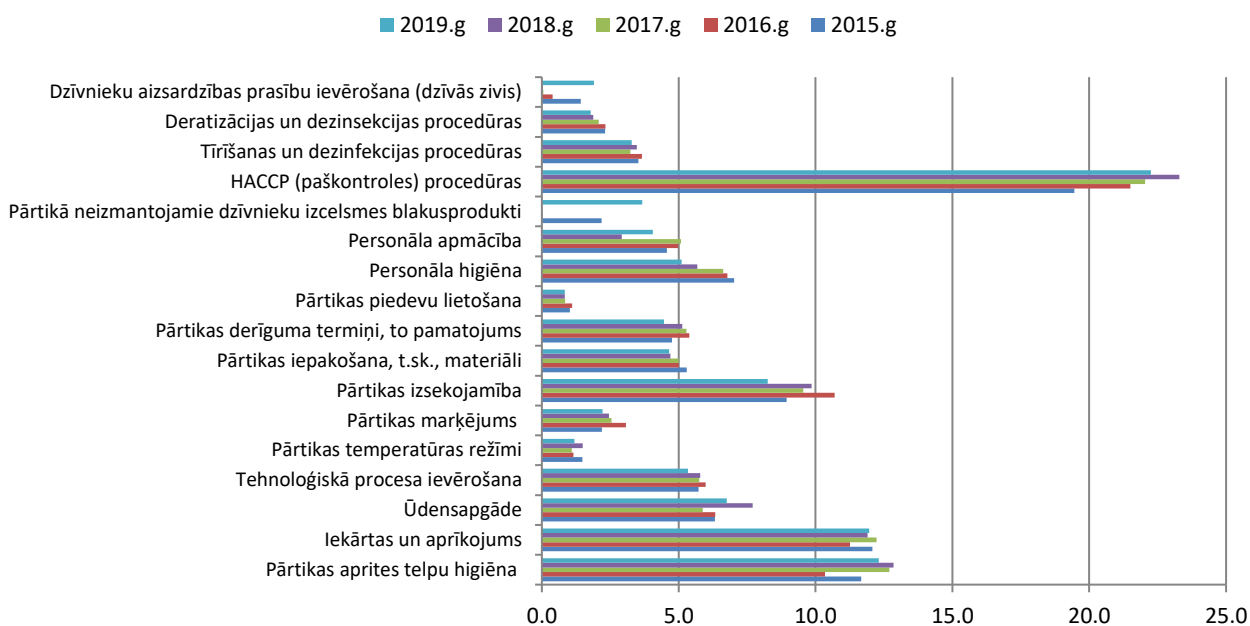

Attēls Nr.22

Augu izcelsmes produktu, salikto produktu un dzērienu ražošanas uzņēmumos konstatēto neatbilstību īpatsvars, %

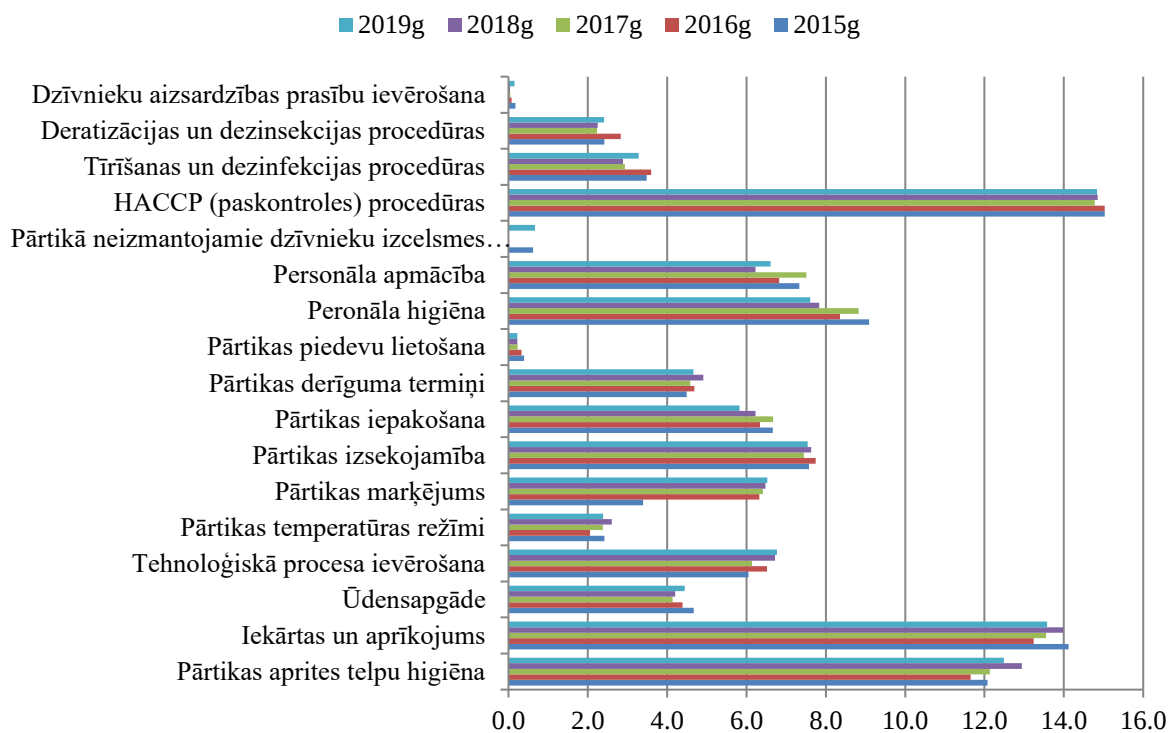

Dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumos konstatēto neatbilstību īpatsvars, %

Attēls Nr.24

Pārtikas uzņēmumos konstatēto neatbilstību grupu īpatsvars, %

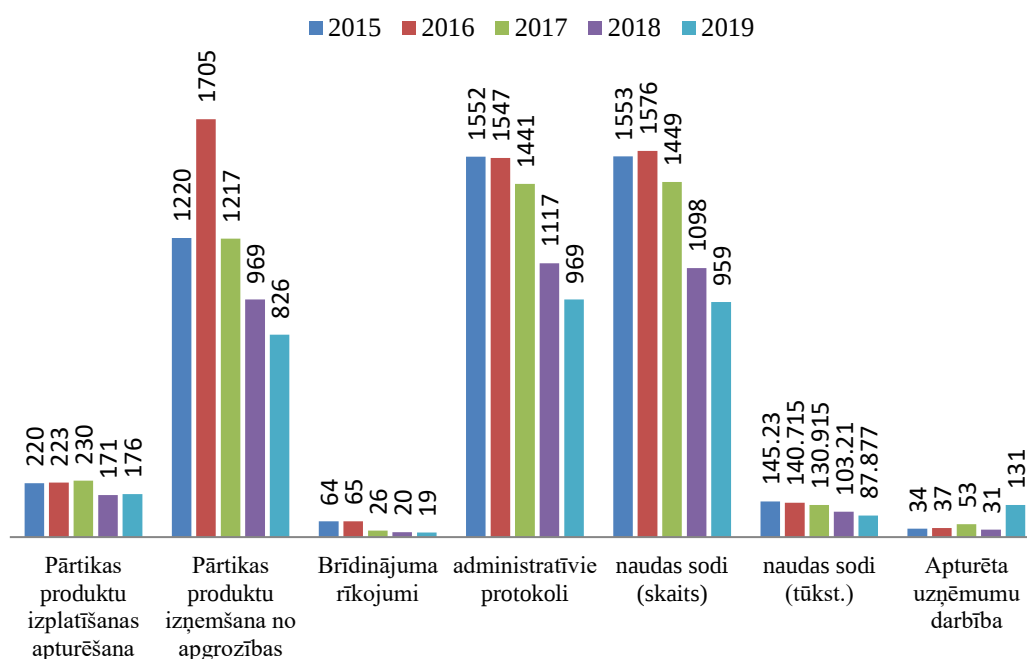

Pārtikas uzņēmumos, salīdzinot 5 gadu periodu, konstatē līdzīga rakstura problēmas visās uzraudzības jomās. Visvairāk neatbilstību ir saistītas ar paškontroles procedūru ieviešanu un uzturēšanu (HACCP procedūras). Otrā neatbilstību grupā ietilpst aprīkojuma, telpu apdare, iekārtas tostarp, tās, kas saistītas ar uzņēmumu materiāli tehnisko nodrošinājumu (u.c.) . Nākamā lielākā neatbilstību grupa, kas prevalē pārtikas izplatīšanas uzņēmumos (lielākais īpatsvars), ir personāla higiēna. Tas ir saistāms ar personāla biežu maiņu, zināšanu un motivācijas trūkumu. Savukārt augu un jauktas izcelsmes produktu, dzērienu un biškopības produktu ražošanas uzņēmumos,- tā ir ūdensapgādes prasību īstenošana, bet dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumos, - pārtikas izsekojamības nodrošināšana.

Dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanas uzņēmumos vērojama tendence pieaugt neatbilstību skaitam saistībā ar HACCP principu ievērošanu. Tas saistīts ar pārtikas inspektoru zināšanu līmeņa pieaugumu, piedaloties EK BTSF organizētajosursos un PVD organizētajos kvalifikācijas celšanaursos, kā arī HACCP sistēmas audita procesa īstenošanu. Vienlaicīgi ir jāatzīmē, ka 2019.gadā tika uzsākta dzīvnieku aizsardzības prasību izvērtēšana kautuvēs, kā arī tika veikti uzlabojumi datu apkopošanas sistēmā, kā rezultātā ir pieaudzis kopējais konstatēto neatbilstību skaits (+6.4 %)

Attēls Nr. 25

Pārtikas un veterinārā dienesta rīcība uzraudzības kārtībā konstatētajos pārkāpumos dinamikā

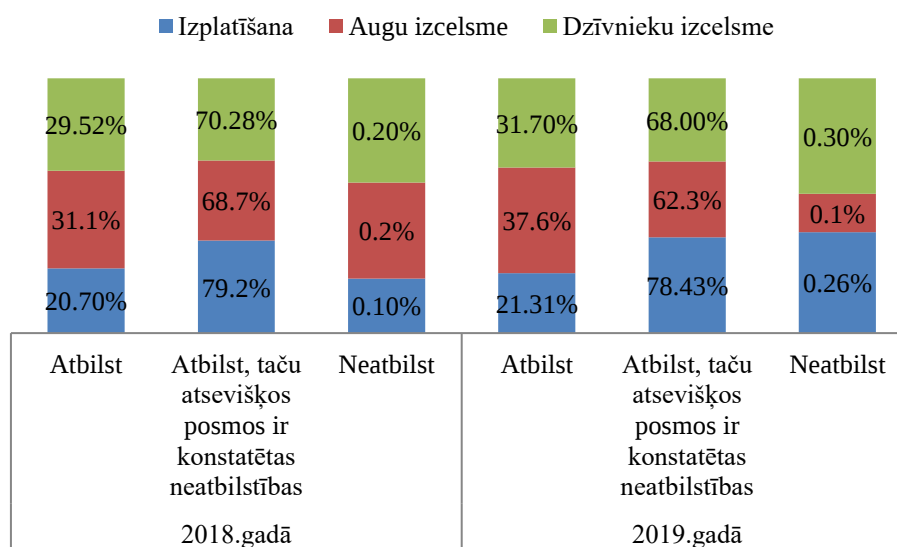

Divās pozīcijās ir kāpums – uzņēmumu darbības apturēšanā tas ir par 323% lielāks nekā iepriekšējā pārskata periodā. Šis rezultāts ir saistīts ar *Salmonella spp.* uzliesmojumu izglītības iestādēs, kad dažādu pārkāpumu dēļ, pārtikas inspektoriem bija jāveic uzņēmuma darbības apturēšanas procedūra.

3.5.1. Pārbaudīto pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu atbilstība higiēnas prasībām

Attēls Nr.26

Pārtikas izplatīšanas uzņēmumu atbilstība higiēnas prasībām (%)

2019. gadā 4465 pārtikas uzņēmumi tika novērtēti kā pilnībā atbilstoši higiēnas prasībām. Tas veido 24.6 % no visiem novērtētajiem uzņēmumiem (2018.gadā attiecīgi 22.9 %).

Joprojām lielākā grupa ir higiēnas prasībām daļēji atbilstoši uzņēmumi – 13633 jeb 75.1 % no visiem novērtētajiem uzņēmumiem (2018.gadā attiecīgi 77.0 %).

Kā higiēnas prasībām neatbilstoši ir novērtēti 43 uzņēmumi jeb 0.24 %, bet tas ir pieaugums par 0.12%, salīdzinot ar iepriekšējo periodu.

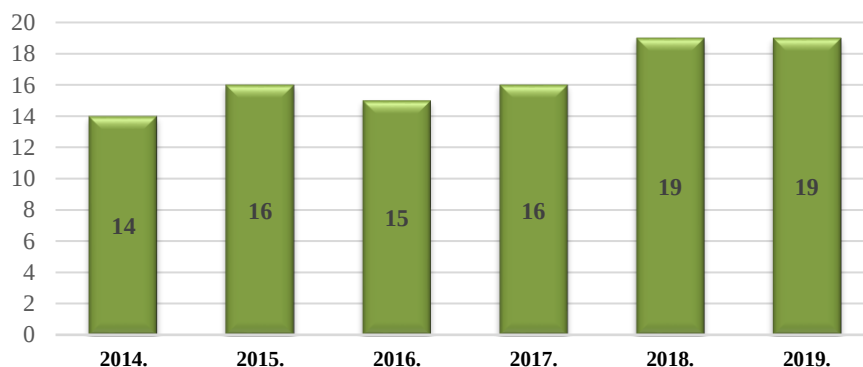
Kopumā tas liecina par pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu konsekvētu pieeju likumdošanas prasību ievērošanā, kā arī PVD mērķtiecīgu, uz risku balstītas uzraudzības īstenošanu.

3.6. LABORATORISKĀ KONTROLE PĀRTIKAS APRITES VALSTS UZRAUDZĪBĀ

PVD Pārtikas uzraudzības departaments katru gadu izstrādā un izpilda laboratoriskās kontroles programmas, lai, veicot valsts uzraudzību un kontroli, gūtu pierādījumus par pārtikas atbilstību nekaitīguma kritērijiem, savlaicīgi atklātu un novērstu piesārņotu pārtikas produktu izplatīšanu un, ieviešot korektīvos pasākumus, novērstu draudus patērētāju veselībai un dzīvībai.

Piešķirtā finansējuma ietvaros tika izstrādātas 19 laboratoriskās kontroles programmas.

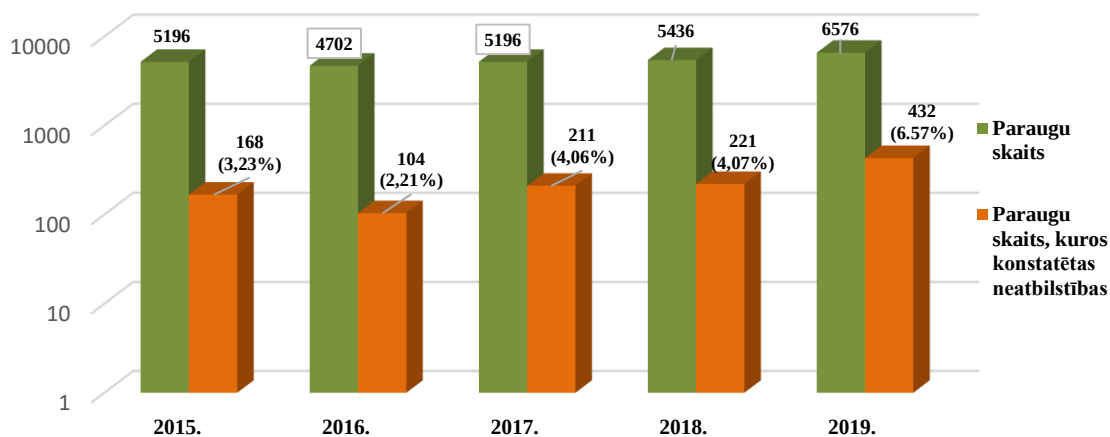
**Laboratoriskās pārtikas drošības uzraudzības programmas
(2014. - 2019.g.)**

Izstrādātajās laboratoriskās kontroles programmās tika kontrolēts gan pārtikas ķīmiskais un mikrobioloģiskais piesārņojums, gan kvalitātes rādītāji.

Katra laboratoriskās kontroles programma tika izstrādāta ar noteiktu mērķi, ņemot vērā iepriekšējo gadu PVD laboratorisko izmeklējumu rezultātus, aktualitātes ES un pasaulē, Ātrās reaģēšanas sistēmas pārtikai un dzīvnieku barībai ziņojumus, Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes viedokļus, Eiropas Komisijas DG SANTE Veselības un pārtikas audita un analīzes direktorāta (HFAA) rekomendācijas, kā arī patērētāju sūdzības.

**Paraugu skaita, kuros konstatētas neatbilstības, dinamika
(2015.-2019.g.)**

2019. gadā realizētās laboratoriskās kontroles programmas, noņemto paraugu skaits, veikto izmeklējumu skaits un paraugu skaits, kuros konstatētas neatbilstības normatīvo dokumentu prasībām.

PUD laboratoriskās kontroles programmas 2019. gads

Nr.	Programmas nosaukums	Paraugu skaits	Izmeklējumu skaits	Paraugu skaits, kuros konstatē neatbilstības
ES dalībvalstīm obligātās programmas				
1.	Atliekvielu kontroles programma dzīvniekiem un dzīvnieku izcelsmes produktiem	2601	3188	53
2.	Pesticīdu atlieku kontroles programma produktiem	323	1117	1
3.	Akrilamīda uzraudzības programma pārtikas produktos	40	40	0
4.	Kopējā ūdens saturs kontroles programma mājputnu gaļā	39	39	2
Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu darbības kontroles programmas				
5.	Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu laboratoriskās kontroles programma	700	2608	56
6.	Radiācijas drošības programma	42	76	0
7.	Materiālu un izstrādājumu, kas paredzēti saskarei ar pārtiku, sastāvdaļu migrācijas kontroles programma	71	139	2
8.	Policiklisko aromātisko ogļūdeņražu kontroles programma produktiem	134	134	9
9.	Dioksīnu, dioksīniem līdzīgo un atšķirīgo PHB kontroles programma	30	60	0
10.	Pārtikas produktu kontroles programma	526	805	9
11.	ĢMO uzraudzības un kontroles programma	81	81	0
12.	Bioloģiskās lauksaimniecības produktu kontroles programma	26	84	0
13.	Eksportējamo pārtikas produktu kontroles programma	289	877	5
Zoonožu izraisītāju kontroles programmas				
14.	Salmonellozes ierosinātāju kontrole mājputniem, pārtikai un barībai	689	3504	27
15.	<i>Listeria monocytogenes</i> kontroles programma	86	427	2
16.	Verotoksigēno <i>E.coli</i> kontroles programma	15	83	1
17.	Mikrobiālās (<i>E.coli</i>) rezistences uzraudzības programma	298	298	0
18.	Ārpuskārtas izmeklējumi	586	4233	265
	Kopā:	6576	17793	432

Konstatēto neatbilstību veids/ nosaukums

Parauga veids	Piesārņojuma/ neatbilstības veids	Neatbilstību skaits
Veterināro zāļu lietošanas kontrole:		
piens	antibakteriālie līdzekļi	1
olas	kokcidiostati	6
Kīmiski/ fizikālais piesārņojums:		
gaļas produkti	benzo(a)pirēns un PAO	6
zvejas produkti	benzo(a)pirēns un PAO	3
spināti	nitrāti	2
medījumi	kadmiji, svins	47
zvejas produkti	konservanti	1
nektarīni	pesticīdi	1
polistirola traučiņi, desu apvalki	palielināta kopējā migrācija	2
bērnu pārtika	patulīns	10
žāvēti augļi, vīnogu nektārs	ohratoksīns A	4
Mikrobioloģiskais piesārņojums:		
putnu gaļa, izstrādājumi	<i>Salmonella</i>	22
gaļas izstrādājumi	<i>Salmonella</i>	5
mizoti dārzeņi	<i>Yersinia enterocolitica</i>	2
vītināta desa	VTEC	1
gaļas un zvejas produkti	<i>L. monocytogenes</i>	4
mājražotāju produkti	<i>E.coli</i> , <i>Enterobacteriaceae</i>	5
gaļas izstrādājumi	<i>E.coli</i> , MAFA	6
piena produkti	<i>Enterobacteriaceae</i>	4
gatavie ēdieni	MAFAM	13
uzņēmumu ūdens	koliformas, <i>E.coli</i> , enterokoki	20
Kvalitātes rādītāju un marķējuma neatbilstības:		
putnu gaļa	palielināts ūdens saturs	6
uztura bagātinātāji	neatbilstības marķējumā norādītajam	1
medus	hidroksimetilfurfurols	1
uzkodas, desa	palielināts sāls daudzums	4
zvejas produkti	zivju parazīti	1
pārtikas produkti	neatbilstošs sensorais vērtējums	3
Neatbilstošie Eirāzijas Ekonomiskās savienības likumdošanai:		
gaļas produkti	<i>L.monocytogenes</i>	2
zvejas produkti	MAFAM, <i>Staphylococcus aureus</i>	1
zivis	zivju parazīti	1

Oficiālās kontroles laikā veiktos laboratoriskos izmeklējumus nosacīti var iedalīt divās grupās:

- izmeklējumi, kas raksturo uzņēmuma darbību
- izmeklējumi, kas raksturo produkta nekaitīgumu vai kvalitāt

Pārtikas uzņēmumu darbības izvērtējums

Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu laboratoriskās kontroles programmas ietvaros iegūtie laboratorisko izmeklējumu rezultāti tika izmantoti uzņēmumu darbības izvērtēšanā. Kaušanas higiēnas pārbaudes kautuvēs tika veiktas Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu laboratoriskās kontroles programmas ietvaros. Liellopu, cūku un aitu kautķermeņu nomazgājumu paraugos tika noteikts baktēriju kopskaits ($\log$ KVV/cm²), *Enterobacteriaceae* ($\log$ KVV/cm²). Tika pārbaudītas 453 kautuves, no tām 1 (2,2%) kautuvēs kaušanas procesa higiēna tika novērtēta kā neatbilstoša un 7 (15,6%) kautuvēs kaušanas procesa higiēna tika novērtēta kā pieņemama.

No ņemtajiem paraugiem (31 gaļasproduktu ražošanas uzņēmumā un 30 piena pārstrādes uzņēmumos, 48 mājražošanas, 9 augu izcelsmes produktu un dzērienu ražošanas, un 4 zvejas produktu pārstrādes uzņēmumos, kā arī 32 pārtikas izplatīšanas un ēdināšanas uzņēmumos), 74 ražošanas uzņēmumos, 5 mājražošanas un 13 pārtikas izplatīšanas uzņēmumos ražošanas process tika novērtēts kā neatbilstošs. Higiēnas kritēriju izpildes novērtēšanai tika izmantoti šādi rādītāji: gaļas izstrādājumos - *E. coli* (KVV/g), maltajā gaļā *E. coli* (KVV/g) un baktēriju kopskaits (KVV/g), piena produktu paraugos - *E. coli* (KVV/g), koagulāzes pozitīvie stafilokoki (KVV/g) un *Enterobacteriaceae* (KVV/g vai KVV/ml), zvejas produktos - *E. coli* (KVV/g), koagulāzes pozitīvie stafilokoki (KVV/g), tirdzniecībā un ēdināšanas uzņēmumos gatavo ēdienu paraugos – patogēnie un indikatormikroorganismi

Lai kontrolētu dzeramā ūdens mikrobioloģisko piesārņojumu, tika noteikti sekojoši rādītāji: koliformas (KVV/100 ml), *E. coli* (KVV/100 ml), enterokoki (KVV/100 ml). Neatbilstoši paraugi tika konstatēti 4 gaļas pārstrādes uzņēmumos, 2 zvejas produktu pārstrādes uzņēmumos, 2 piena pārstrādes uzņēmumos, 2 augu izcelsmes produktu pārstrādes uzņēmumos, 7 mājražošanas uzņēmumā, 3 pārtikas izplatīšanas un ēdināšanas uzņēmumos. Higiēnas kritērijiem neatbilstoši rezultāti tika izmantoti kā pierādījums tam, ka nav pildītas higiēnas prasības, savukārt likumdošanas prasībām neatbilstoši dzeramā ūdens rezultāti liecināja par problēmām uzņēmumu ūdensapgādes sistēmā.

Pārtikas produktu kontrole

Pārtikas produktu kontrole tika veikta galvenokārt ar mērķi savlaicīgi atklāt tajos esošo gan ķīmisko, gan mikrobioloģisko piesārņojumu, kā arī atklāt patērētāju maldināšanas gadījumus. Dažādu laboratorisko programmu ietvaros tika kontrolēti:

- Ražošanas procesā vai piedevu pievienošanas rezultātā radies piesārņojums – benzo(a)pirēns, policiklisko aromātisko oglekļaūdeņražu summa (neatbilstoši bija 36 kūpinātas gaļas paraugi, t.sk. 5 mājražotāju ražotie produkti kā arī 3 mājražotāju ražotie kūpinātu zivju paraugi). Akrilamīda, kā arī krāsvielu un konservantu testēšanas rezultātātika konstatēts konservants 1 zvejas produktu paraugā;
- Vides piesārņotāji – dioksīni un polihlorbifenili, pesticīdi, smagie metāli. Neatbilstošie paraugi tika konstatēti meža dzīvniekiem: palielināts kadmija daudzums 15 aknu paraugos, 26 nieru paraugos un 1 muskulatūras paraugā, kā arī palielināts svina daudzums 5 muskulatūras paraugos, bez tam neatbilstoši bija arī 1 liellopu nieru paraugs (palielināts kadmija daudzums), kā arī 2 spinātu paraugi (nitrāti) un 1 nektarīnu paraugā (aldrīns un dieldrīns);
- Biotoksīni – aflatoksīni, ohratoksīns: palielināts ohratoksīna A daudzums tika konstatēts 3 rozīņu paraugos un vīnogu nektāra paraugā, kā arī 10 bērnu pārtikas paraugos – palielināts patulīna daudzums;
- Veterināro zāļu atliekas: – steroīdi, tireostati, stilbēni, beta blokatoru rezorcilskābes laktoni, aizliegtās zāles, antibakteriālie un pretparazītārie līdzekļi, kokcidiostati. Neatbilstoši bija 6 olu paraugi (kokcidiostati) un 1 piena paraugs (antibiotikas);

- Patogēnie mikroorganismi – *Salmonella spp*, *Listeria monocytogenes*; verotoksigēnā *E.coli*, *Yersinia enterocolitica*. Salmonellas tika konstatētas 22 putnu gaļas un 5 gaļas izstrādājumu paraugos. 4 gadījumos no cūku liemeņiem kautuvēs, tika izdalīta *Salmonella*. *L. monocytogenes* tika konstatēta 3 gaļas produktu paraugos un 1 zvejas produktu paraugā. Verotoksigēnā *E. coli* - vītīnātā desas paraugā; 2 burkānu paraugos tika konstatēta *Yersinia enterocolitica*;
- Radioloģiskais piesārņojums – stroncijs un cēzijs;
- Materiāliem un priekšmetiem, kas nonāk saskarē ar pārtiku - kopējā migrācija četrās dažādās vidēs, kadmija un svina migrācija no keramikas traukiem, īpatnējā migrācija dažādās vidēs. Tika konstatēta palielināta kopējā migrācija no desu apvalkiem un polistirola;
- ģenētiski modificēto organismu kontrole, lai atklātu iespējamo patērētāju maldināšanu un neatbilstoši marķētas pārtikas aprites gadījumus;
- Kopējā ūdens satura kontrole mājputnu gaļā. Neatbilstoši bija 2 paraugi.

Uzraudzības pasākumi konstatēto pārkāpumu gadījumā

Visos gadījumos, kad tika konstatēti higiēnas pārkāpumi, pārtikas produktu piesārņojums vai neatbilstošs marķējums – tika veikti atbilstoši pasākumi, lai novērstu patērētāju maldināšanu un draudus veselībai. Uzņēmumos un, ja nepieciešams, arī fermās tika veiktas ārpuskārtas pārbaudes, piesārņoto produktu partijas tika izņemtas no apgrozības, uzņēmumiem uzdots pastiprināt paškontroli, pilnveidot tehnoloģiskos procesus, uzlikti naudas sodi, veikta produktu pārmarķēšana u. tml. Gadījumos, kad produkts ticis izplatīts ārpus Latvijas, tika ievietots ziņojums Eiropas Ātrās brīdināšanas sistēmā.

Laboratoriskās kontroles programmu izstrādi vēlamajā apjomā ierobežo nepietiekamais finansējums. Līdz ar to programmu izstrādē vispirms jāņem vērā nepieciešamību realizēt ES dalībvalstīm obligātās programmas. Ievērojamas korekcijas ievieš ārkārtas situāciju veidošanās, kuras prasa papildus izmeklējumus gan jau izstrādātajās programmās, gan arī iepriekš neparedzētu izmeklējumu organizēšanu. Bez tam katru gadu arī mainās izmeklējamu produktu sortiments.

Ātrās brīdināšanas sistēmas ziņojumi

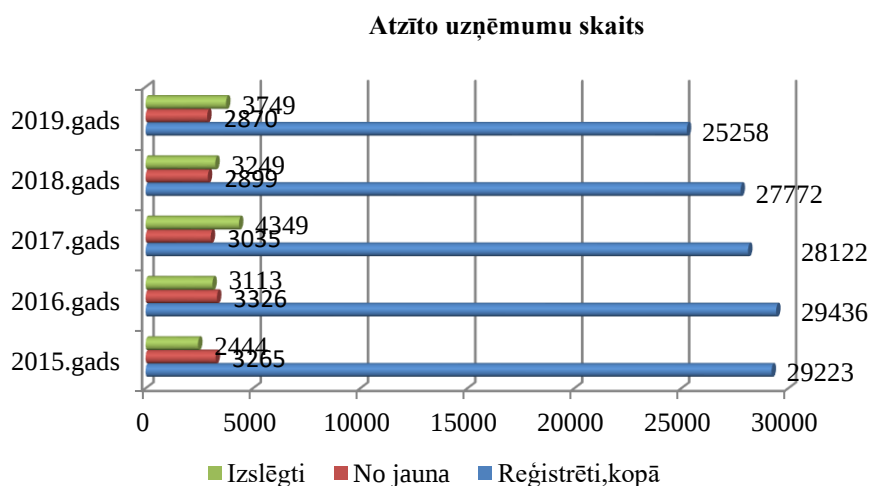
Latvijas Ātrās brīdināšanas sistēmas Nacionālais vienotais kontaktpunkts ziņoja Eiropas Komisijai par piesārņojumu, kuru konstatēja oficiālās kontroles ietvaros, kā arī ārpuskārtas gadījumos. Kopā 2019.gadā nosūtīts 41 ziņojums.

Atbildot uz Eiropas Komisijas RASFF/AAC (Ātrās brīdināšanas pārtikai un barībai/Administratīvās palīdzības sistēma) sūtītajiem Nacionālais vienotais kontaktpunkts nosūtījis 95 ziņojumu pielikumus ar atbildēm uz jautājumiem un informāciju par veiktajiem pasākumiem

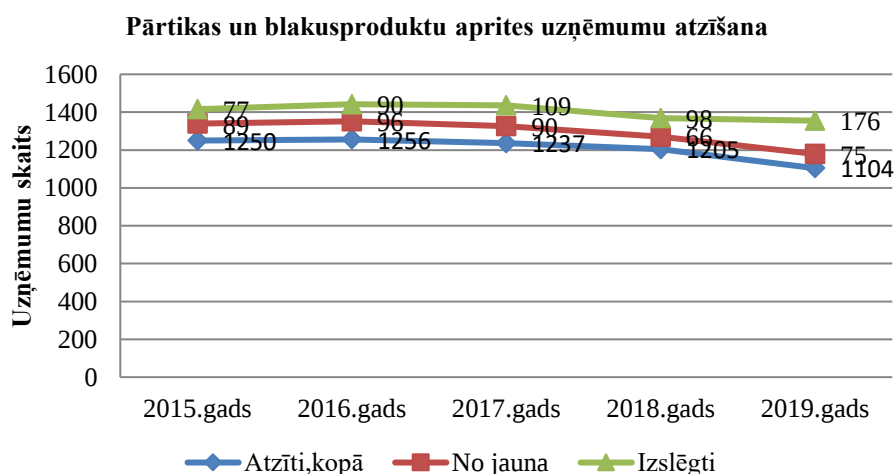
3.7. UZŅĒMUMU REĢISTRĀCIJA UN ATZĪŠANA

Pārtikas uzraudzības plānošanas, analīzes un uzņēmumu atzīšanas daļas funkcijās ietilpst pārtikas, dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, dzīvnieku barības un veterinārās uzraudzības uzņēmumu un objektu reģistrācijas un atzīšanas koordinācija, kā arī aktuālās informācijas uzturēšana PVD uzraudzībai pakļauto uzņēmumu reģistrā.

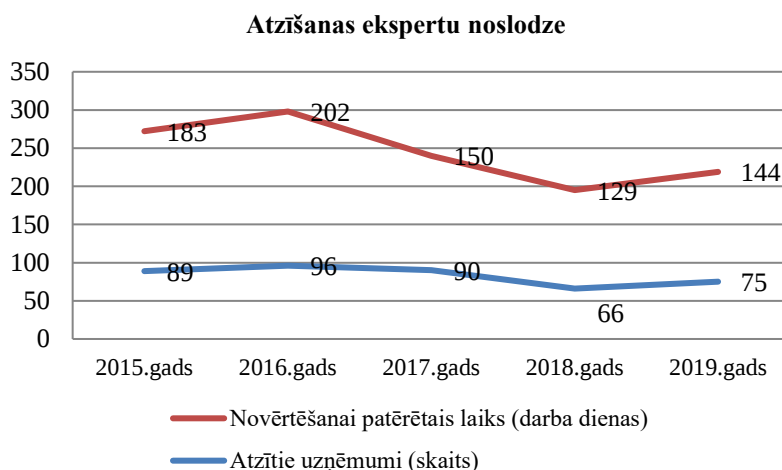
2019.gadā turpinās uzraudzības kopīgā objektu skaita samazinājums, tāpat krītas arī pārtikas uzņēmumu skaits savukārt sāk pieaugt dzīvnieku barības aprites uzņēmumu un veterinārās uzraudzības objektu skaits. Paralēli tam, ka daudzi uzņēmumi pārtrauc darbību, ir ļoti liels no jauna darbību uzsākušo uzņēmumu skaits.

Arī atzīto uzņēmumu skaitam ir tendence samazināties, kas izskaidrojams ar darbības specifikas maiņu, pārtraucot darbību atzīšanai pakļauto darbību sfērā, kā arī darbību pārtrauc tie uzņēmumi, kuri tika atzīti līdz 2004.gadam saskaņā ar tobrīd spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kad atzīšanai bija pakļauti visi pārtikas ražošanas un uzglabāšanas uzņēmumi.

Saglabājas iepriekšējo gadu tendence daudziem uzraudzības objektiem mainīt savus juridiskos īpašniekus, kā arī turpinās juridisko personu, kas iesaistītas PVD uzraudzībai pakļautajā uzņēmējdarbībā, nosaukumu maiņa, nemainot faktisko uzņēmuma darbības sfēru. Līdz ar to jāveic darbojošos uzņēmumu papildus atzīšanas process, kas prasa papildus resursus gan uzņēmējiem, gan PVD.

Atzīšanas ekspertu noslodzes pieaugums saistīts ar uzņēmuma novērtēšanai patērēto laiku, jo daudziem uzraudzības objektiem ir tendence mainīt savus juridiskos īpašniekus, mainīt nosaukumu, nemainot faktisko uzņēmuma darbības sfēru.

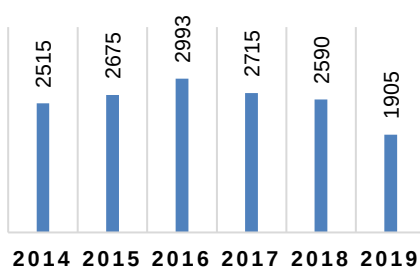
3.8. SPECIFISKO PĀRTIKAS PRODUKTU NOVĒRTĒŠANA UN REĢISTRĀCIJA

PUD Pārtikas produktu reģistrācijas daļa novērtē un reģistrē specifiskos pārtikas produktus (uztura bagātinātājus, noteiktās grupās ietilpstošus pārtikas produktus, dabīgo minerālūdeni) un veic dalībvalsts uzdevumus saistībā ar jaunās pārtikas statusa noteikšanu, kā arī nodrošina pieteikumu par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu kvalitātes shēmām izvērtēšanu dalībvalsts līmenī.

Atskaides periodā veikta zinātniski pamatota, pārtikas apriti reglamentējošo normatīvo aktu prasībām atbilstoša specifisko pārtikas produktu izvērtēšana un reģistrācija.

Pārtikas produktu reģistrācijas daļā saņemti 1905 iesniegumi pārtikas produktu reģistrācijai, kas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir to varētu skaidrot gan ar uzņēmumu zemāku aktivitāti, gan arī ar izmaiņām dokumentu izskatīšanas kārtībā. No 2019. gada ir mainīta Zāļu valsts aģentūras (turpmāk - ZVA) atzinumu pieprasīšanas kārtība, paredzot, ka uzņēmumi, lai saņemtu atzinumu vēršas ZVA, līdz ar to ir samazinājies no ZVA saņemto atzinumu skaits. PVD administratīvo lietu izskatīšanas gaitā uzņēmējus informē par konstatētajiem trūkumiem, tos detalizēti aprakstot un nosakot termiņu to novēršanai, tādējādi ir samazinājies atkārtoti iesniegto dokumentu skaits.

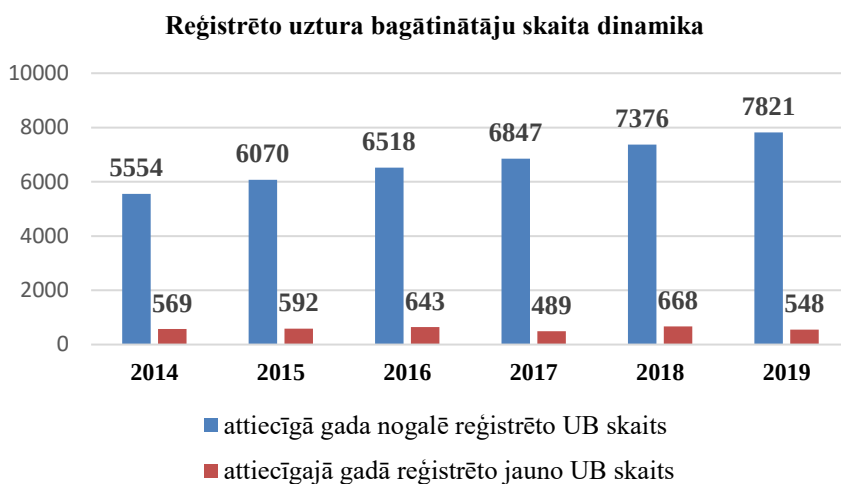
Pārtikas produktu reģistrācijas daļā saņemtie dokumenti

3.8.1. Uztura bagātinātāji

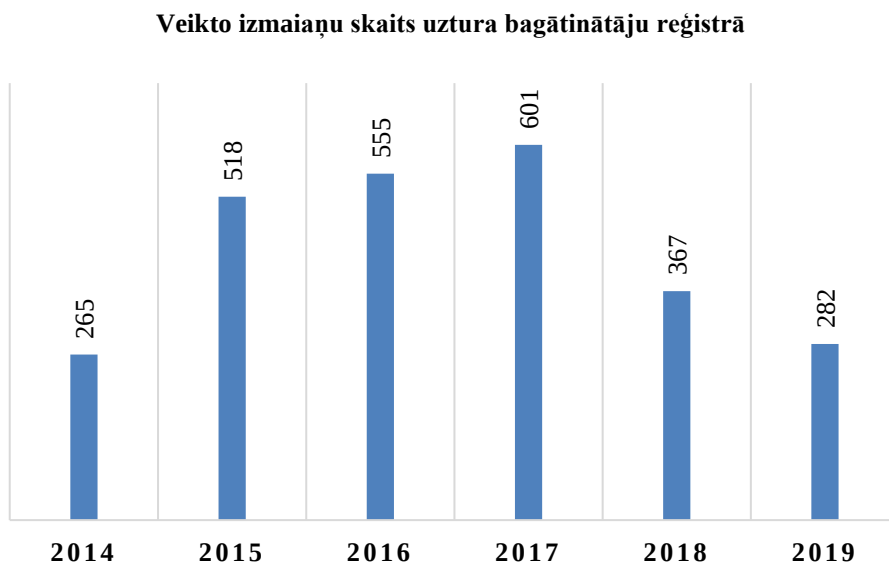
2019. gadā ir reģistrēti 548 jauni uztura bagātinātāji, un šā gada nogalē uztura bagātinātāju reģistrā iekļauti 7821 produkti, kas ir par 445 vairāk nekā 2018. gadā (attēls Nr. 32).

Attēls Nr. 33

282 reģistrētiem uztura bagātinātājiem ir veiktas izmaiņas PVD uztura bagātinātāju reģistrā (attēls Nr.34).

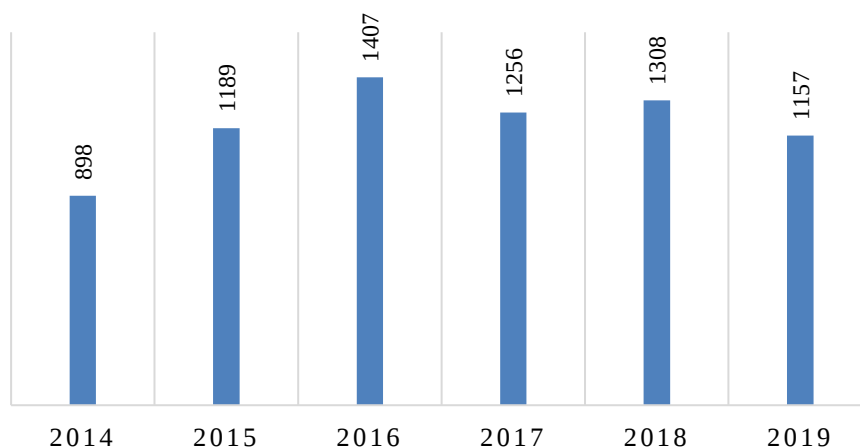
Attēls Nr. 34

Salīdzinājumā ar 2018. gada datiem, 2019. gadā ir samazinājies gan jaunu reģistrētu uztura bagātinātāju skaits, gan arī to uztura bagātinātāju skaits, kuriem ir bijis nepieciešams veikt izmaiņas reģistrā. Tas skaidrojams ar saņemto dokumentu skaita samazināšanos.

Kopumā 2019. gadā pieņemti 1157 lēmumi par uztura bagātinātāju reģistrāciju (attēls Nr.34).

Pieņemto lēmumu skaits par darbībām uztura bagātinātāju reģistrā

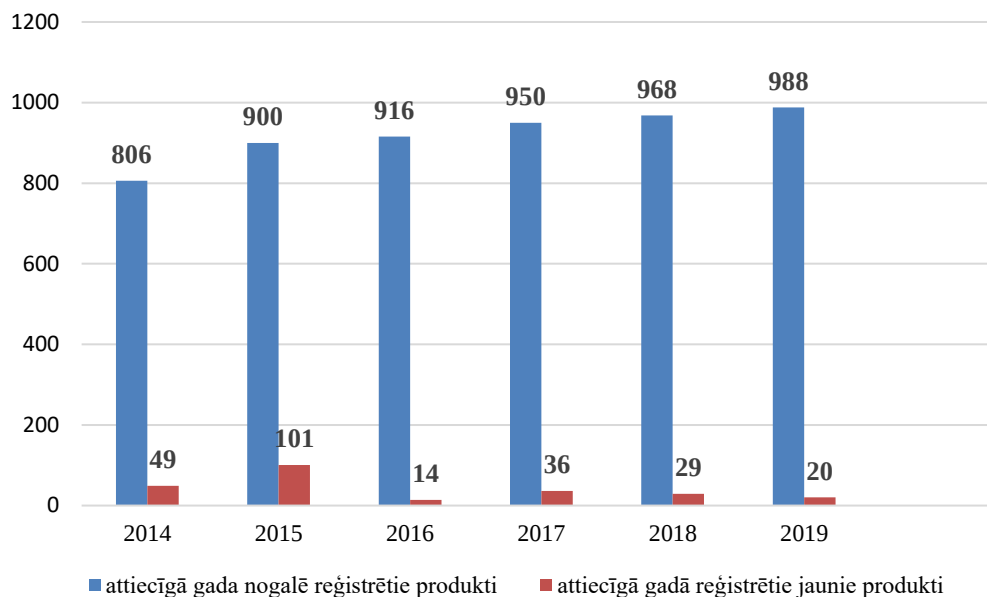

Pieņemti 123 lēmumi par iesniegto dokumentu atzīšanu par neiesniegtiem, 134 lēmumi par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarināšanu, 29 lēmumi par atteikumu reģistrēt produktu kā uztura bagātinātāju, 30 lēmumi par administratīvās lietas izbeigšanu, kā arī 11 lēmumi par uztura bagātinātāju svītrosanu no PVD uztura bagātinātāju reģistra. Sakarā ar uzņēmumu likvidāciju 91 uztura bagātinātājs tika svītrots ar PVD ģenerāldirektora izdotiem rīkojumiem.

3.8.2. Noteiktās grupās ietilpstoši pārtikas produkti

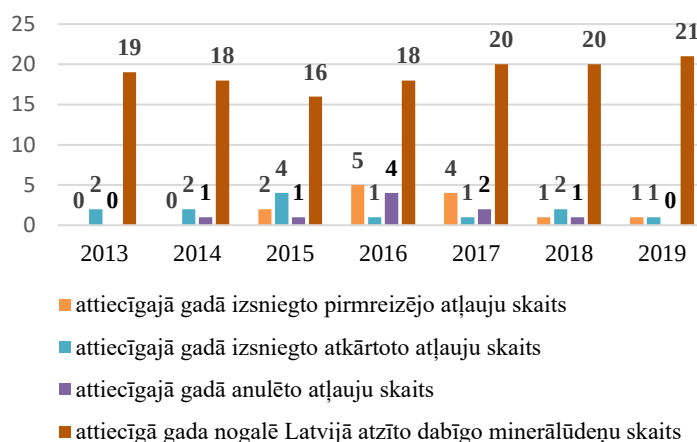
Atskaites periodā ir pieņemts 91 lēmums par noteiktās grupās ietilpstošiem pārtikas produktiem, tajā skaitā 20 lēmumi par jaunu produktu reģistrāciju, 38 lēmumi par izmaiņu izdarīšanu, 22 lēmumi par iesniegto dokumentu atzīšanu par neiesniegtiem, 9 lēmumi par lietu izbeigšanu, 1 lēmums par termiņa pagarinājumu, 1 lēmums par atteikumu reģistrēt produktu. No 20 reģistrētajiem produktiem 17 ir īpašiem medicīniskiem nolūkiem paredzētā pārtika un 3 maisījumi zīdaiņiem. No 38 lēmumiem par izmaiņu izdarīšanu tikai viens lēmums ir par maisījumu zīdaiņiem, pārējie attiecas uz īpašiem medicīniskiem nolūkiem paredzēto pārtiku. To var izskaidrot ar izmaiņām Eiropas Savienības normatīvo aktu regulējumā, proti, Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2016/128 (2015. gada 25. septembris), ar ko attiecībā uz īpašām sastāva un informācijas prasībām, kuras piemēro īpašiem medicīniskiem nolūkiem paredzētai pārtikai, papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 609/2013, piemērošanu no 2019. gada 22. februāra.

2019. gada nogalē noteiktās grupās ietilpstošu pārtikas produktu reģistrā kopā ir iekļauti 988 produkti (attēls Nr. 35).

Noteiktās grupās ietilpstošu pārtikas produktu reģistrēšanas dinamika**3.8.3. Dabīgie minerālūdeņi**

2019. gadā ir veikta 1 jauna dabīgo minerālūdeņu izvērtēšana un pirmreizējās atļaujas izsniegšana. Eiropas Savienības dalībvalstīs atzīto dabīgo minerālūdeņu sarakstā ir iekļauti 4 Latvijā iegūti un 17 trešajās valstīs iegūti dabīgie minerālūdeņi, kuriem atļauju ir izsniedzis PVD. (attēls Nr. 36).

Attēls Nr.37

Dabīgie minerālūdeņi

3.8.4. Jaunā pārtika

Jaunās pārtikas jomā 2019. gadā ir vērojama liela uzņēmēju interese par dažādu sastāvdaļu, it īpaši no sējas kaņepēm iegūtu dažādu, tostarp kanabidiolu saturošu, produktu statusu un izmantošanas iespējām dažādu kategoriju pārtikas produktos.

Atskaites periodā regulāri sniegtas konsultācijas gan uzņēmumiem, gan arī PVD citām struktūrvienībām jautājumos par dažādu (pārsvarā augu izcelsmes) sastāvdaļu drošas izmantošanas vēsturi pārtikas produktos Eiropas Savienībā.

3.8.5. Pārtikas produktu kvalitātes shēmas

Nodrošinot pieteikumu par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu kvalitātes shēmām (Aizsargāts cilmes vietas nosaukums (ACVN), Aizsargāta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde (AĢIN), Garantēta tradicionālā īpatnība (GTĪ)) kvalitatīvu izvērtēšanu dalībvalsts līmenī, atskaites perioda ietvaros tika turpināta 2018. gada nogalē uzsāktā reģistrācijas procedūra AĢIN “Salacgrīvas nēģi”.

2019. gadā veiktas mērķtiecīgas darbības, kas vērstas uz specifisko pārtikas produktu izvērtēšanas un reģistrācijas procesu pilnveidošanu:

- turpināta dalība jaunās informācijas sistēmas, ar kuru tiks pilnveidoti uztura bagātinātāju un noteiktās grupās ietilpstošu pārtikas produktu reģistrācijas procesi, izstrādes procesā;
- regulāri veiktas klientu konsultācijas (klātienē, telefoniski, e-pasta formā) par specifisko pārtikas produktu reģistrācijas un marķēšanas jautājumiem. Konsultācijas regulāri tika sniegtas gan uzņēmējiem, gan arī patērētājiem un PVD citu struktūrvienībām;
- sagatavotas procedūras KR.10.P.284 “Dabīgā minerālūdens izplatīšanas atļauju izsniegšanas un anulēšanas kārtība” un KR.10.P.286 “Noteiktās grupās ietilpstošu pārtikas produktu reģistrēšanas un reģistrācijas anulēšanas kārtība”;
- aktualizētas esošās procedūras KR.10.P.280 “Uztura bagātinātāju reģistrācijas, izmaiņu izdarīšanas un reģistrācijas anulēšanas kārtība” un KR.07.P.026 “Pārtikas produktu reģistrācijas dokumentu aprites uzglabāšanas kārtība”;

Atskaites perioda ietvaros uzturēts mērķtiecīgs dialogs ar sociālajiem partneriem:

- turpināta sadarbība ar Zemkopības ministriju un Veselības ministriju, sniedzot priekšlikumus normatīvo aktu izstrādei un pilnveidošanai,
- nodrošināta dalība starpinstitūciju darba grupās;
- veikta regulāra PVD mājaslapā sniegtās informācijas aktualizācija un jaunu uz klientu un patērētāju orientētu informatīvo materiālu sagatavošana un publicēšana;
- regulāri sniegta informācija masu medijiem (visbiežāk jautājumos, kuri skar uztura bagātinātāju un jaunās pārtikas jomu);
- nodrošināta dalība mācības TAIEX projekta ietvaros organizētajās mācībās Kosovas Pārtikas un veterinārās aģentūras ekspertiem par speciālo pārtiku (jauno pārtiku, uztura bagātinātājiem, noteiktās grupās ietilpstošiem pārtikas produktiem).

3.9. DZĪVNIEKU IZCELSMES PĀRTIKĀ NEIZMANTOJAMO BLAKUSPRODUKTU UZŅĒMUMU VALSTS UZRAUDZĪBA

Latvijā darbojas viens 1. un 2.kategorijas blakusproduktu pārstrādes uzņēmums, kurš iegūtos 1.kategorijas atvasinātos produktus – gaļas – kaulu miltus nosūta likvidēšanai atļautā atkritumu poligonā, bet iegūtos kausētos taukus paredz nosūtīt izmantošanai biodīzeļdegvielas ražošanai uz citu ES dalībvalsti. Iegūtos 2.kategorijas atvasinātos produktus – gaļas – kaulu miltus uzņēmums nosūta transformēšanai biogāzes ieguves uzņēmumā. Daļa no Latvijā iegūtā visu kategoriju blakusproduktu apjoma tiek nosūtīta pārstrādei un likvidēšanai vai izmantošanai uz atzītiem blakusproduktu uzņēmumiem citās ES dalībvalstīs, t.sk. Lietuvā.

3.kategorijas blakusprodukti no dzīvnieku kautuvēm un gaļas sadales un pārstrādes uzņēmumiem un daļa no zvejas produktu apstrādes uzņēmumiem, tiek nosūtīti kažokzvēru barībai. Valstī darbojas 6 blakusproduktu pārstrādes uzņēmumi, kuri pārstrādā zvejas produktu izcelsmes 3. kategorijas blakusproduktus, iegūstot atvasinātos produktus – zivju miltus un zivju eļļu izmantošanai lauksaimniecības dzīvnieku barībā vietējā tirgū, kā arī minētie produkti tiek nosūtīti uz citām ES dalībvalstīm vai eksportēti uz trešajām valstīm.

Valstī nav 1. un 2. kategorijas blakusproduktu sadedzināšanas vai līdzsadedzināšanas uzņēmumi, kuros, papildus pārstrādes uzņēmumam, varētu atbilstoši likvidēt (sadedzināt) blakusproduktus, ieskaitot dzīvnieku liķus (turpmāk – blakusprodukti), sevišķi bīstamo infekcijas slimību uzliesmojuma gadījumos, piemēram, klasiskā cūku mēra (KCM) un Āfrikas cūku mēra (ĀCM) gadījumos, kā arī gadījumos, ja tiktu konstatēta saslimšana ar transmisīvo sūkļveida encefalopātiju (TSE).

Slimību uzliesmojumu gadījumos, kad jālikvidē ievērojams blakusproduktu apjoms pēc iespējas īsā laika posmā, piemēram, ĀCM gadījumā, pārstrādes uzņēmuma kapacitāte ir nepietiekama un nenodrošina valstī radušos blakusproduktu visa apjoma, ieskaitot industrijas radītā pārējā blakusproduktu apjoma savlaicīgu pārstrādi un likvidēšanu. Saskaņā ar blakusproduktu apriti reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem, slimību skartajās teritorijās blakusproduktus būtu iespējams operatīvi sadedzināt vai aprakt uz vietas, izņemot to dzīvnieku blakusproduktus, par kuriem pastāv aizdomas, ka tie varētu būt inficēti ar TSE vai kuriem saslimšana ar TSE ir oficiāli apstiprināta. Tomēr šādas operatīvas blakusproduktu sadedzināšanas vai aprakšanas iespēju veikt slimību skartajās teritorijās uz vietas ierobežo esošās pretrunas starp vides reglamentējošajiem un blakusproduktu apriti reglamentējošajiem tiesību aktiem.

Dažkārt uzņēmēji neizmanto likumdošanā atļautās alternatīvās iespējas blakusproduktu izlietošanai vai iznīcināšanai, kas rezultātā daļai blakusproduktu aprītē iesaistītajiem komersantiem dotu ekonomiska rakstura atbalstu.

4. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “VETERINĀRĀ VALSTS UZRAUDZĪBA”

4.1. VALSTS VETERINĀRĀS UZRAUDZĪBAS OBJEKTI

Veterinārās uzraudzības centrālās pārvaldes un teritoriālās struktūrvienības inspektori 2019.gadā ir veikuši veterināro uzraudzību sekojošos valsts veterinārās uzraudzības objektos:

Tabula Nr.13

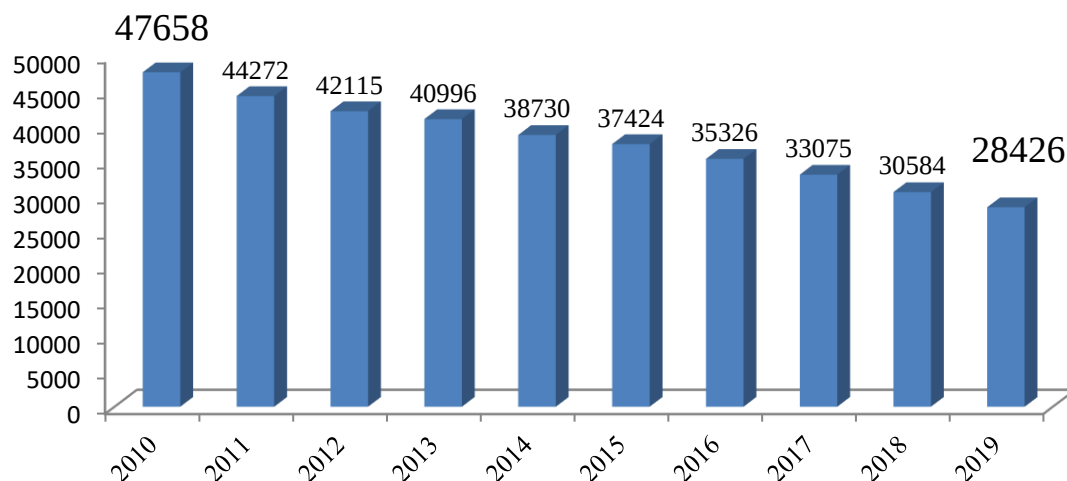
Veterinārās uzraudzības objekti	2019
Lauksaimniecības dzīvnieku novietnes	28426
Dzīvnieku pārvadājumi	3066
Veterinārmedicīniskās prakses kabineti	413
Ambulatorās un stacionārās veterinārmedicīniskās prakses iestādes	181
Vispārējā tipa aptiekas ar veterināro zāļu izplatīšanu	159
Veterinārās aptiekas	135
Veterināro zāļu lieltirgotavas	26
Zāļu lieltirgotavas ar veterināro zāļu izplatīšanu	7
Stacionāras mājas (istabas) dzīvnieku tirdzniecības vietas	149
Mājas (istabas) dzīvnieku turēšanas vai izmantošanas vietas (patversmes, viesnīcas, tirdzniecības vietas)	54
Izmēģinājuma dzīvnieku audzētāji, lietotāji un piegādātāji	9
Izsniegtās atļaujas dzīvnieku izmantošanai procedūrās	3
Uz iesnieguma pamata veiktās pārbaudes mājas (istabas) dzīvnieku turēšanas vietās	707
Bīstamo suņu izvērtēšanas komisijas darbs	31
Dzīvnieku barības aprites uzņēmumi	1853
Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un atvasināto produktu, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam, aprites uzņēmumi	394

4.2. LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIEKU NOVIETŅU UZRAUDZĪBA

4.2.1. Lauksaimniecības dzīvnieku un novietņu skaita dinamika

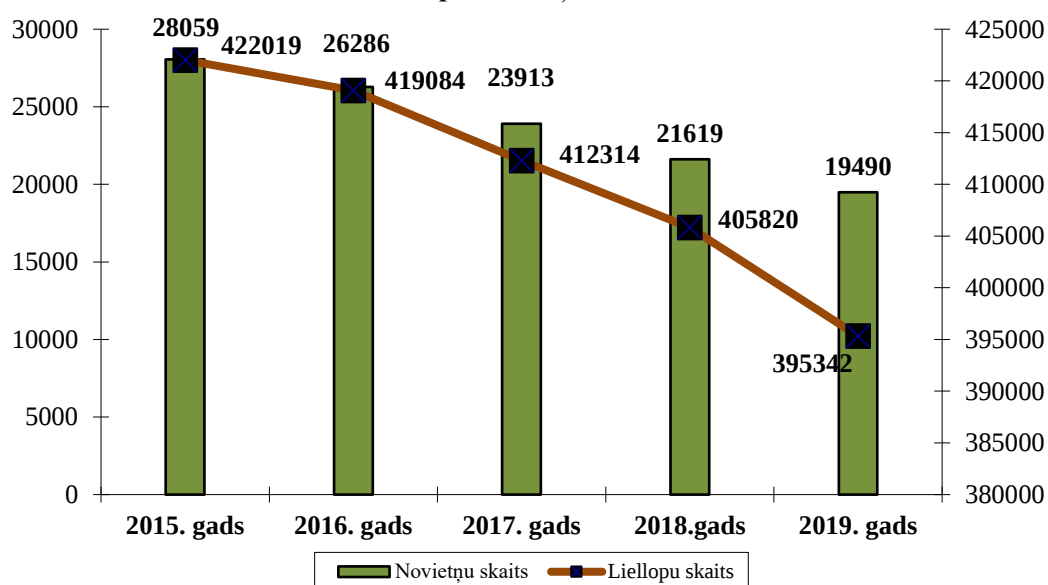
Kopējais lauksaimniecības dzīvnieku novietņu skaits 2019.gada laikā ir samazinājies par 1299, jeb par 5 % mazāk nekā uz iepriekšējā gada sākumu. Salīdzinot datus, par 10 gadu periodu redzams, ka kopējais novietņu skaits ir samazinājies gandrīz uz pusi. Tas saistīts ar lauku reģionu iedzīvotāju dzīves paradumu mainīšanos – samazinās nelielo novietņu skaits, kurās dzīvniekus turēja produkcijas izmantošanai savā uzturā.

**Novietņu skaita izmaiņas 10 gados
(skaits uz gada 1.janvāri)**

Tāpat kā iepriekšējā gadā ievērojami ir samazinājies liellopu novietņu skaits – par 1572, savukārt liellopu skaits ir nemainīgs. Vienā novietnē turēto liellopu skaits pēdējo piecu gadu laikā ir palielinājies no 15 dzīvniekiem 2015.gada 1.janvārī līdz 22,1 dzīvniekiem 2020 gada 1.janvārī, līdz ar to samazinās novietņu īpatsvars, kurās tiek turēti neliels dzīvnieku skaits. Lielas izmaiņas ir aītkopības nozarē – aītu skaits ir pieaudzis no 67 tūkstošiem 2008.gadā līdz 107 tūkstošiem – 2018.gadā, tacu 2019. gadā ir samazinājums līdz 100 tūkstošiem. Kazu novietņu un dzīvnieku skaits ir nedzuadz pieaudzis, savukārt cūku skaits nedaudz samazinājies. Stabili turpina samazināties zirgu skaits – piecu gadu laikā par 20 % (uz 01.01.2019 ir 8403 zirgi).

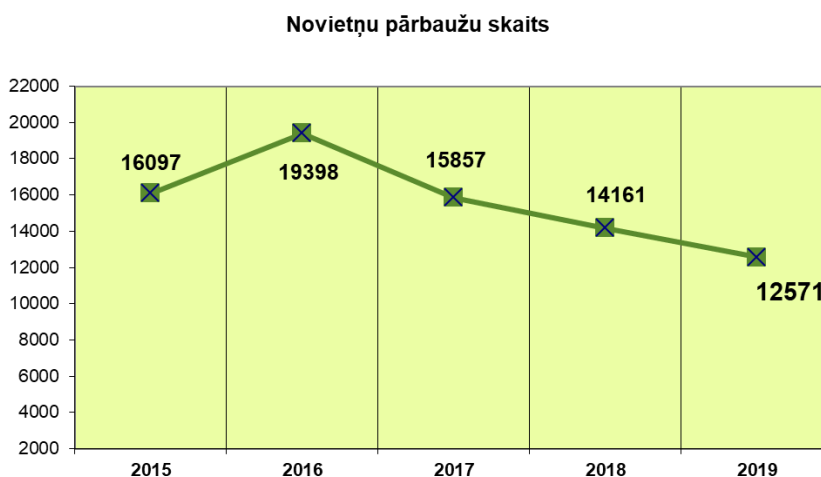
Liellopu novietņun dzīvnieku skaits

4.2.2. Valsts veterinārā uzraudzība dzīvnieku novietnēs

Pārtikas un veterinārā dienesta Veterinārās uzraudzības departaments katru gadu aktualizē rīkojumu, kas nosaka pārbaūžu veikšanas biežumu un prioritāros pārbaūžu posmus jeb objektus.

Attēls Nr.40

2019. gadā veiktas 12571 novietņu pārbaudes desmit uzraudzības jomās:

- dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu primārā ražošana;
- piena ieguve un pirmapstrāde;
- identifikācija un reģistrācija;
- dzīvnieku infekcijas slimības;
- labturība;
- dzīvnieku ēdināšana;
- veterināro zāļu aprīte;
- piena realizācijas datu ziņošana
- dzīvnieku ieviešanas (importa) prasību ievērošanā.
- biodrošības prasības cūku novietnēs

Pārbaūžu kopējais skaits 2019. gadā ir sanazinājies par 1590, jo vairākās uzraudzības jomās ir ieviesta un uzlabota pārbaūžu plānošana pamatojoties uz risku novērtējumu. Saglabājas liels pārbaūžu skaits dažādu uzraudzības aktivitāšu ietvaros, tai skaitā pastiprināta uzraudzība Āfrikas cūku mēra un klasiskā cūku mēra inficētajā teritorijā. Cūku novietnēs 2019.gadā veiktas 5194 pārbaudes, lai uzraudzītu biodrošības prasību ievērošanu.

Pamatojoties uz Valsts galvenā pārtikas un veterinārā inspektora rīkojumiem, Āfrikas cūku mēra uzraudzības un aizsardzības zonās papildus tika apmeklētas 840 novietnes, lai konstatētu uzņēmīgo dzīvnieku atrašanos.

Pavisam dažādās uzraudzības jomās veiktas 28830 pārbaudes. Tas ir par 4882 vairāk nekā iepriekšējā gadā. Pārbaūžu skaits joprojām ir liels un ievērojami pieaudzis, jo kopš 2015.gada tiek

veiktas cūku novietņu pārbaudes biodrošības pasākumu un cūku izsekojamības jomās. Lai nodrošinātu minētās pārbaudes ir ievērojami samazināta pārbažu intensitāte citās uzraudzības jomās.

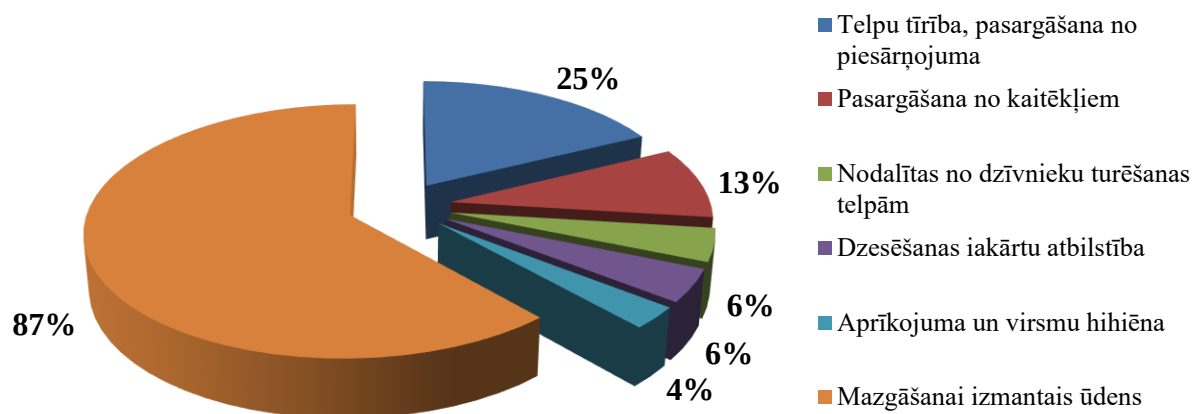
4.2.3. Lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs konstatētās neatbilstības

Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu primārās ražošanas jomā ir neliels neatbilstību īpatsvars - 2016.gadā - 0.6%, 2017.gadā – 0.8%, 2018.gadā – 1%, 2019.gadā – 1,4%. Lielākā daļa neatbilstību ir par telpu, iekārtu, būru un dzīvnieku tīrību.

Piena ieguves un pirmapstrādes jomā neatbilstošo novietņu skaits pakāpeniski samazinās (no 72% - 2010.gadā, līdz 53% - 201. gadā. Tā joprojām tā ir uzraudzības joma, kurā tiek konstatētas visvairāk neatbilstības. Lielāko neatbilstību īpatsvaru sastāda nesavlaicīga mazgāšanai izmantojamā ūdens laboratorisko izmeklējumu veikšana. Piena pirmapstrādē visvairāk neatbilstības konstatētas pārbaudot aprīkojuma mazgāšanai paredzētā ūdens laboratorisko izmeklējumu esamību un to regularitāti. To konstatē 87% neatbilstošo novietņu. Nākošās biežāk konstatētās neatbilstības ir telpu tīrībā un to pasargāšanā no piesārņojuma un kaitēkļiem. Vienā novietnē parasti tiek konstatēti vairāki pārkāpumi.

Attēls Nr.41

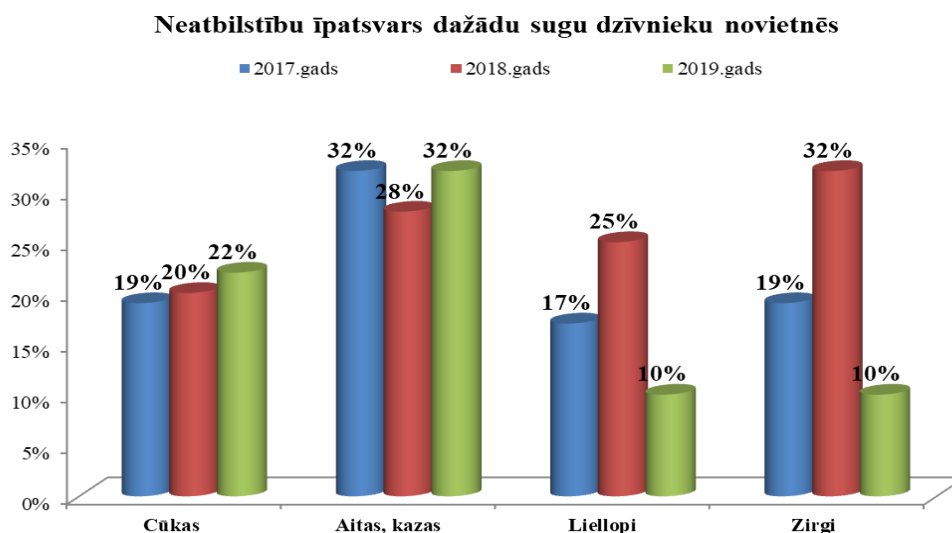
Piena pirmapstrādes telpās konstatēto neatbilstību raksturojums

Lauksaimniecības datu centrs (LDC) Piena kvalitātes datu bāzē pilnībā nodrošina brīdinājuma perioda uzskaiti piena ražotājiem, kuriem somatisko šūnu skaita un dzīvotspējīgu šūnu skaita vidējie ģeometriskie rādītāji neatbilda kvalitātes kritērijiem. Brīdinājuma periods LDC datu bāzē ir reģistrēts 4467 reizes. Lielākajā daļā gadījumu piena ražotāji brīdinājuma laikā situāciju uzlaboja un varēja turpināt realizāciju. 184 gadījumos brīdinājuma perioda beigās piena kvalitātes rādītāji netika uzlaboti un veterinārie inspektori noteica piena realizācijas pagaidu aizliegumus.

Dzīvnieku identifikācijas un reģistrācijas jomā galvenās neatbilstības saistītas ar dažādu ziņojamo datu savlaicīgu nesniegšanu Lauksaimniecības datu centram. Plānveida pārbaūžu laikā konstatētie identifikācijas un reģistrācijas pārkāpumi dažādu sugu individuāli apzīmēto dzīvnieku novietnēs saglabājas augstā līmenī – 34% gadījumu no pārbaudīto skaita. Novietnēs dzīvnieku turētāji visvairāk neievēro izkriušo krotāļu atjaunošanas prasību, kā arī nobeigušos un kauto dzīvnieku paziņošanas noteikumus. Aitu novietnēs ir konstatēts neliels neatbilstību īpatsvara pieaugums. Iemesls – uzraudzības intensitātes samazināšanās saistībā ar cūkkopības nozares prioritāti. (Attēls Nr. 42)

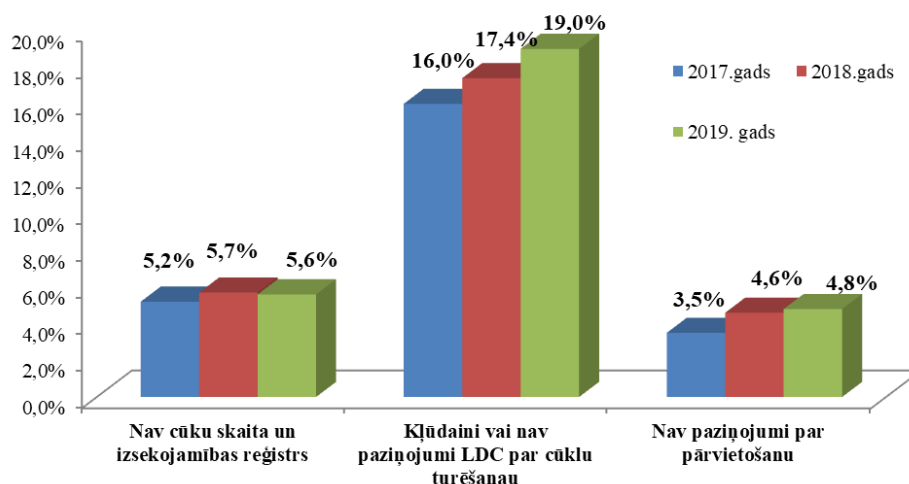
Attēls Nr.42

Klasiskā cūku mēra un Āfrikas cūku mēra apkarošanas pasākumu ietvaros tika veiktas pastiprinātas cūku novietņu pārbaudes, kuras ietvēra arī cūku izsekojamības uzraudzību. Pārbaūžu laikā tika konstatēts, ka situācija cūku izsekojamības jomā, kopš 2015. gada ir ievērojami uzlabojusies, taču 2018. un 2019.gadā ir vērojama neliela situācijas pasliktināšanās. Iemesls – ir samazināta pārbaūžu intensitāte nelielās pašpatēriņa novietnēs.

Visvairāk pārkāpumi (17,4 % no pārbaudīto skaita) ir par cūku turēšanas paziņojumiem Lauksaimniecības datu centram. Prasības neievērotāji lielākoties ir cūku īpašnieki, kuri tur nelielu skaitu cūku savam uzturam. Tiek konstatēts arī tas, ka ziņojumi LDC tiek sniegti kļūdaini.

Cūku novietnēs konstatētās neatbilstības (% no pārbaudīto skaita)

Biodrošības prasības cūku novietnēs. Biodrošības prasību pārbaudes cūku turēšanas novietnēs kopš 2015.gada ir uzraudzības prioritāte veterinārajā jomā. 2019.gada laikā pavisam veiktas 5194 pārbaudes 4072 novietnēs.

Lielākā daļa no novietnēm, kurās tur cūkas un ir jāveic biodrošības prasību ieviešanas pārbaudes, ir nelielas piemājas saimniecības, kurās cūkas dažkārt tur sezonāli.

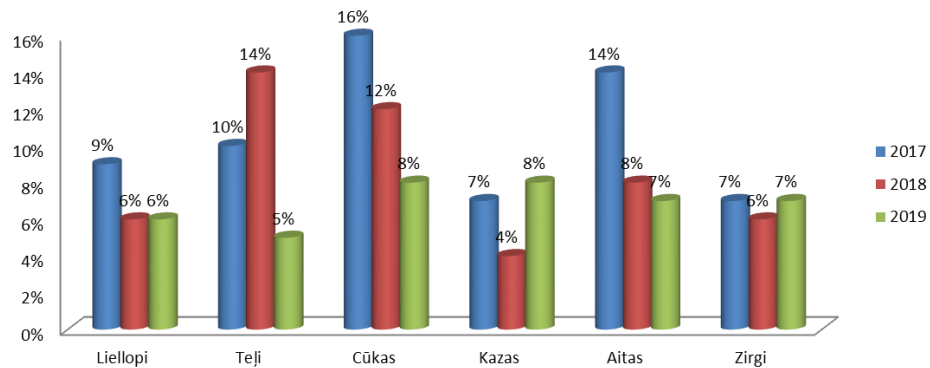
Gada laikā vidēji 15% novietņu tika konstatētas neatbilstības. Neatbilstošajās novietnēs veica atkārtotās pārbaudes, lai pārliecinātos par trūkumu novēršanu, 2018. gads noslēdzās ar statistiku, ka 94% cūku novietņu biodrošības prasības tiek ievērotas. 2015. gada rezultāts bija 77%.

Lauksaimniecības dzīvnieku labturības prasību uzraudzība ir otra prioritārā joma lauksaimniecības novietņu pārbaudēs. Labturības pārbaūžu skaits lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs kopumā ir samazinājies. Novietnes labturības pārbaudēm tiek izvēlētas mērķtiecīgi, veicot riska analīzi. Liellopu, aitu un kazu novietnēs biežāk sastopamās neatbilstības:

- slimo, ārstēto un kritušo dzīvnieku uzskaites neesamība;
- teļi līdz sešu mēnešu vecumam tiek turēti piesieti;
- neatbilstošas ēkas, aprīkojums;
- nepietiekams, neatbilstošs barības nodrošinājums;
- veiktas neatļautas izskatu pārveidojošas operācijas.

Procentuāli lielāks neatbilstošo novietņu skaits tiek konstatēts veicot ārpuskārtas pārbaudes, īpaši liellopu un zirgu, kā arī novietnēs, kurās tur aitas un/vai kazas. Šajās pārbaudēs neatbilstības konstatētas galvenokārt saistībā ar neatbilstošu/nepietiekošu personālu, dzīvnieku ēdināšanu/dzirdināšanu un ēku un aprīkojuma atbilstību

**Neatbilstošo novietņu īpatsvars labturības jomā
(% no plānveida pārbaudēs pārbaudīto novietņu skaita)**

Pēdējos trīs gadus mērķtiecīgi tika veiktas labturības pārbaudes cūku novietnēs, kurās tur vairāk par 100 cūkām. Īpaši pievēršot uzmanību kā cūku novietņu īpašnieki/turētāji, ir ieviesuši un pilda PVD sadarbībā ar Latvijas Cūku audzētāju asociāciju un ZM izstrādāto Rīcību plānu, kurā paredzēti pasākumi, lai valsts nodrošinātu, Direktīvas prasību izpildi, lai astu amputēšana netiek veikta rutīnā.

Pārbaudes veiktas 71 novietnē:

24 novietnēs pārtrauca (uz laiku vai pavisam) astu griešanu,

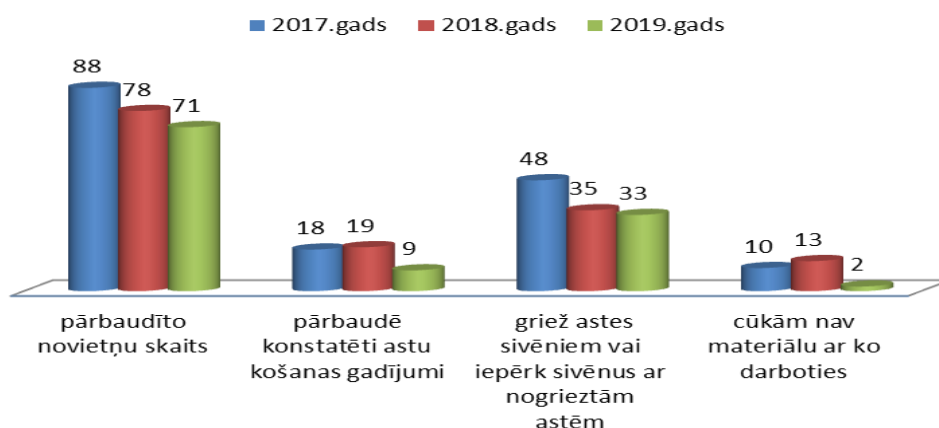
29 - veikta riska analīze,

20 - izstrādāts rīcības plāns, pamatojoties uz riska analīzi,

19 - veiktas izmaiņas saimniekošanas sistēmā

Attēls Nr.45

**Labturības pārbaudes cūku novietnēs
ar cūku skaitu virs 100**

Dzīvnieku pārvadājumu pārbaudes

Lauksaimniecības dzīvnieku pārvadājumu pārbažu skaits katru gadu palielinās, tas ir saistīts ar no Latvijas izvesto dzīvnieku kravu apjoma palielināšanos. 2019. gada laikā ir veiktas 3066 pārbaudes. Lielākā daļa no pārbažu skaita (~68%) tiek veiktas izbraukšanas vietās, jo Latvijā izaudzētos lauksaimniecības dzīvniekus izved uz citām ES dalībvalstīm vai eksportē. Dzīvniekus nelielā daudzumā ieved, galvenokārt, tikai ciltssdarba vajadzībām šķirnes uzlabošanai un no tuvējām valstīm - tūlītējai nokaušanai.

Neatbilstību īpatsvars šajā uzraudzības jomā ir neliels, jo izbraukšanas vietās parasti visu prasību izpilde ir nodrošināta. 2019.gadā neatbilstības konstatētas 27 gadījumos jeb 1% no veikto pārbažu skaita. Visvairāk neatbilstības konstatēja, veicot pārvadājumu pārbaudes kautuvēs - 10 gadījumos. Biežāk konstatētās neatbilstības kautuvēs attiecas uz pārvadātāja dokumentiem un dzīvnieku pavaddokumentiem.

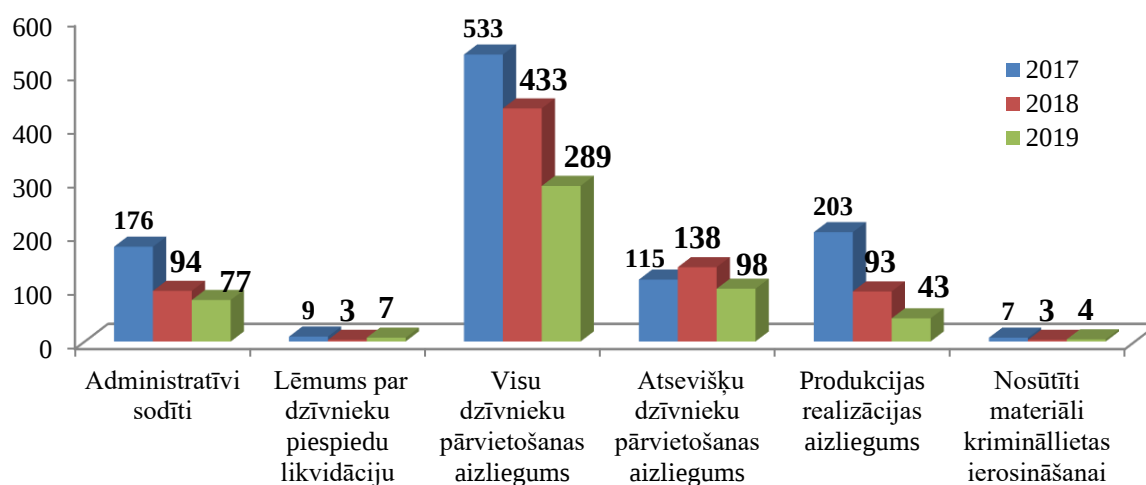
Rīcība neatbilstību gadījumos

Vairumā gadījumu, kad ir konstatētas neatbilstības, inspektori ar novietnes pārstāvi vienojas par neatbilstību novēršanas termiņu. Gadījumos, kad ir notikuši nopietni normatīvo aktu pārkāpumi kurivar ietekmēt dzīvnieku veselību, labturību vai produkcijas kvalitāti, ir piemērots administratīvais sods un ir noteikti pagaidu dzīvnieku pārvietošanas un produkcijas realizācijas aizliegumi.

2019.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ievērojami samazinājies noteikto dzīvnieku pārvietošanas ierobežojumu skaits, jo prasību neievērošanas gadījumā tiek uzlikts tiesiskais pienākums novērst neatbilstību Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā.

Attēls Nr. 46

Rīcība neatbilstību gadījumos

4.3. DZĪVNIEKU INFEKCIJAS SLIMĪBU VALSTS UZRAUDZĪBA

2019. gadā Latvijā tika realizētas šādas dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzības un apkarošanas programmas:

- Āfrikas cūku mēra uzraudzības un apkarošanas programma;
- Klasiskā cūku mēra uzraudzības un apkarošanas programma;
- Putnu gripas un Nūkāsas slimības uzraudzības programma;
- Infekciozā katarālā drudža uzraudzības programma;
- Transmisīvo sūkļveida encefalopātiju uzraudzības programma;
- Trakumsērgas uzraudzības un apkarošanas programma;
- Salmonelozes ierosinātāju kontroles programma;
- Govju enzootiskās leikozes uzraudzības un apkarošanas programma;
- Govju brucelozes profilakses un apkarošanas programma;
- Govju tuberkulozes uzraudzības programma;
- Aitu un kazu brucelozes profilakses un apkarošanas programma;
- Akvakultūras dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzības programma;
- Amerikas peru puves uzraudzības un apkarošanas programma bišu saimēs;
- Savvaļas dzīvnieku infekcijas slimību monitorings;
- Kazu artrīta encefalomielīta uzraudzības programma.

Āfrikas cūku mēris (ĀCM)

Kopš 2011. gada Latvijā darbojas ĀCM uzraudzības un apkarošanas programma. Pirmie ĀCM saslimšanas gadījumi gan mājās, gan meža cūkām Latvijā tika konstatēti 2014. gada 26. jūnijā Dienvidlatgalē, Baltkrievijas pierobežā. Tika noteiktas ĀCM riska zonas un tajās piemērojamie kontroles pasākumi saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 83 (17.02.2004.) „Āfrikas cūku mēra likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība” un Eiropas Komisijas lēmumu Nr. 2014/709/ES.

Āfrikas cūku mēra (ĀCM) saslimšanas gadījumi 2019. gadā konstatēti 1 mājās cūku novietnē ar 52 cūkām Durbes novadā. Slimības uzliesmojums mājās cūku novietnē tika konstatēts augstākajā riska periodā – vasarā (jūlijā). Skartajā novietnē inficēšanās saistīta ar trūkumiem biodrošības pasākumu ievērošanā. Iespējamais infekcijas avots - ūdens, kas ņemts no atklātas ūdenstilpes meža tuvumā. Kaut arī ĀCM izplatījies meža cūku populācijā apmēram 90% Latvijas teritorijas, pateicoties PVD veiktajām biodrošības pārbaudēm cūku novietnēs, mājās cūku saslimšana 2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu (10 novietnes), ir krasi samazinājusies, pat par 10 reizēm.

2019. gadā laboratoriski izmeklētas 13 426 meža cūkas, no kurām ĀCM konstatēts 430 meža cūkām, salīdzinot ar 11 658 izmeklētām meža cūkām un 905 ĀCM saslimšanas gadījumiem 2018. gadā.

Klasiskais cūku mēris (KCM)

Saskaņā ar ikgadējo klasiskā cūku mēra uzraudzības un apkarošanas programmu, veicot izmeklējumus uz KCM paraugos no nomedītām meža cūkām, KCM seroloģiski pozitīva meža cūka pirmo reizi tika konstatēta 2012.gada 15.oktobrī Dagdas novadā. Savukārt 2012.gada 16.novembrī tika konstatēts KCM vīrusa genoms divām meža cūkām. Tika noteikta KCM inficētā teritorija un tajā piemērojamie kontroles pasākumi saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 991 (30.11.2004.) „Klasiskā cūku mēra likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība” un KCM diagnostikas rokasgrāmatu, kas apstiprināta ar Eiropas Komisijas lēmumu Nr. 2002/106/EK.

2013.gada 11.februārī tika apstiprināts „Klasiskā cūku mēra apkarošanas un uzraudzības plāns” saskaņā, ar kuru tiek realizēti KCM apkarošanas pasākumi gan mājas, gan meža cūku populācijā. 2013.gada pavasarī tika uzsākta meža cūku vakcinācijas programma KCM inficētajā teritorijā. KCM apkarošanas plānu un meža cūku vakcinācijas plānu Latvijā ir apstiprinājusi EK (lēmums 2013/90/ES un 2013/91/ES).

Kopš 2014. gada 19. septembra nav konstatēta cūku saslimšana ar KCM mājas cūku novietnēs un kopš 2015. gada 26. marta nav konstatēts KCM lauka vīruss meža cūku populācijā. Ņemot vērā faktu, ka 2016.gadā vakcīnas ražotājs objektīvu iemeslu dēļ nespēja nodrošināt vakcīnas piegādi, meža cūku vakcinācija netika veikta. Meža cūku vakcinācija pret KCM labas epidemioloģiskās situācijas dēļ netika veikta arī 2017. gadā. Ar iepriekšējo gadu meža cūku vakcinācijas palīdzību un efektīvu KCM uzraudzību mājas cūku novietnēs un meža cūku populācijā ir izdevies likvidēt KCM valstī.

2018. gada oktobrī Latvija iesniedza Pasaules dzīvnieku veselības organizācijai (OIE) deklarāciju atzīt valsti par brīvu no KCM un 2019. gada 30. maijā OIE ģenerālās sesijas laikā Latvija tika atzīta par brīvu valsti no KCM. Neskatoties uz šiem rādītājiem, joprojām spēkā ir Īstenošanas lēmums 2013/90/ES un Īstenošanas lēmums 2013/91/ES, kuros noteiktie nosacījumi ir jāņem vērā cūku un cūku izcelsmes pārtikas produktu tirdzniecībā starp Eiropas Savienības dalībvalstīm. Līdz ar to joprojām paliek spēkā mājas cūku novietņu uzraudzība, dzīvnieku klīniskā izmeklēšana un paraugu noņemšana laboratoriskajiem izmeklējumiem.

2019. gadā uz KCM laboratoriski tika izmeklētas 2 800 mežacūkas un 2 293 mājas cūkas, salīdzinot 2018. gadā uz KCM laboratoriski tika izmeklētas 2 046 meža cūkas un 3 412 mājas cūkas.

Trakumsērga

Trakumsērga daudzus gadus Latvijā savvaļas dzīvnieku populācijā bijusi endēmiska, tomēr, pateicoties lapsu un jenotsuņu orālās vakcinācijas programmai visā Latvijas teritorijā, trakumsērgu ir izdevies pilnībā apkarot un no 2012. gada 27. februāra nav konstatēts neviens trakumsērgas saslimšanas gadījums Latvijā, kas liecina par ieviestās trakumsērgas apkarošanas stratēģijas efektivitāti.

Pasaules dzīvnieku veselības organizācijai (OIE) 2014. gadā iesniegtā deklarācija par Latvijas atzīšanu par trakumsērgas brīvu valsti ir publicēta OIE periodiskajā izdevumā 2015.gada jūnijā.

Izvērtējot trakumsērgas epidemioloģisko situāciju, no 2014. gada savvaļas dzīvnieku vakcinācija divas reizes gadā (pavasarī un rudenī) notiek mazākā teritorijā - 70 -100 km platā buferzonā austrumu pierobežā, lai nepieļautu slimības ienākšanu Latvijā no Krievijas un Baltkrievijas. 2019. gadā savvaļas dzīvnieku vakcinācija veikta valstī 19 245 km² platībā. Divās vakcinācijas kampaņās izlietas 961 800 vaceīnu devas.

2019. gadā turpinājās Eiropas Komisijas finansētā savvaļas dzīvnieku vakcinācijas programma Baltkrievijā buferzonā gar Latvijas robežu 10 850 km² platībā.

Salmoneloze

Zoonotiskās salmonelozes ierosinātāji - *S.Enteritidis* un/vai *S.Typhimurium* – 2019. gadā nav konstatēti reģistrētajās dējējvistu novietnēs (2017. gadā - 3; 2018. gadā - 0), bet konstatēti 15 mājputnu novietnēs (2018. gadā -17), kuras piegādā olas un gaļu nelielos apjomos.

Skartajās mājputnu novietnēs veikti apkarošanas pasākumi, ieskaitot putnu izkaušanu un iznīcināšanu. Tāpat arī turpinās 2011. gadā uzsāktā dējējvistu vakcinācija pret *S. Enteritidis* un 2013. gadā uzsāktā vaislas vistu vakcinācija pret *S. Enteritidis* un *S.Typhimurium*.

Analizējot epidemioloģisko situāciju, jāuzsver, ka zoonotiskie salmonelozes ierosinātāji pēdējos gados, galvenokārt, izplatīti mājputnu novietnēs, kuras piegādā olas nelielos apjomos, jo netiek ievēroti visi nepieciešamie bioloģiskās drošības pasākumi. Atbilstoši izstrādāti un ieviesti biodrošības pasākumi novērš infekcijas slimību ienešanu un izplatīšanos novietnē. PVD ir jāturpina

izglītojošais darbs ar dējējvistu novietņu īpašniekiem/turētājiem par bioloģiskās drošības pasākumu ieviešanas nepieciešamību mājputnu novietnēs.

Govju tuberkuloze

2011. gada 12. oktobrī Latvijai ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu Nr. 2011/675/EK tika piešķirts no govju tuberkulozes oficiāli brīvas valsts statuss.

Lai saglabātu oficiāli brīvas valsts statusu, tuberkulozes oficiālā kontrole tiek nodrošināta kautuvēs, veicot nokauto liellopu liemeņu pēc kaušanas veterināro apskati.

Govju bruceloze

2012. gada 19. aprīlī Latvijai ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu Nr. 2012/204/EK ir piešķirts no govju brucelozes oficiāli brīvas valsts statuss.

Lai saglabātu oficiāli brīvas valsts statusu, katru gadu tiek veikti laboratoriskie izmeklējumi visiem govju sugas dzīvniekiem, kas vecāki par 24 mēnešiem, ne mazāk kā 20% novietņu gadā.

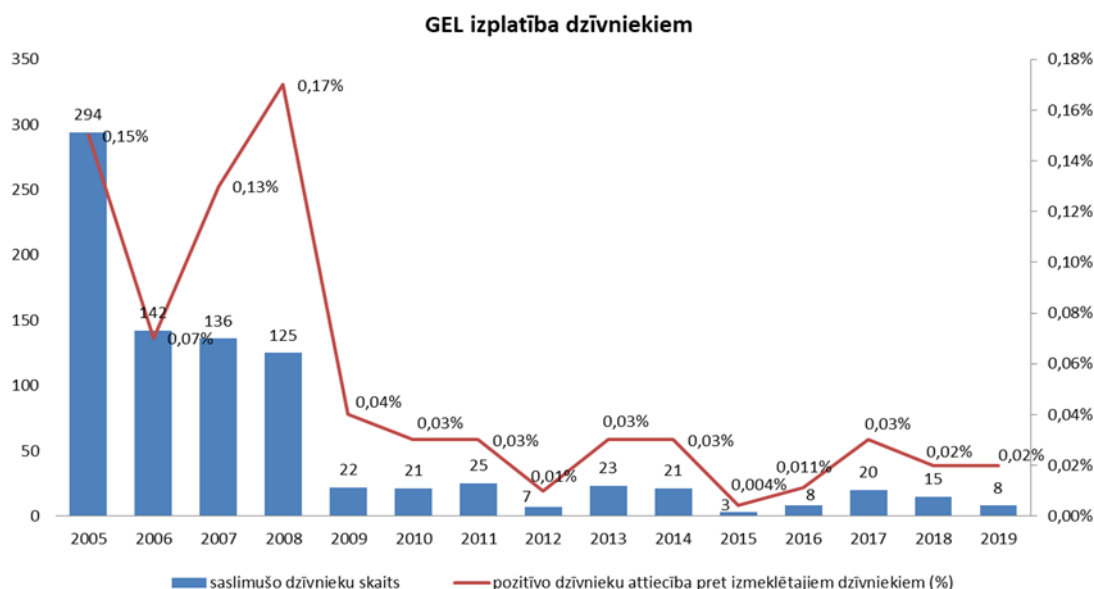
Govju enzootiskā leikoze (GEL)

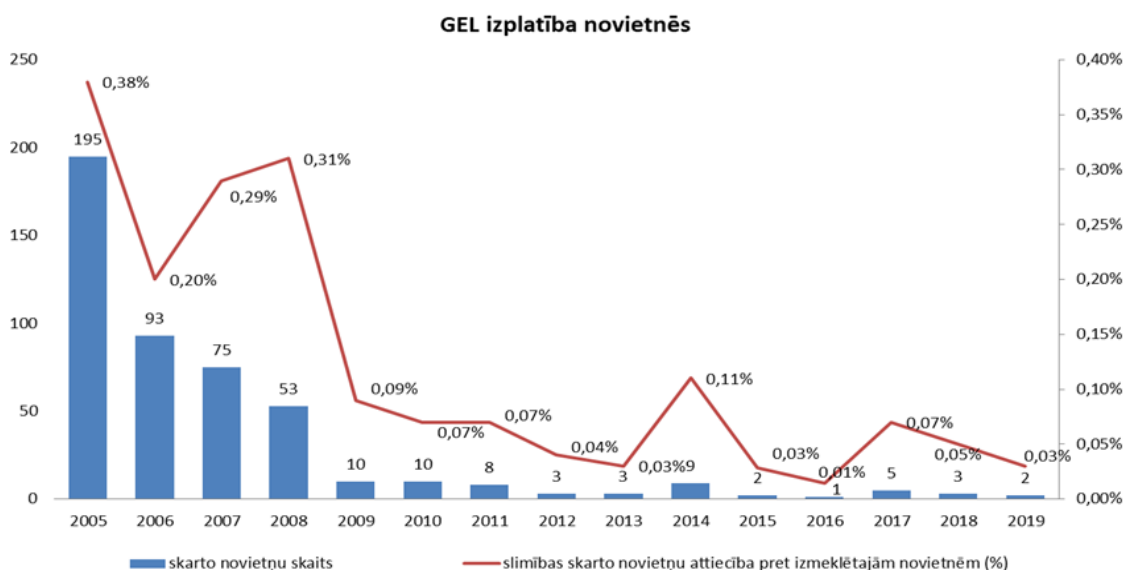
2012. gada 27. jūlijā Latvijai ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu Nr. 2012/449/EK ir piešķirts no govju leikozes oficiāli brīvas valsts statuss.

Lai saglabātu no GEL oficiāli brīvas valsts statusu, katru gadu tiek veikti laboratoriskie izmeklējumi visiem govju sugas dzīvniekiem, kas vecāki par 24 mēnešiem, 33% novietņu gadā.

Lai gan Latvijā pēdējo gadu laikā veiktie GEL apkarošanas pasākumi devuši labus rezultātus, tomēr pēdējos gados vēl joprojām tiek konstatēti atsevišķi sporādiski dzīvnieku saslimšanas gadījumi nelielās novietnēs. 2019. gadā konstatēti 8 slimi dzīvnieki 2 novietnēs, salīdzinot ar 2018. gadā konstatētiem 15 slimiem dzīvniekiem 3 novietnēs (skat. attēlu Nr. 47 un Nr. 48).

Attēls Nr.47

Transmisīvā sūkļveida encefalopātija (TSE)

Latvijā līdz šim nav konstatēti dzīvnieku saslimšanas gadījumi ar TSE. Valstī ir ieviesta TSE uzraudzības sistēma, kas atbilst Regulas (EK) 999/2001 3. pielikumā noteiktajām prasībām.

2014. gada maijā Pasaules dzīvnieku veselības organizācija (OIE) Latvijai piešķīra govju sūkļveida encefalopātijas nenozīmīga riska valsts statusu.

No 2013. gada marta tika pilnībā pārtraukti izmeklējumi veseliem kautiem govju sugas dzīvniekiem saskaņā ar EK īstenošanas lēmumu 2013/76/ES un, pastiprinot govju spongiozās enceflopātijas (GSE) uzraudzību valstī, tika samazināts izmeklēšanas vecums beigtajiem un riska grupas govju sugas dzīvniekiem no 48 mēnešiem uz 24 mēnešiem.

Ņemot vērā GSE nenozīmīga valsts statusa uzturēšanu un izmaiņas valsts uzraudzības programmā attiecībā uz riska kategorijas liellopiem, kuri tiek pakļauti laboratoriskai izmeklēšanai uz TSE, no 2019. gada marta tika palielināts izmeklēšanas vecums beigtajiem un riska grupas govju sugas dzīvniekiem no 24 mēnešiem uz 48 mēnešiem. Līdz ar to ir samazinājies noņemto paraugu skaits govju sugas dzīvniekiem, salīdzinot ar 2018. gadu. 2019. gadā uz TSE izmeklēti 3 654 dzīvnieki, t.sk. 3 369 govys, 254 aitas un 31 kaza, salīdzinot 2018. gadā - 5150 dzīvnieki, t.sk., 4930 govys, 197 aitas un 23 kazas. Izmeklēto beigto aitu un kazu skaits 2019. gadā ir palielinājies, bet joprojām nesasniedz Eiropas Savienības likumdošanā noteikto minimālo izmeklējumu skaitu (500 aitas un 100 kazas gadā).

2018. gadā sadarbībā ar Latvijas valsts meža dienestu, medniekiem un pilnvarotajiem praktizējošajiem veterinārārstiem tika uzsākta EK līdzfinansētas trīs gadu (2018- 2020) programmas ieviešana briežu dzimtas dzīvniekiem – hroniskās novājēšanas slimības (HNS) valsts uzraudzības programma, kuras ietvaros 2019. gadā tika laboratoriski uz HNS izmeklēti 1076 (2018.gadā – 1074) briežu dzimtas dzīvnieki (aļņi, staltbrieži un stirnas). HNS Latvijā netika konstatēta.

Infekciozais katarālais drudzis (IKD)

IKD monitoringa programmas ietvaros, kas izstrādāta saskaņā ar Komisijas Regulas 1266/2007 prasībām un tiek ieviesta no 2008. gada, atgremotājiem no 2012. gada septembra tika konstatēti IKD seroloģiski pozitīvi rezultāti. Paraugi tika nosūtīti uz Eiropas Kopienas IKD references laboratoriju, kur tika konstatēts IKD vīrusa 14. serotips. Eiropas IKD References laboratorijas papildus

laboratoriskie rezultāti apstiprināja IKD vīrusa 14. serotipa vakcīnas izcelsmi, norādot, ka Latvijā nav konstatēts IKD lauka vīruss un Latvija ir brīva no IKD.

Kopš 2013. gada, pēc IKD vakcīnas vīrusa konstatēšanas govīm un aitām Latvijā, tika veiktas izmaiņas IKD uzraudzības programmā, pārorientējot izmeklējumus uz jaunākiem dzīvniekiem, tādējādi padarot programmu mērķtiecīgāku un efektīvāku.

2019. gada ikgadējās IKD monitoringa programmas ietvaros tika izmeklēti: 1 761 liellops, 461 aita, 93 kazas. Salīdzinoši 2018. gadā – 1 587 liellopi, 337 aitas, 118 kazas.

IKD vīruss arī 2019. gadā dzīvniekiem Latvijā netika konstatēts.

Putnu gripa

Putnu gripas uzraudzības pasākumi izstrādāti, ņemot vērā Eiropas Komisijas 2010. gada 25. jūnija Lēmuma 2010/367/ES par putnu gripas uzraudzības programmu mājputniem un savvaļas putniem īstenošanu dalībvalstīs nosacījumus. Īstenojot putnu gripas uzraudzību, līdz šim Latvijā nav konstatēts augsti patogēnās putnu gripas ierosinātājs.

Putnu gripas uzraudzības programmas mērķis ir iespējami ātri atklāt slimības uzliesmojumu savvaļas putnu populācijā un mājputnu novietnēs, lai novērstu slimības izplatīšanās risku uz citām putnu novietnēm. Putnu gripas uzraudzības pasākumi ietver aktīvo uzraudzību (putnu asins paraugu ņemšanu) reģistrētajās mājputnu novietnēs un piemājas saimniecībās, kā arī pasīvo uzraudzību – klīniski slimu vai nobeigušos mājputnu un savvaļas putnu līķu laboratorisko izmeklēšanu uz slimības ierosinātāju vai antivielu klātbūtnes noteikšanu.

2019. gadā laboratoriski tika izmeklēti 771 mājputni un 15 savvaļas putni, salīdzinot 2018. gadā laboratoriski tika izmeklēti 710 mājputni un 16 savvaļas putni.

Kazu artrīts encefalomyelīts (KAE)

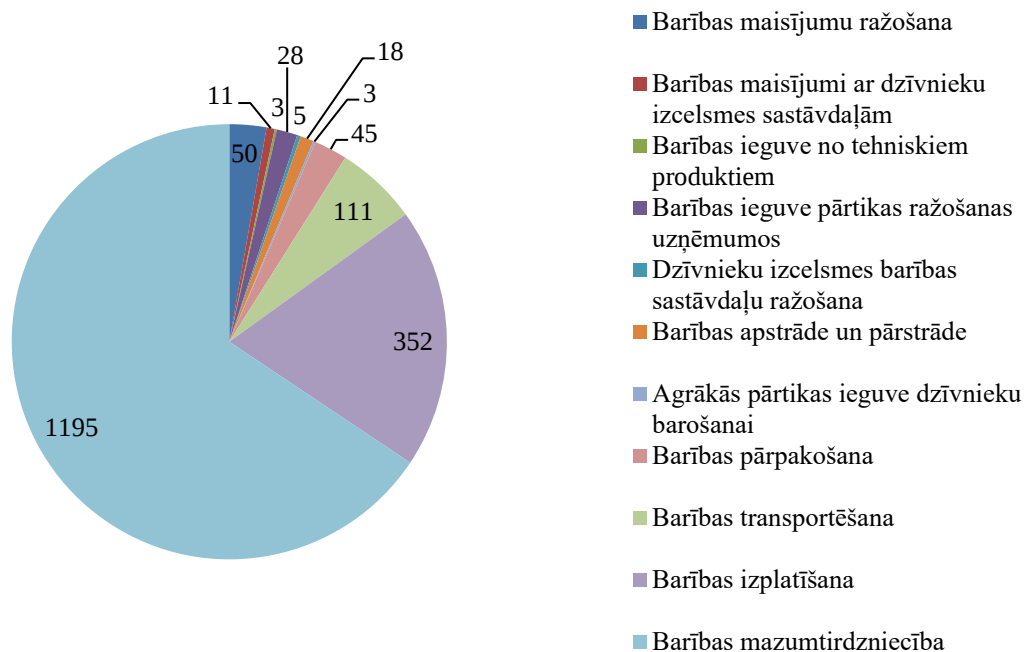
KAE programma realizēta otro gadu, lai noskaidrotu KAE epidemioloģisko situāciju kazu ganāmpulkos. Valsts programmas ietvaros laboratoriski, nosakot antivielas, tika izmeklēti astoņos kazu ganāmpulkos 424 dzīvnieki (2018. gadā – 590 dzīvnieki), kuri vecāki par 12 mēnešiem, no kuriem konstatēti: 396 negatīvi (t.i. 93.4%; 2018.gadā - 79.2%) un 28 pozitīvi (t.i. 6.6%; 2018.gadā - 20.8%) dzīvnieki uz KAE. No divu gadu programmas rezultātiem var secināt, ka KAE izplatība kazu ganāmpulkos vidēji ir 13.7%.

4.4. DZĪVNIEKU BARĪBAS APRITĒ IESAISTĪTO UZŅĒMUMU VALSTS UZRAUDZĪBA UN KONTROLE

Uzraudzības un kontroles darba rezultāti atspoguļoti par barības aprites uzņēmumiem, kas nodarbojas ar darbībām, uz kurām attiecas Regulas 183/2005 II pielikumā noteiktās prasības – tie ir uzņēmumi, kas nenodarbojas ar barības primāro ražošanu.

Barība apritē iesaistītie komersanti savā darbībā reģistrējuši gandrīz 2000 darbības veidus, kas detalizēti atspoguļo barības maisījumu ražošanu, barības sastāvdaļu ieguvī, barības apstrādi/pārstrādi, barības vairumtirdzniecību, glabāšanas un transporta pakalpojumu sniegšanu, tālpārdošanu, pārpakošanu un mazumtirdzniecību. Jāatzīmē, ka valstī nav uzņēmumu, kas ražo barības piedevas, tauku maisījumus, nodarbojas ar barības detoksifikāciju, neiepakotu dzīvnieku izcelsmes barības sastāvdaļu uzglabāšanu un pārveidāšanu, ārstnieciskās barības ražošanu. Arī pārtikas, ko vairs neizmanto kā cilvēku pārtiku, izmantošana dzīvnieku ēdināšanā - valstī nav attīstīta darbības joma.

Dzīvnieku barības aprītē iesaistītie uzņēmumi 2020. gadā

2019.gadā uzņēmumi bija reģistrējuši 1821 darbības barības aprītē, kas ietver 65% barības mazumtirdzniecību, 19% izplatīšanu, bet ar transportēšanas pakalpojumu sniegšanu nodarbojas 6% uzņēmumu. Maz uzņēmēju nodarbojas ar barības maisījumu ražošanu – 50, ar pārpakošanu 45, bet ar barības ieguvu pārtikas ražošanas uzņēmumos – 28. Seši uzņēmumi nodarbojas ar dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu pārstrādi. Neviens uzņēmums nenodarbojas ar barības piedevu ražošanu.

Barības aprites uzņēmumu skaita dinamika būtiskajās uzraudzības jomās 2015. – 2019.gadā

Attēls Nr. 50

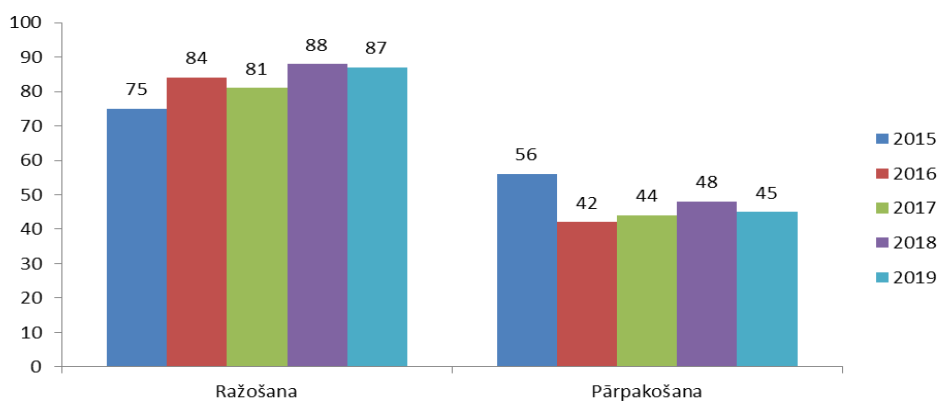
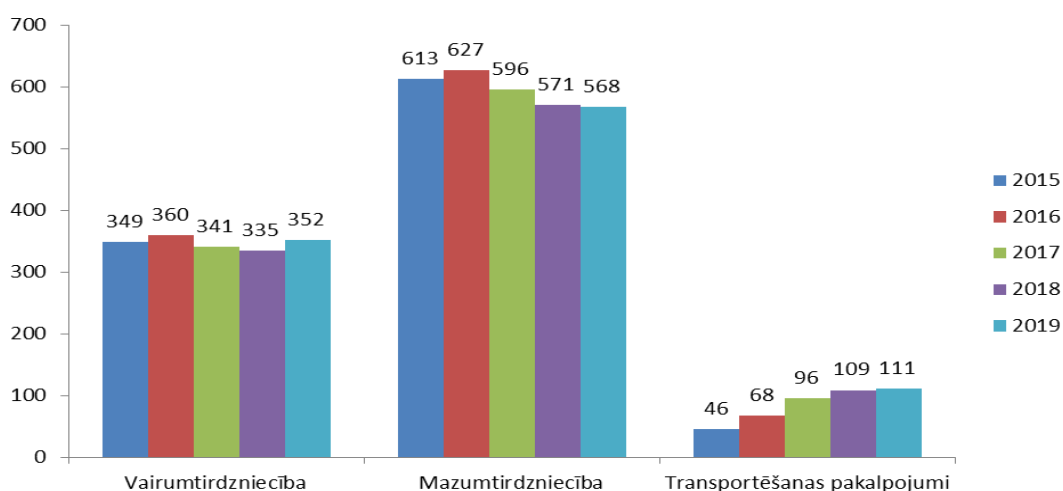

Diagramma atspoguļo, ka pēdējo piecu gadu laikā ražošanas un pārpackošanas uzņēmumu skaitam ir tendence nedaudz pieaugt un turēties stabilā līmenī. 2019.gadā kopumā ir reģistrēti 87 barības ražošanas uzņēmumi un 45 pārpackošanas uzņēmumi. Vidējais uzņēmumu skaits pārskata periodā sastāda 83 ražošanas uzņēmumus un 47 pārpackošanas uzņēmumus gadā.

Attēls Nr. 51

2019.gadā salīdzinot ar 2016.gadu par 10% ir samazinājusies dzīvnieku barības mazumtirdzniecībai no atvērtā iepakojuma. Turpretim ir tendence palielināties uzņēmumiem, kas sniedz barības transportēšanas pakalpojumus.

Uzņēmumu uzraudzība un kontrole tiek realizēta veicot sekojošas darbības:

- plānotas pārbaudes uzņēmumos atbilstoši PVD ikgadējam pārbaudzu plānam;
- neplānotas jeb ārpuskārtas pārbaudes, kuras tiek realizētas pēc nepieciešamības (uzņēmumu iesniegumi, ĀBS ziņojumi, sūdzības, korektīvo darbību efektivitātes pārbaude);
- auditi, specializētas pārbaudes, pārbaudes, kuras veic citu TSV inspektori un kas pamatotas uz Valsts galvenā pārtikas un veterinārā inspektora rīkojumiem;
- barības paraugu ņemšana jeb monitoring - atbilstoši „Dzīvnieku barības uzraudzības programmai. Paraugu ņemšanas plānam 2019. gadam”;
- barības marķējuma pārbaude - atbilstoši PVD ikgadējam pārbaudzu plānam.

Kontrole, uzņēmumos, kas darbojas barības aprītē, tiek plānota intervālā no 2 reizēm gadā līdz kontrolei – “pēc nepieciešamības” (2 x gadā, 1 x gadā, 10% no uzņēmumu skaita) atkarībā no:

- uzņēmumu darbības veida:
 - barības maisījumu ražošana;
 - barības sastāvdaļu iegūšana;
 - barības apstrāde/pārstrāde;
 - barības pārpackošana;

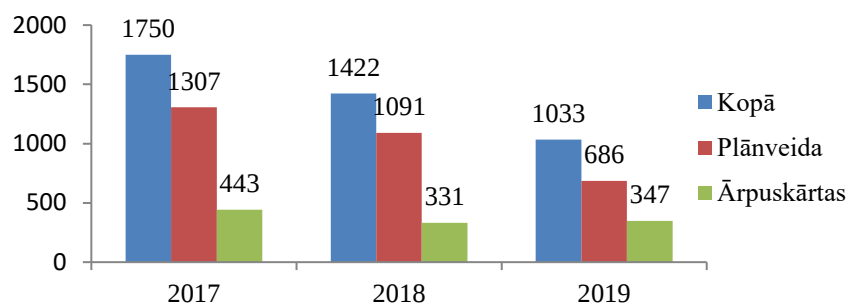
- barības transportēšana;
- barības izplatīšana (vairumtirdzniecība);
- barības mazumtirdzniecība un tirdzniecība internetā.
- barības veida:
 - barības piedevas;
 - premiksi;
 - ārstnieciskā barība;
 - dzīvnieku izcelsmes barības sastāvdaļas;
 - eļļas un tauki.
- dzīvnieku grupas, kurai barība paredzēta (produktīvie dzīvnieki un mājas (istabas) dzīvnieki);
- barības iepakojuma (iepakota, vaļēja veida);
- izplatīšanas veida (ar uzglabāšanu, bez uzglabāšanas, tālpārdošana internetā);
- uzņēmuma darbības veida (atzīts, reģistrēts).

Plānojot pārbaudes uzņēmumos, inspektors var pārbaudīt biežumu samazināt, izvērtējot uzņēmuma atbilstību normatīvajam regulējumam, HACCP sistēmas uzticamību, citu institūciju sertifikāciju, darbības intensitāti. Inspektoram pārbaudīt biežums jāpalielina gadījumos:

- ja par uzņēmumu saņemtas sūdzības;
- ja nav pārliecinošu pierādījumu, ka barības piesārņojuma riski (ķīmiskais, bioloģiskais, fizikālais piesārņojums) netiek pienācīgi analizēti un vadīti;
- ja iepriekšējā pārbaudē uzņēmums novērtēts ar B vai C;
- ja konstatēta barības nekaitīguma prasībām neatbilstošas barības ražošana vai izplatīšana;
- ja uzņēmuma personāls neraksturojas ar augstu profesionālo kompetenci;
- ja nav ieviesta pārliecinoša barības izsekojamības sistēma;
- ja uzņēmuma veiktās darbības ir vāji dokumentētas un nav pārbaudāmas (trūkst pierādījumu, apliecinājumu);
- nav noteiktas darbības kritiskajos kontroles punktos, gadījumos kad tiek konstatēta neatbilstība;
- nepilnīgi tiek īstenota dioksīnu pārraudzība;
- dzīvnieku izcelsmes barības sastāvdaļām trūkst nepieciešamo pavaddokumentu, ieraksti tajos ir pretrunīgi
- konstatēts neatbilstošs barības marķējums.

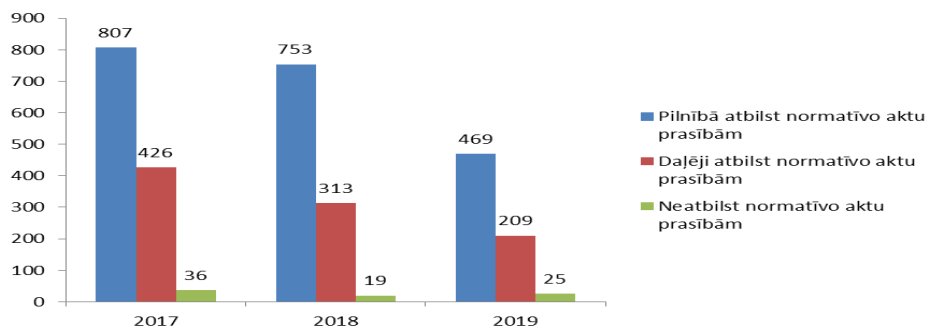
Noteikts, ka jauni barības aprites uzņēmumi, kuri reģistrējuši darbību barības aprītē, jāpārbauda 2 mēnešu laikā pēc darbības reģistrēšanas.

**Plānveida un ārpuskārtas pārbaudes barības aprites uzņēmumos
2017. – 2019.gadā**

Katru gadu turpina samazināties pārbaudīto uzņēmumu skaits barības aprītē. 2017. gadā bija 1750 pārbaudes, 2018. gadā 1422 pārbaudes, bet 2019.gadā 1033 pārbaudes. Šī tendence saistīta ar inspektoru darba apjoma palielināšanos veterinārās sertifikācijas jomā, dalību dzīvnieku slimību apkarošanas un profilakses pasākumos, kā arī kapacitātes trūkumu atsevišķās PVD struktūrvienībās. 2019.gadā ārpuskārtas un neplānotās pārbaudes sastāda 34% no pārbaudīto uzņēmumu skaita. Savukārt 2017.un 2018.gadā ārpuskārtas pārbaudes sastādīja vidēji 24% no pārbaudīto uzņēmumu skaita. Galvenokārt tās tiek veiktas ar mērķi novērtēt iepriekš konstatētās neatbilstības noteiktos termiņos un starptautisko sūtījumu pārbaudes.

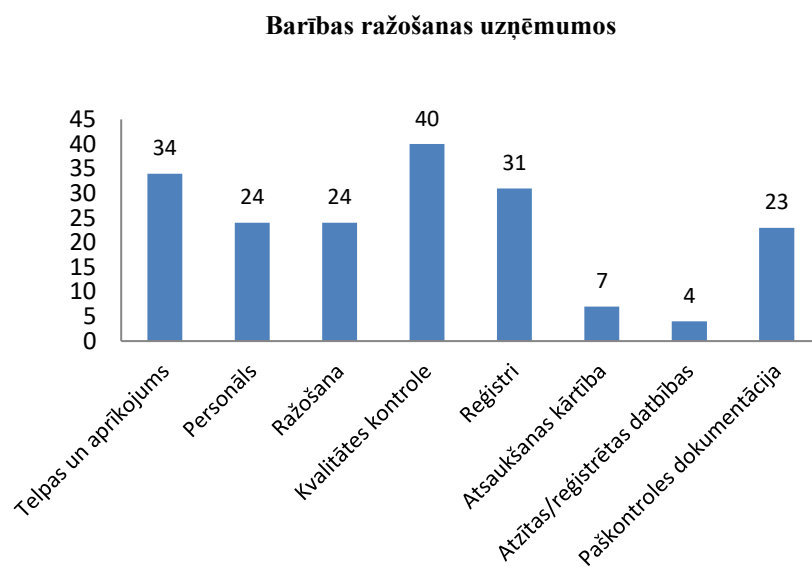
**Barības aprites uzņēmumu atbilstības novērtējums normatīvajos aktos
noteiktām prasībām 2017. – 2019.gadā.**

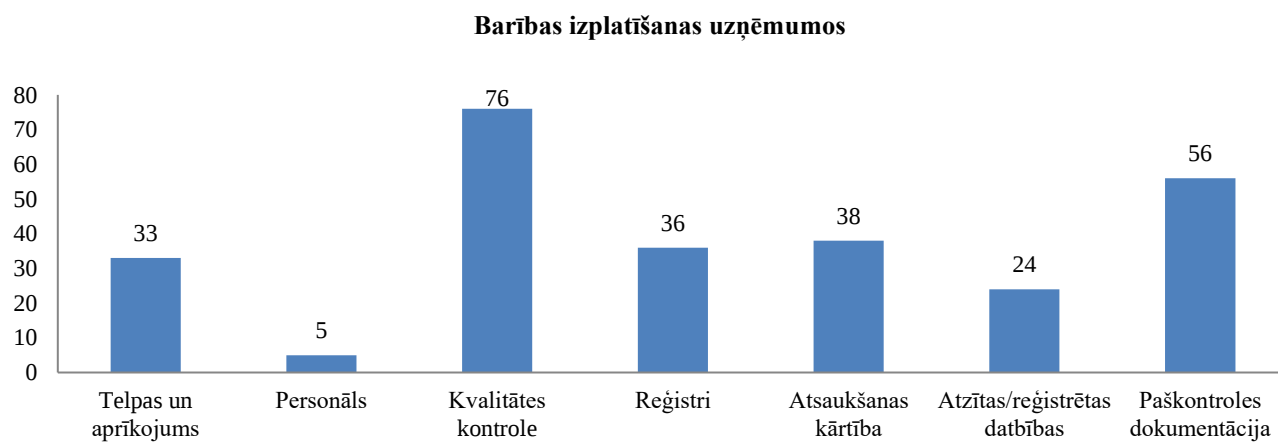
Pārskata periodā vērojama tendence palielināties to uzņēmumu īpatsvaram, kas pilnībā atbilst normatīvo aktu prasībām. Tie sastāda 67% 2019.gadā un 63% 2017.gadā no pārbaudīto uzņēmumu skaita. Tas liecina par kompetences pieaugumu attiecībā uz normatīvo aktu nosacījumu ieviešanu lielākajā daļā barības aprites uzņēmumu darbībā. Tai pašā laikā 2019. gadā pieaudzis uzņēmumu skaits, kas neatbilst normatīvo aktu prasībām un sastāda 3,5 %, turpretī 2018.gadā tie bija 1,7%.

Konstatētās neatbilstības un to raksturojums barības aprites uzņēmumos 2019.gadā.

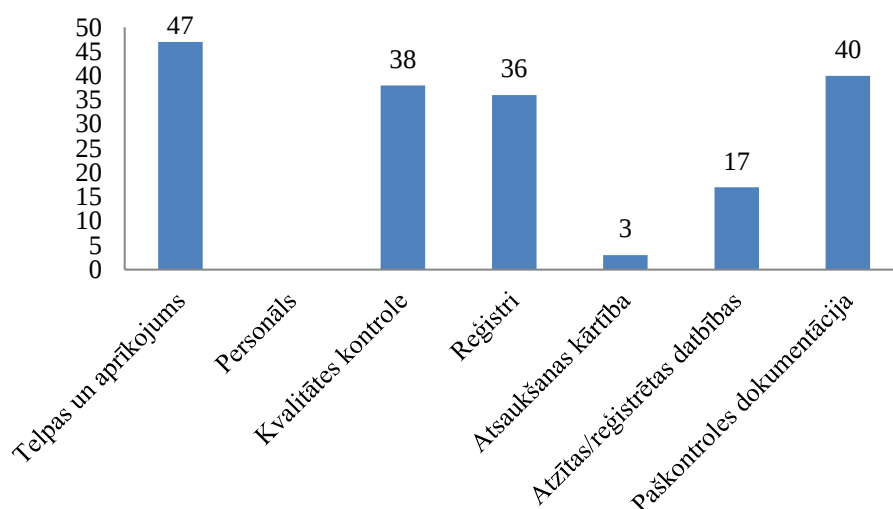
Attēls Nr. 54

Attēls Nr. 55

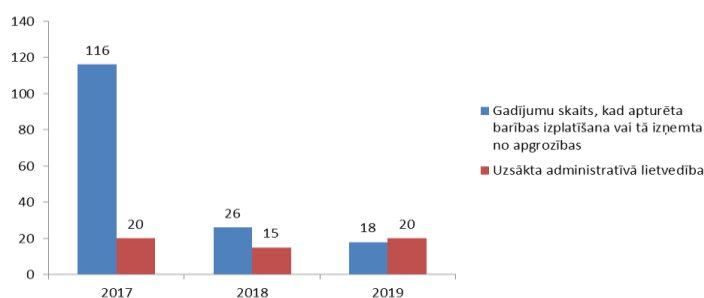
Barības mazumtirdzniecības uzņēmumos

Uzņēmumu pārbaudēs 2019.gadā konstatētās galvenās neatbilstību grupas:

1. **Barības ražošanas uzņēmumos** novēroti trūkumi, kas saistās ar nevēlamo vielu kontroli, to novērtēšanu un dokumentēšanu, atbilstoši izmantojamām izejvielām un ražotajam barības veidam (21%). Biežāk tiek konstatētas neatbilstības attiecībā uz telpu un aprīkojuma tehnisko stāvokli un higiēnu (18%).
2. **Barības izplatīšanas uzņēmumos** neatbilstības raksturojas ar nepilnīgu un neaktualizētu paškontroles dokumentāciju (28%), kā arī nav izstrādātas un ieviestas barības atsaušanas procedūras (14%).
3. **Barības mazumtirdzniecības** uzņēmumos neatbilstības saistītas ar barības atbilstības kontroli, izsekojamības nodrošināšanu ienākošai barībai (20%) un telpu stāvokli tirdzniecības vietā (25%).

Inspektoru pieņemtie lēmumi konstatējot būtiskus pārkāpumus barības aprītē

Par barības aprītes uzņēmumos konstatētajiem būtiskiem pārkāpumiem tiek pieņemti lēmumi uzsākt administratīvo lietvedību, kā arī apturēt barības izplatīšanu vai izņemt no apgrozības. Vairumā gadījumu uzņēmējiem tiek dots laiks, lai veiktu korektīvās darbības un novērstu nebūtiskas neatbilstības.

2019.gadā samazinājies gadījumu skaits, bet pieaudzis apjoms, kad barība izņemta no apgrozības vai apturēta tās izplatīšana. Kopumā aprakstītās darbības veiktas 18 gadījumos. t.sk. 7 gadījumos barības ražošanas uzņēmumos un 11 barības izplatīšanā un mazumtirdzniecībā. 2019.gadā izplatīšana apturēta 2007,9 t barības, bet izņemtas no apgrozības tika 25948 t barības. Savukārt Administratīvā lietvedība uzsākta 20 gadījumos, no kuriem 14 gadījumos barības izplatīšanā un mazumtirdzniecībā, un naudas sods piemērots 13 komersantiem.

Nozīmīga uzraudzības un kontroles darba daļa barības aprītē saistās ar barības **laboratorisko izmeklēšanu** – ar mērķi pārbaudīt tās atbilstību nekaitīguma kritērijiem, kā arī ar dzīvnieku izcelsmes olbaltumvielu ēdināšanas lieguma prasību ievērošanas pārbaudi, barības marķējumā deklarēto rādītāju atbilstības pārbaudi, barības mikrobioloģiskā piesārņojuma un veterināro medikamentu un kokcidiostatu lietošanas kontroli un barības piedevu lietošanas nosacījumu kontroli.

Tabula Nr. 14

Dzīvnieku barības laboratoriskā kontrole 2015.– 2019. gadā

Barības uzraudzības apakšprogramma	2015		2016		2017		2018		2019	
	Paraugu skaits	Neatbilstību skaits	Paraugu skaits	Neatbilstību skaits	Paraugu skaits	Neatbilstību skaits	Paraugu skaits	Neatbilstību skaits	Paraugu skaits	Neatbilstību skaits
Dzīvnieku olbaltuma ēdināšanas lieguma kontrole	138	1	115	0	83	2	87	4	92	1
Barības nekaitīguma prasību kontroles	102	0	114	0	95	3	107	0	115	1
Barības piedevu lietošanas kontrole	12	3	33	5	52	20	20	4	25	5
Barības marķējuma atbilstības kontrole	12	3	10	3	11	0	7	3	8	0
Mikrobioloģiskā piesārņojuma kontrole	36	2	43	5	52	5	55	1	46	3
Zāļu atliekvielu kontrole	34	4	28	1	16	0	22	1	20	1

2019. gadā dzīvnieku barības uzraudzības programmas barības paraugu ņemšanas plāna ietvaros visvairāk paraugi ņemti barības nekaitīguma prasību kontrolei - 115 un dzīvnieku olbaltumvielu ēdināšanas lieguma kontrolē 92 paraugi. 2019. gadā tika veikti sekojoši izmeklējumi nekaitīguma rādītāju kontrolei: mikotoksīni – 168 izmeklējumi, augu toksīni – 12 izmeklējumi, smago metāli un citas kaitīgas vielas - 38 izmeklējumi, dažādu veidu pesticīdu atliekas – 14 paraugi, dioksīni un polihlorbifenīli – 95 izmeklējumi.

Neatbilstības konstatētas 11 izmeklējumos. Nekaitīguma prasību kontrolē neatbilstība konstatēta 1 izmeklējumā, kurā dioksīni un dioksīniem līdzīgie polihlorbifenīli pārsniedza maksimāli pieļaujamo līmeni zivju miltus saturošā papildbarībā. Dzīvnieku izcelsmes olbaltuma ēdināšanas lieguma prasību ievērošanā vienā gadījumā tika konstatēta atgremotāju DNS klātbūtne sivēnmāšu pilnvērtīgā barībā. Trijos paraugos konstatēta Salmonella pamatā barības maisījumos dējējvistām. Vienā gadījumā konstatētas palielinātas kokcidiostatu atliekas paipalu barībā. Visos iepriekš

minētajos gadījumos barība izņemta no apgrozības, sastādīti un nosūtīti Ātrās reaģēšanas sistēmas ziņojumi, kā arī valsts uzraudzības ietvaros uzņēmumiem noteikta rīcība, lai nodrošinātu barības atbilstību normatīvajiem aktiem. Līdzīgi kā 2018.gadā visvairāk neatbilstību 2019.gadā saistītas ar nepareizu barības piedevu lietošanu – palielināts cinka, vara un selēna saturs barībā piecos izmeklējumos.

4.5. DZĪVNIĒKU IZCELSMES BLAKUSPRODUKTU UN ATVASINĀTO PRODUKTU, KAS NAV PAREDZĒTI CILVĒKU PATĒRIŅAM UZRAUDZĪBA

2019. gadā Veterinārās uzraudzības departaments veica uzraudzību un kontroli blakusproduktu un atvasināto produktu aprites jomās, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1069/2009 un Regulas (ES) Nr. 142/2011 prasībām un, atbilstoši funkciju sadalījumam starp Pārtikas un veterinārā dienesta Pārtikas uzraudzības departamentu un Veterinārās uzraudzības departamentu.

2012. gadā starp Valsts augu aizsardzības dienestu un Pārtikas un veterināro dienestu tika noslēgts līgums par sadarbības nodrošināšanu organisko mēslošanas līdzekļu aprites kontroles jomā, lai sekmētu atbilstību normatīvo aktu prasībām un novērstu sabiedrības un dzīvnieku veselības risku, aizsargātu pārtikas un barības drošumu.

Tabula Nr. 15

Blakusproduktu un atvasināto produktu aprītē iesaistīto uzņēmumu darbības veidi un skaits, kas ir pakļauti Veterinārās uzraudzības departamenta uzraudzībai.

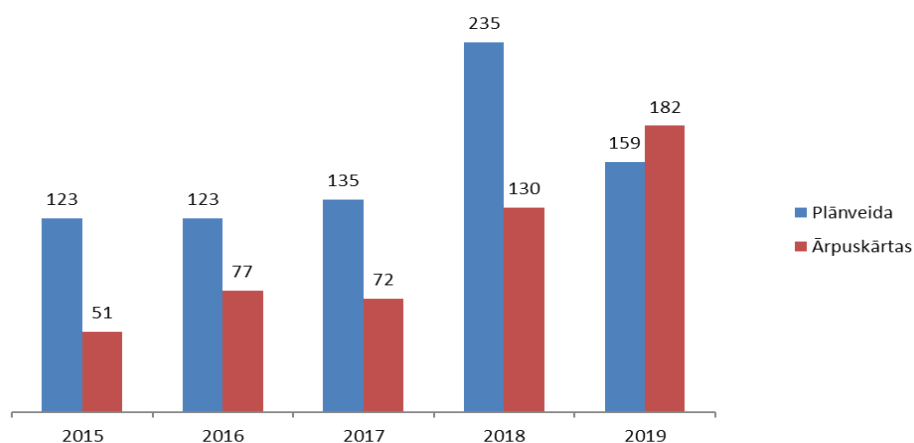
Uzņēmuma darbības veids	Skaits				
	2015	2016	2017	2018	2019
Blakusproduktu savākšanas centrs	3	3	3	3	3
Atvasināto produktu uzglabāšana	16	14	14	13	13
Organisko mēslojumu un augsnes ielabotāju, t. sk. pārstrādātu kūtsmēslu un pārstrādātu kūtsmēslu produktu ražošana	8	13	18	16	17
Medību trofeju ražošana	1	1	1	1	2
Blakusproduktu apstrāde ārpus barības ķēdes			11	10	8
Blakusproduktu un atvasināto produktu lietotājs dzīvnieku barošanai	38	37	34	30	33
Organisko mēslojumu un augsnes ielabotāju lietotājs	15	38	39	41	43
Kažokādu apstrāde kažokzvēru audzētavā	6	6	8	8	7
Blakusproduktu sadedzināšana/līdzsadedzināšana			2	2	3
Blakusproduktu lietotājs tās pašas dzīvnieku sugas ietvaros (izbarošanai kažokzvēriem)	2	2	2	1	2
Blakusproduktu starpuzņēmums/uzglabāšanas uzņēmums	3	3	3	4	3
Dzīvnieku novietnē integrēta blakusproduktu pārstrāde	2	2	2	1	1

Blakusproduktu un/vai atvasināto produktu tirdzniecība bez uzglabāšanas savās telpās	15	20	21	22	24
Blakusproduktu savākšana/ transportēšana	20	20	25	27	35
Novietnē integrēta atvasināto produktu uzglabāšana	8	8	8	8	9
Organisko mēslojumu un augsnes ielabotāju uzglabāšana	12	16	14	13	13
Neapstrādātu kūtsmēsli, ko ieved no citām dalībvalstīm, lietotājs zemes mēslošanai	2	2	2	2	1
Organiskā mēslojuma un augsnes ielabotāju mazumtirdzniecība	203	205	208	187	178
Blakusproduktu transformēšana kompostā			6	4	5
Lolojumdzīvnieku barības ražošana			1	1	1
Kopā	354	392	422	394	401

2019. gadā valstī kopā bija 401 blakusproduktu aprītē iesaistīts uzņēmums, kas ir pakļauti Pārtikas un veterinārā dienesta Veterinārās uzraudzības departamenta uzraudzībai un kontrolei. Vislielākais uzņēmumu skaits ir reģistrēts organiskā mēslojuma un augsnes ielabotāju mazumtirdzniecībā (178 uzņēmumi), kam seko organisko mēslojumu un augsnes ielabotāju lietotāji (43 uzņēmumi) un uzņēmumi, kas ir iesaistīti blakusproduktu savākšanā un transportēšanā (35 uzņēmumi). Pēdējos trijos gados ir novērojama tendence samazināties to uzņēmumu skaitam, kas ir iesaistīti organiskā mēslojuma un augsnes ielabotāju mazumtirdzniecībā un palielināties to uzņēmumu skaitam, kas nodarbojas ar blakusproduktu savākšanu un transportēšanu.

Attēls Nr. 58

Plānveida un ārpuskārtas pārbaužu skaita dinamika

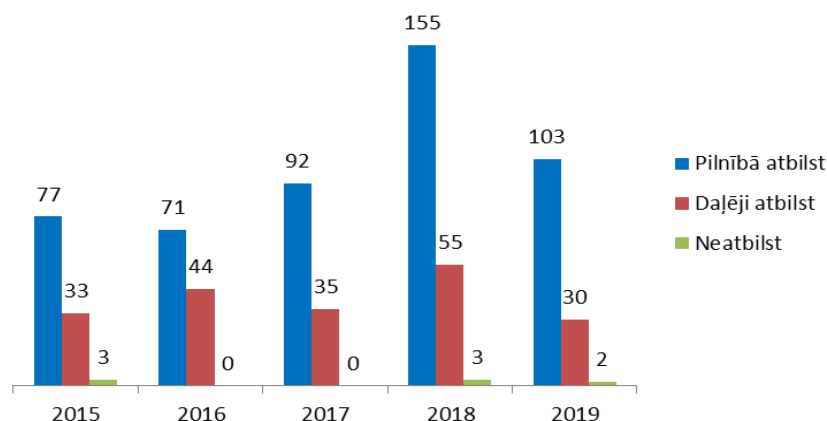
Kopā PVD 11 pārvaldēs, ar Valsts galvenā pārtikas un veterinārā inspektora rīkojumu, ir norīkoti 14 valsts veterinārie inspektori ar dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un atvasināto produktu uzraudzības pilnvarojumu.

Plānveida pārbaužu biežums, ņemot vērā iepriekšējo gadu pārbaužu rezultātus un pieejamos resursus, katru gadu tiek noteikts ar ģenerāldirektora rīkojumu atbilstoši PVD ikgadējam pārbaužu plānam.

2019. gadā būtiski samazinājies plānveida pārbaūžu skaits salīdzinot ar 2018. gadu saistībā ar izmaiņām pārbaūžu plānā organiskā mēslojuma mazumtirdzniecības uzņēmumu pārbaudēs (viena reize divos gados). Kopumā ir veiktas 341 pārbaudes, t.sk. 159 plānveida un 182 ārpuskārtas pārbaudes 135 uzņēmumos. Ārpuskārtas pārbaudes palielinājušās galvenokārt veicot blakusproduktu sūtījumu kontroles atbilstoši TRACE sistēmas ziņojumiem, kā arī atkārtotas pārbaudes neatbilstību gadījumā. Dažas pārbaudes notika ar Ātrās brīdināšanas sistēmas ietvaros un krāpniecisku darbību gadījumos.

Attēls Nr.59

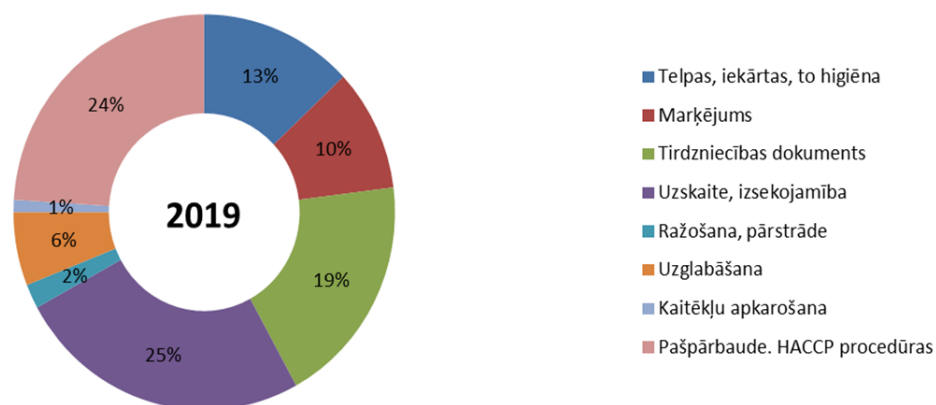
Uzņēmumu atbilstības novērtējums normatīvo aktu prasībām

Pārskata periodā pārbaudīti 135 blakusproduktu aprītē iesaistītie uzņēmumi. Katru gadu pieaug to uzņēmumu skaits, kas pilnībā atbilst normatīvo aktu prasībām. 2016. gadā tas sastādīja 61%, 2017. gadā 72%, 2018. gadā 73%, bet 2019. gadā 76% no pārbaudīto uzņēmumu skaita. Līdzīgi, kā 2018. gadā, arī 2019. gadā 1,5% uzņēmumos konstatētas neatbilstības, kas būtiski ietekmē sabiedrības, dzīvnieku veselības un vides drošumu par ko ir sastādīti administratīvā pārkāpuma protokoli saskaņā ar Administratīvā procesa likumu un uzlikti naudas sodi.

Attēls Nr.60

Blakusproduktu aprites uzņēmumos konstatētas neatbilstības un to raksturojums

2019. gadā lielāko īpatsvaru no konstatētajām neatbilstībām sastāda gadījumi saistībā ar reģistriem uzņēmumos un produktu izsekojamību – 25%, tirdzniecības dokumentu – 19%, HACCP procedūru piemērošanu un ieviešanu – 24%. 2019. gadā par konstatētajām nebūtiskajām neatbilstībām uzņēmumiem noteikts laiks korektīvo darbību veikšanai. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu konstatēto neatbilstību skaits ir samazinājies. 2019. gadā kopā konstatētas 84 neatbilstības, bet 2018.gadā konstatētas 139 neatbilstības. Novērojama pozitīva tendence uzņēmumiem sakārtoties atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

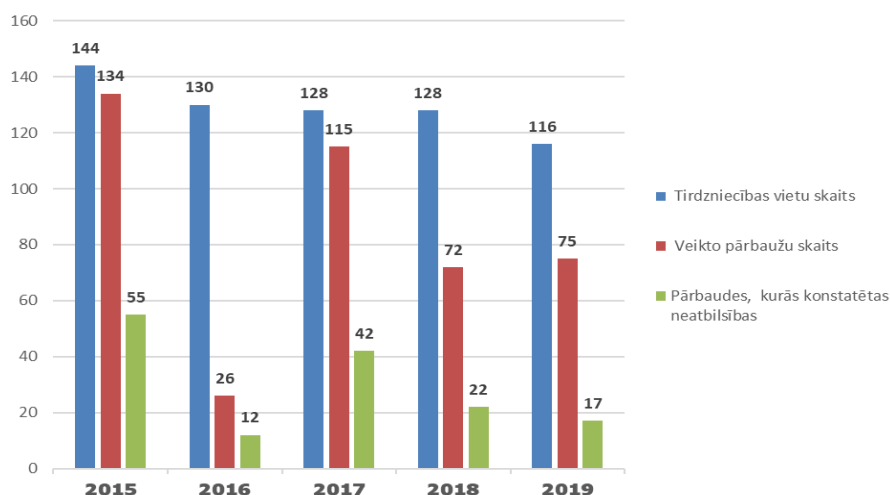
4.6. MĀJAS (ISTABAS) DZĪVNIKU LABTURĪBAS UZRAUDZĪBA

Pārbaudes specializētajās mājās (istabas) dzīvnieku tirdzniecības vietās

Specializēto mājas (istabas) dzīvnieku tirdzniecības vietu skaits ar katru gadu samazinās, 2019. gadā salīdzinot ar 2018. gadu tas ir samazinājies par 9,4 %. Konstatēto pārkāpumu skaitam specializētajās mājās (istabas) dzīvnieku tirdzniecības vietās ir tendence samazināties. 2017. gadā veiktajās pārbaudēs konstatēti 36 % pārkāpumi, bet 2018. gadā 31% pārkāpumu. 2019. gadā tikai 24% no veiktajām pārbaudēm konstatēti pārkāpumi. Konstatējot pārkāpumus 17 gadījumos uzlikts tiesiskais pienākums neatbilstību novēršanai, bet vienā gadījuma uzsākta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā. Šajā jomā nav piemērots tiesiskais pienākums (brīdinājums) Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

Attēls Nr.61

Specializēto mājas (istabas) dzīvnieku tirdzniecības vietu pārbaudes

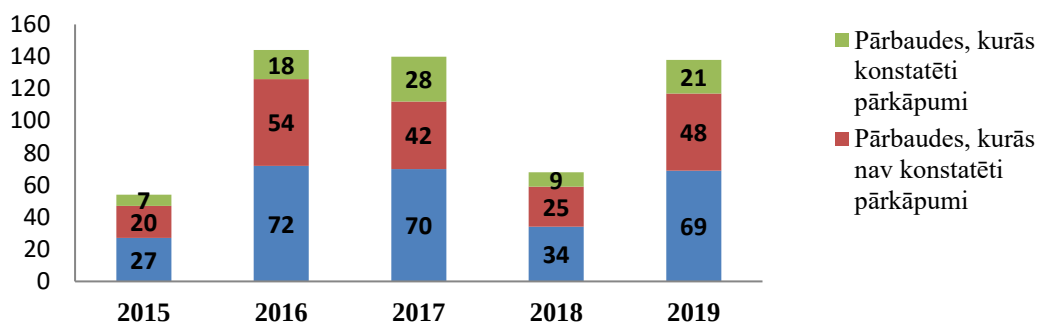
Pārbaudes pasākumos ar dzīvnieku piedalīšanos

Valsts vecākais veterinārais inspektors nosaka nepieciešamību veikt pārbaudes pasākumos ar dzīvnieku piedalīšanos: mājas (istabas) dzīvnieku izstādēs, cirkos, kā arī zirgu un suņu sacensībās. 2019. gadā salīdzinot ar 2018. gadu ir palielinājies pārbažu skaits pasākumos ar dzīvnieku piedalīšanos un palielinājies arī pārbažu skaits, kurās konstatēti pārkāpumi. Tikai 16 pārbaudes

(23%) no kopējā pārbažu skaita 2019. gadā ir veiktas ceļojošajos cirkos, pārējās pārbaudes ir veiktas izstādēs un sacensībās. 21 pārbaudē (30%) no veiktajām pārbaudēm konstatēti pārkāpumi un noteikti neatbilstību novēršanas termiņi 4 gadījumos uzsāktas lietvedības administratīvā pārkāpuma lietās. Vienā gadījumā lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir uzsākta cirkā, trijos gadījumos izstādēs un sacensībās.

Attēls Nr.62

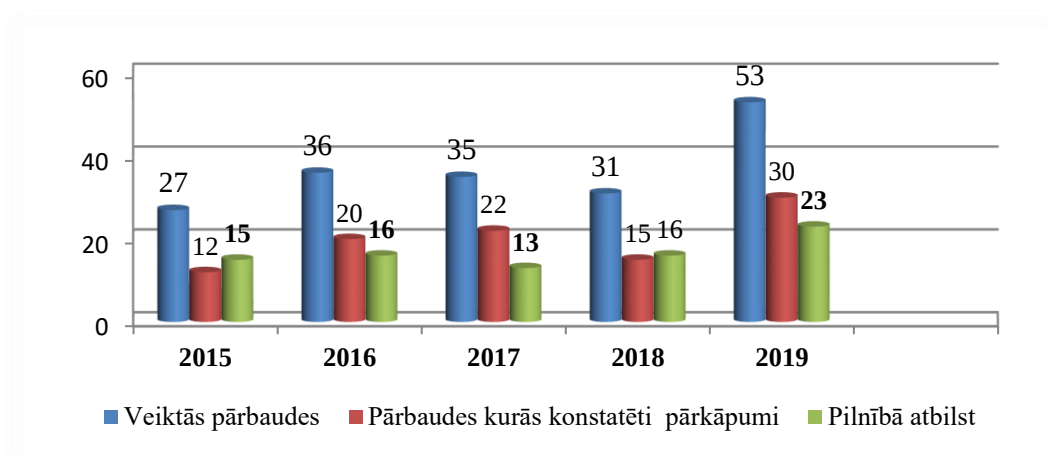
Pārbaudes pasākumos ar dzīvnieku piedalīšanos

Pārbaudes dzīvnieku patversmēs un viesnīcās

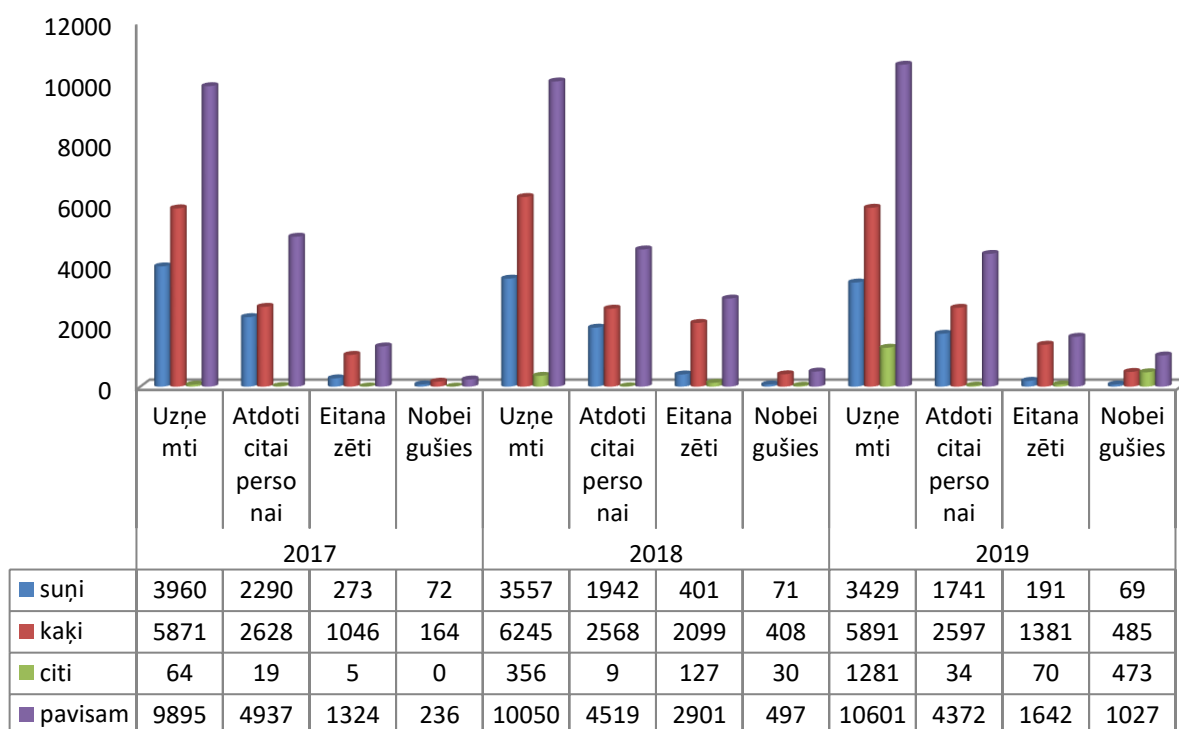
2019. gadā pārbažu biežums patversmēs tika noteikts vienu reizi 12 mēnešos, bet pamatojoties uz PVD ģenerāldirektora 2019. gada 24. aprīļa rīkojumu Nr. 70 tika veikti auditi dzīvnieku patversmēs, lai paaugstinātu kontroles efektivitāti saistībā ar dzīvnieku labturības un turēšanas prasību ievērošanu dzīvnieku patversmēs. No 53 veiktajām patversmju pārbaudēm 30 pārbaudēs konstatēti pārkāpumi. 30 gadījumos uzlikts tiesiskais pienākums neatbilstību novēršanai. 16 gadījumos Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā ir uzlikts arī tiesiskais pienākums par konkrētu darbību veikšanu, no kuriem, 2 gadījumos piemēroti izpildrīkojumi par piespiedu naudas uzlikšanu 125,00 eiro apmērā un uzsāktas 3 lietvedības administratīvā pārkāpuma lietās un piemēroti naudas sodi 150,00 eiro apmērā. Pārbaudes posmi, kuros konstatēti pārkāpumi ir: neatbilstoša dokumentācija (22 pārbaudēs), neatbilstošas telpas un aprīkojums (19 pārbaudēs), neatbilstoša turēšana un aprūpe (5 pārbaudēs), neatbilstoša blakusproduktu aprīte (1 pārbaudē).

Pārbaudes dzīvnieku patversmēs

2019. gadā ir samazinājies patversmēs uzņemto suņu un kaķu skaits, bet kopējais uzņemto dzīvnieku skaits ir pieaudzis, jo ir palielinājies citu patversmēs uzņemto dzīvnieku skaits, sakarā ar to, ka 2019. gadā darbu uzsāka putnu patversme «Drauga spārns»

Attēls Nr.64

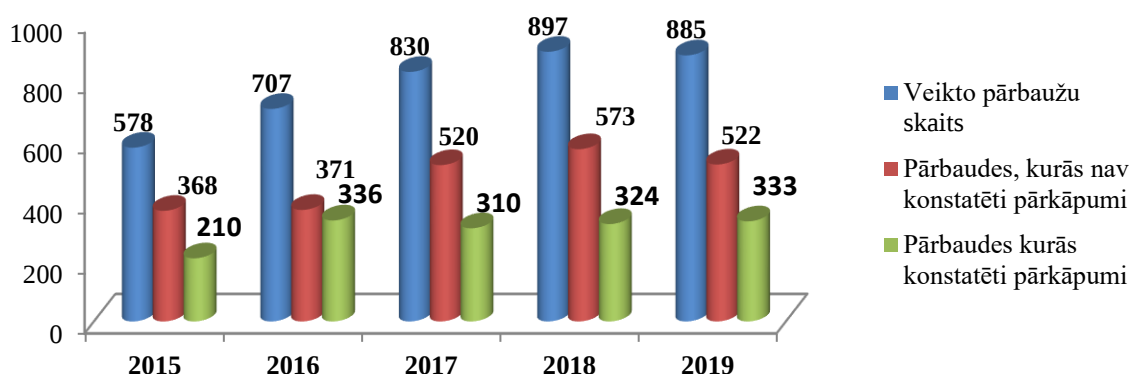

Mājas (istabas) dzīvnieku turēšanas vietu pārbaudes, saņemot iesniegumus vai sūdzības par iespējamām mājas (istabas) dzīvnieku labturības pārkāpumiem

Uz iesnieguma pamata veikto pārbažu skaits pēdējo 3 gadu laikā būtiski neatšķiras, kā arī neatšķiras pārbažu skaits, kurās ir konstatēti dzīvnieku labturības pārkāpumi, tas ir 37% gadījumu no veiktajām pārbaudēm. Izvērtējot pārbažu attiecību varam secināt, ka lielākā daļa no sniegtās informācijas par dzīvnieku labturības pārkāpumiem joprojām neapstiprinās.

Attēls Nr.65

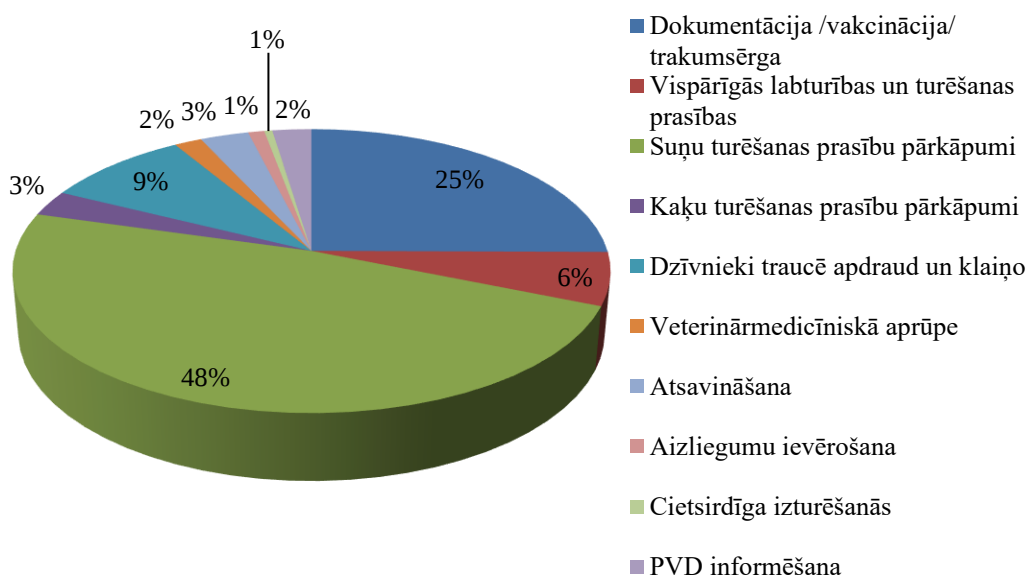
Uz iesnieguma pamata veiktās pārbaudes mājas (istabas) dzīvnieku turēšanas vietās

Dzīvnieku turēšanas vietās dominējošās neatbilstības visos gados ir vienādas: nav veiktas normatīvajos aktos noteiktās dzīvnieku vakcinācijas, suņi nav apzīmēti ar mikroshēmām un reģistrēti Lauksaimniecības datu centra datu bāzes mājas (istabas) dzīvnieku reģistrā, nav dokumentu, neatbilstoša dzīvnieku aprūpe, dzīvnieku klaiņošana, nav sniegta savlaicīga veterinārmedicīniskā aprūpe, u.c. 45% no konstatētajiem suņu turēšanas prasību pārkāpumiem joprojām sastāda pārkāpumi par suņu apzīmēšanu un neregistrēšanu (2019.gadā - 190 gadījumi).

Attēls Nr.66

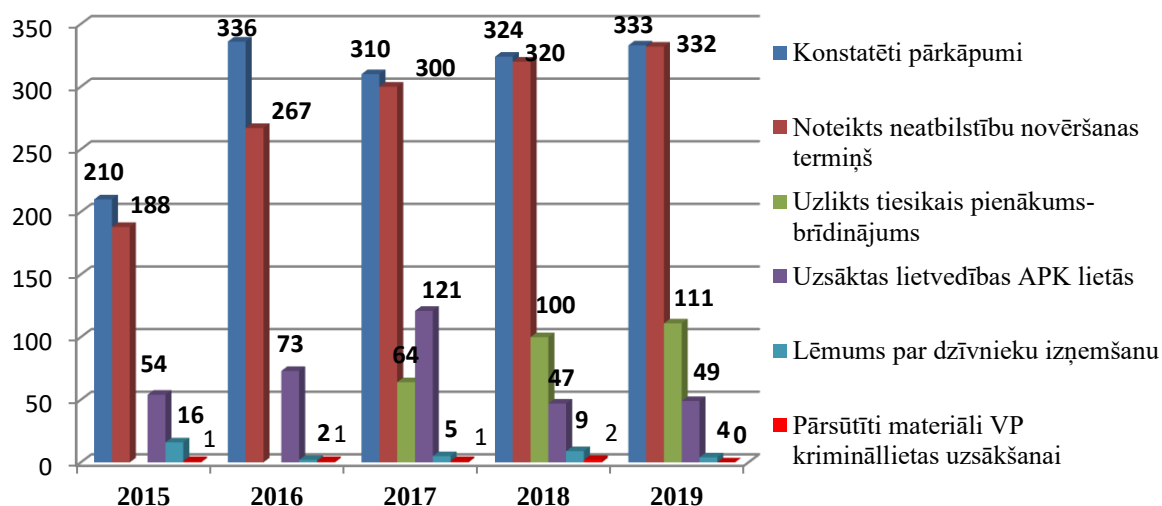
2019.gadā konstatētie pārkāpumi

Inspektoru rīcība konstatējot dzīvnieku labturības prasību pārkāpumus ir atkarīga no -konstatēto pārkāpumu smaguma. Tā ir no neatbilstību novēršanas termiņa noteikšanas, tiesiskā pienākuma uzlikšanas līdz dzīvnieku izņemšanai un konfiskācijai administratīvo pārkāpumu lietās ietvaros.

Attēls Nr.67

Inspektoru rīcība konstatējot dzīvnieku labturības pārkāpumus

2018. un 2019. gadā inspektoru rīcības konstatējot pārkāpumus būtiski neatšķiras. 2019. gadā tiesiskais pienākums uzlikts ir 111 gadījumos no kuriem, 14 gadījumos piemēroti izpildrīkojumi par piespiedu naudas uzlikšanu 880,00 eiro apmērā. 2019. gadā uzsāktas 49 lietvedības administratīvā pārkāpuma lietās un piemēroti naudas sodi 2637,00 eiro apmērā. Mainīgs ir to PVD administratīvo lietvedību skaits, kuru ietvaros tiek izņemti dzīvnieki, tā 2015. gadā ir 16 dzīvnieku izņemšanas gadījumi, 2016. gadā šis rādītājs ir samazinājies līdz 2 dzīvnieku izņemšanas gadījumiem, savukārt 2017. gadā ir 5 dzīvnieku izņemšanas gadījumi, 2018. gadā ir 9 dzīvnieku izņemšanas gadījumi, bet 2019. gadā 5 dzīvnieku izņemšanas gadījumi. Izņemto dzīvnieku skaits 2015. gadā - 207 dzīvnieki, 2016. gadā izņemti- 214 dzīvnieki, 2017. gadā izņemti - 70 dzīvnieki, bet 2018. gadā -55 dzīvnieki, 2019. gadā - 48 dzīvnieki Visos gadījumos pieņemti lēmumi administratīvā pārkāpuma lietās ar dzīvnieku konfiskāciju.

Suņu bīstamības izvērtēšanas procesā izskatītie iesniegumi un pieņemtie lēmumi

Iesniegumu skaits, kuros iesniedzēji ir izteikuši lūgumu veikt suņu bīstamības izvērtēšanu, katru gadu ir 30 līdz 40 iesniegumu robežās, kā arī vienādās robežās ir izvērtēto suņu skaits. 2019. gadā salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem ir palielinājies par bīstamu atdzīto suņu skaits -8.

2019. gadā saņemti vairāki iesniegumi, kuros lūgts izvērtēt bīstamību diviem un vairāk suņiem. Joprojām ir pietiekoši liels to lietu skaits, kurās tiek pieņemts lēmums par uzsāktās administratīvās lietas izbeigšanu nepietiekošu pierādījumu dēļ.

PVD joprojām uztur aktuālu priekšlikumu ZM par suņu bīstamības izvērtēšanas procesa līdzšinējo nelietderību un lūdzot veikt izmaiņas normatīvajā regulējumā.

Tabula Nr.16

Suņu bīstamības izvērtēšanas lietu virzība	2015	2016	2017	2018	2019
Lietu skaits	27	31	43	38	48
Atzīti par bīstamiem	7	8	3	4	8
Netika atzīti par bīstamiem	14	13	22	12	28
Izbeigtas lietas (suņi konfiscēti, eitanizēti, nepietiekoši pierādījumi)	2	7	8	5	2
Atteikts izvērtēt (vispār nav pierādījumu)	2	3	10	10	11
Turpinās lietvedība					8

Zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku uzraudzība

Katru gadu izsniegto atļauju skaits dzīvnieku izmantošanai izmēģinājumos ir variabls, tomēr 2019. gads raksturojas ar vidēji lielu izsniegto atļauju skaitu, kā arī ir liels aktīvo projektu skaits.

2019. gadā veikta 12 iesniegto izmēģinājuma projekta dokumentācijas izvērtēšana, 7 lēmumu pieņemšana un sagatavošana izmēģinājuma projektu atļauju izsniegšanai, pārējos gadījumos dokumentācija izvērtēta saistībā ar izmaiņu iesniegšanu projekta procedūrās (1 projekts) un retrospektīvo izvērtēšanu (4 projekti). 2019. gadā nedaudz samazinājies izsniegto izmēģinājuma projektu atļauju skaits, bet pieaudzis aktīvo projektu skaits (29), kas skaidrojams ar tendenci izmēģinājuma dzīvnieku lietotājiem iesniegt lielus un apjomīgus projektus, kur iekļauts liels skaits procedūru, kas lielākoties tiek realizētas, izmantojot maksimālo atļauju izsniegšanas termiņu – 5 gadi.

Izmēģinājumu projektos lielākoties tiek iekļautas vieglas, neatgriezeniskas vai mērenas procedūras un visvairāk izmantotie dzīvnieki ir žurkas, peles, retāk tiek izmantoti putni un zivis, atsevišķos gadījumos – truši un cūkas.

Tabula Nr.17

Pozīcija	2015	2016	2017	2018	2019
Izsniegtās atļaujas dzīvnieku izmantošanai procedūrās	9	3	13	8	7
Izsniegtās atļaujas par izmēģinājumu dzīvniekiem atbildīgajām personām	1	2	2	0	0
Aktīvi projekti	18	14	20	20	29

Izmēģinājumu projektu ietvaros lielākā daļa pētījumu saistīti ar 1) neiroloģiju – neirozinātne, zāļu vielu izpēti neiroloģisko slimību ārstēšanai; 2) jaunu zāļu vielu izpēti kardiovaskulāro saslimšanu ārstēšanai; 3) imunoloģiju un vakcīnu izstrādi pret infekcijas slimībām; 4) onkoloģiju – audzēju attīstības un jaunu ārstniecības metožu/zāļu vielu izstrāde, kā arī 4) turpinās pētījumi par savvaļas dzīvnieku sugu saglabāšanu – populāciju skaita apzināšana un cēloņu meklēšana un izpēti populāciju samazinājumam.

4.7. VETERINĀRO ZĀĻU IZPLATĪŠANAS UN VETERINĀRMEDICĪNISKĀS PRAKSES IESTĀŽU VALSTS VETERINĀRĀ UZRAUDZĪBĀ

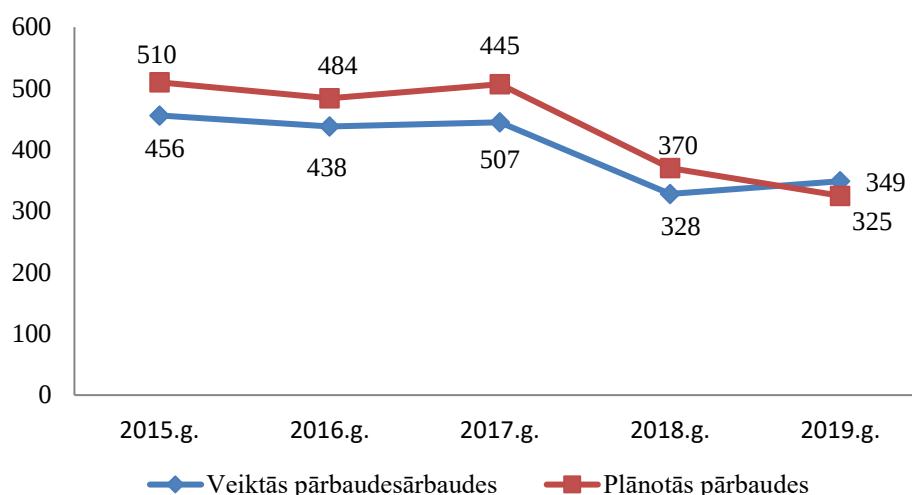
Lai nodrošinātu Pārtikas un veterinārā dienesta mērķu un uzdevumu efektīvu izpildi, veterināro zāļu aprites uzraudzība pēdējo gadu laikā pastāvīgi tiek pilnveidota.

Veterināro zāļu aprites jomā uzraudzību kopš 2012.gada turpina veikt desmit veterinārie inspektori, kuriem piešķirts zāļu aprites uzraudzības pilnvarojums, kuri veic pārbaudes veterinārmedicīniskās prakses iestādēs un veterināro zāļu aprītē iesaistītajos uzņēmumos, no 2018.gada – padziļinātas antimikrobiālo zāļu lietošanas pārbaudes lielākajās liellopu, cūku un aitu novietnēs.

2019. gadā uzraudzības objektos veiktas 349 pārbaudes. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pārbažu skaits variē atkarībā no pārbažu plānā noteiktā.

Attēls Nr.68

Veikto pārbažu skaits 2015.– 2019.gadā

Veterināro zāļu vairumtirdzniecībā konstatēto neatbilstību skaits ir samazinājies: 2017.gadā konstatētas 13 neatbilstības, 2018.gadā 14 neatbilstības, bet 2019.gadā – 6 neatbilstības. Uzsāktas 3 administratīvā pārkāpuma lietvedības: 2 gadījumos par veterināro zāļu paralēlās importēšanas nosacījumu neievērošanu un 1 gadījumā par veterināro zāļu pārdošanas nosacījumu neievērošanu. Sastādīts 1 brīdinājums Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā par neatbilstošu saņemto un izplatīto veterināro zāļu uzskaiti.

Joprojām aptiekās visbiežāk konstatē, ka nenotiek paškontroles sistēmas ieviešana veterināro zāļu izplatīšanai mazumtirdzniecībā. Pārbaudēs konstatēti 10 gadījumi, kad aptiekās tā nav ieviesta, tomēr tas ir daudz mazāk, nekā 2018.gadā, kad šādi gadījumi bija 23. Atkal palielinājušies recepšu zāļu izplatīšanas nosacījumu pārkāpumi: 2017.gadā – 11, 2018.gadā – 3, bet 2019.gadā – 11.

Kopumā konstatēto būtisko neatbilstību skaitam veterināro zāļu mazumtirdzniecībā ir tendence samazināties: 2017.gadā neatbilstības konstatēja 53 gadījumos, 2018.gadā – 41 gadījumā, 2019.gadā – 36 gadījumos.

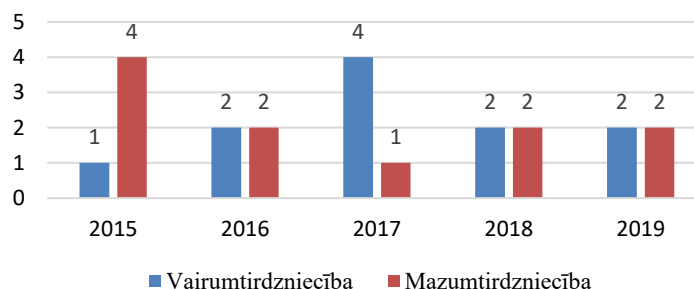
Veterinārmedicīniskās prakses iestādēs visbiežāk konstatētās neatbilstības saglabājušās nemainīgas jau vairākus gadus: neatbilstības veterinārā darba uzskaitē un pārskatos par infekciju slimībām, kā arī neatbilstības veterināro zāļu lietošanas reģistrā. Tomēr to skaitam ir tendence

samazināties. 2019.gadā samazinājies gadījumu skaits, kad konstatēta neatbilstoša ES lolojumdzīvnieku pasēs izsniegšana un attiecīgas informācijas uzglabāšana.

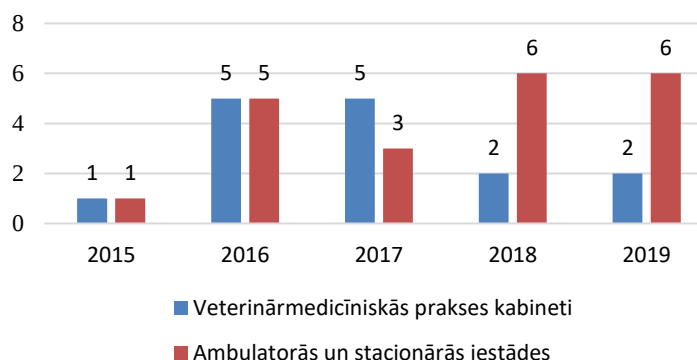
Kopumā konstatēto būtisko neatbilstību skaitam veterinārmedicīniskās prakses iestādēs joprojām ir tendence samazināties: 2017.gadā 101 neatbilstība, 2018.gadā 73 neatbilstības, 2019.gadā 61 neatbilstība.

Attēls Nr.69

Piemērotie sodi administratīvo pārkāpumu lietās (skaits)

Attēls Nr.70

Par konstatētajiem pārkāpumiem zāļu aprītē 12 gadījumos uzsāktas lietvedības administratīvā pārkāpumu lietās. Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā 9 gadījumos uzlikts tiesiskais pienākums konstatēto neatbilstību novēršanai - veterināro zāļu izplatītājam vairumtirdzniecībā 1, veterināro zāļu izplatītājiem mazumtirdzniecībā 4 un ambulatorajām un stacionārajām veterinārmedicīniskās prakses iestādēm 4 gadījumos.

2018.gadā tika uzsākta un 2019.gadā turpināta informācijas vākšana par antimikrobiālo zāļu lietošanas specifiku produktīvajiem dzīvniekiem, veicot padziļinātas veterināro zāļu lietošanas pārbaudes produktīvo dzīvnieku novietnēs. Padziļinātās pārbaudes veica valsts veterinārie inspektori, kuriem piešķirts zāļu aprites uzraudzības pilnvarojums. Pārbaudes notika 84 liellopu, 24 cūku un 2 aitų novietnēs. Pārbaūžu laikā inspektori ieguva informāciju par antimikrobiālo zāļu lietošanas mērķi - profilaksei, metafilaksei vai ārstēšanai, biežāk lietotajām antimikrobiālajām zālēm, vidējām devām, kā arī biežāk sastopamajām slimībām, kuru ārstēšanai tiek lietotas antimikrobiālās zāles. Informācijas

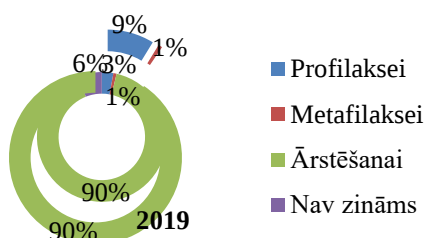
apkopošanu un analīzi veica Veterināro zāļu reģistrācijas daļas un Veterināro objektu uzraudzības daļas eksperti.

Apkopoto informāciju par antimikrobiālo zāļu lietošanu produktīvajiem dzīvniekiem izmanto ikgadējā Eiropas Zāļu aģentūras ziņojuma (ESVAC ziņojuma) par antimikrobiālo zāļu lietošanu Latvijā sastādīšanai, kā arī uz riska izvērtēšanu pamatotu produktīvo dzīvnieku novietņu pārbaužu plānošanai.

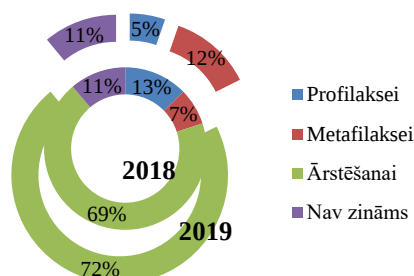
Attēls Nr.71

Pārbaudēs iegūtā informācija par antimikrobiālo zāļu lietošanas specifiku produktīvajiem dzīvniekiem

Liellopu novietnēs lietoto antimikrobiālo zāļu sadalījums atkarībā no lietošanas mērķa % 2018-2019

Cūku novietnēs lietoto veterināro zāļu sadalījums atkarībā no lietošanas mērķa % 2018-2019

Apkopotā informācija joprojām norāda, ka antimikrobiālās zāles tiek lietotas arī slimību profilaksei, kas ir pretrunā ar zāļu lietošanas instrukcijā norādīto, kur šīs zāles lietot profilaksei nav paredzēts. Piemēram, arī 2019.gadā 5% no pārbaudītajām cūku novietnēm konstatēta zāļu lietošana profilaktiski. 2018.gadā tie bija 13%. Tā kā 2019.gadā netika pārbaudītas tieši tajās novietnēs, kur iepriekš, nevar apgalvot, ka antimikrobiālās zāles profilaksei lietotas mazāk.

Lai varētu veikt objektīvu analīzi par antimikrobiālo zāļu lietošanu, nepieciešams lielāks datu apjoms par vairākiem gadiem, tādēļ arī turpmākajos gados jāturpina informācijas vākšana par antimikrobiālo zāļu lietošanas specifiku produktīvajiem dzīvniekiem, ieskaitot mājsputnus, kā arī pilnveidot veterināro zāļu izplatīšanas statistikas datu analīzi un iegūto rezultātu pielietošanu veterināro zāļu aprītē iesaistīto uzraudzības objektu pārbaudēs, tādējādi nodrošinot antimikrobiālo līdzekļu izplatīšanas, patēriņa, pieejamības uzraudzību, kā arī, veicinot atbildīgu un piesardzīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu.

4.8. VETERINĀRO ZĀĻU NOVĒRTĒŠANA UN REĢISTRĀCIJA

Veterināro zāļu reģistrācijas daļas mērķis ir veicināt kvalitatīvu, drošu un efektīvu veterināro zāļu apriti, kas, atbildīgi lietotas, nodrošina normatīvajiem aktiem atbilstošu dzīvnieku, patērētāju un vides veselības prasību ievērošanu.

Galvenās darbības un pasākumi 2019. gadā veterināro zāļu un veterināro zāļu ražotāju atbilstības novērtēšanas jomās veikti saskaņā ar struktūrvienībai izvirzītajām prioritātēm, tādējādi nodrošinot normatīvajos aktos noteikto ar veterināro zāļu reģistrāciju, pārreģistrāciju,

pēcreģistrācijas uzraudzību un veterināro zāļu ražotāju atbilstības novērtēšanu saistīto funkciju izpildi.

2019. gadā saņemti un izskatīti 2107 iesniegumi par veterināro zāļu reģistrāciju, pārreģistrāciju, izmaiņām reģistrācijas dokumentācijā, periodiski atjaunojamajiem drošības ziņojumiem (PSUR), paralēlā importatatlaujām un citiem ar jomu saistītiem jautājumiem. Pērn reģistrēts 61 jauns veterinārais medikaments, no kuriem 18 reģistrēti produktīvajiem dzīvniekiem, 32 mājas (istabas dzīvniekiem) un 11 abām iepriekšminētajām dzīvnieku grupām. Kopumā jaunas zāles reģistrētas 11 dažādām dzīvnieku sugām (72.attēls).

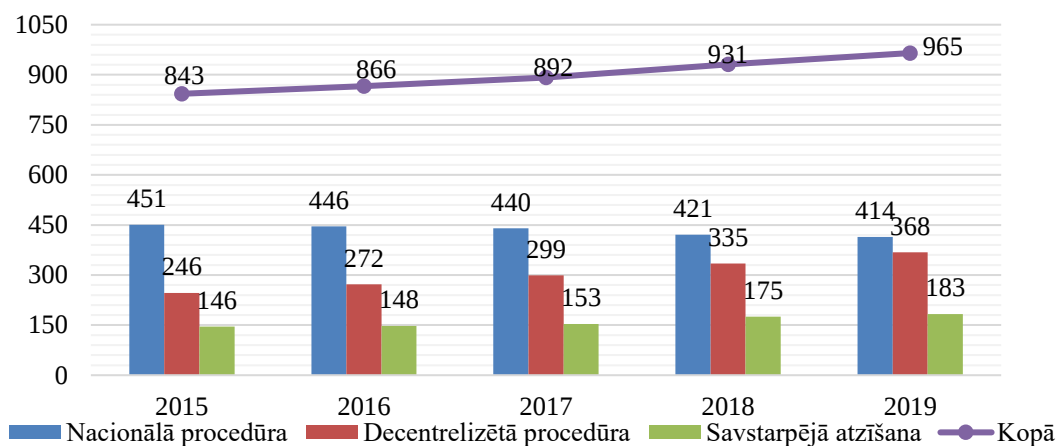
Attēls Nr. 73

Reģistrēto zāļu skaits pa dzīvnieku sugām

Pēdējo piecu gadu laikā ir palielinājies Latvijā reģistrēto veterināro zāļu skaits. Ja 2015.gadā Latvijas Veterināro zāļu reģistrā bija reģistrētas 843 zāles, tad 2019.gada nogalē jau 965 veterinārās zāles (72. attēls). No visām Latvijā reģistrētajām zālēm šobrīd tirgū ir pieejamas 619 veterinārās zāles jeb 64%.

Latvijas Veterināro zāļu reģistrā reģistrētās zāles no 2015. g. līdz 2019. g.

Kopējais veterināro zāļu reģistrācijas procedūru skaita dinamikas pārskats par laika posmu no 2015.- 2019. gadam ir sniegts 18. tabulā.

Tabula Nr. 18

Veterināro zāļu reģistrācijas procedūru skaita dinamika 2015. g - 2019. g.

Procedūra		2015	2016	2017	2018	2019
Reģistrācija	Nacionālā procedūra	7	1	6	14	4
	Savstarpējā atzīšana	15	12	7	21	17
	Decentralizētā procedūra	43	31	34	38	40
	Kopā:	65	44	47	73	61
Pārreģistrācija	Nacionālā procedūra	8	10	6	3	5
	Savstarpējā atzīšana	11	10	19	12	14
	Decentralizētā procedūra	27	15	33	34	51
	Kopā:	46	35	58	49	70
Izmaiņas	IA tipa	306	226	223	207	234
	IB tipa	156	165	138	120	103
	II tipa	83	134	138	99	60
	Kopā:	545	525	499	426	397
No reģistra izslēgtās veterinārās zāles		32	17	27	24	27

Pērn izskatīti 12 iesniegumi par DCP/MRP procedūrā reģistrētām veterinārajām zālēm, kam veiktas izmaiņas citu Eiropas Savienības valstu reģistrācijas dokumentācijā un izsūtīti apstiprinājuma paziņojumi.

PVD 2019. gadā ir izsniedzis 23 atļaujas Latvijā neregistrētu veterināro zāļu ieviešanai un 27 atļaujas veterināro zāļu paralēlajam importam.

2019. gadā pēcreģistrācijas uzraudzības ietvaros padziļināti izvērtēts 101 periodiski atjaunojamais drošības ziņojums (PSUR) nacionālajā reģistrācijas procedūrā reģistrētajām zālēm, kā arī saņemts un izvērtēts 1 veterināro zāļu blakusparādību ziņojums. Saņemti 11 paziņojumi par veterināro zāļu izplatīšanas uzsākšanu Latvijas tirgū. 117 veterinārajām zālēm apstiprināti un aktualizēti marķējuma maketi.

PVD 2019. gadā piedalījās kā vadošā (atsauces) valsts 1 periodiskā drošības ziņojuma izvērtēšanā Eiropas Savienības dalībvalstu darba dalīšanas procedūrā.

Apkopoti veterināro zāļu lieltirgotāju iesniegtie statistikas dati par zāļu patēriņu un apgrozījumu veterināro zāļu jomā. Statistikas datu apkopojumi publicēti PVD mājas lapā. Nodrošināta sadarbība ar Eiropas Zāļu aģentūras ESVAC projektu (*the European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption*). Projekta ietvaros sagatavoti un nosūtīti statistikas dati par antimikrobiālo veterināro zāļu patēriņu Latvijā 2018. gadā.

2019.gadā PVD veica 2 veterināro zāļu ražotāju un importētāju atbilstības novērtēšanu labas ražošanas prakses (GMP) prasībām. PVD un ZVA starpresoru vienošanās ietvaros PVD eksperts kā novērotājs piedalījās ZVA veiktajās labas ražošanas prakses inspekcijās cilvēkiem paredzēto zāļu ražošanas uzņēmumos. Savukārt ZVA GMP inspektori kā novērotāji piedalījās PVD veiktajās GMP inspekcijās veterināro zāļu ražošanas uzņēmumos.

Nodrošināta sadarbība ar Eiropas Zāļu aģentūru un citu valstu kompetentajām iestādēm:

- nodrošināta profesionāla līdzdalība EMA un Eiropas Zāļu aģentūru vadītāju (HMA) tīkla darba grupās;
- sniegta informācija Eiropas Zāļu aģentūrai un citu valstu kompetentajām iestādēm par veterināro zāļu novērtēšanas un reģistrēšanas jautājumiem;
- veikta centralizēti reģistrēto veterināro zāļu lingvistiskā pārbaude;

Apzināta, apkopota un mērķtiecīgi analizēta informācija par veterināro zāļu izplatīšanas statistiku:

- reizi ceturksnī apkopoti veterināro zāļu lieltirgotāju iesniegtie statistikas dati par zāļu patēriņu. Statistikas datu apkopojumi publicēti PVD mājas lapā;
- reizi pusgadā apkopoti veterināro zāļu lieltirgotāju iesniegtie statistiskie dati par apgrozījumu veterināro zāļu jomā. Statistikas datu apkopojumi publicēti PVD mājas lapā;
- nodrošināta sadarbība ar Eiropas Zāļu aģentūras ESVAC (*the European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption*) projektu. Projekta ietvaros sagatavoti un nosūtīti statistikas dati par antimikrobiālo veterināro zāļu patēriņu Latvijā 2018. gadā.

Veiktas mērķtiecīgas darbības, kas vērstas uz veterināro zāļu novērtēšanas un reģistrācijas procesu pilnveidošanu:

- pilnveidota kvalitātes vadības sistēma veterināro zāļu novērtēšanas un reģistrācijas jomā;
- aktualizētas esošās kvalitātes vadības procedūras;
- sagatavoti priekšlikumi Veterināro zāļu reģistra informācijas sistēmas (VZ RIS) pilnveidošanai;
- veikta regulāra PVD interneta mājas lapā sniegtās informācijas aktualizācija.

Veiktas mērķtiecīgas darbības, kas vērstas uz veterināro zāļu ražotāju atbilstības novērtēšanas procesu pilnveidošanu:

- pilnveidota kvalitātes vadības sistēma veterināro zāļu ražotāju atbilstības novērtēšanas jomā;
- aktualizētas esošās kvalitātes vadības procedūras;
- sagatavoti priekšlikumi normatīvo aktu izmaiņām;

Uzturēts mērķtiecīgs dialogs ar sociālajiem partneriem, nodrošināta profesionāla līdzdalība to rīkotajos informatīvajos pasākumos:

- sadarbībā ar ZM gatavoti priekšlikumi ES regulu projektiem par veterinārajām zālēm;
- gatavota informācija ZM par Veterināro zāļu pastāvīgajā komitejā izskatāmajiem jautājumiem;
- nodrošināta dalība ZM darba grupā par nacionālo rīcības plānu antimikrobiālās rezistences (AMR) ierobežošanai dzīvnieku veselības jomā;
- PVD interneta mājas lapā regulāri publicēta informācija veterinārārstiem par jaunumiem veterināro zāļu aprītes jomā, t.sk., jautājumos, kas skar AMR ierobežošanu un piesardzīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu;
- Veterināro zāļu reģistrācijas daļas eksperti cēlušī savu kvalifikāciju, piedaloties Eiropas Zāļu aģentūras un citu Eiropas Savienības dalībvalstu zāļu aģentūru rīkotajos kursos par veterināro vakcīnu novērtēšanas problēmām, veterināro zāļu kvalitāti un drošumu, farmakovigilances signālu izvērtēšanu, atliekvielu kontroli un veterināro zāļu ražošanas uzņēmumu atbilstības novērtēšanu GMP prasībām.
-

4.9. VETERINĀRĀS VALSTS UZRAUDZĪBAS REZULTĀTI 2019. GADĀ

Tabula Nr.19

Darbības rezultāti 2019. gadā				
Nr.	Darbības rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
			plānots	izpildīts
Dzīvnieku veselības jomā				
1.	Dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības un apkarošanas programmu izpilde	Īstenoto valsts uzraudzības un apkarošanas programmu skaits	16	16
2.	Saglabāts/iegūts no dzīvnieku infekcijas slimībām brīvas valsts statuss (saskaņā ar EK un OIE nosacījumiem) un novietnes statuss (saskaņā ar nacionālajiem nosacījumiem)	Infekcijas slimību skaits, no kurām valsts ir brīva	12	12
Lauksaimniecības dzīvnieku uzraudzības jomā				
1.	Ieviests pārbaudīšanas plāns, nodrošinot vienotu uzraudzību	Izstrādāto un ieviesto pārbaudīšanas plānu skaits	1	1

	lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs			
2.	Ieviests pārbaudīšanas plāns, nodrošinot vienotu dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu primārās ražošanas uzraudzību lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs	Izstrādāto un ieviesto pārbaudīšanas plānu skaits	1	1
3.	Ieviests pārbaudīšanas plāns, nodrošinot vienotu ciltisdarba uzraudzību lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs	Izstrādāto un ieviesto pārbaudīšanas plānu skaits	1	1
4.	Ieviests pārbaudīšanas plāns, nodrošinot vienotu dzīvnieku labturības uzraudzību lauksaimniecības dzīvnieku novietnēs	Izstrādāto un ieviesto pārbaudīšanas plānu skaits	1	1
5.	Normatīvo aktu prasībām biodrošības jomā atbilstoša dzīvnieku turēšana	Cūku turēšanas novietņu pārbaudīšanas īpatsvars saskaņā ar pārbaudīšanas plānu	100%	100%
6.	Novērtēta neatbilstoša dzīvnieku izcelsmes primāro pārtikas produktu nonākšana pārtikas aprītē	Piena kvalitātes uzraudzība pamatojoties uz ziņojumiem LDC piena kvalitātes datu bāzē. Neatbilstību gadījumos noteikti produkcijas realizācijas aizliegumi	100%	100%
7.	Nodrošinātas LAD pieprasītās pārbaudes par lauksaimnieka atbilstību noteiktām pārvaldības prasībām un laba lauksaimniecības un vides stāvokļa (LLVS) nosacījumiem, lai saņemtu tiešos maksājumus	Atbalsta pretendentu lauksaimniecības dzīvnieku novietņu pārbaudes saskaņā ar LAD veikto atlasi	100%	100%
Uzraudzības rezultāti barības aprites jomā				
1.	Uz riska faktoru izvērtējuma balstīta: -uzraudzības plāna ieviešana; - barības marķējuma kontroles plāna ieviešana; - barības aprītē iesaistīto uzņēmumu auditu plānu ieviešana	Izstrādāto un ieviesto barības aprites uzņēmumu uzraudzības un barības marķējuma kontroles plānu, kā arī audita plānu skaits	3	3
2.	Nodrošināta normatīvo aktu prasībām atbilstošu barības aprites komersantu darbības uzsākšana	Pārbaudīto atzīstamo vai reģistrējamo komersantu īpatsvars	100%	100%
3.	Aprītē nonāk normatīvo aktu prasībām atbilstoša,	Izstrādāto un ieviesto barības laboratoriskās	1	1

	pārbaudīta un droša barība	kontroles programmu skaits		
4.	Normatīvo aktu prasībām atbilstošu barības aprites uzņēmumu darbība, nekaitīgas barības izplatīšana	Barības aprītē iesaistīto uzņēmumu pārbaūžu īpatsvars: - barības ražošanas uzņēmumos	100%	75%
		- barības izplatīšanas uzņēmumos	100%	83%
		- barības mazumtirdzniecības uzņēmumos	10%	9,7%
5.	Novērsta neatbilstošas barības nonākšana aprītē	Ātrās brīdināšanas sistēmas ziņojumu sagatavošanas, nosūtīšanas un koordinācijas gadījumu īpatsvars	100%	100%
Uzraudzības rezultāti blakusproduktu un atvasināto produktu, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam, uzraudzības jomā				
1.	Ieviests pārbaūžu plāns, nodrošinot valstī vienotu uzraudzību blakusproduktu aprites uzņēmumiem.	Izstrādāto un ieviesto pārbaūžu plānu skaits	1	1
2.	Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un atvasināto produktu, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam, aprites prasību valsts uzraudzības un kontroles veikšana, nodrošinot normatīvo aktu prasībām atbilstošu blakusproduktu apriti:	Pamatojoties uz riska faktoriem īstenotas pārbaudes: - blakusproduktu ražošanas un uzglabāšanas uzņēmumos	100%	46%
		- blakusproduktu apstrādes, tirdzniecības, lietošanas, savākšanas, transportēšanas uzņēmumos	100%	77%
3.	Blakusproduktu aprītē darbību uzsāk uzņēmumi, kas atbilst normatīvo aktu prasībām.	Atzīti uzņēmumi	100%	100%
Uzraudzības rādītāji veterināro zāļu aprites jomā				
1.	Ieviests pārbaūžu plāns, nodrošinot vienotu uzraudzību veterināro zāļu aprites uzņēmumos	Izstrādāto un ieviesto pārbaūžu plānu skaits	1	1
2.	Veterināro zāļu aprītē iesaistās licencēti uzņēmumi	Veterinārfarmaceutiskās darbības objektu atbilstības novērtēšanas pārbaudes pirms speciālās atļaujas (licences) izsniegšanas vai pārreģistrēšanas. Licencēto uzņēmumu īpatsvars %.	100%	100%
3.	Veterināro zāļu aprītē	Veterinārfarmaceutiskās	100%	107%

	iesaistās uzņēmumi, kas darbojas atbilstoši normatīvo aktu prasībām	darbības uzraudzība veterināro zāļu lieltirgotavās un aptiekās, un veterinārmedicīniskās prakses iestādēs. Pārbaudīto objektu īpatsvars %.		
4.	Valstī īstenoti priekšnosacījumi antimikrobiālās rezistences ierobežošanai	Dalība ZM darba grupā Antimikrobiālās rezistences ierobežošanai dzīvnieku veselības jomā, līdzdalība priekšlikumu izstrādē un AMR ierobežošanas dzīvnieku veselības jomā plānā paredzēto pasākumu izpilde, %	100%	100%
5.	Biocīdu aprīte notiek atbilstoši normatīvo aktu prasībām	Biocīdu uzraudzība veterināro zāļu lieltirgotavās, veterinārajās un vispārējā tipa aptiekās. Pārbaudīto objektu īpatsvars %	30%	27%
Darbības rezultāti neproduktīvo dzīvnieku uzraudzības jomā				
1.	Pārbaudīto plāna ieviešana	Izstrādāto un ieviesto pārbaudīto plānu skaits	1	1
2.	Dzīvnieku turēšana, izmantošana, tirdzniecība notiek atbilstoši normatīvo aktu prasībām	Pārbaudīto objektu skaits	105	144
3.	Nodrošināta valsts uzraudzība saistībā ar iedzīvotāju sniegtajām sūdzībām par dzīvnieku labturības pārkāpumiem	Saņemto iesniegumu izvērtēšanas gadījumi – skaits (%)	100%	100%
4.	Izmēģinājumu dzīvnieku izmantošana atbilstoši normatīvo aktu prasībām un labai zinātniskai praksei.	Izvērtēto projektu skaits	100%	100%
5.	Darbības ar eksperimentos izmantojamiem dzīvniekiem veic tikai atbilstoši kvalificētas personas	Izsniegto atļauju skaits par izmēģinājumu projektu atbildīgajām personām.	100%	100%
Darbības rezultāti veterināro zāļu novērtēšanas jomā				
1.	Veterinārās zāles novērtētas un reģistrētas Latvijas Veterināro zāļu reģistrā	Veterināro zāļu reģistrācijas Latvijas Veterināro zāļu reģistrā gadījumu skaits	45	61
2.	Veterinārās zāles novērtētas un pārreģistrētas Latvijas Veterināro zāļu reģistrā	Veterināro zāļu pārreģistrācijas Latvijas Veterināro zāļu reģistrā skaits	29	70
4.	Veterinārās zāles novērtētas un veiktas	Veterināro zāļu reģistrācijas	320	397

	izmaiņas to reģistrācijas dokumentācijā	dokumentācijā veikto izmaiņu skaits		
5.	Veterināro zāļu reģistrācijas komisijas darba nodrošināšana	Veterināro zāļu reģistrācijas, pārreģistrācijas un izmaiņu novērtēšanas komisijas sanāksmju skaits	11	11
6.	Izsniegtas Latvijā neregistrētu veterināro zāļu ieviešanas, lietošanas un izplatīšanas atļaujas	Izsniegto atļauju skaits	25	23
7.	Atbilstoši labas ražošanas prakses (GMP) prasībām izvērtēti veterināro zāļu ražošanas uzņēmumi	Novērtēto uzņēmumu skaits	1	2
8.	Apkopoti un analizēti statistikas pārskati par Latvijā izplatītajām veterinārajām zālēm	Sagatavoto statistikas pārskatu skaits	12	12
9.	Pēc EMA pieprasījuma sagatavots statistikas pārskats par antimikrobiālo līdzekļu patēriņu Latvijā iepriekšējā gadā.	Sagatavoto statistikas pārskatu skaits	1	1

5. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “VETERINĀRĀ, FITOSANITĀRĀ, PĀRTIKAS NEKAITĪGUMA UN NEPĀRTIKAS PREČU DROŠUMA ROBEŽKONTROLE”

Veterinārās, fitosanitārās, pārtikas nekaitīguma un nepārtikas preču drošuma uzraudzību robežkontroles punktos uz Latvijas Republikas ārējās valsts robežas, kā arī brīvajās zonās, brīvajās noliktavās un muitas noliktavās veic Pārtikas un veterinārā dienesta Robežkontroles departaments (turpmāk tekstā - PVD RD) saskaņā ar Latvijas Republikas un Eiropas Komisijas saistītajiem normatīvajiem aktiem.

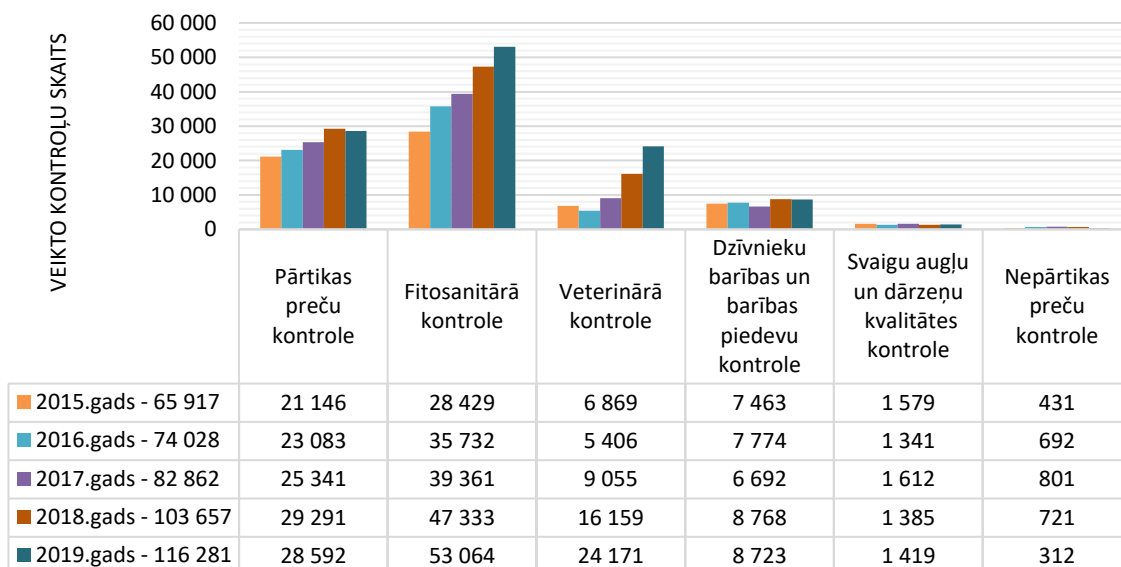
5.1. PREČU UN SŪTĪJUMU KONTROLE 2015. – 2019.GADĀ

PVD Robežkontroles departamenta amatpersonas 2019.gadā **12** robežkontroles punktos uz valsts robežas kopumā pārbaudīja 101 491 sūtījumus, veicot 116 281 preču kontroles. Salīdzinot ar 2018. gadu – kontroļu skaits ir pieaudzis par 12 623 kontrolēm jeb 12%.

Pēdējo 5 gadu periodā vidējais veikto kontroļu skaits gadā ir 88 549. 2019.gadā veterināro kontroļu skaits, salīdzinot ar 2018.gadu, palielinājies par 50%. Kopš 2017.gada veterinārās jomas kontroļu skaits katru gadu pieaug par vidēji 65%. Kontroļu skaita pieaugums vērojams arī fitosanitāro pārvaļājumu 15,1% un svaigu augļu un dārzeņu kontroles jomā 2,5%. Savukārt nepārtikas preču kontroļu skaits salīdzinot ar 2018.gadu ir samazinājies par 56,7%, pārtikas nekaitīguma kontroļu skaits samazinājies par 2,4%, augu izcelsmes dzīvnieku barības kontroles samazinājušās par 0,9%.

Attēls Nr. 75

Kontrolēto preču dinamika pa kontroles jomām 2015. – 2019. gadā

Pamatojoties uz kontroļu rezultātiem pēdējos 5 gados pieņemti šādi lēmumi:

Pieņemtie lēmumi	2019	2018	2017	2016	2015	Vidēji (%)
Oficiāli aizturēt uz lēmuma pamata		220	269	245	462	0,3
Noraidīt	942	663	1673	1 960	1 092	1,6
Atļaut ievest	93 207	88 099	73 088	67 506	58 725	86,7
Atļaut izvest (dzīvnieki)	308	247	287	302	223	0,3
Atļauts tranzīts (dzīvnieki un dzīvnieku izcelsmes produkti)	21 824	14 428	7 545	4 015	5 415	11,1
Kopā kontroles	116 281	10 3657	82 862	74 028	65 917	

Importa kontroles 2019.gadā sastāda 80,2% no kopējā veikto kontroļu apjoma. Salīdzinot ar 2018.gadu ir novērojams pieaugums par 5,8%.

Tranzīta kontroļu skaits 2019.gadā bija 18,8%, salīdzinot ar 2018.gadu novērojams būtisks pieaugums par 51,3%. Tranzīta kontroļu vidējais rādītājs pēdējos piecos gados sastāda 11,1% no kopējā veikto kontroļu skaita.

2019.gadā noraidītas 0,8% preces. Tas ir par 42,1% vairāk nekā 2018.gadā. pēdējos piecos gados vidēji tika noraidītas 1,6% preču.

2019.gadā **pārtikas nekaitīguma preču robežkontrolei** visbiežāk uzrādīti šādi produkti:

- 20,7% materiāli un priekšmeti, kas nonāk saskarē ar pārtiku, no Krievijas, Ķīnas, Baltkrievijas, Ukrainas un Turcijas;
- 15,6% alkoholiskie dzērieni no Krievijas, Baltkrievijas, Gruzijas, Meksikas, Moldovas, Ukrainas, Čīles;
- 10,6% maize, kūkas, cepumi, mīklas un citi miltu konditorejas izstrādājumi no Ukrainas, Krievijas un Baltkrievijas;
- 7,1% ēdami augļi, ogas, rieksti no Turcijas, Ukrainas, Uzbekistānas un Krievijas;
- 5,7% dārzeņu, augļu, riekstu vai citu augu daļu izstrādājumi no Ukrainas, Krievijas, Turcijas;
- 5,3% kakao un kakao izstrādājumi no Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas.

Tāpat pārtikas nekaitīguma kontrolei uzrādīti svaigi dārzeņi, cukurs un cukura konditorejas izstrādājumi, minerālūdeņi, dažādi bezalkoholiskie dzērieni, eļļas augu sēklas un augļi, kafija, tēja, augu tauki un eļļas, gatavas mērces, garšvielas un citi ikdienas uzturā lietojami pārtikas produkti.

Dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu kontrolei uzrādīti importa, tranzīta un eksportasūtījumi, ievēdot tos Eiropas Savienībā un dzīvus dzīvniekus eksportējot no Eiropas Savienības.

2019.gadā veikta 657 dzīvnieku pārvadājumu importa, tranzīta, kā arī dzīvnieku pagaidu importa kontrole. 410 kontroles veiktas Krievijas izcelsmes suņiem un kaķiem, 247 kontrole veikta Krievijas izcelsmes zirgiem.

Dzīvnieku labturības pārbaudes pārvadājuma laikā izvešanas punktā veiktas 308 reizes, no kurām, 216 bija zirgu dzimtas dzīvnieki. 196 zirgu kravas izvestas uz Krieviju.

Dzīvnieku izcelsmes preču imports 2019. gadā veidoja 7,3% no kopējās veterināro kravu kontroles. Kopā veterinārajai robežkontrolei uzrādīti 24 171 sūtījumi.

No produktiem visvairāk tika importētas olas un olu produkti no Ukrainas; zvejas produkti no Krievijas un Ķīnas.

Prasībām neatbilstoši atzīti 35 sūtījumi (19 dzīvu dzīvnieku sūtījumi - tika atgriezti atpakaļ, 12 dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu sūtījumi re-eksportēti, pa diviem nosūtīti iznīcināšanai un pārstrādei).

94% no visām dzīvnieku izcelsmes produktu kontrolei uzrādītajiem sūtījumiem sastāda tranzītsūtījumi. Aptuveni 68% sastāda izejošā tranzīta kontrole. Lielākās preču grupas, kas tika uzrādītas tranzīta kontrolei, bija gaļa un gaļas izstrādājumi, piena produkti, zivju produkti tranzīta maršrutā Krievija - Krievija.

Nepārtikas preču kontrolei 2019.gadā uzrādīti 295 medikamentu sūtījumi. Medikamentu biežākās nosūtītājvalstis bijušas Šveice, Krievija, Indija, Ukraina. 13 preču kontroles veiktas veterināro medikamentu sūtījumiem no Krievijas, Ukrainas, Turcijas, ASV u.c., 4 sūtījumi no Ķīnas bijuši izejvielas veterināro zāļu ražošanai.

2019.gadā **fitosanitārā kontrole** veikta koksnes iepakojamam materiālam, 84,5% no visām fitosanitārajai kontrolei pakļautajiem sūtījumiem, koksnei 14,0%, būvkonstrukcijām, augļiem, ziediem, dārzeņiem un sēklām, kopā 1,5%.

Importēto preču eksportētājvalstis:

- koksnes iepakojamais materiāls no Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas; Turcijas, Uzbekistānas, ASV u.c.;
- koksne (apaļkoki un zāģmateriāli) no Krievijas;
- augļi, rieksti, citrusi no Krievijas, Ukrainas, Ķīnas;
- dārzeņi, zaļumi no Uzbekistānas, Gruzijas, Ukrainas, Kazahstānas;
- saliekamās būvkonstrukcijas no Krievijas;
- sīpoli, saknes, augu daļas, griezti ziedi, dekoratīvi zaļumi no Kenijas, Uzbekistānas, ASV;
- sēklas no Ukrainas.

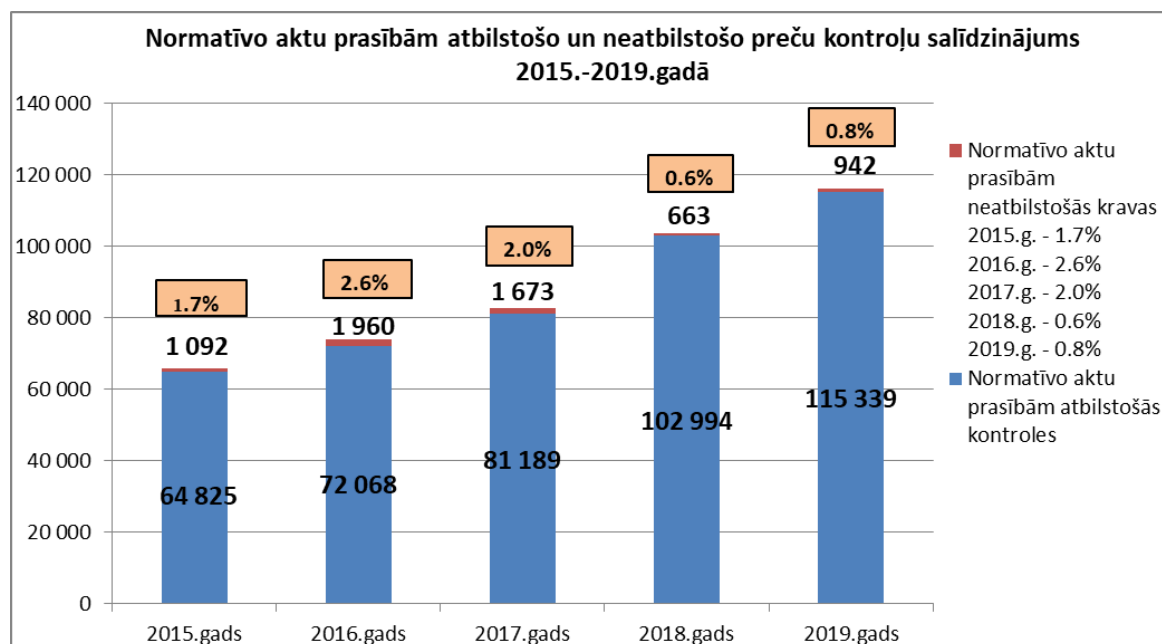
Augu izcelsmes dzīvnieku barības un barības piedevu kontrolei 2019.gadā kopā uzrādīti 8683 sūtījumi, veiktas 8723 preču kontroles, salīdzinot ar 2018.gadu kontroļu skaits ir samazinājies par 0,5%.

- 32,9% no kontrolei uzrādītās barības ir bijuši saulespuķu rauši un citi cietie atlikumi no Krievijas un Ukrainas;
- 32,2% biešu mīkstums, cukurniedru rauši un citi cukura ražošanas atkritumi no Krievijas un Baltkrievijas;
- 7,9% graudaugu produkti no Krievijas, Ukrainas un ASV;
- 4,5% sojas rauši un citi cietie atlikumi no Krievijas, Ukrainas, Kazahstānas un Argentīnas;
- 3,2% eļļas augu sēklas un augļi no Ukrainas, Argentīnas, Brazīlijas, Krievijas un Uzbekistānas;
- 2,7% alus vai spirta rūpniecības šķiedenis un atkritumi no Krievijas un Ukrainas;
- 2,6% raugi no Krievijas, Ukrainas, Serbijas;
- 2,4% rapšu rauši un citi cietie atlikumi no Kazahstānas, Ukrainas, Krievijas un Baltkrievijas.

Pārējie 9% ietver tādus produktus kā kviešu klijas, melase, barības piedevas un papildbarība, linsēklu rauši, kukurūzas klijas, miltrūpniecības produkti, iesals, cietes, inulīns, kviešu lipekļi, sāls, izstrādājumi, kas izmantojami dzīvnieku barībā, cietes ražošanas atlikumi.

Veicot preču robežkontroli **konstatētas neatbilstības** Latvijas Republikas un Eiropas Savienības normatīvo aktu prasībām. 2019.gadā prasībām neatbilstoši sūtījumi bijuši 0,8% gadījumos no visām veiktajām kontrolēm. Pēdējo piecu gadu vidējais rādītājs ir 1,6%.

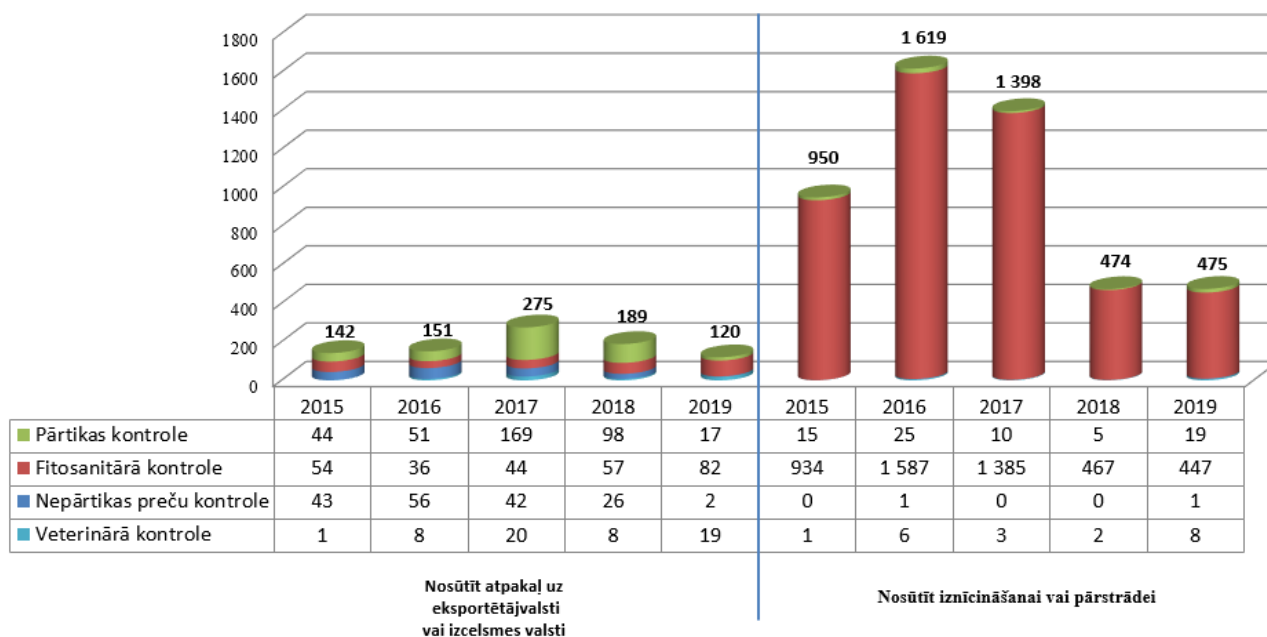
Attēls Nr. 76

Izvērtējot neatbilstības, tiek pieņemts lēmums preces nosūtīt atpakaļ uz eksportētājvalsti vai nosūtīt iznīcināšanai.

Attēls Nr. 77

Atpakaļ nosūtīto vai nosūtīto iznīcināšanai sūtījumu skaits 2015.-2019.gadā

Laika posmā no 2015.-2019.gadam kopumā atpakaļ tika nosūtītas 877 dažādas preces.
2019. gadā atpakaļ nosūtītas 120 preces, bet iepriekšējos gados no 142–275 precēm gadā.

2019.gadā nosūtītas atpakaļ uz eksportētājvalsti vai izcelsmes valsti:

- No pārtikas produktiem 17 sūtījumi (38 preces) nosūtīti atpakaļ uz eksportētājvalsti, visvairāk: 8 preces milti, miltu konditorejas izstrādājumi no Ukrainas, 6 preces cukurs, cukura konditorejas izstrādājumi no Ukrainas, 4 preces gatavas mērces no Ukrainas, u.c. preces.
- No nepārtikas precēm atpakaļ uz izcelsmes valsti tika nosūtīti 2 humāno zāļu sūtījumi (Korejas un Indijas izcelsmes).
- No fitosanitārajai kontrolei uzrādītajām precēm atpakaļ tika nosūtīti 82 sūtījumi. Pārsvarā šie sūtījumi ir koksnes iepakojamais materiāls no Krievijas un Baltkrievijas, kas nebija apstrādāts un marķēts un koksnes sūtījumi kuriem fitosanitārais sertifikāts neatbilda prasībām.
- Atpakaļ tika atgrieztas 19 veterinārajai kontrolei pakļautiesūtījumi: 18 bija Krievijas izcelsmes suņu kravas, 1 Krievijas izcelsmes zirgu krava.

Iznīcināšanai vai pārstrādei pēdējo 5 gadu atskaides periodā kopumā tika nosūtītas 4 916 preces.

2019.gadā iznīcināšanai vai pārstrādei nosūtīti:

- iznīcināšanai nosūtīti 11 pārtikas sūtījumi (13 preces): 6 dažāda veida preces (t.sk. UB) no Krievijas; 2 preces augļi, ogas, rieksti no Uzbekistānas; 3 preces milti, miltu konditorejas izstrādājumi no Šveices, Kirasao un Ukrainas; 1 augu daļas no Uzbekistānas, 1 materiāli un priekšmeti, kas nonāk saskarē ar pārtiku no Ķīnas.
- pārstrādei nosūtīti 8 pārtikas sūtījumi (13 preces): 5 preces alkoholiski šķidrumi no Krievijas; 1 sūtījums, kurā 6 preces – žāvētas plūmes, rozīnes, aprikozes un pupiņas no Uzbekistānas; 1 kanēlis no Vjetnamas, 1 prece bezalkoholiski dzērieni no Krievijas.
- 1 veterināro zāļu sūtījums (nepārtikas kontrole) nosūtīts iznīcināšanai (No Krievijas).
- Nosūtīti iznīcināšanai vai pārstrādei 447 koksnes iepakojamā materiāla sūtījumi (ko izmato kā kravu stiprinājumu) pārsvarā no Krievijas un Baltkrievijas. Vēl joprojām inspektori atklāj, ka koksnes iepakojamais materiāls nav atbilstoši apstrādāts un marķēts kā to nosaka Starptautiskais fitosanitāro pasākumu standarts Nr.15 un normatīvie akti, tādējādi radot risku ar to ES un Latvijā ievest augu karantīnas organismus.
- 8 veterinārajai kontrolei pakļautas preces (4 sūtījumi): 2 Ukrainas izcelsmes olu produktu sūtījumi, 1 Brazīlijas izcelsmes dzīvnieku barībai paredzētu produktu sūtījums, 1 Itālijas izcelsmes zvejas produktu sūtījums.

2019.gadā 161 pārtikas nekaitīguma kontrolei pakļautais sūtījums tika nosūtīts uz citu dalībvalsti galīga lēmuma pieņemšanai; 70 pārtikas nekaitīguma kontrolei pakļautie sūtījumi un 71 nepārtikas preču drošuma kontrolei pakļautais sūtījums tika nosūtīts uz kādu no Latvijas muitas noliktavām neatbilstību novēršanai un atkārtotas kontroles piestādīšanai.

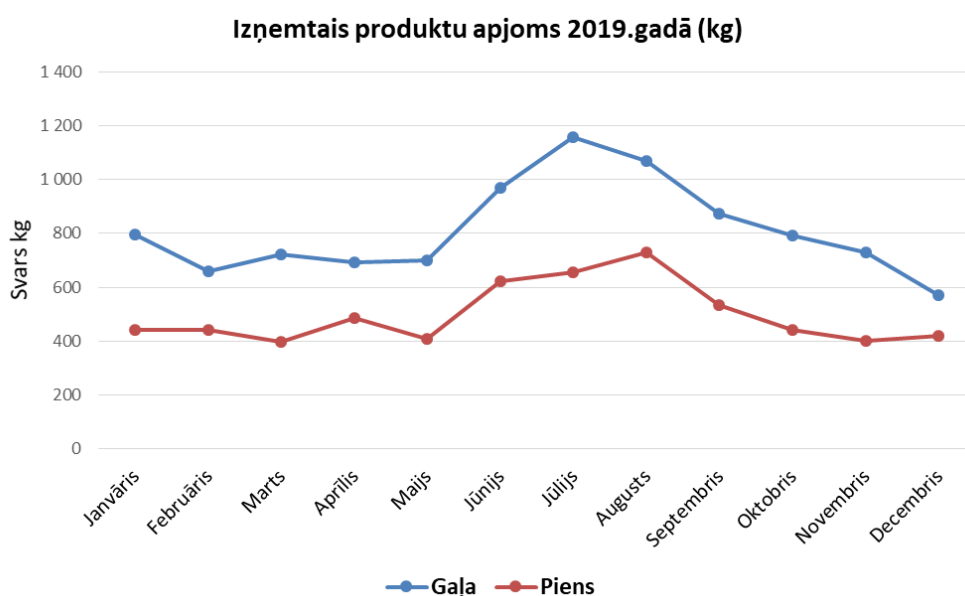
5.2. PASĀKUMI ROBEŽKONTROLES PILNVEIDOŠANĀ UN EFEKTIVITĀTES PAAUGSTINĀŠANĀ

PVD Robežkontroles departaments nepārtraukti pilnveido un attīsta Kvalitātes sistēmu, kontroles metodes un procedūras, sekojot līdzi izmaiņām likumdošanā.

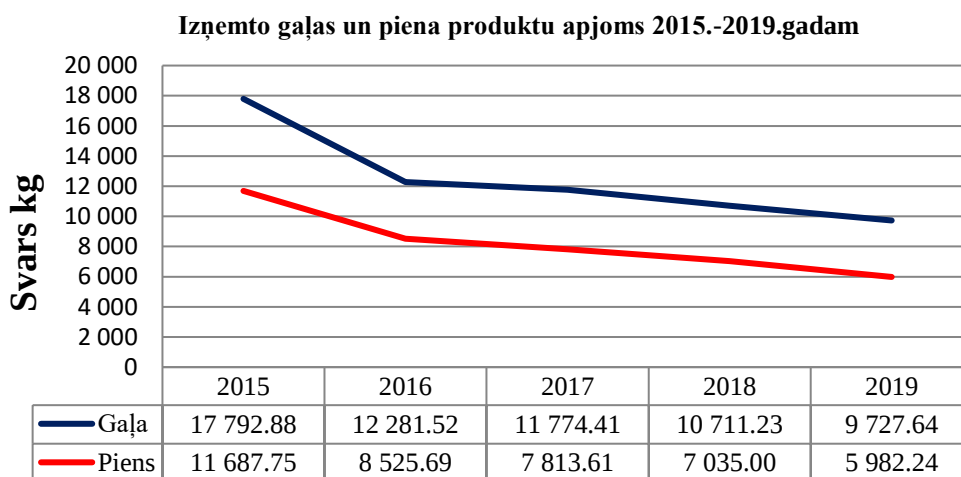
2019. gadā PVD robežinspektori, sadarbojoties ar Muiņas un Valsts robežsardzes dienesta amatpersonām turpināja piedalīties privātpersonu bagāžas kontrolē un īstenot piesardzības pasākumus, saistībā ar Āfrikas cūku mēra (turpmāk ĀCM) uzliesmojumu Krievijas Federācijā un Baltkrievijas Republikā.

2019.gadā izņemto piena un gaļas produktu apjoms sastāda **15 709,88 kg**. Salīdzinot ar 2018.gadu izņemto produktu apjoms ir samazinājies par 11,5%.

Attēls Nr. 78

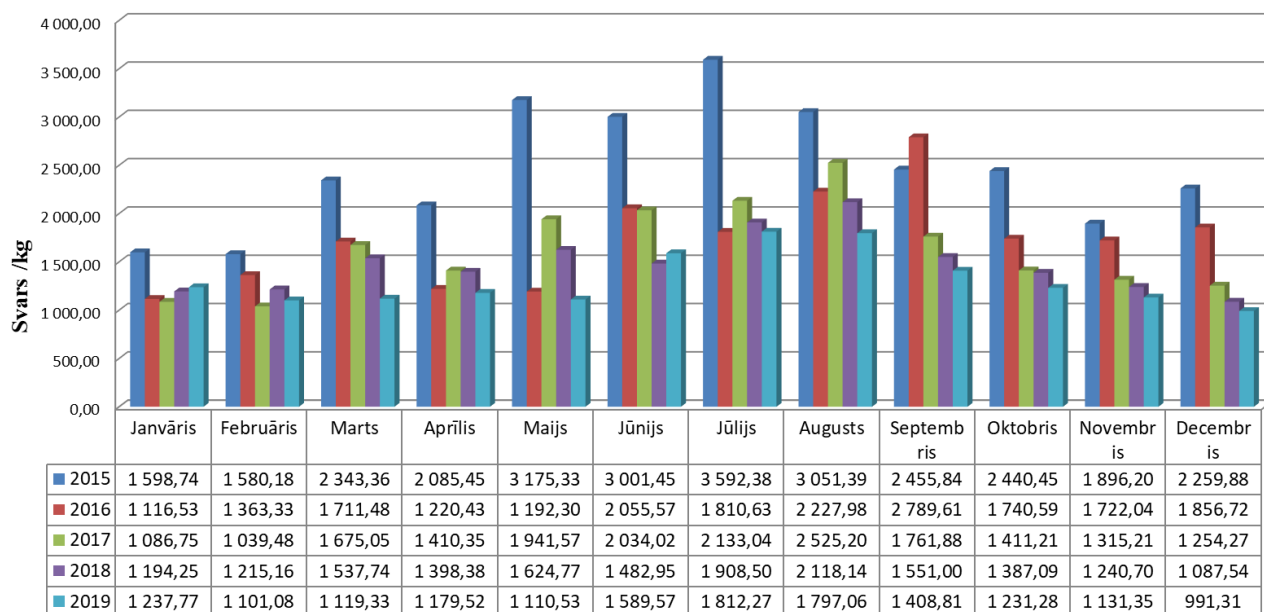

Attēls Nr 79

Izvērtējot datus par laiku 2015.-2019.gadam var secināt, ka izņemto gaļas un piena produktu apjoms ar katru gadu samazinās. Robežkontroles punktos notiek privātpersonu un transportlīdzekļu vadītāju informēšana par ĀCM un aizliegumu ievest gaļas un piena produktus.

Izņemtais gaļas, piena apjoms pa mēnešiem no 2015.gada līdz 2019. gadam

Robežkontroles departamenta amatpersonas veikušas 30 ES ārējās robežšķērsošanas vietu apsekošanu, lai novērtētu veiktos pasākumus nelegālā importa novēršanā, veicot privātpersonu bagāžas un mājas (istabas) dzīvnieku nekomerciālās pārvietošanas kontroli.

Sadarbības pilnveidošanai veiktas 43 muitas amatpersonu apmācības, par privātpersonu bagāžas un mājas (istabas) dzīvnieku ne-komerciālo pārvadājumu kontroli, 14 muitas amatpersonu apmācības, iepazīstinot ar vispārējiem robežkontroles principiem un 23 robežsardzes amatpersonu apmācības par privātpersonu bagāžas pārvadājumu kontroli.

2019.gadā apstiprināta jauna sadarbības kārtība lolojumdzīvnieku nekomerciālo pārvadājumu kontroles uzraudzībai, lai neradītu cilvēku un dzīvnieku veselības apdraudējumu, un saglabātu Latvijas kā brīvas no trakumsērgas valsts statusu.

Visu pārskata periodu Robežkontroles departamenta atbildīgās amatpersonas regulāri ir piedalījušās reģionālo grupu sanāksmēs valsts robežas drošības jautājumos, ar robežkontroli saistītu jautājumu un problēmu risināšanai.

5.3. NO TREŠAJĀM VALSTĪM IEVEDAMO SŪTĪJUMU LABORATORISKĀ KONTROLE

2019.gadā no PVD robežkontroles punktos kontrolētajiem ievadamajiem sūtījumiem tika noņemti un nosūtīti uz laboratorijām 792 paraugi, no kuriem 43 produktu paraugos jeb 5.4% tika konstatētas neatbilstības nekaitīguma, drošuma un kvalitātes noteikumiem.

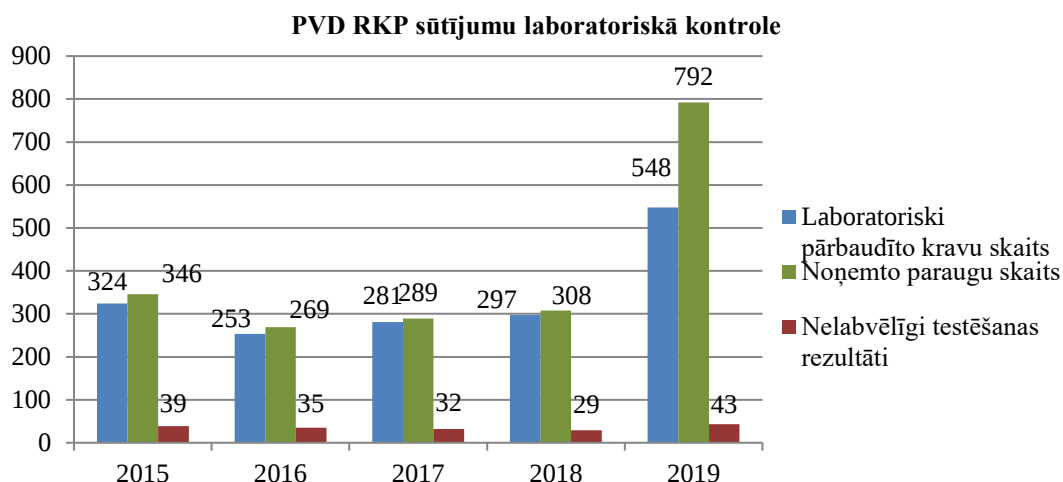
Uz Nacionālo fitosanitāro laboratoriju karantīnas organismu noteikšanai nosūtīti 112 paraugi un 19 paraugos konstatēti kaitīgie organismi.

Uz Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta „BIOR” laboratoriju nosūtīti 680 produktu paraugi dažādu ķīmisku, mikrobioloģisku, radioloģisku vai fizikāli ķīmisku izmeklējumu veikšanai.

- 19 koksnes iepakojamā materiāla paraugos konstatēti dzīvi kaitēkļi,
- 5 olu produktu paraugos konstatēta *Salmonellas* klātbūtne,

- 3 vafeļu paraugos pārsniegts transtaukskābju maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 3 žāvētu aprikožu paraugos pārsniegts sēra dioksīda maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 2 uztura bagātinātāju paraugos konstatēta apstrāde ar jonizējošo starojumu,
- 2 pārstrādātu aprikožu kodolu paraugos konstatēts pārsniegtas ciānūdeņražskābes maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 2 rapšu sēklu raušu paraugos konstatēts marķējumā nenorādīts ĢMO,
- 1 žāvētu vīnogu paraugā pārsniegts sēra dioksīda maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 1 žāvētu vīnogu paraugā pārsniegts ohratoksīna A maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 1 garšvielu paraugā pārsniegts benzopirēnu summas maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 1 garšvielu paraugā konstatēts pelējums,
- 1 saulespuķu eļļas paraugā pārsniegts benzopirēnu maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 1 vīna paraugā pārsniegts sorbīnskābes maksimāli pieļaujamais līmenis,
- 1 sāls paraugā pārsniegts vara maksimāli pieļaujamais līmenis.

Attēls Nr.81

Pēdējos piecos gados vidēji tiek noņemti 400 paraugi no 340 sūtījumiem dažādu ķīmisku, mikrobioloģisku, radioloģisku vai fizikāli ķīmisku izmeklējumu veikšanai un vidēji 10% neatbilst nekaitīguma, drošuma un kvalitātes noteikumiem.

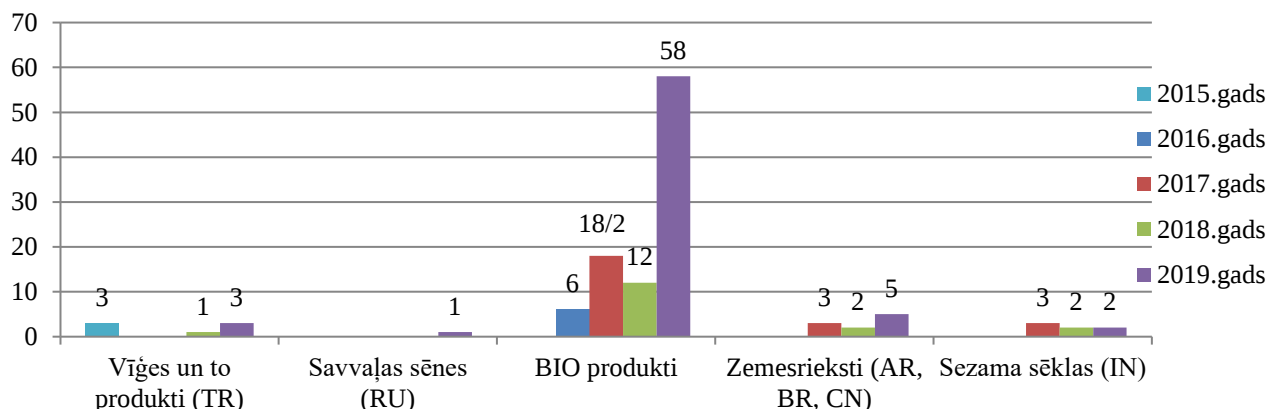
Pamatojoties uz normatīvo aktu prasībām noteiktiem pārtikas produktiem, no noteiktām trešajām valstīm PVD robežkontroles punktos piemēro īpašus piesardzības pasākumus.

Piesardzības pasākumu ietvaros laboratoriski pārbaudīto paraugu skaits un kontroļu rezultāti 2019.gadā apkopoti tabulā Nr.22.

2019. gadā PVD robežkontroles punktos pārbaudīto sūtījumu skaits, piemērojot īpašus piesardzības pasākumus un to kontroles rezultāti

Nr.p.k.	Produkta nosaukums	Izcelsmes valsts	Noņemto paraugu skaits	Analizētais piesārņojums	Lēmums par sūtījumu atbilst/ neatbilst normatīvo aktu prasībām
1	Vīģes un to produkti	Turcija	3	Aflatoksīni B ₁ , B ₂ , G ₁ , G ₂	Atbilst
2	Zemesrieksti	Brazīlija, Argentīna, Ķīna	5	Aflatoksīni B ₁ , B ₂ , G ₁ , G ₂	Atbilst
3	Lazdu rieksti	Gruzija, Turcija, Azerbaidžāna	6	Aflatoksīni B ₁ , B ₂ , G ₁ , G ₂	Atbilst
4	Savvaļas sēnes	Baltkrievija	1	Cēzijs	Atbilst
5	Mandeles	ASV	1	Aflatoksīni B ₁ , B ₂ , G ₁ , G ₂	Atbilst
6	Žāvētas vīnogas	Uzbekistāna	1	Ohratoksīns A	Atbilst
7	Produkti, kuru sastāvā ir vismaz 20% guāras sveķi	Indija	1	Pentahlorfenols	Atbilst
8	BIO produkti (rapšu sēklas, zirņi, u.c.)	Krievija u.c.	57	Pesticīdu atliekvielas	Atbilst
9	BIO produkti (zaļā tēja)	Indija	1	Apstrāde ar jonizējošo starojumu	Atbilst
10	Tēja	Ķīna	1	Pesticīdu atliekvielas	Atbilst
11	Žāvētas aprikozes	Turcija, Uzbekistāna	10	Sulfīti	3 neatbilstoši
12	Dārzenpipari	Ķīna	2	<i>Salmonella</i>	Atbilst
13	Sezama sēklas	Indija	2	<i>Salmonella</i>	Atbilst

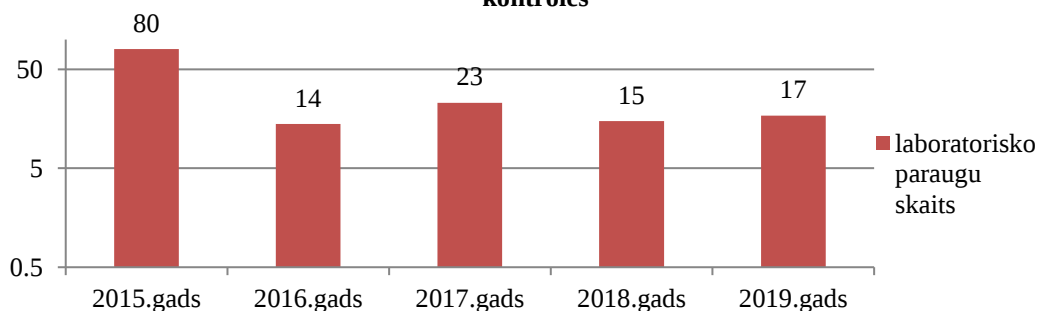
Pārējo piesardzības pasākumu un pastirpirnātas kontroles normatīvo aktu ietvaros visbiežāk kontrolēto produktu laboratorisko kontroļu skaits

Saskaņā ar Komisijas 2009.gada 24.jūlija Regulu (EK) Nr.669/2009, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.882/2004 saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas, kas nav dzīvnieku izcelsmes barība un pārtika, pastiprinātu importa oficiālo kontroli un groza Lēmumu 2006/504/EK, kas bija spēkā līdz 2019. gada 13.decembrim un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2019/1793 (2019. gada 22. oktobris) par to oficiālo kontroļu pagaidu pastiprināšanu un ārkārtas pasākumiem, kas attiecas uz noteiktu preču ieviešanu Savienībā no konkrētām trešām valstīm, un ar kuru īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/625 un (EK) Nr. 178/2002 un atceļ Komisijas Regulas (EK) Nr. 669/2009, (ES) Nr. 884/2014, (ES) 2015/175, (ES) 2017/186 un (ES) 2018/1660, kas stājas spēkā ar 2019.gada 14.decembri, PVD robežkontroles punktos, veica pastiprinātu importa kontroli noteiktiem produktiem.

PVD robežkontroles punktos pārbaudīto sūtījumu skaits piemērojot pastiprinātu importa kontroli un to kontroles rezultāti

Regulas 669/2009 un 1793/2019 ietvaros veiktās laboratoriskās kontroles

Saskaņā ar noteikto identitātes un fiziskās kontroles biežumu, iepriekš minētajiem produktiem noņemti paraugi attiecībā uz noteikto piesārņojuma noteikšanu.

Nelabvēlīgi testēšanas rezultāti konstatēti:

- 2015.gadā Brazīlijas izcelsmes zemesriekstos konstatēts pārsniegts aflatoksīna B1 līmenis.
- 2016.gadā konstatēts 1 neatbilstošs paraugs, kur žāvētās aprikozēs tika konstatēts marķējumā nenorādīts sēra dioksīds.
- 2017.gadā konstatēts 1 neatbilstošs paraugs, kur žāvētās aprikozēs tika pārsniegts sēra dioksīda maksimāli pieļaujamais līmenis.
- 2019.gadā konstatēti 3 neatbilstoši paraugi, kur žāvētu aprikožu paraugos pārsniegts sēra dioksīda maksimāli pieļaujamais līmenis.

Visos pārējos gadījumos rezultāti atbilda noteiktajiem maksimāli pieļaujamiem līmeņiem.

5.4. GALVENIE REZULTĀTI VADĪBAS UN DARBĪBAS PILNVEIDOŠANĀ

Robežkontrolē:

- Ņemot vērā, ka dzīvi dzīvnieki un dzīvnieku izcelsmes produkti sastāda augstu risku, tiks nodrošināta no trešajām valstīm ievesto un tranzītā pārvadāto kravu veterinārā kontrole atbilstoši LV un ES normatīvo aktu prasībām, pastiprinātu uzmanību pievēršot precēm, kuru ieviešana tiek atļauta tikai uz kontrolētu galamērķa uzņēmumu.
- Nodrošināta no trešajām valstīm ievesto pārtikas nekaitīguma, nepārtikas preču, augu izcelsmes dzīvnieku barības un barības piedevu kontrole, saskaņā ar LV un ES normatīvo aktu prasībām.
- Nodrošināta augu, augu produktu un citu objektu kontrole, lai pasargātu Latviju un ES no augiem kaitīgajiem organismiem. Sadarbībā ar Valsts augu aizsardzības dienestu (VAAD) kopējo augu aizsardzības pasākumu nodrošināšanā notiek regulāras tikšanās un savstarpēja informācijas apmaiņa;
- Regulāri sniegta informācija kontroles procesā iesaistītajām pusēm par normatīvo aktu prasībām, ievēdot sūtījumus no trešajām valstīm;
- Darbības pilnveidošana balstoties uz Oficiālās kontroles Regulas 2017/625 piemērošanu praksē.
- Ar 2019.gada 1.jūliju TRACES NT uzsākta dokumentu parakstīšana ar drošu elektronisko parakstu.
- Robežkontroles inspektoru profesionālo zināšanu līmeņa ikgadējā paaugstināšana, organizējot kvalifikācijas celšanas kursus PVD ietvaros un aktīvi piedaloties Eiropas komisijas organizētajos *Better Training for Safer Food*ursos klātienē un izmantojot elektronisko mācību platformu.
- Muitas un robežsardzes amatpersonu apmācības kompetences paaugstināšanai ne-komerčiālu lolojumdzīvnieku kontrolē un privātpersonu bagāžas kontrolēs.

5.4.1. Darbības efektivitātes rādītāju (indikatoru) izpildes rezultāti

Tabula Nr.22

Darbības rezultāti 2019.gadā				
Nr.	Darbības rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
			plānots	izpildīts
	Sūtījumu pārbaudes Latvijas robežkontroles punktos uz ES ārējās robežas	1.Kopējais pārbaudīto kravu skaits	80 000	101 491
		2.Prasībām neatbilstošo kravu īpatsvars %	1.5	0,84
		3.Laboratoriski pārbaudīto kravu īpatsvars % no kopējā pārbaudīto kravu skaita	0.4	0,79

Kopējais pārbaudīto kravu(sūtījumu) skaits palielinājies, jo pieaudzis ievesto un tranzītā pārvadājamo dzīvnieku izcelsmes produktu, ievesto pārtikas sūtījumu un sūtījumu ar koksnes iepakojamo materiālu skaits. Savukārt, laboratoriski pārbaudīto kravu īpatsvarā pieaugums saistīts ar pastiprinātu Ukrainas izcelsmes olu un olu produktu laboratorisko kontroli. Ieviešot darbībā principu "Konsultē vispirms" samazinājies arī neatbilstošo sūtījumu skaits.

1.Monitorings par noraidītām un neatbilstošām kravām, liecina, ka tālākās rīcības ar kravām notikušas (100%) saskaņā ar inspektora pieņemto lēmumu.

Veterinārajā jomā:

1) *Sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes amatpersonām, kuras, ja nepieciešams, veic izmeklēšanu, lai noteiktu tranzīta kravu faktisko galamērķi, iegūt apliecinājumu, ka 100% visas tranzīta preces ir atstājušas ES teritoriju.*

2019. gadā 93% no visām dzīvnieku izcelsmes produktu kontrolei uzrādītajām kravām sastādīja tranzīta kravas, tika kontrolētas 21 824 tranzīta kravas, tai skaitā 10 507 RU-RU izbraucošā tranzīta kravas no Lietuvas uz RU un 6006 ieobraucošā tranzīta kravas no LV uz LT RKP. Salīdzinot ar 2018.gadu (9674) ir par 12 150 kravām vairāk. Aritmētiskā progresijā pieaug tranzīta kravu skaits RU-RU, kas redzams iepriekš minētajos skaitļos.

Par 83 tranzīta kravām nav savlaicīgi atziņots par izvešanu, kas ir par 20 kravām mazāk, salīdzinot ar 2018.gadu (103 kravas). Apliecinājumi par kravu izvešanu saņemti pēc savstarpējas informācijas apmaiņas ar muitas dienestu, gan kolēģiem citos kontroles punktos Latvijā un citās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Secinājums: mērķis ir sasniegts, jo pēc savstarpējas datu salīdzināšanas ar VID Muitas iestādē gūts apliecinājums, ka 100% visas tranzīta kravas ir izbraukušas no ES.

2) Nodrošināt 100% atbilstība Lēmuma 94/360/EK piemērošanā par kravu fiziskās kontroles biežuma samazināšanu, panākot uzraudzības efektivitātes kritērija piemērošanu praktiskajā kontroles procesā

2019.gadā noformētas 2347 importa kravas, 372 precēm ir atlasīti laboratoriskie paraugi, šis daudzums attiecībā uz olām un olu produktiem pārsniedz Lēmumā 94/360 noteiktos 20% olām un 50% olu produktiem, tomēr, tas ir saistīts ar Ministru kabineta 2019.gada 19.jūnija rīkojumā Nr.300 par pastiprinātu Ukrainas izcelsmes olu un olu produktu kontroli noteikto, kā rezultātā KP noņēma 320 olu un olu produktu laboratoriskos paraugus. Citiem dzīvnieku izcelsmes importa produktiem Lēmumā 94/360 noteiktā fizisko pārbaūžu % attiecība ir ievērota.

Secinājums: Plānotais mērķis ir sasniegts, ievērojot Lēmumā 94/360 noteikto fizisko kontroļu piemērošanas biežuma samazinājumu pa produktu kategorijām.

Pārtikas jomā:

1) Pārtikas sūtījumi iznīcināti, apstrādāti vai pārstrādāti un panākta to atbilstība tiesību aktiem, vai arī pēc attiecīgo pasākumu veikšanas, tie izlietoti vai pārstrādāti citiem mērķiem, kas nav izmantošana dzīvnieku barībai vai pārtikai, vai pārsūtīti un atstājuši ES teritoriju.

2019. gadā tika noraidīti 212 pārtikas sūtījumi (297 preces); (2018.gadā – 69 pārtikas sūtījumi):

- 19 iznīcināti vai pārstrādāti citiem nolūkiem, kas nav pārtika vai dzīvnieku barība (2018.gadā - 3).
- 17 nosūtīti nosūtītas atpakaļ uz eksportētājvalsti (2018.gadā – 66).
- Noraidīti uz EU vai Latvijas muitas noliktavām 176 (2018.gadā – 143):

128 nosūtīti uz muitas noliktavu kontrolei un atmuitošanai citā dalībvalstī, jo tiek vesti neregistrēti uztura bagātinātāji, vai arī kontrole paredzēta atmuitošanas valstī, saskaņā ar noteiktiem normatīviem aktiem (2018.gadā – 121);

48 nosūtītas uz Latvijas muitas noliktavām nepilnību novēršanai (nepieciešami papildus dokumenti, pārmarķēšana vai uztura bagātinātāju reģistrēšana) (2018.gadā – 22).

Visa gada garumā tiek veikts minēto sūtījumu monitorings un inspektori sadarbībā ar multu pārliecinās par nosūtīto atpakaļ uz eksportētājvalsti sūtījumu izbraukšanu no Latvijas un personīgi nodot informāciju par visiem iznīcināmiem sūtījumiem.

2) Paraugu ņemšanas efektivitāte balstoties uz attiecību – kopējais paraugu skaits pret paraugu skaitu ar nelabvēlīgiem testēšanas rezultātiem (uz riska analīzes balstīta kravas kontrole).

Šis efektivitātes kritērijs tiek vērtēts trešo gadu un tika sasniegti sekojoši rezultāti:

Materiāliem un izstrādājumiem, kas paredzēti saskarei ar pārtiku, 2016.gadā paraugu ņemšanas efektivitāte sastādīja 11.1%, bet 2017.gadā netika konstatēti nelabvēlīgie rezultāti. 2018.gadā no 10 noņemtajiem paraugiem materiāliem un izstrādājumiem, trīs neatbilda prasībām, kas nozīmē, ka paraugu ņemšanas efektivitāte sasniedza 30% līmeni. Savukārt 2019. no 5 noņemtiem paraugiem nevienā netika konstatēti pārsniegtie maksimāli pieļaujamie līmeņi.

Ne-dzīvnieku izcelsmes pārtikai no visiem noņemtiem paraugiem 2016.gadā 13.5% izmeklējumu bija nelabvēlīgie, 2017.gadā - 6.3%, 2018. - 16,7%, bet 2019. – 15.7%

Uz riska analīzes balstīta paraugu ņemšanas efektivitāte 2019.gadā ir samazinājusies par 1% pret 2018.gadu.

Fitosanitārajā jomā:

1) par visām iznīcināšanai nosūtītājām neatbilstošajām koksnes iepakojamā materiāla kravām ir saņemts VAAD pārbaudes akts, kas apliecina, ka ir veikti atbilstoši fitosanitārie pasākumi.

95% gadījumu ir pierādama izsekojamība, ka neatbilstošais koksnes iepakojamais materiāls ir iznīcināts. Ir saņemti iznīcināšanas akti no VAAD. Dažos gadījumos nav iespējama koksnes iepakojamā materiāla atbrīvošana no kravas un iznīcināšanas pasākumi nav vēl veikti, dažos gadījumos nav gūti pierādījumi, ka neatbilstošie koksnes iepakojamie materiāli būtu iznīcināti.

2) visas kravas, kuras šķērso ES robežu Latvijas ieviešanas punktos, ir pārbaudītas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2019.gadā sūtījumu kontrole veitka atbilstoši prasībām, uz nosūtītājvalsti atgriezti 82 sūtījumi (2018.gadā – 57) un iznīcināšanai nosūtīti 447 (2018.gadā – 467) fitosanitārajai kontrolei pakļautie sūtījumi.

2. Inspektoru veikto sūtījumu kontroļu profesionālā uzraudzība kontroles punktu (ikmēneša) un administratīvajā (virsuzraudzības) līmenī liecina, ka lēmumi pieņemti saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

Tabula Nr.23

Joma	2015	2016	2017	2018	2019.
Veterinārā	100% dokumentālās kontroles atbilstība dzīvnieku izcelsmes pārtikas importa kravām <i>Izpildes rādītāji- vienā gadījumā inspektors nebija pienācīgi izvērtējis veterinārā sertifikāta atbilstību, kā arī pastiprinātā kravas kontrole netika veikta metodiskajos norādījumos noteiktajā kārtībā.</i>	Kravu kontroles efektivitātes mērījums precēm, kuru ieviešana tiek atļauta tikai uz kontrolētu galamērķa uzņēmumu, panākot 100% apliecinājumu saņemšanu no galamērķa vietas <i>Pārskata periodā pavisam noformētas 42 re-importa kravas uz kontrolēto galamērķi, no kurām par 7 kravām nav saņemts kompetentās iestādes apliecinājums par saņemšanu</i>	Vērtē kontroles atbilstību un analizē: <u>Kontroles efektivitāti virzītajām kravām, t.sk. re-importa kravām, kuru ieviešana tiek atļauta tikai uz kontrolētu galamērķa uzņēmumu, panākot 100% apliecinājumu saņemšanu no galamērķa vietas, tādējādi nodrošinot prasību 100% piemērošanu likumdošanas pārkāpumu gadījumos.</u> <u><i>Izpilde:</i></u> 2017.gadā noformētas 22 re-importa kravas. Nav saņemti apliecinājumi par	Vērtē kontroles atbilstību un analizē: <u>Kontroles efektivitāti virzītajām kravām, t.sk. re-importa kravām, kuru ieviešana tiek atļauta tikai uz kontrolētu galamērķa uzņēmumu, panākot 100% apliecinājumu saņemšanu no galamērķa vietas, tādējādi nodrošinot prasību 100% piemērošanu likumdošanas pārkāpumu gadījumos.</u> <i>Izpilde:</i> 2018.gadā noformēta 31 re-importa krava. Nav saņemti apliecinājumi par kravas pienākšanu galamērķa	Vērtē kontroles atbilstību un analizē: <u>Kontroles efektivitāti virzītajām kravām, kuru ieviešana tiek atļauta tikai uz kontrolētu galamērķa uzņēmumu, panākot 100% apliecinājumu saņemšanu no galamērķa vietas, tādējādi nodrošinot prasību 100% piemērošanu normatīvo aktu pārkāpumu gadījumos.</u> <i>Izpilde:</i> 2019.gadā noformētas 76 re-importa kravas, no kurām par 16 kravām netika saņemts apliecinājums no DV kompetentās iestādes, bet gan

	KP Terehova un Pāterniekos konstatēts, ka inspektoriem nav vienotas izpratnes par reģistrētu zirgu pagaidu ieviešanas un importa prasībām. Veikti pasākumi neatbilstību novēršanai (apmācības, un aktualizēti metodiskie norādījumi)	galamērķa uzņēmumā, kas ir 16.6 % neatziņotas kravas no kopējā kontrolēto kravu skaita. Līdz ar to mērķis sasniegts daļēji un tiek pārcelts uz nākamo pārskata periodu	kravas pienākšanu galamērķa uzņēmumā par 3 kravām, lai gan ir veikta gan e-pasta sarakste ar galamērķa valsts kompetento iestādi, gan pārbaudīti dati muitas DNS. <u>Secinājums:</u> mērķis ir sasniegts daļēji, jo TRACES sistēmā citu DV kompetentās iestādes nav noslēgušas 3 KVIDP, lai gan muitas datu bāzēs tikai par vienu kravu ir norāde, ka tā nogādāta LT, bet tā bija jānosūta uz FR. Divas kravas ir sasniegušas galamērķa valsti <u>Uzraudzību par Lēmuma 94/360/EK piemērošanu par kravu fiziskās kontroles biežuma samazināšanu zvejas produktiem</u> Izpilde - 2017.gadā importētajām 238 zvejas produktu kravām veiktas 76 fiziskās pārbaudes, kas ir 30% produkcijas un, lai arī Lēmums 94/360/ES nosaka 20% fizisko pārbažu veikšanu, ir jāņem vērā importētās zvejas produkcijas dažādība (saldēta, konservēta, akvakultūra) <u>Secinājums:</u> Plānotais mērķis ir sasniegts	uzņēmumā par 6 kravām, lai gan ir veikta gan e-pasta sarakste ar galamērķa valsts kompetento iestādi, gan pārbaudīti dati muitas DNS. <u>Secinājums:</u> mērķis ir sasniegts daļēji, jo TRACES sistēmā citu DV kompetentās iestādes nav noslēgušas 6 KVIDP (LT-2, FR-1, IT-1, DE-1, CH-1), lai gan muitas datu bāzēs ir norāde, ka kravas ir sasniegušas galamērķa valsti. <u>Uzraudzību par Lēmuma 94/360/EK piemērošanu par kravu fiziskās kontroles biežuma samazināšanu zvejas produktiem 2018.gadā</u> importētajām 247 zvejas produktu kravām veiktas 70 fiziskās pārbaudes, kas ir 28% produkcijas un, lai arī Lēmums 94/360/ES nosaka 20% fizisko pārbažu veikšanu, ir jāņem vērā importētās zvejas produkcijas dažādība (saldēta, konservēta, akvakultūra), līdz ar to mērķis ir sasniegts <u>Augu izcelsmes barības, piedevu, sastāvdaļu, premiksu 100% kontroles atbilstība normatīvajām prasībām,</u>	izmantojot muitas DNS par pienākšanu galamērķa uzņēmumā. <u>Secinājums:</u> mērķis nav sasniegts kā tika plānots, jo 21% no visām re-importa kravām TRACES sistēmā citu DV kompetentās iestādes nav noslēgušas, lai gan apliecinājumi par karavs pienākšanu ir iegūti muitas DNS. <u>Augu izcelsmes barības, piedevu, sastāvdaļu, premiksu 100% kontroles atbilstība normatīvajām prasībām, nodrošinot dzīvnieku barības higiēnas un nekaitīguma prasībām atbilstošu barības ieviešanu</u> Izpilde: Pārskata periodā veiktas 8723 preču kontroles, kontroles gaiotā atlasīti 24 laboratoriskie paraugi, tai skaitā 2 obligātie zivju miltu paraugi dzīvnieku izcelsmes komponentu mikroskopiskā identifikācija (uz atgremotāju olbaltumvielām), saskaņā ar Regulā 1069/2009 noteikto, obligāto kritēriju. Laboratoriski netika konstatētas neatbilstības.
--	---	--	---	--	--

		<u>Augu izcelsmes barības, piedevu, sastāvdaļu, premiksu 100% kontroles atbilstība normatīvajām prasībām, nodrošinot dzīvnieku barības higiēnas un nekaitīguma prasībām atbilstošu barības ieviešanu</u> Pārskata periodā veiktas 6692 augu izcelsmes kravu kontroles. Profesionālās virsuzraudzības laikā katrā kontroles punktā, kurā veiktas barības kontroles tika konstatētas 1 līdz 3 neatbilstības gan dokumentu noformēšanā, gan izpratnē par kontrolētās barības veidu. <u>Secinājums:</u> ikgadējos kvalifikācijas celšanasursos 2017.gadā nolasītas lekcijas ar praktiskiem piemēriem par augu izcelsmes barības kontroli. 2018.gada aprīlī aktualizēti maijā atkārtoti Metodiskie norādījumi produktu, kurus izmanto dzīvnieku ēdināšanā kontroles veikšanai I.KR09.M241. un 2018.gada maijā ikgadējo kvalifikācijas celšanas kursu laikā atkārtoti	nodrošinot dzīvnieku barības higiēnas un nekaitīguma prasībām atbilstošu barības ieviešanu Pārskata periodā veiktas 8768 augu izcelsmes kravu kontroles. Profesionālās virsuzraudzības laikā kontroles punktos, kuros veic barības kontroles, tika konstatētas 1 līdz 3 neatbilstības gan dokumentu noformēšanā, gan izpratnē par kontrolētās barības veidu. <u>Secinājums:</u> ikgadējos kvalifikācijas celšanasursos 2018.gadā nolasītas lekcijas ar par augu izcelsmes barības kontroli, aktualizēti Metodiskie norādījumi produktu, kurus izmanto dzīvnieku ēdināšanā kontroles veikšanai I.KR09.M241. Tā kā mērķis ir sasniegts tikai daļēji, tas ir aktuāls un tiks turpināts 2019.gadā.	<u>Secinājums:</u> plānotais mērķis ir sasniegts, ņemot vērā dzīvnieku barības plašo spektru, jāturpina darbs pie inspektoru profesionālo zināšanu uzturēšanas <u>Uzraudzību par Lēmuma 94/360/EK piemērošanu par kravu fiziskās kontroles biežuma samazināšanu zvejas produktiem</u> Izpilde: Lēmumā 94/360 noteiktā fizisko pārbaužu % attiecība ir ievērota.
--	--	---	--	--

			<i>izskatīta tēma par barības kontroles procesa organizāciju. Mērķis ir sasniegts daļēji, tas ir aktuāls un augu izcelsmes dzīvnieku barības kontroles kvalitātes tiks izvērtēta arī 2018.gadā.</i>		
Pārtikas nekaitīguma	Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par importa nosacījumu izpildi: 3) uztura bagātinātāju (reģistrācijas esamība) 4) minerālūdeņš (reģistrācijas esamība) 5) materiālu un izstrādājumu, kas paredzēti saskarei ar pārtiku (Atbilstības deklarācijas) ieviešanai Izpildes rādītāji: Attiecībā uz uztura bagātinātāju kontroli 4 krāvās no 102 tā tikusi veikta neatbilstoši. Materiāliem un priekšmetiem 2 krāvās no 74 atbilstības deklarācija bijusi ar neprecīzu informāciju.	Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par importa nosacījumu izpildi: bioloģiskās lauksaimniecības pārtikas produktu ieviešanai; Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par pārvadāšanas temperatūras ievērošanu. 4 gadījumos, kad netika izpildīti importa nosacījumi, lēmumi pieņemti korekti, iespēju robežās tika ņemti vērā atbildīgo par krāvām izteiktās vēlamās turpmākās darbības ar neatbilstošām krāvām. Pārvadāšanas temperatūras neievērošana šajā pārskata periodā netika konstatētas.	Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par importa nosacījumu izpildi: - bioloģiskās lauksaimniecības pārtikas produktu ieviešanai Izpildes rādītāji - 2017.gadā tika ieviesta 21 bioloģiskās lauksaimniecības krava. Konstatēti 2 lēmumi, kurus inspektori pieņēma nepamatoti: vienā gadījumā krava netika kontrolēta, ņemot vērā, ka tā ir bioloģiskās izcelsmes (netika pieprasīts sertifikāts, netika ņemti paraugi), otrā gadījumā – tika ievests ļoti mazs apjoms, kas bija vai nu produkts patērēšanai ofisā, līdz ar to uzskaitīt par neatbilstību īsti nevar. - produktiem, kuriem noteikti īpašas importa	Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par importa nosacījumu izpildi: - bioloģiskās lauksaimniecības pārtikas produktu ieviešanai; 2018.gadā tika ievestas 15 bioloģiskās lauksaimniecības kravas. 14 kravas atļauts ievest paredzētiem mērķiem, viena tika noraidīta un kravas īpašnieks izšķīries par kravas sūtīšanu atpakaļ. Visi lēmumi pamatoti. - produktiem, kuriem noteikti īpašas importa un piesardzības prasības 2018.gadā tika veiktas 174 šādu kravu kontroles (2017.g. – 208). Vienā gadījumā krava tika laista brīvam apgrozījumam bez Veselības sertifikāta. Tika veiktas korektīvas darbības (saziņa ar TSV, kura vēlāk atziņoja par sertifikāta esamību) un ar	Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par importa nosacījumu izpildi: - bioloģiskās lauksaimniecības pārtikas produktu ieviešanai; 2019.gadā tika ievesti 70 bioloģiskās lauksaimniecības sūtījumi. Visi inspektoru lēmumi pamatoti un saskaņā ar kontroles rezultātiem. - produktiem, kuriem noteikti īpašas importa un piesardzības prasības 2019.gadā veikto uzraudzības rezultāti norāda, ka visi pieņemtie lēmumi attiecībā uz importa nosacījumu izpildi pieņemti korekti un kontroles tika veiktas ar noteikto biežumu.

			un piesardzības prasības <i>Izpildes rādītāji - 2017.gadā tika veiktas 208 šādu kravu kontroles. Visos gadījumos importa nosacījumi izpildīti un kravu kontrole notika saskaņā ar noteikto biežumu</i>	<i>inspektoriem pārrunāts gadījums. Visos pārējos gadījumos importa nosacījumi izpildīti un kravu kontrole notika saskaņā ar noteikto biežumu.</i>	
Nepārtikas preču drošuma	Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par zaļu pārvadāšanas temperatūras ievērošanu. <i>Izpildes rādītāji – kontrole veikta 71 kravai, neatbilstības nav konstatētas</i>	Tiek vērtēti pieņemtie lēmumi par zaļu pārvadāšanas temperatūras ievērošanu <i>Visi lēmumi ir korekti, zaļu pārvadāšanas temperatūras pārkāpumi netika konstatēti un kontrole veikta atbilstoši</i>	Pasta sūtījumos personīgo zaļu ieviešanas prasību ievērošana <i>Izpildes rādītāji - 2017.gadā tika veiktas 325 sūtījumu kontroles ar personīgai lietošanai paredzētajām zālēm. 30 gadījumos prasības ieviešanai netika ievērotas, un sūtījumus inspektori noraidīja.</i>	Pasta sūtījumos personīgo zaļu ieviešanas prasību ievērošana <i>2018.gadā tika veiktas 227 sūtījumu ar personīgai lietošanai paredzētajām zālēm kontroles. 20 gadījumos prasības ieviešanai netika ievērotas un līdz ar to šos sūtījumus inspektori noraidīja.</i>	Pasta sūtījumos personīgai lietošanai paredzēto zaļu ieviešanas prasību ievērošana 2019.gadā netika noteikta
Fitosanitārā (t.sk. kvalitātes un klasifikācijas)	Vai MK noteikumos Nr.218 „Augu karantīnas noteikumos” minētās fitosanitārajai kontrolei pakļautās augu pavairojamā materiāla kravas ir atbilstoši kontrolētas un inspektori ir pieņēmuši korektus lēmumus. <i>Izpildes rādītāji - augu pavairojamais materiāls ir kontrolēts atbilstoši</i>	Vai MK noteikumos Nr.218 „Augu karantīnas noteikumos” minētās fitosanitārajai kontrolei pakļautās augu pavairojamā materiāla kravas ir atbilstoši kontrolētas un inspektori ir pieņēmuši korektus lēmumus. <i>Visas augu pavairojamā materiāla kravas tika kontrolētas</i>	Tiek vērtēti pieņemtie inspektoru lēmumi par ieviešanas prasību izpildi: - augu pavairojamajam materiālam, - koksnes iepakojamam materiālam no Ķīnas, - kvalitātes un klasifikācijas kontrolei pakļautām kravām <i>Izpildes rādītāji - Būtiskas neatbilstības ir normatīvo aktu un metodisko norādījumu pārzināšana, kas</i>	Tiek vērtēti pieņemtie inspektoru lēmumi par ieviešanas prasību izpildi: - augu pavairojamā m materiālam, - koksnes iepakojamam materiālam no Ķīnas, - kvalitātes un klasifikācijas kontrolei pakļautām Neatbilstības netika konstatētas. Plānotais mērķis sasniegts. No 1. oktobra stājās spēkā jauns Komisijas Lēmums	Tiek vērtēti pieņemtie inspektoru lēmumi par ieviešanas prasību izpildi: - augu pavairojamā m materiālam, - koksnes iepakojamam materiālam no Ķīnas un Baltkrievijas Būtiskas neatbilstības netika konstatētas. Plānotais mērķis sasniegts.

	<i>likumdošanas prasībām. Neatbilstības netika konstatētas.</i> Koksnes iepakojamā materiāla no Ķīnas monitorings (Komisijas Īstenošanas Lēmums 2013/92/ES) <i>Izpildes rādītāji - Visām Lēmumā minētajām kravām ar koksnes iepakojamo materiālu no Ķīnas tiek veikta pastiprināta kontrole un paziņots Eiropas Komisijai.</i>	<i>atbilstoši Augu karantīnas noteikumu prasībām.</i> Koksnes iepakojamā materiāla no Ķīnas monitorings (Komisijas Īstenošanas Lēmums 2013/92/ES) <i>Par katru Lēmumā minēto preču grupu ar koksnes iepakojamo materiālu tika ziņots VAAD un sagatavotas atskaites nosūtīšanai Eiropas Komisijai. Kopā tika konstatētas 5 kravas ar neatbilstošu koksnes iepakojamo materiālu- 3 gadījumos nekarantīnas nematodes marķētās paletēs, 2 gadījumos paletes nebija apstrādātas un marķētas. Visos gadījumos tika veikti fitosanitārie pasākumi kravas saņemšanas vietā VAAD uzraudzībā.</i>	<i>tika konstatēts vienā gadījumā augu pavairojamā materiāla kravai, kad nav pareizi veikta kontrole atbilstoši Komisijas Lēmuma 2015/789/ES prasībām. Veikta izskaidrošana un uzraudzība, minētie gadījumi neatkārtojas.</i> Koksnes iepakojamā materiāla no Ķīnas monitorings (Komisijas Īstenošanas Lēmums 2013/92/ES)	par pastiprinātu koksnes iepakojamā materiāla kontroli, kura izcelsme ir Ķīna un Baltkrievija.	
--	--	--	---	---	--

3. Virsuzraudzībā konstatētās inspektora darba nepilnības, kuras tika konstatētas iepriekšējā virsuzraudzībā, ir novērstas 100% gadījumā.

2019. gadā mērķa izpilde saglabājusies 2018.gada līmenī (mērķis ir sasniegts par 94%), jo 6% gadījumos saglabājas iepriekšējā periodā konstatētās nepilnības – pa vienai vispārīgā un veterinārā jomā.

Konstatētās neatbilstības kravu kontroles procesu tieši neietekmē. Atkārtoti veikts izskaidrojošais darbs ar kontroles punktu priekšniekiem un jomu vadītājiem par neatbilstību novēršanu. Balstoties uz kontrolēto kravu apjomu, un to riska analīzi, 2019.gadā virsuzraudzība netika veikta kontroles punktos «Liepājas osta» un «Vientuļi».

6. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “PĀRTIKAS KRĀPŠANAS UN ĒNU EKONOMIKAS ATKLĀŠANA”

Daļas darbības mērķis ir veicot visaptverošus analītiskus un kontroles pasākumus, pastāvīgi vai sadarbībā ar citām PVD struktūrvienībām, citām iestādēm, sabiedriskajām organizācijām, PVD kompetences ietvaros, operatīvi reaģēt, atklāt un minimizēt nelikumīgas komercprakses (pārtikas krāpšana, nelegāla darbība, ēnu ekonomika) īstenošanu LR teritorijā visās PVD uzraudzības, t.sk. pārtikas, veterinārās un sanitārās robežkontroles jomās.

IAĀRD kā PVD valsts uzraudzības politikas un stratēģijas īstenošanas instruments, negodīgas, nelikumīgi īstenotas komercprakses atklāšanā un minimizēšanā visās PVD uzraudzības jomās, veic informācijas atlasīšanu, apstrādi, analīzi, iegūto faktu padziļinātu izpēti, t.sk. veicot fiziskas novērošanas, pārbaudes objektos.

IAĀRD speciālisti savā darbībā sadarbojas ar visiem PVD departamentiem un teritoriālajām struktūrvienībām, kā arī ar citām iestādēm (Valsts policija, Valsts ieņēmumu dienests, Valsts vides dienests, u.c.) un organizācijām informācijas apmaiņas, kopīgi veiktu fizisku pārbaūžu veidā, lai precīzāk un pilnīgāk identificētu PVD uzraudzības jomās darbojošās negodīgas, nelikumīgas komercprakses īstenojošas personas.

IAĀRD nominēta kā kontaktpunkts EK izveidotajā *Food Fraud Related Matter* darba grupā.

IAĀRD informē attiecīgās kontroles iestādes, ja iegūtās informācijas un pārbaūžu rezultātā iegūta informācija liecina par normatīvo aktu pārkāpumiem, kas nav PVD kompetencē.

6.1. UZRAUDZĪBAS DARBĪBAS UN PASĀKUMU PLĀNS 2017. -2019.GADĀ

- Uzņēmumu, kas iesaistījušies pārtikas apritē bez normatīvajos aktos noteiktās reģistrācijas vai atzīšanas identifikācija;
- Augļu un dārzeņu izsekojamības un izcelsmes kontrole;
- Izglītības iestāžu, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientu un ārstniecības iestāžu pacientu uztura kvalitātes atbilstības kontrole normatīvo aktu prasībām;
- Informācijas vākšana, analīze un apkopošana par uzņēmumiem, kuru saimnieciskajā darbībā saskatāma izvairīšanās no nodokļu nomaksas pilnā apmērā un atbildīgo iestāžu informēšana;
- Dalība EK izveidotajā *Food Fraud Related Matter* darba grupā;
- Pārtikas, barības krāpšanas monitorings saistībā ar izcelsmes, sastāva un derīguma termiņu norādēm preču marķējumā tirdzniecības uzņēmumos un e vidē;
- Citas aktivitātes.

6.2. PAVEIKTAIS 2019.GADĀ

2019. gadā IAĀRD inspektori, mērķu sasniegšanai, veikuši informācijas apkopošanu un analīzi, un ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumu ietvaros veikuši vai piedalījušies 98 fiziskās pārbaudēs pārtikas aprites uzņēmumos, kā arī veterinārās uzraudzības objektos.

Inspektori piedalījušies organizētās starptautiskās operācijas (OPSON) ietvaros, attiecībā par svaigu zivju apriti.

Veikta informācijas analīze, pārbaūžu, ar mērķi identificēt nelikumīgas darbības (nezināmas izcelsmes izejvielu izmantošana, izvairīšanās no nodokļu nomaksas, nelegāla darbaspēka izmantošana, u.c.) organizēšana un koordinēšana, piesaistot citu institūciju pārstāvjus, sabiedriskās ēdināšanas sektorā (kebabu ēstuves).

Dalība un koordinācija Eiropas kopienas koordinētajā programmā krāpniecisku darbību noteikšanai garšaugu un garšvielu aprītē (objektu, produkcijas veidu, paraugu atlase, nosūtīšana testēšanai).

Tabula Nr.24

Darbības rezultāti 2019.gadā				
Nr. p.k	Rezultāts (<i>darbības rezultāta formulējums</i>)	Rezultatīvie rādītāji	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
			plānots	izpildīts
1.	Uzņēmumu, kas iesaistījušies pārtikas aprītē bez normatīvajos aktos noteiktās reģistrācijas vai atzīšanas, atklāšana.	Pārbaudes (skaits)	20	37
		Dalība starptautiskās operācijās (OPSON u.c.)	1	1
2.	Augļu un dārzeņu izsekojamības un izcelsmes kontrole.	Pārbaudes	20	21
3.	Izglītības iestāžu, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientu un ārstniecības iestāžu pacientu uztura kvalitātes atbilstības kontrole normatīvo aktu prasībām, kā arī apkopotu un analizētu informāciju par produktiem, kurus izmanto ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanai un kuri atbilst bioloģiskās lauksaimniecības, nacionālās pārtikas kvalitātes shēmas vai lauksaimniecības integrētās audzēšanas prasībām.	Pārbaudes	20	20
4.	Pārējie informācijas analīzes un kontroles pasākumi - Informācijas vākšana, analīze un apkopošana par uzņēmumiem, kuru saimnieciskajā darbībā saskatāma izvairīšanās no nodokļu nomaksas pilnā apmērā un atbildīgo iestāžu informēšana	Pārbaudes	5	7
5.	Dalība EK izveidotajā <i>Food Fraud Related Matter</i> darba grupā.	Dalība	2	5
6.	Pārtikas, barības krāpšanas monitorings saistībā ar izcelsmes, sastāva un derīguma termiņu norādēm preču marķējumā tirdzniecības uzņēmumos un e vidē.	Pārbaudes	30	45

7. PVD DARBĪBAS VIRZIENS “DZĪVNIEKU UN DZĪVNIEKU IZCELSMES PRODUKTU EKSPORTA UZRAUDZĪBA”

7.1. STARPTAUTISKĀ TIRDZNIECĪBA UN SADARBĪBA

Sadarbība ar trešo valstu un ES dalībvalstu kompetento iestāžu atbildīgajiem speciālistiem, kā arī trešo valstu vēstniecībām un konsulātiem, ir nodrošinājusi dienestam iespēju operatīvi risināt starptautiskās tirdzniecības jautājumus laikā, kad Krievijas Federācija ir ieviesusi importa embargo attiecībā uz virkni pārtikas produktu no ES dalībvalstīm. Veiksmīgas sadarbības rezultātā uzsākta tirdzniecība ar valstīm, ar kurām tirdzniecības attiecības līdz šim nav bijušas, īpaši paplašinot tirdzniecības sadarbību ar Arābu un Āzijas, kā arī Amerikas reģiona valstīm.

- Eksporta veicināšanas nolūkos izveidota sadarbība ar trešo valstu kompetentajām institūcijām un vēstniecībām, rezultātā, saskaņoti veterinārie sertifikāti dzīvnieku izcelsmes produktu un dzīvu dzīvnieku eksportam uz Apvienotajiem Arābu Emirātiem (AAE), Ziemeļmaķedoniju, Honkongu, Sīriju, Dienvidkoreju, Ukrainu, Gruziju, Azerbaidžānu, Turkmenistānu un Kazahstānu.
- Dalība Eiropas Padomes darba grupā par tirdzniecību ar trešajām valstīm (Potsdamas grupa), kā rezultātā iegūta jaunākā informācija un sniegti komentāri un priekšlikumi EK pozīcijas veidošanai sarunām ar Eirāzijas ekonomiskās savienības valstīm, Ķīnu un citām trešajām valstīm.
- Sagatavota un sniegta informācija Starpvaldību komisiju sanāksmju sagatavošanai, kā arī pārstāvētas Latvijas eksportētāju uzņēmumu intereses starpvaldību komisiju sagatavošanās sanāksmēs un pārstāvēta ZM un PVD Starpvaldību Komisijas sēdē AAE.
- Sniegta informācija un priekšlikumi sarunu jautājumiem Latvijas augsta līmeņa ārzemju delegāciju vizītēm.
- Dalība EK TRACES ekspertu darba grupā.
- Pārstāvēta Latvija Ķīnas- Centrālās un Austrumeiropas valstu dialogā, lai pārrunātu pārtikas produktu tirdzniecības veicināšanas iespējas un vienos par sadarbību starptautiskās tirdzniecības jomā.

Institucionālā sadarbība:

- Sadarbība ar Ārlietu ministriju un Ekonomikas ministriju Latvijas eksporta veicināšanas jautājumos.
- Sadarbība ar Ķīnas, Brazīlijas vēstniecībām, LV vēstniecību Ķīnā, Japānā un AAE un trešo valstu kompetentajām institūcijām, par eksporta jautājumiem.
- Sadarbība ar profesionālajām asociācijām (Piensaimnieku, Zivsaimnieku un Šķirnes dzīvnieku audzētāju asociācija, Zemnieku Saeima, LIAA, LDC, BIOR u.c.) par eksporta prasību piemērošanu.
- Sadarbība ar Zemkopības ministrijas Veterināro un pārtikas departamentu, īpaši Dzīvnieku tirdzniecības, labturības un barības nodaļu un Tirgus un tiešā atbalsta departamentu par eksporta tirgus paplašināšanas iespējām.

7.2. EKSPORTA ATBALSTS

- Saskaņoti, tulkoti, veiktas izmaiņas un apstiprināti veterinārie (veselības) sertifikāti dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes pārtikas un nepārtikas produktu eksportam uz Apvienotajiem Arābu Emirātiem (AAE), Ziemeļmaķedoniju, Honkongu, Sīriju, Dienvidkoreju, Ukrainu, Gruziju, Azerbaidžānu, Turkmenistānu un Kazahstānu.
- Sniegtas konsultācijas un organizētas sanāksmes esošajiem un potenciālajiem eksportētājiem un industriju pārstāvjiem par jaunu eksporta tirgu apgūšanas iespējām.

Tabula Nr.26

Eksporta rezultatīvie rādītāji

Darbības rezultāti 2019.gadā			
Darbības rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		plānots	Izpildīts
Nodrošināta eksportā ieinteresēto uzņēmumu iesniegumu izskatīšana.	Saņemto iesniegumu izskatīšana (%)	100	100
Eksporta veicināšanai tiek uzturēta un attīstīta sadarbība ar aktuālajām un potenciālajām eksporta mērķa valstu kompetentajām iestādēm	Saskaņoto veterināro/ veselības sertifikātu skaits	8	13

8. VALSTS LABORATORISKĀS KONTROLES SISTĒMA

8.1. PĀRTIKAS DROŠĪBAS, DZĪVNIĒKU VESELĪBAS UN VIDES ZINĀTNISKĀ INSTITŪTA „BIOR” PILNVAROJUMS UN KOMPETENCE

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR” (turpmāk – Institūts „BIOR”) ir ZM tiešā pakļautībā esošs valsts zinātniskais institūts ar atvasinātas publiskas personas statusu. Institūts „BIOR” ir vadošā institūcija Latvijas Republikā dzīvnieku slimību laboratoriski diagnostisko, zoohigiēnisko un dzīvnieku barības izmeklējumu, dzīvnieku un augu izcelsmes pārtikas produktu testēšanas jomā.

Institūtu „BIOR” vada tā direktors Dr.med.vet., Ph.D. Aivars Bērziņš, kuru amatā ievēl institūta Zinātniskā padome. Institūta „BIOR” darbību nosaka ar Zinātniskās padomes sēdes lēmumu apstiprināts Nolikums.

Atbilstoši pilnvarojumam Institūts „BIOR” ir nominēts kā Nacionālā references laboratorija jomās:

- Pārtika, materiāli un priekšmeti, kas nonāk saskarē ar pārtiku, dzīvnieku barību, atliekvielas, tai skaitā pesticīdu atliekvielas, un slimību ierosinātāju antimikrobiālā rezistence – 25 jomas; https://www.bior.lv/sites/default/files/inline-files/NRL_EURL_partika_bariba_02_2019.pdf
- Dzīvnieku veselība un dzīvnieku infekcijas slimību diagnostika - 18 jomas un diagnozes standartu un metožu kontrole un uzraudzība – 3 jomas. https://www.bior.lv/sites/default/files/inline-files/NRL_EURL_dzivnieku_veseliba_02_2019.pdf

Lai nodrošinātu Regulas Nr. 882/2004 izpildi references jomā, ir izstrādāti 04.08.2009. MK noteikumi Nr. 864 „Noteikumi par references laboratorijas statusa piešķiršanas un akreditācijas kārtību, funkcijām un pienākumiem, kā arī iekārtām un aprīkojumam noteiktajām prasībām pārtikas, dzīvnieku barības un veterinārajā jomā”, kuru 7. punktā uzskaitītas jomas, kurās Institūts „BIOR” pilda references laboratorijas funkcijas:

- pārtika, materiāli un priekšmeti, kas nonāk saskarē ar pārtiku, dzīvnieku barību, atliekvielas, tai skaitā pesticīdu atliekvielas un slimību ierosinātāju antimikrobiālā rezistence (7.1.);
- dzīvnieku veselība un dzīvnieku infekcijas slimību diagnostika un diagnozes standartu un metožu kontrole un uzraudzība (7.2.).

Noteikumi pēdējo reizi grozīti ar Ministru kabineta 23.05.2017. noteikumiem Nr. 268.

2019. gadā MK noteikumos vēl nebija ietverta jaunā references joma: EURL attiecībā uz vīrusiem, kurus pārnēsā ar pārtiku (Livsmedelsverket, Upsala, Zviedrija), kas ir references laboratoriju sarakstā ar Komisijas Regulu (ES) 2017/1389 (2017. gada 26. jūlijs). 2019. gadā ir uzsākta šo MK noteikumu pārskatīšana, lai tie atbilstu Regulai (EK) 2017/625 par oficiālajām kontrolēm, kas no 14.12.2019 aizstāj Regulu (EK) Nr. 882/2004. References laboratorijai no Zemkopības ministrijas tika nosūtīta informācija par to, ka Institūts “BIOR” ir izvēlēts kā NRL minētajā jomā un 2019. gadā notikusi pilnvērtīga sadarbībā ar šo EURL, ieskaitot dalību SST. Labotā MK noteikumu 864/2009 versija stājas spēkā 21.02.2020.

Institūta „BIOR” references jomas, kas noteiktas citos Latvijas Republikas tiesību aktos:

- 15.11.2007. likuma *Ģenētiski modificēto organismu aprites likums* 9. pantā iekļautas

Institūta „BIOR” references funkcijas ģenētiski modificēto organismu aprites jomā.

- Mājputnu gaļas kopējā ūdens satura noteikšanas jomā Institūta „BIOR” references funkcijas ir noteiktas Komisijas Regulā (EK) Nr. 543/2008 (2008. gada 16. jūnijs) par kārtību, kādā piemērojama Padomes Regula (EK) Nr. 1234/2007 attiecībā uz mājputnu gaļas tirdzniecības standartiem.

Savukārt, atsevišķi likumdošanas akti paredz konkrētu funkciju izpildi references jomā:

- Ministru kabineta noteikumi Nr. 237/2017 *Tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība augkopības un lopkopības produktu tirgū* (punkts 6) nosaka, ka Institūts „BIOR” veic references laboratorijas funkcijas un nodrošina paraugu laboratorisku izmeklēšanu ar Eiropas Savienības (*turpmāk – ES*) likumdošanā noteiktajām metodēm.
- Ministru kabineta noteikumi Nr. 404/2008 *Svaigpiena kvalitātes kontroles laboratoriju atzīšanas un uzraudzības kārtība* paredz, ka atzītajām laboratorijām vismaz reizi gadā jāpiedalās NRL organizētajās SST un mācību seminārā.

Visi Institūta “BIOR” darbību regulējošie normatīvie akti pieejami institūta mājaslapā <https://www.bior.lv/lv/nacionala-references-laboratorija>.

2019. gada maijā tika apstiprināta jaunā Institūta “BIOR” struktūrshēma. Saskaņā ar izmaiņām Institūtā “BIOR” ir divas laboratorijas – Ķīmijas laboratorija (ĶL) un Mikrobioloģijas un patoloģijas laboratorija (MPL). Institūta “BIOR” Medicīnas Mikrobioloģijas laboratorija (MML) tika iekļauta Mikrobioloģijas un patoloģijas laboratorijā.

Visas Institūta „BIOR” laboratorijas ir novērtētas un akreditētas Latvijas nacionālā akreditācijas institūcijā – Latvijas Nacionālajā akreditācijas birojā (LATAK) atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025 prasībām. 2019. gada rudenī notika pilnā Institūta “BIOR” kvalitātes sistēmas pāreja no LVS EN ISO/IEC 17025:2005 standarta uz LVS EN ISO/IEC 17025:2017 standartu. Akreditācijas reģistrācijas Nr. LATAK-T-012.

Informācija par akreditācijas sfēru atrodama LATAK mājaslapā: https://www.latak.gov.lv/index.php?option=com_institucijas&view=institucijas&type=all&Itemid=151&lang=lv.

8.2. VALSTS PASŪTĪJUMA IZPILDE

Valsts pasūtījuma izpilde oficiālajai kontrolei tiek īstenota saskaņā ar trīspusēji noslēgto līgumu starp Zemkopības ministriju, Pārtikas un veterināro dienestu un Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR”. Līguma Nr. 2018/42 (09.03.2018).

Tabula Nr. 27

Valsts pasūtījuma izpilde 2019. gadā

2019. gads	Pamatbudžets	Ilgtermiņa programmas	Kopā
Budžets, EUR	1 278 300.37	1 773 240.19	3 051 540.56
Izpilde, EUR	1 179 535.02	1 748 533.20	2 928 068.22
Izpilde, %	92%	99%	96%

Laboratoriskās kontroles izmeklējumi ir būtiska valsts uzraudzības sastāvdaļa. Izmeklējumu rezultāti tiek izmantoti kā apliecinājums uzraudzībai pakļauto objektu atbilstībai normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

8.3. LABORATORISKĀS KONTROLES SISTĒMA

Institūta „BIOR” laboratorijas izmanto piemērotas metodes precīzai, ātrai, ticamai testēšanas rezultātu iegūšanai, atbilstoši klientu un standarta LVS EN ISO/IEC 17025 prasībām. Priekšroka tiek dota metodēm, kas ir publicētas kā starptautiskie, reģionālie vai nacionālie standarti. Var izmantot metodes, ko publicējušas respektējamās tehniskās organizācijas, vai kā to noteicis iekārtas izgatavotājs, kā arī metodes, kuras izstrādātas Institūtā „BIOR”. Testēšanas normatīvā dokumentācija personālam ir brīvi pieejama Institūta „BIOR” elektroniskajā kvalitātes sistēmas dokumentu aprītes sistēmā (BIOR KVS).

Šobrīd „BIOR” laboratoriju akreditācijas sfērā ietilpst vairāk nekā 300 testēšanas metodes, kas aptver dažādus analīžu veidus:

- klasiskās mikrobioloģijas metodes un fizikāli ķīmiskās metodes,
- molekulārbioloģiskās metodes,
- hromatogrāfiju,
- masspektrometriju,
- beta- un gamma-spektrometriju,
- patoloģianatomiskos, morfoloģiskos, histoloģiskos izmeklējumus,
- klīniski bioķīmiskos izmeklējumus,
- klasiskās mikrobioloģijas metodes baktēriju, patogēno sēnīšu, vīrusu izolēšanai un identificēšanai,
- parazitāro slimību ierosinātāju noteikšanas metodes,
- specifiskos imūnķīmiskos testus antivielu noteikšanai,
- molekulārbioloģiskās metodes infekcijas slimību ierosinātāju ģenētiskā materiāla analizēšanai.

Dzīvnieku slimību un pārtikas nekaitīguma uzraudzībai pielietoto izmeklējumu spektrs nosaka nepieciešamību veikt lielas investīcijas laboratorijas aprīkojumā.

2019. gadā sakarā ar Institūta “BIOR” reakreditāciju notika vairāku metožu aktualizēšana un pārskate.

2019. gadā Institūta “BIOR” reglamentētā akreditācijas sfēra tika paplašināta ar 2 metodēm un 3 metodes tika aktualizētas. Jaunās reglamentētās sfēras metodes ir:

- LVS 354:2002 – Piena un piena produktu sensoriskā novērtēšana ar punktu metodi (akreditācijas sfērā 1-K-35);
- ISO 22935-2:2009, ISO 22935-3:2009 – Piens un piena produkti. Sensoriskā vērtēšana. 2. daļa: Ieteicamās metodes sensoriskajai vērtēšanai. 3. daļa: Vadlīnijas produktu atbilstības novērtēšanas metodei pēc punktiem (akreditācijas sfērā 1-K-36).

Aktualizētās reglamentētās testēšanas sfēras metodes ir:

- BIOR-T-012-172-2015 – Δ^9 -tetrahidrokanabinola satura noteikšanas metode kaņepju šķirnēs ar gāzu hromatogrāfiju-masspektrometriju (akreditācijas sfērā 1-K-13);
- LVS ISO 16649-1:2019 – Pārtikas ķēdes mikrobioloģija. Horizontālā metode beta-glikuronidāzes pozitīvo *Escherichia coli* skaita noteikšanai. 1.daļa: Koloniju skaitīšanas tehnika pie 44°C, lietojot membrānas un 5-bromo-4-hloro-3-indolil beta-D-glikuronīdu (ISO 16649-1:2018) (akreditācijas sfērā 1-M-13);
- LVS EN ISO 22964:2017 – Pārtikas ķēdes mikrobioloģija. Horizontālā metode *Cronobacter* spp. noteikšanai (akreditācijas sfērā 1-M-25).

Institūta “BIOR” Ķīmijas laboratorijā (pirms 2019. gada jūlija nosaukums bija Institūta “BIOR” Pārtikas un vides izmeklējumu laboratorija) gada laikā ir ieviestas un validētas sekojošās testēšanas metodes:

- Ohratoksīna A noteikšana ar šķidruma hromatogrāfiju – masspektrometriju (Nr. akreditācijas sfērā 3-02-05);
- Avermektīnu noteikšana ar šķidruma hromatogrāfiju - masspektrometriju (Nr. akreditācijas sfērā 3-06-16);
- Kopējā slāpekļa noteikšana (kopējā oksidējamā slāpekļa (TON) noteikšana pēc mineralizācijas ar persulfātu) (Nr. akreditācijas sfērā 2-K-33);
- C10-C17 hlorkānu noteikšanas metode ar šķidruma hromatogrāfiju – augstas izšķirtspējas masspektrometriju;
- Veterināro zāļu atlieku skrīninga noteikšanas metode pārtikas produktos ar Furjē transformācijas jonu ciklotrona rezonanses MS;
- Steroīdu noteikšanas procedūra ar šķidruma hromatogrāfijas – augstas izšķirtspējas masspektrometrijas metodi.

2019. gadā 12 akreditētām Institūta “BIOR” Ķīmijas laboratorijas testēšanas metodēm bija veikta pārskate un aktualizācija.

Institūta “BIOR” Mikrobioloģijas un patoloģijas laboratorijā (pirms 2019. gada jūlija nosaukums bija Institūta “BIOR” Dzīvnieku slimību diagnostikas laboratorija) elastīgā akreditācijas sfērā 2019. gadā ir ieviestas un validētas sekojošās jaunās testēšanas metodes:

- LVS EN ISO 9308-3:2006+AC – Ūdens kvalitāte. *Escherichia coli* un koliformas baktēriju noteikšana un uzskaitē. 3.daļa: Mikrometode (visiespējamākais skaits), *E.coli* noteikšana un uzskaitē virszemes ūdenī un notekūdenī (akreditācijas sfērā 2-M-16);
- BIOR-T-012-200-2019 – *Salmonella* spp. klātbūtnes noteikšana pārtikas un vides paraugos, izmantojot Fast Real-Time PCR System (akreditācijas sfērā 2-M-13);
- BIOR-T-012-179-2016 – Dzīvnieku patoloģiskās sekcijas tehnika (akreditācijas sfērā 5-09-01);
- ELISA - OIE Manual Terr.ch.3.4.12. – The ELISA Guidebook; OIE Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals, Chapter 3.4.12. Govju nodulārais dermatīts; Seroloģiskie testi, ELISA (Versija pielāgota 2017. gada maijā) un Chapter 3.7.12. Aitu un kazu bakas; Seroloģiskie testi, ELISA (Versija pielāgota 2017. gada maijā) (akreditācijas sfērā 5-02-21);
- ELISA - OIE Manual Terr.ch.3.7.9. – The ELISA Guidebook; OIE Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals, Chapter 3.7.9. Mazo

atgremotāju mēris; Seroloģiskie testi, ELISA (Versija pielāgota 2019. gada maijā) (akreditācijas sfērā 5-02-22);

- IDEXX HerdChek* Bovine Spongiform Encephalopathy-Scrapie Antigen Test Kit, EIA – Briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimība; TSE ESRL vadlīnijas briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimības (HNS) noteikšanā; Ražotāja metodika: IDEXX HerdChek* Bovine Spongiform Encephalopathy-Scrapie Antigen Test Kit, EIA, Komisijas Regula (ES) 2017/1972 (akreditācijas sfērā 5-01-03);
- BIO-RAD TeSeE™ SAP Combi Kit Short Assay Protocol, Chronic Wasting Disease – Briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimība; TSE ESRL vadlīnijas briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimības (HNS) noteikšanā; Ražotāja metodika: BIO-RAD TeSeE™ SAP Combi Kit Short Assay Protocol, Chronic Wasting Disease, Komisijas Regula (ES) 2017/1972 (akreditācijas sfērā 5-01-04);
- rl RT-PQR – FLI, Assay-SBV-S3, Hoffmann B., 2012 – Real-time PCR in Microbiology; Šmalenberga vīrusa noteikšana ar reālā laika reversās transkripcijas polimerāzes ķēdes reakciju pēc Friedrich-Loeffler-Institut standartprocedūras (akreditācijas sfērā 5-11-14);
- rl RT-PQR – Hoffmann et al., 2010 – Real-time PCR in Microbiology; Klasisko trakumsērgas vīrusu uzlabota molekulārā diagnostika ar TaqMan reālā laika reversās transkripcijas polimerāzes ķēdes reakciju (akreditācijas sfērā 5-11-15).

2019. gadā 25 akreditētām Institūta “BIOR” Ķīmijas laboratorijas testēšanas metodēm bija veikta pārskate un aktualizācija.

2019. gadā Institūta “BIOR” elastīgā akreditācijas sfēra tika paplašināta ar vienu paraugu ņemšanas metodi:

- BIOR-T-012-147-2013 – Gaisa mikrobioloģiska izmeklēšana (akreditācijas sfērā 2-B-01).

Kopumā Institūta “BIOR” laboratorijās 2019. gadā ir:

- izstrādātas un ieviestas 16 jaunas metodes, 8 no tām ir *in-house* metodes (BIOR-T-012);
- pārskatītas un aktualizētas 37 testēšanas metodes: 36 – BIOR-T-012 un viena – BIOR-M-505 metode.

Jomās, kur Institūts „BIOR” ir oficiāli nominēts kā Nacionālā references laboratorija, tiek nodrošināta dalība visos Eiropas Savienības References laboratoriju (turpmāk – ES-RL) piedāvātajās starplaboratoriju salīdzinošajās testēšanās (SST). Iegūtie rezultāti ļauj izvērtēt laboratoriju kompetenci un veikt nepieciešamos uzlabojumus. Kopumā rezultāti par 2019. gadu ir apmierinoši.

Apliecinot tehnisko kompetenci, Institūta “BIOR” laboratorijas ir piedalījušās 126 starptautiskās un Latvijas SST rīkotāju organizētās starplaboratoriju salīdzinošās testēšanās, novērtējot metožu izpildi un nosakot rādītājus dažādos testēšanas objektos. Tas ir par 12,5% vairāk, nekā bija 2018. gadā.

69 SST bija ES-RL organizētās, kas ir par 8 (11,6%) mazāk nekā 2018. gadā. ES-RL rīkoto SST skaita samazinājumu var izskaidrot ar 2019. gadā notikušo ES references laboratoriju tīklā reorganizāciju, kas paredzēja vairāku references jomu izslēgšanu un apvienošanu, kā arī jaunu references laboratoriju izveidi.

Pēc 2018. gada pārrunām ar EURL 2019. gadā izdevās vienoties par jaunu SST virusoloģijas jomā: CWD - briežu hroniskās novājēšanas slimības ierosinātāja noteikšanai (TSE). Šādi paraugi tika

atsūtīti no OIE References laboratorijas Kanādā, Otavā (*OIE Reference Laboratory for Scrapie and CWD Canadian Food Inspection Agency*). Minētās SST rezultāti ir apmierinoši.

8.4. PERSONĀLA RESURSI, KVALIFIKĀCIJA, APMĀCĪBAS

Institūtā „BIOR” 2019. gadā tika nodarbināti 453 darbinieki, kas ir par 19% vairāk, salīdzinot ar 2018. gadu. No visiem strādājošiem augstākā izglītība ir 270 darbiniekiem, t.sk. 45 ir bakalaura grāds, 113 ir maģistra grāds, 31 ir doktora zinātniskais grāds.

Liela daļa Institūta „BIOR” darbinieku ir zinātniskā darba pieredze, piedaloties gan nacionālos, gan starptautiskos pētniecības projektos.

Institūta darbinieki savu pētījumu rezultātus un galvenos secinājumus publisko dažādās nozīmes un līmeņu semināros, konferencēs, simpozijos un sanāksmēs Latvijā un ārvalstīs. Aktīvi tiek veikta sabiedrības informēšana, izmantojot plašsaziņas līdzekļus.

2019. gadā Institūta „BIOR” laboratoriju vadošie speciālisti regulāri piedalījās ES references laboratoriju rīkotajās apmācībās.

Tabula Nr. 28

Institūta „BIOR” vadošo speciālistu dalība ES – RL apmācībās 2019. gadā

Rīkojuma numurs	Rīkojuma datums	Komandējuma laiks		Vārds / Uzvārds	Mērķis
		No	Līdz		
2-k	08.01.2019.	20.03.2019.	22.03.2019.	Ieva Bergšpica	Dalība AGES (Austrija), Roberta Koha Institūta (Vācija), ASV Mikrobioloģijas asociācijas rīkotajā STEC, M.tuberculosis noteikšanā
9-k	17.01.2019.	18.02.2019.	21.02.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EC DJ JRC Food &Feed compliance rīkotajā Eiropas ĢMO tīkla sanāksmē
10-k	17.01.2019.	31.01.2019.	31.01.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EC DG Diektīvas 2001/18/EK darba grupas sanāksmē (ĢM sēklas)
25-k	04.02.2019.	10.02.2019.	17.02.2019.	Svetlana Cvetkova	Dalība IAEA/FAO Mazo atgremotāju mēris un noteikšana
28-k	11.02.2019.	18.02.2019.	21.02.2019.	Iveta Pugajeva	Dalība AENOR Antimikrobiālā rezistence
32-k	12.02.2019.	24.04.2019.	26.04.2019.	Jeļena Avsejenko	Dalība EURL – AR Antimikrobiālā rezistence

Rīkojuma numurs	Rīkojuma datums	Komandējuma laiks		Vārds / Uzvārds	Mērķis
		No	Līdz		
35-k	15.02.2019.	26.03.2019.	28.03.2019.	Inese Ozollapa	Dalība Čehijas NRL "Piens un piena produkti" NRL sanāksmē
38-k	25.02.2019.	17.03.2019.	18.03.2019.	Jana Meistere	Dalība EC DJ Direktorāts G Putnu gaļai pievienotais ūdens
43-k	28.02.2019.	26.03.2019.	28.03.2019.	Irēna Meistere	Dalība Pastēra institūtā Projekts "LISTERIA"
46-k	05.03.2019.	06.05.2019.	08.05.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EURL-AP/ Agroscope (Šveice) Dzīvnieku izcelmes proteīni barībā, ĢMO barībā
47-k	05.03.2019.	11.06.2019.	13.06.2019.	Zita Muižniece	Dalība EURL Trakumsērgai; Trakumsērgas epidemioloģija ES un trešajās valstīs, diagnosticēšana
48-k	05.03.2019.	11.06.2019.	13.06.2019.	Anita Bērziņa	Dalība EURL Trakumsērgai; Trakumsērgas epidemioloģija ES un trešajās valstīs, diagnosticēšana
49-k	06.03.2019.	06.05.2019.	08.05.2019.	Līga Ansonska	Dalība EURL-AP/ Agroscope (Šveice). Dzīvnieku izcelmes proteīni barībā
52-k	13.03.2019.	08.04.2019.	12.04.2019.	Žanete Šteingolde	Dalība EURL- <i>L.monocytogenes</i> LISTADART projekta un EURL /NRL ikgadējās sanāksmes
61-k	26.03.2019.	26.05.2019.	28.05.2019.	Laura Ruicēna	Dalība EURL-Zivju un vēžveidīgo slimības; Ikgadējā sanāksme zivju slimību jautājumos
63-k	26.03.2019.	06.05.2019.	09.05.2019.	Iveta Pugajeva	Dalība EURL -Vet. zāļu atlieku noteikšanai; Ikgadējā sanāksme
64-k	26.03.2019.	18.06.2019.	22.06.2019.	Elza Judjallo	Dalība EURL – Antibiotikas; Ikgadējā sanāksme
70-k	01.04.2019.	12.06.2019.	15.06.2019.	Inga Pigiņka - Vjačeslavova Līga Ansonska	Dalība Novēģijas universitātē;

Rīkojuma numurs	Rīkojuma datums	Komandējuma laiks		Vārds / Uzvārds	Mērķis
		No	Līdz		
					NSVP simpozija veterinārajā patoloģijā, TSE
75-k	08.04.2019.	22.05.2019.	25.05.2019.	Zanda Ozoliņa	Dalība EURL Parazitoloģijā; Ikgadējā sanāksme
79-k	09.04.2019.	14.05.2019.	16.05.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EFSA seminars; ĢMO noteikšanas un izplatīšanās jautājumi
80-k	09.04.2019.	22.05.2019.	24.05.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EFSA kursi; Vides riska novērtējums, ĢMO
83-k	15.04.2019.	24.09.2019.	27.09.2019.	Elīna Laura Ikkere	Dalība EURL pesticīdu atlieku noteikšanai; Ikgadējā sanāksme
85-k	17.04.2019.	13.05.2019.	16.05.2019.	Madara Bikše	Dalība EURL zirgu slimībām; Vaislas sērgas apmācības
91-k	23.04.2019.	27.05.2019.	29.05.2019.	Madara Streikiša	Dalība EURL <i>Salmonella</i> ; Ikgadējā sanāksme
98-k	29.04.2019	02.10.2019.	04.10.2019.	Madara Streikiša	Dalība EURL zirgu slimībām; Kontagiozais metrīts
102-k	29.04.2019.	12.05.2019.	18.05.2019.	Daina Pūle	Dalība IAEA; Apmācības slimību uzraudzībai
104-k	02.05.2019.	12.05.2019.	17.05.2019.	Aija Ozola	Dalība EURL <i>E.coli</i> un STEC; Apmācības STEC noteikšanai
108-k	07.05.2019.	16.06.2019.	18.06.2019.	Santa Ansonska	Dalība EURL- ĀCM/EURL –KCM; Sanāksme Āfrikas un klasiskā cūku mēra NRL
110-k	07.05.2019.	16.06.2019.	18.06.2019.	Svetlana Cvetkova	Dalība EURL- ĀCM/EURL –KCM; Sanāksme Āfrikas un klasiskā cūku mēra NRL
109-k	07.05.2019.	19.06.2019.	21.06.2019.	Santa Ansonska	Dalība EURL putnu gripai un Ņūkālas slimībai; Ikgadējā sanāksme
112-k	08.05.2019.	19.06.2019.	21.06.2019.	Ilga Vīksna	Dalība EURL putnu gripai un Ņūkālas slimībai; Ikgadējā sanāksme
113-k	09.05.2019.	05.06.2019.	07.06.2019.	Irēna Meistere	Dalība EURL Vīrusiem, kurus pārnēsā ar pārtiku;

Rīkojuma numurs	Rīkojuma datums	Komandējuma laiks		Vārds / Uzvārds	Mērķis
		No	Līdz		
					Apmācību kurss (ISO 15216-1)
114-k	09.05.2019.	28.05.2019.	29.05.2019.	Juris Ķibilds	Dalība EURL zivju un vēžveidīgo slimībām; Ikgadējā sanāksme: Aktuālās vēžu slimības, jaunās testēšanas metodes
122-k	17.05.2019.	18.06.2019.	19.06.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EFSA sanāksme; ĢMO riska novērtēšana
126-k	21.05.2019.	18.06.2019.	19.06.2019.	Lilija Kovaļčuka	Dalība EC JRC Direktorāts F; 37.ENGL lēmējkomitejas sanāksme
136-k	03.06.2019.	25.06.2019.	28.06.2019.	Juris Ķibilds	Dalība EURL koagulāzes poz. Stafilokokiem Ikgadējā sanāksme
136-k/1	04.06.2019.	01.10.2019.	02.10.2019.	Zane Bērziņa	Dalība EURL mikotoksīniem un augu toksīniem; Ikgadējā sanāksme
139-k	07.06.2019	12.06.2019.	14.06.2019.	Aija Ozola	Dalība EURL pārtikas izcelsmes vīrusiem; Ikgadējā sanāksme
150-k	26.06.2019.	18.09.2019.	20.09.2019.	Žanete Šteingolde	Dalība EURL Brucelozei; Ikgadējā sanāksme
156-k	28.06.2019.	07.10.2019.	09.10.2019.	Madara Streikiša	Dalība EURL Kampilobaktērijām; Ikgadējā sanāksme
158-k	10.07.2019.	10.09.2019.	12.09.2019.	Ingus Pērkons	Dalība EURL Metāliem un slāpekļa savienojumiem; Apmācības neorganiskā arsēna noteikšanai
159-k	10.07.2019.	23.09.2019.	26.09.2019.	Ingus Pērkons	Dalība EURL halogenētiem noturīgiem organiskiem savienojumiem; Darba gupas sanāksme
166-k	17.07.2019.	23.09.2019.	27.09.2019.	Juris Ķibilds	Dalība EURL Antimikrobiālās rezistences (AR) jomā; Genoma sekvenēšanas pielietojums antimikrobiālās rezistences monitoringā

Rīkojuma numurs	Rīkojuma datums	Komandējuma laiks		Vārds / Uzvārds	Mērķis
		No	Līdz		
172-k	18.07.2019.	19.07.2019.	29.07.2019.	Silva Gradovska	Dalība Madrides universitāte; Prezentēt pētījuma materiālus (Listērija)
175-k	24.07.2019.	21.10.2019.	24.10.2019.	Konstatīns Bavrins	Dalība EURL Barības piedevas; Ikgadējā sanāšme
178-k	05.08.2019.	25.11.2019.	28.11.2019.	Veronika Bargatina	Dalība EURL ĀZM/IKD; Ikgadējā sanāšme
179-k	05.08.2019.	08.10.2019.	10.10.2019.	Veronika Bargatina	Dalība EC JRC; Apmācības RM izmantošanā un nenoteiktības aprēķināšanā ĢMO noteikšanas metodēm.
181-k	07.08.2019	09.10.2019.	11.10.2019.	Iveta Pugajeva	Dalība EURL pārtikas piesārņotāju jomā; Ikgadējā sanāšme, apmācības
182-k	07.08.2019.	12.09.2019.	14.09.2019.	Līga Ansonska	Dalība EURL TSE; Ikgadējā sanāšme
184-k	09.08.2019.	22.10.2019.	24.10.2019.	Olga Kiriļina- Gūtmane	Dalība EURL metālu un slāpekļa savienojumu jomā; Ikgadējā sanāšme
186-k	13.08.2019.	08.09.2019.	13.09.2019.	Artjoms Mališevs	Dalība EURL E.coli VTEC jomā; Apmācības VTEC molekulārajā tipēšanā ar PFGE.
191-k	21.08.2019.	16.09.2019.	26.09.2019.	Aija Ozola	Dalība EURL E.coli VTEC jomā; Apmācības E.coli identifikācijā un raksturošanā pēc virulences gēniem ar rPCR amplifikāciju
193-k	27.08.2019.	03.10.2019.	04.10.2019.	Svetlana Cvetkova	Dalība EURL Capripox un mazo atgremotāju mēra jomā; Ikgadējā sanāšme
194-k	27.08.2019.	03.10.2019.	04.10.2019.	Žanete Šteingolde	Dalība EURL Capripox un mazo atgremotāju mēra jomā; Ikgadējā sanāšme
195-k	27.08.2019	15.10.2019.	17.10.2019.	Santa Ansonska	Dalība EURL bišu slimību jomā; Ikgadējā sanāšme
197-k	27.08.2019	06.10.2019.	08.10.2019.	Žanete Šteingolde	Dalība EURL mutes un nagu sērgas jomā; Ikgadējā sanāšme
202-k	03.09.2019	08.09.2019.	09.09.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EC DJ WG; Direktīvas 2001/18/EK

Rīkojuma numurs	Rīkojuma datums	Komandējuma laiks		Vārds / Uzvārds	Mērķis
		No	Līdz		
					darba grupas sanāksme (ĢMO, sēklas)
206-k	05.09.2019	30.09.2019.	03.10.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EURL ĢMO jomā; Ikgadējā sanāksme un plenārsēde
207-k	05.09.2019	30.09.2019.	03.10.2019.	Kovaļčuka Lilijs	Dalība EURL ĢMO jomā; Ikgadējā sanāksme un plenārsēde
209-k	06.09.2019	22.10.2019.	24.10.2019.	Madara Streikiša	Dalība EURL govju tuberkulozes jomā; Ikgadējā sanāksme
212-k	10.09.2019	11.11.2019.	14.11.2019.	Estefānija Bogdanova	Dalība EURL veterināro zāļu un piesārņotāju noteikšanai dzīvnieku izcelsmes pārtikā; Ikgadējā sanāksme
213-k	16.09.2019	20.09.2019.	20.09.2019.	Iveta Pugajeva	Dalība EC DJ WG Dzīvnieku barības analīžu metodes; Regulas (EK) 152/2009 pārskatīšana (eksperts)
217-k	18.09.2019	16.10.2019.	18.10.2019.	Irēna Meistere	Dalība EURL VTEC, <i>Salmonella</i> , <i>L. monocytogenes</i> ; Apvienotās apmācības par Bioinformātikas rīku izmantošanu pilna genoma sekvenču datu analīzē veicot molekulāro tipēšanu.
218-k	19.09.2019	14.10.2019.	16.10.2019.	Viktors Volkovs	Dalība Apmācības pesticīdu atlieku noteikšanai dzīvnieku izcelsmes produktos ar augstu tauku saturu;
219-k	19.09.2019.	14.10.2019.	17.10.2019.	Elīna Laura Ikkere	Dalība EURL kontaktmateriālu jomā; Ikgadējā sanāksme, plenārsēde
234-k	10.10.2019	25.11.2019.	27.11.2019.	Dzintars Začs	Dalība EURL noturīgo organisko piesārņotāju (NOP) jomā; Ikgadējā sanāksme
235-k	10.10.2019	25.11.2019.	27.11.2019.	Ilga Vīksna	Dalība EURL infekciozā katarālā drudža (IKD) un Āfrikas zirgu mēra (ĀZM) jomā; Ikgadējā sanāksme un plenārsēde;
244-k	31.10.2019	03.11.2019.	06.11.2019.	Irēna Meistere	Dalība EURL E.coli jomā; Ikgadējā sanāksme

Rīkojuma numurs	Rīkojuma datums	Komandējuma laiks		Vārds / Uzvārds	Mērķis
		No	Līdz		
248-k	07.11.2019	11.11.2019.	11.11.2019.	Iveta Pugajeva	Dalība EC DJ WG Dzīvnieku barības analīžu metodes; Regulas (EK) 152/2009 pārskatīšana (eksperts)
249-k	07.11.2019	18.11.2019.	21.11.2019.	Irina Rozentāle Iveta Pugajeva	Dalība EC DJ Veselība un pārtikas drošība; Ekspertu apmācība veterināro zāļu kontroles jomā
253-k	11.11.2019	01.12.2019.	02.12.2019.	Lelde Ieviņa - Grantiņa	Dalība EC DJ WG; Direktīvas 2001/18/EK darba grupas sanāksme (GMO, sēklas)
260-k	25.11.2019	05.12.2019.	06.12.2019.	Dzintars Začs	Dalība EC DJ Veselība un pārtikas drošība, E1; Darba grupas sanāksme

Jaunajiem darbiniekiem pirms patstāvīga darba uzsākšanas nodrošina apmācību praktiskajā un teorētiskajā jomā pieredzējušu darbinieku vadībā, arī par kvalitātes pārvaldības sistēmu. Spēju patstāvīgi strādāt nosaka laboratorijas/nodaļas vadītājs pēc iekšējās prasmes pārbaudes vai starplaboratoriju salīdzinošās testēšanas rezultātiem.

Institūta „BIOR” laboratoriju personāla apmācību nepieciešamība tiek plānota un izvērtēta katru gadu.

Tabula Nr. 29

Institūta „BIOR” Diagnostikas centra personāla apmācības 2019. gadā

Laika periods	Dalībnieki	Semināra/kursa nosaukums	Lektors/vieta
Institūta “BIOR” darbinieku apmācības			
09.01.	BIOR darbinieki	Elektronisko dokumentu arhivēšana	S. Matvējevs (Arhīva eksperts LNA Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības departamentā)
27.02.	Grāmatvedības nodaļas vadītāja	Izmaiņas PVN likumā 2019. gadā. Praktiskā piemērošana starptautiskajos darījumos preču pārdošanā un pakalpojumu sniegšanā	Perfekta Consulting
28.02.	Direktora palīdzē	Jaunie Ministru kabineta noteikumi par dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtību	Valsts administrācijas skola

Laika periods	Dalībnieki	Semināra/kursa nosaukums	Lektors/vieta
26.-27.03.	24 BIOR darbinieki, vadītāji	6 būtiskas rīcības komandu vadītājiem	Franklin Covey
28.03.	Kvalitātes nodaļas vadītāja	ISO/IEC 17025:2017 standarta prasību skaidrojums	SIA Bureau Veritas Latvia
24.-25.04.	17 BIOR darbinieki	Teorētiskās un praktiskās apmācības sensorikā (2 dienu kurss)	I.Ozollapa, D.Podskočija
25.04.	19 BIOR darbinieki	LVS EN ISO/IEC 17025:2018 standarta prasību skaidrojums	I.Rozentāle, Kvalitātes nodaļas vadītāja
29.04.	BIOR darbinieki	Personu datu aizsardzība	D.Baldiņa, Datu aizsardzības speciāliste
07.-09.05.	Kvalitātes nodaļas vadītāja	Kvalitātes vadības sistēmas iekšējo auditoru kursi	DNV GL Latvia
23.05.	Virusoloģijas nodaļas un Seroloģijas nodaļas darbinieki	Laboratoriskā diagnostika mazo dzīvnieku praksē, vakcinācijas	LLU Jelgavā
03.06.	Darba drošības speciāliste	Laboratorisko mērījumu meistarklase (pieredzes apmaiņas seminārs)	Darba drošības un Vides veselības institūts (RSU)
05.06. 07.06.	BIOR darbinieki	Informācijas drošības kultūra 2019	CERT Egils Stūrmanis
06.06.	BIOR Juridiskās nodaļas darbinieki	Vispārīgās vienošanās piemērošanas tiesiskie aspekti un prakse	SIA Libera
12.08.	BIOR darbinieki – 15 Klientu apkalpošanas nodaļas darbinieki	Gaisa mikrobioloģiska izmeklēšana	G.Konvisers
27.08.	BIOR Parazitoloģijas grupas darbinieki	Trihinelozes diagnostika	G.Deksne, Z.Ozoliņa
30.09.	BIOR darbinieki Zivju resursu pētniecības departamentā	Ģenētiku zivsaimniecībā	R.Medne, A.Lazdiņa
08.10. 15.10.	BIOR darbinieki	Protokolu vadība un Iekārtas, Iekārtu uzturēšana un temperatūru kontrole	I.Rozentāle, S.Ovčare
13.11.	76 BIOR darbinieki	Pirmās palīdzības mācības	Latvijas Sarkanais krusts (lektors J. Lasis)
19.-20.11.	BIOR darbinieki un dažādu uzņēmumu pārstāvji	3RS seminārs	Lektors no Portugāles

Laika periods	Dalībnieki	Semināra/kursa nosaukums	Lektors/vieta
25.11.	BIOR darbinieki	Pirmās palīdzības mācības	Latvijas Sarkanais krusts (lektors J. Lasis)
26.11.	BIOR darbinieki	Karpu audzēšana un to slimības	2 vieslektori no Čehijas z/a Tome Akvakultūras centrā
09.12.	BIOR Zivju audzētavu darbinieki	Pirmās palīdzības mācības	Latvijas Sarkanais krusts (lektors J. Lasis)
11.12.	BIOR zivju audzētavu darbinieki	Vēdzeļu audzēšana, Zandartu audzēšana, pavairošana	2 vieslektori no Beļģijas un Polijas

Institūtā “BIOR” ir pieejami nepieciešamie tehniskie un materiālie resursi visu funkciju izpildei. Katru gadu Institūts “BIOR” veic ieguldījumus infrastruktūras attīstībā, lai pilveidotu laboratorisko izmeklējumu klāstu un nodrošinātu mūsdienu prasībām atbilstošu precizitāti un ticamību.

8.5. DARBĪBU UN PRIORITĀRO PASĀKUMU PLĀNS 2017.-2019. GADAM

Tabula Nr. 30

Nr. p.k.	Saturs	Izpilde 2019.gadā
1.	Jaunu metožu ieviešana mikrobioloģijas jomā	– LVS EN ISO 9308-3:2006+AC – Ūdens kvalitāte. Escherichia coli un koliformas baktēriju noteikšana un uzskaitē. 3.daļa: Mikrometode (visiespējamākais skaits), E.coli noteikšana un uzskaitē virszemes ūdenī un notekūdenī; – BIOR-T-012-200-2019 – Salmonella spp. klātbūtnes noteikšana pārtikas un vides paraugos, izmantojot Fast Real-Time PCR System (akreditācijas sfērā 2-M-13).
2.	Jaunu ķīmisko metožu ieviešana oficiālās pārtikas uzraudzības programmas paplašināšanai. Metožu validācija.	• IDEXX HerdChek* Bovine Spongiform Encephalopathy-Scrapie Antigen Test Kit, EIA – Briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimība; TSE ESRL vadlīnijas briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimības (HNS) noteikšanā; Ražotāja metodika: IDEXX HerdChek* Bovine Spongiform Encephalopathy-Scrapie Antigen Test Kit, EIA, Komisijas Regula (ES) 2017/1972; • BIO-RAD TeSeE™ SAP Combi Kit Short Assay Protocol, Chronic Wasting Disease – Briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimība; TSE ESRL vadlīnijas briežu dzimtas dzīvnieku hroniskās novājēšanas slimības (HNS) noteikšanā; Ražotāja metodika: BIO-RAD TeSeE™ SAP Combi Kit Short Assay Protocol, Chronic Wasting Disease, Komisijas Regula (ES) 2017/1972; • rl RT-PKĶ – FLI, Assay-SBV-S3, Hoffmann B., 2012 – Real-time PCR in Microbiology; Šmalenberga vīrusa noteikšana ar reālā laika reversās transkripcijas

		polimerāzes ķēdes reakciju pēc Friedrich-Loeffler-Institut standartprocedūras; • rt RT-PKĶ – Hoffmann et al., 2010 – Real-time PCR in Microbiology; Klasisko trakumsērgas vīrusu uzlabota molekulārā diagnostika ar TaqMan reālā laika reversās transkripcijas polimerāzes ķēdes reakciju.
3.	Jaunu metožu ieviešana zoonotisko mikroorganismu filoģenētiskiem pētījumiem	• Ieviestas vairākas mikroorganismu pilna genoma sekvenču datu apstrādes un analīzes metodes, kas izmantojamas filoģenētiskiem un antimikrobiālās rezistences pētījumiem (RidomSeqSphere+, CLC Genomics, SPAdes, ABRicate).
4.	Jaunu standartmetožu ieviešana seroloģijas jomā	• ELISA - OIE Manual Terr.ch.3.4.12. – The ELISA Guidebook; OIE Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals, Chapter 3.4.12. Govju nodulārais dermatīts; Seroloģiskie testi, ELISA (Versija pielāgota 2017. gada maijā) un Chapter 3.7.12. Aitu un kazu bakas; Seroloģiskie testi, ELISA (versija pielāgota 2017. gada maijā); • ELISA - OIE Manual Terr.ch.3.7.9. – The ELISA Guidebook; OIE Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals, Chapter 3.7.9. Mazo atgremotāju mēris; Seroloģiskie testi, ELISA (versija pielāgota 2019. gada maijā).
5.	Paplašināta metode dzīvnieku patoloģiskajai sekcijai	• BIOR-T-012-179-2016 – Dzīvnieku patoloģiskās sekcijas tehnika
6.	Jaunu ķīmisko metožu ieviešana oficiālās pārtikas uzraudzības programmas paplašināšanai. Metožu validācija.	2019. gadā tika izstrādātas metodes: • C10-C17 hlorkānu noteikšanas metode ar šķidrums hromatogrāfiju – augstas izšķirtspējas maspektrometriju. Metode ir validēta C10-C17 hlorkānu summas noteikšanai; metodes atgūstamība ir robežās no 80 % līdz 110%. Analīžu raksturīgajā aiztures laikā nav novērotas smailes no matricas. Metodes nenoteiktība ir robežās no 15 līdz 25%. • Veterināro zāļu atlieku skrīninga noteikšana pārtikas produktos ar Furjē transformācijas jonu ciklotrona rezonanses MS. Metode ir validēta 31 savienojumu noteikšanai; metodes kvantitatīvās noteikšanas robežas ir no 5 līdz 250 ng/g. Metodes linearitātes korelācijas koeficienti R² ir no 0.981 līdz 0.997. 2019. gadā tika validētas metodes: • Steroīdu noteikšana ar šķidrums hromatogrāfijas – augstas izšķirtspējas maspektrometrijas metodi. Metode validēta 14 steroīdu noteikšanai muskulatūrā, 9 steroīdu noteikšanai urīnā un aknu paraugos, metodes ticamība iekļaujas robežās 77% līdz 104%, metodes precizitāte < 29%. Metodes kvantificēšanas robežas 0,1, 0,5 un 1 µg/kg. Lēmuma robeža CCα ir zemāka par ieteikto koncentrāciju. • Ohtoksīna A noteikšana ar šķidrums hromatogrāfijas –maspektrometrijas metodi. Metodes noteikšanas robeža 0,25 µg/kg bērnu pārtikai un 1,0 µg/kg pārējiem pārtikas produktiem, metodes ticamība robežās no 97% līdz 108%, metodes precizitāte < 9%. Metodes linearitātes korelācijas koeficienti R² ir > 0,99.

		• Avermektīnu noteikšana ar šķidrums hromatogrāfiju – masspektrometriju. Metodes ticamība iekļaujas robežās 89% līdz 106%, metodes precizitāte < 14%. Metodes kvantificēšanas robežas 1 un 5 µg/kg. Lēmuma robeža CCα ir zemāka par ieteikto koncentrāciju. • Kopējā slāpekļa noteikšana (kopējā oksidējamā slāpekļa (TON) noteikšana pēc mineralizācijas ar persulfātu). Metodes noteikšanas robeža 0,064 mgN/L, metodes ticamība ir 104%, metodes precizitāte < 6%. Metodes linearitātes korelācijas koeficienti R2 ir > 0,99.
7.	bioloģisko metožu validācijas protokolu ja aktuālo dzīvnieku slimību infekciju un modificētu organismu references jomās	2019. gada 1. pusgadā tika aktualizēti sekojošu metožu validācijas protokoli: • Aitu katarālā drudža jeb zilās mēles slimības (Bluetongue) vīrusa ģenētiskā materiāla klātbūtnes un serotipa noteikšana; • <i>Mycoplasma gallisepticum</i> un <i>M. synoviae</i> ģenētiskā materiāla noteikšana ar konvenciālo PCR; • Atgremotāju ģenētiskā materiāla klātbūtnes noteikšana dzīvnieku barības paraugos, izmantojot reālā laika PĶR; • Gadījuma specifiska ģenētiski modificētas kukurūzas līnijas Bt11 DNS diagnosticēšana un kvantificēšana, izmantojot reālā laika PĶR; • Konstruktijas specifiskas ģenētiski modificētas sojas līnijas GTS 40-3-2 (Roundup Ready®) DNS diagnosticēšanas; • Gadījuma specifiska ĢM kukurūzas līnijas MON 810 („YieldGuard”) ģenētiskā materiāla procentuālā satura noteikšana, izmantojot reālā laika PĶR; • Gadījuma specifiska ĢM kukurūzas līnijas MON 89034 ģenētiskā materiāla procentuālā satura noteikšana, izmantojot reālā laika PĶR; • Gadījuma specifiska ĢM kukurūzas līnijas NK603 ģenētiskā materiāla procentuālā satura noteikšana, izmantojot reālā laika PĶR; • ĢMO specifisku līniju detektēšana, izmantojot PSP EPAB-3 plati un reālā laika PĶR; • ĢMO skrīninga gēnu detektēšana, izmantojot scPSP plates un reālā laika PĶR.

9. VALSTS AUGU VESELĪBAS UZRAUDZĪBA

9.1. VISPĀRĪGĀ INFORMĀCIJA

9.1.1. Izmaiņas valsts augu aizsardzības dienesta darbībā 2019.gadā

Jauninājumi vai uzlabojumi darbības virzienu īstenošanai

Latvijas pārstāvji aktīvi piedalījās Eiropas Komisijas izveidotajās darba grupās, kas bija izveidotas tiesību aktu projektu izstrādei. Pēc diskusijām starp Dalībvalstīm un konsultācijām ar ieinteresētajām pusēm, 2019.gadā tika apstiprinātas:

• Komisijas Īstenošanas regulas, kas nosaka:

- konkrētus noteikumus par augu, augu produktu un citu objektu izlaišanu no karantīnas stacijām un norobežošanas kompleksiem ((ES) 2019/2148)
- Eiropas Savienības references laboratorijas nozīmēšanu augu veselības jomā (attiecībā uz kukaiņiem un ērcēm, nematodēm, baktērijām, sēnītēm un oomicētēm, vīrusiem, viroīdiem un fitoplazmām) (ES) 2019/530);
- vienotu praktisko kārtību, kādā veicamas oficiālās kontroles augiem, augu produktiem un citiem objektiem ((ES) 2019/66);
- fitosanitāros noteikumus ((ES) 2019/2072), kas ietver:
 - Savienības karantīnas organismu un aizsargājamo zonu kaitīgo organismu sarakstu;
 - regulēto ne-karantīnas organismu sarakstu (sēklām un stādīšanai paredzētiem augiem) un prasības, lai novērstu regulētos ne-karantīnas organismus stādos;
 - fitosanitārajai kontrolei pakļauto augu, augu produktu un citu objektu sarakstu (augu pasu un fitosanitāro sertifikātu nepieciešamību);
 - īpašās prasības augiem, augu produktiem un citiem objektiem;
- noteikumus par oficiālo kontroļu informācijas pārvaldības sistēmu tās darbību (“IMSOC regula”) ((ES) 2019/1715);
- informāciju, kāda sniedzama pasažieriem, kas ieceļo no trešām valstīm ((ES) 2020/178).

• Komisijas Deleģētās regulas, kas nosaka:

- kritērijus, kas profesionālajiem operatoriem, jāizpilda lai saņemtu atļauju sagatavot augu pasas ((ES) 2019/827);

- par atļauju dalībvalstīm oficiālas testēšanas, zinātnes vai izglītības mērķu, izmēģinājumu, šķirņu veidošanas vai selekcijas nolūkā paredzēt pagaidu atkāpes no pastāvošajām prasībām (ES) 2019/829;
- prioritāro kaitīgo organismu sarakstu ((ES) 2019/1702)

Jaunā Augu veselības regula nosaka būtiskas izmaiņas augu pasu sistēmā. Tamdēļ, lai stādu audzētāji izprastu izmaiņas un būtu sagatavojušies jaunajai sistēmai, dienests organizēja vairākus seminārus stādu audzētājiem un tirgotājiem. Tāpat tika sagatavoti arī informatīvie materiāli par augu pasu nepieciešamību, to formu un izdošanu.

Notika intensīvs darbs pie dienesta iekšējo procedūru/instrukciju pārskatīšanas, lai inspektoru rīcībā būtu atjauninātas instrukcijas un viņi varētu veikt savus pienākumus saskaņā ar jaunajiem tiesību aktiem.

Izmaiņas normatīvajos aktos

Tika veikti grozījumi jau spēkā esošajā normatīvajā aktā:

- MK 03.09.2019. noteikumi Nr. 410 "Grozījumi 2004.gada 30.marta MK noteikumos Nr.218 „Augu karantīnas noteikumi”;

Izmaiņas vadības un darbības uzlabošanas sistēmās efektīvas darbības nodrošināšanai

Lai pārbaudītu, kā darbojas augu karantīnas sistēma un vai ir nepieciešami kādi uzlabojumi un pilnveidojumi tās darbībā, Augu karantīnas departaments 2019. gadā veica divas sistēmu darbības pārbaudes:

1. Pārbaudes stādaudzētavās, t.sk., kas pašas izsniedz augu pases un
2. Veikt fitosanitāro pasākumu ievērošanas uzraudzību (gredzenpuve, cistu nematode).

Reģionu vadītāji veic inspektoru darba pārbaudes reģiona līmenī. 2019.gadā tika veiktas 31 pārbaudes. Tāpat Vispārējās uzraudzības daļa veica 28 pārbaudes reģionālajās nodaļās.

2019. gadā daļai inspektoru, kuri darbojas augu karantīnas jomā, bija jākārtos teorētiskais eksāmens.

Tāpat kā iepriekšējos gados papildināti informatīvie materiāli inspektoriem.

2019. gadā reģionālo nodaļu inspektoriem augu karantīnas jomā tika organizētas mācības. Kā jau parasti, mācības notika pavasarī, pirms intensīvas pārbaudžu uzsākšanas, lai pievērstu uzmanību svarīgākajiem aspektiem pārbaudžu veikšanā, un rudenī, lai pārrunātu problēmas, kuras radušās darba procesā. Mācībās arī sniegta informācija par izmaiņām normatīvajos aktos un to prasību praktisko izpildi. Vasarā notika praktiskās izbraukuma mācības meža kaitīgo organismu noteikšanā un pārbaudžu veikšana eksporta pārbaudēm kūdrai.

9.1.2. Personāls

Saskaņā ar Valsts augu aizsardzības dienesta amatu saraksta datiem, 2019. gadā dienestā nemainīgi bija 203 amata vietas, no tām uz 2019. gada 30. decembri 66% bija ierēdņu amata vietas un 34% darbinieku amata vietas, bet faktiskais vidējais nodarbinātā personāla skaits 2019. gadā bija 197 nodarbinātie. Pārskata gadā 17% no nodarbinātajiem bija vīrieši un 83% sievietes.

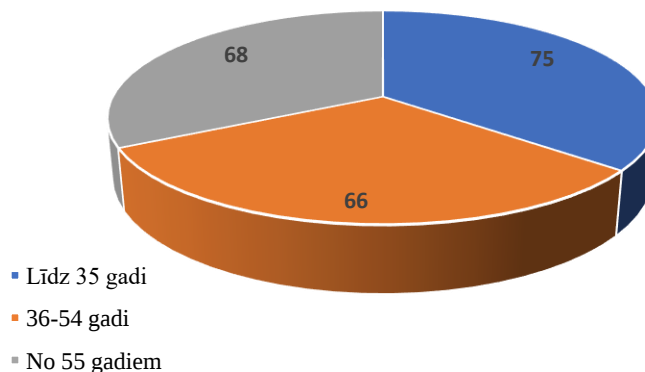
2019. gadā dienestā kopumā darba attiecības uzsāka 10 nodarbinātie. No tiem civildienesta attiecības uzsāka 4 ierēdņi, savukārt darba tiesiskās attiecības – 6 darbinieki.

2019. gadā dienestā valsts civildienesta attiecības pārtrauca 5 ierēdņi un darba tiesiskās attiecības izbeidza 3 darbinieki. Tajā skaitā trīs nodarbinātie pārtrauca darba attiecības ar dienestu, sasniedzot pensionēšanās vecumu. Pieņemto un atbrīvoto nodarbināto skaits salīdzinājumā ar pēdējiem trijiem gadiem ir krietni samazinājies, kā rezultātā personāla rotācijas koeficients 2019. gadā, vērtējot darba attiecības izbeigušo un uzsākušo darbinieku skaitu pret nodarbinātajiem, ir 0.09%. Tas skaidrojams ar to, ka iepriekšējos pārskata periodos pieņemtie darbinieki ir dienestā veiksmīgi adaptējušies un šobrīd nemeklē citas darba iespējas. Tomēr dienestā pastāv augsts risks nodarbināto rotācijai. Šobrīd departamentos uz vienu funkciju vai uzdevumu ir viens darbinieks, kas ir specializējies attiecīgā jomā. Darbs praktiski tiek organizēts bez aizvietojamības. Klientu skaits un veicamais darbu apjoms pieaug. Pieaug arī vecuma grupa nodarbinātajiem, kam līdz pensionēšanās vecumam palikuši mazāk nekā 10 gadi.

Kopumā nodarbināto skaits trijās vecuma grupās sadalās vienmērīgi. Kā redzams 84 attēlā, nodarbināto skaits vecuma grupā līdz 35 gadiem 2019. gadā bija 75 nodarbinātie, kas sastāda 35%, nodarbināto skaits vecuma grupā no 36 – 54 gadiem - 66, kas attiecīgi sastāda 32% un nodarbināto skaits, kas vecāki par 55 gadiem – 68, kas attiecīgi sastāda 35%.

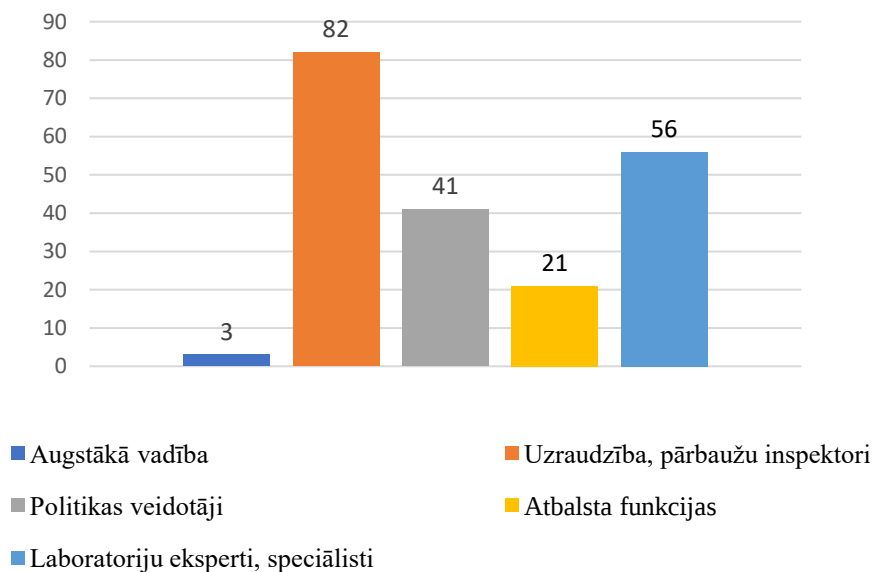
Attēls Nr.84

Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām

Vērtējot VAAD nodarbinātos pēc sfēras, kurā tie ir nodarbināti, 92 attēlā uzskatāmi redzams, ka VAAD lielākais nodarbināto skaits ir vecākie inspektori, kas uzrauga, konsultē un kontrolē normatīvo aktu prasību izpildi VAAD atbildībā nodotajās jomās. Otrā lielākā grupa ir politikas veidotāji, kas ir vadošie eksperti nozarē ar augstu profesionālo pieredzi un specializāciju jomā. Trešo lielāko grupu veido triju laboratoriju attiecīgo jomu eksperti.

Dalījums pa nodarbinātības grupām

Lai nodrošinātu personāla izaugsmi un nepārtraukti pilnveidotu sniegto pakalpojumu kvalitāti, VAAD nodrošināja nodarbināto apmācības, izvērtējot katra darbinieka mācību nepieciešamību efektīvākai darba uzdevumu izpildei.

2019.gadā dienesta darbinieki piedalījies dienesta organizētajās iekšējās mācībās, kā arī VAS mācībās un mācībās ārpus VAS piedāvājuma, tādējādi nodrošinot, ka ikviens dienesta darbinieks vismaz 1-2 reizes gada laikā piedalās ārējās apmācības, kurās uzsvars likts uz procesu plānošanu, darbu efektivizēšanu un vērtību izpratni par klientorientētu pakalpojuma sniegšanu, kā - Lietišķās komunikācijas psiholoģiskie aspekti. Pārmaiņu komunikācijā”, izvērtējot “Konsultē vispirms” principa ieviešanu pārbauzu procesa nodrošināšanā (80 darbinieki), Komandas vērtību stratēģiskā analīze (75 darbinieki), Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika (30 darbinieki) un Korupcijas novēršana. Dienestā darbojas apmācību princips Training of trainers, tādēļ rūpīgi tiek izvērtēts apmācību piedāvājums un uz tām nosūtītie darbinieki pēc tam veic tālākapmācības un integrē tēmas mācību moduļos gan jauno darbinieku, gan jomas ekspertu mācībās.

9.2. DARBĪBAS REZULTĀTI

9.2.1. Politikas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze

Darbu augu karantīnas jomā un šīs darbības rezultātus raksturo **politikas rezultatīvais rādītājs**:

1. Nodrošināt, lai Latvijas teritorijā neievieštos jauni augu karantīnas organismi.

Lai nodrošinātu, ka Latvijā neieviešas un neizplatās jauni augu karantīnas organismi, VAAD veic regulāras pārbaudes Latvijas teritorijā, kā arī pārbauda ievestos augus un augu produktus. Kopumā VAAD veica pārbaudes un monitoringu, un noņēma paraugus 57 augu karantīnas

organismiem un augiem sevišķi bīstamiem organismiem, lai noteiktu šo organismu ģeogrāfisko izplatību un statusu Latvijas teritorijā. 2019.gadā augu karantīnas jomā valsts fitosanitārā stāvokļa noteikšanai kopumā tika veiktas 11150 pārbaudes, kuru laikā noņemti 5369 dažādi paraugi augu karantīnas organismu noteikšanai. Visi noņemtie paraugi tika sūtīti uz VAAD Nacionālo fitosanitāro laboratoriju (NFL), kas ir vienīgā laboratorija Latvijā, kas ir tiesīga nodarboties ar augu karantīnas organismu testēšanu. Veicot laboratorisko testēšanu, tika konstatēti 6 augu karantīnas organismi: *Erwinia amylovora*, *Globodera rostochiensis*, *Ditylenchus destructor*, *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus*, *Mycosphaerella pini*, *Mycosphaerella dearnessii*.

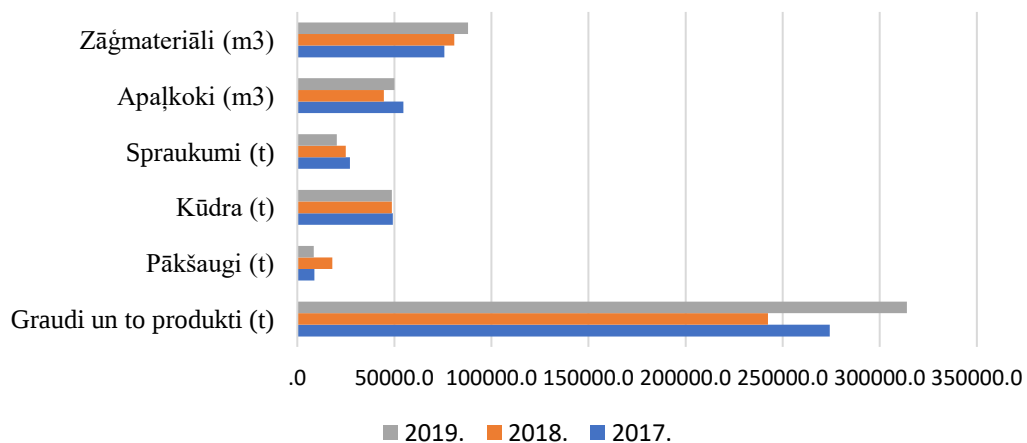
Pēc 2019.gada pārbažu datiem, Latvijā kopējais augu karantīnas organismu un augiem sevišķi bīstamo organismu skaits, kas jebkad identificēti VAAD Nacionālajā fitosanitārajā laboratorijā un kuru statuss Latvijā ir sastopams vai ierobežoti sastopams un noteikti iznīcināšanas pasākumi ir 13.

2. Nodrošināt eksportējamo augu valsts izcelsmes produkcijas kravu atbilstību ievedējvalsts fitosanitārajām prasībām tā, lai nepalielinātos saņemto notifikāciju skaits par fitosanitāro prasību pārkāpumiem.

Eksporta kravu pārbaudes tiek veiktas, lai konstatētu, vai kravas atbilst saņēmējvalstu fitosanitārajām prasībām. Pēc apjoma vislielākā produktu grupa, kas tiek pārbaudīta, jau vairākus gadus ir graudi un graudu produkti (graudi pārtikai un lopbarībai, milti, makaroni, iesals u.c.). Tiek eksportēti gan Latvijas, Lietuvas un Krievijas izcelsmes graudi. Eksportētie graudu produkti pārsvarā ir Latvijā ražoti. Salīdzinot pēdējos trīs gadus, zāģmateriālu, graudu un graudu produktu gadu no gada palielinās.

Attēls Nr. 86

Augu produktu daudzumi, kam izsniegti fitosanitārie sertifikāti 2017.-2019.g

2019.gadā ar augu un augu produktu eksportu nodarbojās 291 uzņēmumi, kas ir nedaudz mazāk kā 2017.un 2018.gadā. Augi un augu produkti 2019.gadā tika eksportēti uz 132 valstīm, kas ir vairāk kā 2017.un 2018.gadā. Valstu skaits, uz kurām tiek eksportēs pēdējo 3 gadu laikā ir nemainīgs.

2019.gada laikā eksportētas 22875 kravas, kurām izsniegti fitosanitārie sertifikāti. No eksportētajām kravām 0.79% neatbilda importētājvalstu fitosanitārajām prasībām un par tām tika saņemtas notifikācijas.

9.2.2. Valsts uzraudzības rezultātīvo rādītāju izpildes analīze

VAAD Augu karantīnas departamenta un reģionālo nodaļu uzdevumu izpilde atspoguļojas Valsts uzraudzības rezultātīvo rādītāju izpildē fitosanitārajā jomā.

Uzraudzības mērķis ir nodrošināt valsts fitosanitāro drošību, veicot efektīvus uzraudzības pasākumus, lai valsti pasargātu no bīstamiem augiem kaitīgiem organismiem un nodrošināt augu un augu produktu eksportu.

Pārbaudes vispārējā fitosanitārā stāvokļa noteikšanai tiek veiktas visā Latvijas teritorijā kaitīgo organismu saimniekaugu augšanas vietās, ieskaitot gan stādāmā un pavairojamā materiāla audzēšanas vietas, gan ražojošajos stādījumos, gan saimniekaugu tirdzniecības vietas.

VAAD, pamatojoties uz Eiropas Savienības lēmumiem, katru gadu veic pārbaudes Eiropas Savienībā aktuāliem augu karantīnas vai citiem sevišķi bīstamiem kaitīgiem organismiem, kuri rada nopietnus ekonomiskos zaudējumus, lai savlaicīgi atklātu tos, noteiktu to izplatību Latvijā un novērstu tālāku to izplatīšanos un ieviešanos.

Tabula Nr. 31

Uzraudzības rezultātīvo rādītāju izpilde

	2017.	2018.	2019.
Veikto pārbažu skaits fitosanitārijas jomā	12084	12681	11150
Pārbažu rezultātā pieņemto lēmumu par fitosanitāro pasākumu piemērošanu īpatsvars % no pārbažu skaita	0.37%	0.37%	0,43%

Aizsargājamās zonas statusa uzturēšanai un saglabāšanai veiktās pārbaudes

Latvija ir ieguvusi aizsargājamās zonas statusu uz diviem augu karantīnas organismiem:

Bakteriālo iedegu (*Erwinia amylovora*)

Bālo kartupeļu nematodi (*Globodera pallida*)

Aizsargājamā zona ir teritorija Eiropas Savienībā (kāda no ES valstīm vai tās daļa), kurā noteikts kaitīgais organisms nav sastopams. Šajā teritorijā tiek veiktas pārbaudes un noteiktas papildus prasības augu ieviešanai.

Aizsargājamās zonas statusa uzturēšana un saglabāšana

Bakteriālā iedega *Erwinia amylovora*

Kopš 1998.gada Latvijā tiek veikts oficiāls monitorings, lai noteiktu bakteriālo iedegu izplatību Latvijā. Monitorings ietver saimniekaugu vizuālo pārbaudi un paraugu ņemšanu veģetācijas periodā.

Pārbaudes galvenokārt veic pie nosacījuma, ka diennakts vidējā temperatūra ir vismaz +15°C (izņemot pārbaudes ģenētisko resursu kolekcijās, kā arī perēkļos, kur noteiktas citas prasības).

Pārbaudes tika veiktas:

- Stādaudzētavās, tajā skaitā tuvējā apkārtnē
- tirdzniecības vietās
- ģenētisko resursu kolekcijās, komercdārzos, botāniskajos dārzos
- piemājas dārzos, apstādījumos, savvaļā
- bakteriālās iedegas perēkļos (vietas, kur bakteriālā iedega konstatēta divos iepriekšējos veģetācijas periodos)
- bakteriālās iedegas buferzonās (buferzona, kas ir noteikta 3 km rādiusā ap perēkli)

Tabula Nr. 32

Bakteriālās iedegas pārbaudes

Pārbaužu vietas	Pārbaudes			Paraugi			Pozitīvie paraugi		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Stādaudzētavas (tajā skaitā tuvējā apkārtnē)	223	192	214	354	364	356	0	0	3
Tirdzniecības vietas	52	169	124	1	18	32	0	0	0
Ģenētisko resursu kolekcijas, botāniskie dārzi, arborētumi, komercdārzi	324	341	327	41	49	73	1	3	1
Parki, ceļmalas, savvaļa, pamestie dārzi, piemājas dārzi utt.	615	643	618	15	29	18	0	4	0
Buferzonas	72	242	501	1	26	16	0	14	2
Perēkli	6	3	57	0	6	8	0	0	3

Bakteriālās iedegas pārbaudes stādaudzētavās palielinājušās, jo stādaudzētavu skaits, kas audzē bakteriālās iedegas saimniekaugus ir audzis, taču samazinājies pārbaužu skaits tirdzniecības vietās, kur tiek tirgoti stādi, kuru izcelsme ir dažādas ES valstis, kam ir jāizpilda papildus prasības attiecībā uz bakteriālās iedegas saimniekaugu tirdzniecību. 2019.gadā veiktajās stādāmā materiāla pārbaudēs, lai pārliecinātos vai stādi tiek pārdoti ar atbilstošām augu pasēm, tirdzniecības vietās, tirgos, gadatirgos, četros gadījumos tika konstatēti pārkāpumi, kas klasificējas kā maznozīmīgi, šajos gadījumos uzņēmumiem tika izteikts mutvārdu aizrādījums, taču divos gadījumos par stādu tirgošanu ar neatbilstošām augu pasēm vai bez tām, tika piemērots administratīvais sods.

Veikto pārbaužu rezultātā, 2019. gadā bakteriālā iedega Latvijā tika konstatēta 6 vietās Latgales, Zemgales un Rīgas reģionā.

Augu karantīnas organismu un sevišķi bīstamo kaitīgo organismu uzraudzība

Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu ģeogrāfiskās izplatības un statusu noteikšana Latvijas teritorijā „Kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu apsekojumu programma 2018.gadam” ietvaros

Latvija izstrādāja apsekojumu programmu 2019.gadam, lai noteiktu kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu ģeogrāfisko izplatību un statusu Latvijas teritorijā. Apsekojumu programma 2019.gadam tika īstenota, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 15.maija Regulu Nr.652/201.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, augiem kaitīgo organismu apsekojumu programma 2018.gadam tika piemērota visā Latvijas teritorijā, vizuāli pārbaudot Latvijas teritorijā augošo augiem kaitīgo organismu saimniekaugus, ņemot paraugus un testējot laboratoriski. Apsekojumi notika mežos, apstādījumos, parkos, privātajos dārzos, ražojošajos stādījumos un Latvijas Universitātes Botāniskajā dārzā un Nacionālajā Botāniskajā dārzā Salaspilī.

Botāniskajos dārzos ir plašas kolekcijas, kas pastāvīgi tiek papildinātas. Tamdēļ ir svarīgi pārbaudīt, lai šajās kolekcijās augošie augi ir veseli un tajos nav augu karantīnas organismu.

Kaitīgo organismu programmas ietvaros veikti apsekojumi 32 kaitīgajiem organismiem.

Veicot apsekojumus 2019. gadā, kopumā veiktas 1997 vizuālas pārbaudes un ņemti 1518 paraugi. Testējot laboratoriski, trīs paraugos tika konstatēts augiem kaitīgais organisms kartupeļu gaišā gredzenpuve *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*.

Pārbaudes konkrētu augu karantīnas organismu noteikšanai

- Kartupeļi ir kultūra, kam var būt vairāki augu karantīnas organismi – kartupeļu gaišā gredzenpuve *Clavibacter michiganensis* pv. *sepedonicus*, kartupeļu tumšā gredzenpuve *Ralstonia solanacearum*, bālā kartupeļu cistu nematode *Globodera pallida*, zeltītā kartupeļu cistu nematode *Globodera rostochiensis*, kartupeļu bumbuļu nematode *Ditylenchus destructor*, kartupeļu vēzis *Synchytrium endobioticum*, kartupeļu spradži *Epitrix* spp.. VAAD inspektori veikuši monitoringa un uzraudzības pārbaudes visu šo organismu atklāšanai.

Augsnes paraugi 2019.gadā tika ņemti sēklas un pārtikas kartupeļu audzēšanas saimniecībās un stādaudzētavās. 2019. gadā ņemti 998 paraugi, kas ir par 149 paraugiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Kopā inspektori 95 saimniecībās pārbaudīja 985,98 ha, no tiem 9,82 ha tika konstatēta *Globodera rostochiensis*.

Kopumā Latvijā uz 2019.gada 31.decembri 54 saimniecību 77 laukos 289,3105 ha platībā ir konstatēta zeltītā kartupeļu cistu nematode (*Globodera rostochiensis*) un šai platībai tiek piemēroti fitosanitārie pasākumi.

Eksportam paredzētajās kravās – kūdrā, mulčā, kā arī augu produktos, kuri satur augsni arī ņemti paraugi *Globodera pallida* un *Globodera rostochiensis* testēšanai. 2019. gadā ņemti 82 šādi paraugi, kas par 26 paraugiem mazāk nekā 2018. gadā. Vienā paraugā atklāta *Globodera rostochiensis*.

2019.gadā kopumā, veicot pārbaudes kartupeļu audzēšanas saimniecībās, tika noņemti 792 kartupeļu bumbuļu paraugi kartupeļu gaišā gredzenpuve *Clavibacter michiganensis* pv. *sepedonicus*, kartupeļu tumšā gredzenpuve *Ralstonia solanacearum*, kartupeļu bumbuļu nematode *Ditylenchus destructor*, kartupeļu vēzis *Synchytrium endobioticum*, kartupeļu spradžu *Epitrix* spp. noteikšanai. Visi paraugi tika nosūtīti testēšanai uz NFL.

Laboratorisko testu rezultātā kartupeļu gaišā gredzenpuve tika konstatēta 3 paraugos. Saimniecību skaits, kurās konstatē kartupeļu gaišo gredzenpuvi pēdējo trīs gadu laikā ir nemainīgi mazs (2-4). Laboratorijā 19 paraugos konstatēta kartupeļu bumbuļu nematode *Ditylenchus destructor*. Saimniecību skaits, kurās konstatē šo organismu gadu no gada mainās, taču nevar runāt par tendenci, ka kartupeļu bumbuļu nematodes konstatācijas gadījumi samazinās.

VAAD inspektori kartupeļu tumšās gredzenpuves *Ralstonia solanacearum* atklāšanai ņem arī ūdens un kartupeļu tumšās gredzenpuves savvaļas saimniekaugu – melnās naktenes *Solanum nigrum* un bebrukārkliņa *Solanum dulcamara*, paraugus. Noņemto paraugu skaits pēdējo trīs gadu laikā ir palicis nemainīgs – 26 ūdens paraugi un 26 savvaļas saimniekaugu paraugi. Kartupeļu tumšā gredzenpuve Latvijā nav konstatēta

- Bīstams augu karantīnas organisms, kas izraisa skujkoku masveida bojā eju ir - **priežu koksnes manatode *Bursaphelenchus xylophilus***. Lai novērstu priežu koksnes nematodes ieviešanos Latvijā, monitorniga ietvaros tiek veiktas vizuālas pārbaudes un noņemti paraugi šī organisma noteikšanai.

Monitroinga ietvaros pārbaudes tiek veiktas:

- mežaudzēs (priežu, egļu, lapegļu), arī izcirtumos;
- riska zonās (lidostas, ostu, robežkontroles punktu, dzelzceļu, autoceļu tuvums, reģionālās nozīmes pilsētu meži, teritorijas ap zāģētavām, kur ievēd Krievijas zāģbaļķus u.c. teritorijas, kurās augošajiem priežu koksnes manatodes saimniekaugiem pastāv augsts inficēšanās risks);
- uzņēmumos, kur no Portugāles un Spānijas ievēd Koksnes iepakojamo materiālu (KIeM);
- uzņēmumos, kuri strādā ar zāģmateriāliem, kas izgatavoti no tādas koksnes, kura ir priežu koksnes manatodes saimniekaugs.

Tabula Nr. 33

Pārbaudes priežu koksnes nematodes *Bursaphelenchus xylophilus* noteikšanai

Pārbaudes vieta	Pārbaudes			Noņemto paraugu skaits			Pozitīvie paraugi		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Mežaudze (tajā skaitā izcirtumi)	131	259	123	350	361	228	0	0	0
Riska zona	32	142	135	70	66	66	0	0	0
Zāģmateriāli (tajā skaitā trešo valstu, LV un koksnes iepakojamais materiāls)	253	274	272	107	170	130	0	0	0

Koksnes iepakojamais materiāls no Portugāles un Spānijas	11	13	11	10	11	12	0	0	0
Stādaudzētavas	28	43	59	0	0	0	0	0	0

Pārbaužu skaits mežos, riska zonās un stādaudzētavās pēdējo trīs gadu laikā palicis praktiski nemainīgs, taču būtiski palielinājies pārbaužu skaits uzņēmumiem, kuri strādā ar zāģmateriāliem, kā arī uzņēmumiem, kas ievieš preces uz KĪEM no Portugāles, Spānijas, jo tieši ar KĪEM un koksmi pastāv liels risks ievest priežu koksnes nematodi.

2019.gadā kopumā tika noņemti 436 paraugi priežu koksnes nematodes noteikšanai, kas ir par 27% mazāk kā 2018.gadā. Priežu koksnes nematode nevienā paraugā netika konstatēta.

- **Citrusa ūsainis *Anoplophora chinensis* un Āzijas ūsainis *Anoplophora glabripennis*** ir lapu koku kaitēklis, kas apdraud Latvijā izplatītās lapu koku sugas – bērzus, alkšņus, kļavas, apses, vītulus u.c.

Pārbaudes tiek veiktas:

- stādaudzētavās, komercdārzos;
- tirdzniecības vietās;
- parkos, piemājas dārzos, dendrārijos, botāniskajos dārzos u.c.
- mežaudzēs;
- vietās, kur no Ķīnas tiek ievestas un izkrautas akmens kravas un šo vietu apkārtnes apstādījumos (ES valstīs pēdējo gadu laikā arvien biežāk konstatē Āzijas ūsaiņa uzliesmojumus, un visos gadījumos tas ir saistīts ar akmeņu kravām, kas tiek ievestas no Ķīnas, kravu pārvadāšanā bieži izmantojot zemākas kvalitātes KĪEM).

Tabula Nr. 34

Citrusu ūsainis *Anoplophora chinensis* un Āzijas ūsainis *Anoplophora glabripennis*

Pārbaudes vieta	Pārbaudes		
	2017	2018	2019
Tirdzniecības vietas	15	7	5
Stādaudzētavas	17	13	11
Parki, dārzi, botāniskie dārzi u.c.	1043	1048	1014
Vietas, kur no Ķīnas tiek ievestas, izkrautas akmens kravas	19	19	23
Mežaudzes	152	154	230

Veikto pārbaūžu un vietu skaits pēdējo trīs gadu laikā būtiski nemainās. Pārbaūžu rezultātā Citrusu ūsainis *Anoplophora chinensis* un Āzijas ūsainis *Anoplophora glabripennis* Latvijā nav konstatēts.

- ***Xylella fastidiosa*** ir viena no postošākajām augiem kaitīgajām baktērijām, ka pēdējos gados konstatēta Eiropas Savienībā. Tā strauji izplatās ar kukaiņu (cikāžu) palīdzību un bojā vairāk kā 300 dažādu sugu augus, bet vizuālās pazīmes var neparādīties visiem augiem, kas kalpo kā tālāks slimības izplatības avots.

VAAD jau vairākus gadus veic intensīvas pārbaudes *Xylella fastidiosa* konstatēšanai, kas tiek veiktas pēc iespējas dažādās vietās, kur aug, audzē vai tirgo *Xylella fastidiosa* saimniekaugus. Uzmanība tiek pievērsta augļu kokiem un ogulājiem – plūmēm, ķiršiem, vīnogulājiem, krūmmellenēm un dzērvenēm, gan arī dekoratīvajiem augiem – lavandām, rozmarīniem, ozoliem, kļavām, u.c. augiem.

Tabula Nr.35

Xylella fastidiosa

Organisms	Pārbaudes			Paraugi		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
<i>Xylella fastidiosa</i>	368	935	1018	75	149	212

Veikto pārbaūžu un vietu skaits pēdējo trīs gadu laikā pakāpeniski palielinās. Pārbaūžu rezultātā noņemti 212 paraugi gan ar, gan bez vizuālajām pazīmēm. ***Xylella fastidiosa*** šī organisma saimniekaugos netika konstatēta.

Pārbaudes stādāmajam un pavairojamam materiālam

Lai nepieļautu augu karantīnas organismu izplatīšanos, VAAD stādaudzētavās veic mērķtiecīgas pārbaudes augu karantīnas organismu atklāšanai (fitosanitārās pārbaudes). Papildus VAAD veic atbilstības pārbaudes, pārbaudot vai izaudzētais materiāls ir kvalitatīvs, t.i. vai tam nav kaitīgie organismi, kas ietekmē stādu kvalitāti un vai tas ir labi attīstīts.

2019.gadā veiktas 714 stādāmā un pavairojamā materiāla pārbaudes dažādās saimniecībās, noņemti 782 paraugi augu karantīnas un īpaši bīstamo organismu atklāšanai. Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem, gan kopējais veikto pārbaūžu skaits dažādās saimniecībās, kā arī noņemto paraugu skaits ir mazliet mazāks.

Stādaudzētavu pārbaudes

Stādaudzētavu grupa	Pārbažu skaits		
	2017	2018	2019
Ābeļu un bumbieru stādaudzētavas	121	144	125
Plūmju ģints augu stādaudzētavas	95	92	82
Ogulāju stādaudzētavas (dažādi ogulāji)	208	203	207
Stādaudzētavas (smiltsērķšķi, aronijas, lazdas)	32	19	22
Āra dekoratīvo koku un krūmu stādaudzētavas	139	132	138
Sīpolpuķu audzēšanas siltumnīcas	16	16	9
Dekoratīvās siltumnīcu kultūras	40	46	50
Krizantēmu stādu audzēšanas saimniecības	2	2	2
Tomātu stādu audzēšanas saimniecības	40	37	36
Meža reproduktīvais materiāls	31	32	30
Priežu stādāmā materiāla sertifikācija	14	16	13

Pārbaudītas 84 ābeļu un bumbieru stādaudzētavas, kur veiktas pārbaude 52,38 ha platībā un tika noņemti 332 paraugi, t.sk. bakteriālās iedegas latentās formas atklāšanai stādiem, ābeļu proliferācijas fitoplazmas jeb vējslotu un bumbieru lapu atklāšanai mātesaugiem u.c. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pārbažu skaits, kā arī noņemto paraugu skaits ir nedaudz pieaudzis.

53 stādaudzētavās, *Prunus* ģints (plūmju, ķiršu, persiku, aprikožu) audzēšanas vietās veiktas 92 pārbaudes, noņemti 106 paraugi. Paraugi ņemti galvenokārt plūmju virālo baktēriju *Plum pox potyvirus* noteikšanai. Latvijas stādaudzētavās šis organisms netika konstatēts. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pārbažu un noņemto paraugu skaits šajās stādaudzētavās ir nedaudz samazinājies.

41 ogulāju (upeņu, jāņogu) stādaudzētavā veiktas 78 pārbaudes 24,93 ha platībā, noņemti 161 paraugi. 35 ogulāju (aveņu, kazeņu) stādaudzētavās veiktas 46 pārbaudes 20,92 ha platībā un noņemti 120 paraugi. 24 zemeņu pavairojamā materiāla stādaudzētavās veiktas 32 pārbaudes 23,66 ha platībā un noņemti 92 paraugi. 18 stādaudzētavās veiktas 22 vīnogulāju pavairojamā materiāla pārbaudes 0,70 ha platībā un noņemti 13 paraugi. 18 stādaudzētavās dzērveņu un krūmmelleņu stādāmajam materiālam veiktas 25 pārbaudes 15,89 ha platībā un noņemti 7 paraugi. Kopumā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pārbažu skaits, kā arī noņemto paraugu skaits dažādu ogulāju stādaudzētavās, ir samazinājies.

80 āra dekoratīvo kultūru stādaudzētavās veiktas 132 pārbaudes 201,37 ha platībā, noņemti 176 paraugi. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pārbažu skaits ir samazinājies, taču noņemto paraugu skaits ir mazliet pieaudzis.

VAAD veic arī meža reproduktīvā materiāla pārbaudes fitosanitārā stāvokļa noteikšanai - 27 meža kultūru stādaudzētavās tika veiktas 32 pārbaudes 93,04 ha platībā, tika noņemti 5 paraugi. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, veikto pārbažu skaits nav būtiski mainījies, bet noņemto paraugu skaits ir samazinājies.

Priežu stādāmā materiāla sertifikācijai veiktas 16 pārbaudes 32,17 ha platībā un noņemti 38 paraugi. Veikto pārbažu skaits nav būtiski mainījies, taču noņemto paraugu skaits ir nedaudz samazinājies, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem.

Augu pases un etiķetes

Ausu pases un etiķetes ir dokumenti, ko pievieno augu pavairojamam materiālam un augu produktiem to tirgojot - kā apliecinājumu, ka stādaudzētavā vai ražotnē ir veiktas visas obligātās pārbaudes, nav konstatēti augu karantīnas organismi un gan audzēšanas vieta, gan materiāls atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kvalitātes kritērijiem.

Lai Latvijā izplatītu augus, kas iegādāti citās ES valstīs, pamatojoties uz augu oriģinālo augu pasi, tiek izsniegta augu aizvietotājpase.

Augu pases un etiķetes var sagatavot dienests vai paši audzētāji, kuriem dienests ir piešķīris šādu atļauju. 2018.gadā tika piešķirta tikai viena šādas atļauja.

2019.gadā izsniegtas 14769 augu pases un etiķetes augu pavairojamam materiālam un augu produktiem.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados visvairāk augu pases izsniegtas augļu kokiem (ābelēm, bumbierēm, ķiršiem, plūmēm u.c.) un dekoratīvajiem kokiem un krūmiem (vilkābelēm, klintenēm, korintēm u.c.) Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem būtiski pieaudzis skaits augu pasēm, kas ticis izsniegts priežu mizai, mulčai un gataviem skujkoku izstrādājumiem uz Lielbritāniju.

Veiktas 289 stādāmā materiāla pārbaudes tirdzniecības vietās, tirgos, gadatirgos. Divos gadījumos par stādu tirgošanu ar neatbilstošām augu pasēm vai bez tām, piemērots administratīvais sods.

Tabula Nr.37

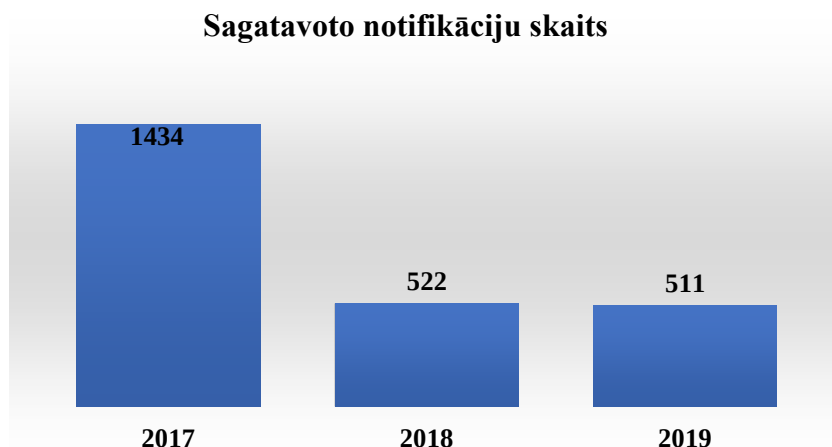
VAAD sagatavotās augu pases un etiķetes

Augu grupa	Izsniegto augu pasu un etiķešu skaits		
	2017	2018	2019
Augļu koki	11 703	12 402	8885
Dekoratīvie koki un krūmi	5 700	8 149	4629
Lakstaugi	664	468	704
Citas grupas (miza, mulča, koksnes izstrādājumi u.c.)	88	157	193
Ogulāji	352	83	217
Meža stādāmais materiāls	103	68	141
Dārzeņu stādāmais materiāls	10 (sēklas kartupeļi)	3 (rabarberi)	0

Importa kravu kontrole

No trešajām valstīm ievestās produkcijas pārbaudi robežkontroles punktos veic PVD Robežkontroles departamenta robežkontroles punkti. Ja ieviešanas punktā nav iespējams veikt augu un augu produktu pārbaudi un kravām ir zems fitosanitārais risks, importēto kravu kontroli veic VAAD kravu saņemšanas vai glabāšanas vietās. Par katru konstatēto neatbilstību augu un augu produktu kravās dienests sagatavo paziņojumus (notifikācijas).

Attēls Nr.87

Kopumā par trešo valstu neatbilstošu kravu pārkāpumiem 2019.gadā tika sagatavotas 511 notifikācijas, par 21 valsti. Sagatavoto notifikāciju skaits ir samazinājies salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pateicoties pastiprinātai pasākumu piemērošanai uzņēmumiem, kas līdz šim ir ievēduši ļoti daudz neatbilstošu kravu. Līdzīgi kā iepriekšējos gadus, visvairāk pārkāpumu ir tieši trešo valstu ievesto kravu izmantotajā koksnes iepakojamajā materiālā – kas atsevišķos gadījumos nav bijis marķēts saskaņā ar standarta prasībām, vai arī šis marķējums ir bijis neatbilstošs. Tāpat nemainīgi kā iepriekšējos gados, visvairāk notifikāciju ir sagatavots tieši par Krievijas Federāciju.

Vairākos gadījumos no trešajām valstīm ievestajās kravās tika konstatēti arī kaitīgie organismi: 6 gadījumos marķētā koksnes iepakojamajā materiālā no Baltkrievijas tika konstatēta nekarantīnas nematode *Bursaphelenchus mucronatus*. Visos 10 gadījumos, kad tika konstatēti pārkāpumi no Honkongas ievestajās kravās – koksnes iepakojamajā materiālā tika konstatēti organismi – 1 gadījumā – *Trichoferus* sp., 9 gadījumos – *Lyctus* sp. 2 gadījumos kravās no Krievijas Federācijas tika konstatēti kaitīgie organismi – 1 bumbieru kravā tika konstatēta *Monilia fructicola* un 1 koksnes iepakojamajā materiālā - *Bursaphelenchus mucronatus*. 2 gadījumos kravās no Ķīnas tika konstatēti kaitīgie organismi – koksnes iepakojamajā materiālā - *Ahasverus advena* un *Silvanoporus fagi*. 1 gadījumā no Ukrainas ievestajā koksnes iepakojamajā materiālā tika konstatēts – *Xylotrechus* sp..

Laboratoriskā testēšana karantīnas organismu atklāšanai

NFL uztur laboratorijas kvalitātes, administratīvo un tehnisko sistēmu atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025 standarta prasībām. NFL ir piešķirta akreditācija atbilstībai LVS EN ISO/IEC 17025:2005

standarta prasībām sekojošā akreditācijas sfērā: augu kaitīgo organismu entomoloģiskā un kartupeļu bakterioloģiskā un molekulārbioloģiskā testēšana.

NFL nodrošina regulāru personāla kvalifikācijas celšanu un piedalās starplaboratoriju salīdzinošā testēšanā. 2019.gadā ST testēšanas notika sekojošās jomās:

- molekulārajā bioloģijā;
- entomoloģijā;
- virusoloģijā;
- nematoloģijā;
- bakterioloģijā;
- mikoloģijā.

Svarīgākais NFL uzdevums ir veikt augu, augu produktu karantīnas organismu testēšanu. 2019. gadā NFL reģistrēti un marķēti testēšanai 5369 paraugi.

Tabula Nr.38

Laboratorijā testēto paraugu skaits

	Kopā iesūtītie paraugi	Tai skaitā					
		Imports	ES	PVD RD	Privātpersonas un firmu pārstāvji	Proгноžu speciālisti	Valsts monitoringa ietvaros
2017	5118	63	97	80	99	94	4685
2018	5860	90	182	87	122	168	5211
2019	5369	107	169	112	140	73	4769

9.3. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN SADARBĪBA

Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai

VAAD turpina sadarboties ar lauku attīstības speciālistiem, A/S „Latvijas valsts meži”, dažādām lauksaimnieku organizācijām un pašvaldībām.

VAAD mājas lapā regulāri tiek ievietota aktuāla informācija par augu karantīnas jautājumiem.

Pavasārī, info materiālu, semināru veidā, tika stāstīts par jaunajiem normatīvajiem aktiem augu veselības jomā, atgādināts par fitosanitāro prasību nodrošināšanu augu stādāmajam materiālam, prasībām stādu tirdzniecībā.

Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Lai tirdzniecības vietas būtu informētas par prasībām, kādas jāievēro ievēdot stādāmo materiālu Latvijā no Eiropas valstīm, pārdod stādāmo materiālu un kartupeļu, tika noorganizēti semināri tirdzniecības tīklu, tādaudzētavu pārstāvjiem